

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντι

Περίοδος Β', τεύχος 288, Παρασκευή 10 Μαΐου-Πέμπτη 16 Μαΐου 1985

Δρχ. 70

Της λίστας τα καμώματα τα βλέπει ο κόσμος και γελά

• Η ΝΕΑ ΒΟΥΛΗ:
ΠΟΙΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ
ΘΑ ΤΗΝ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΟΥΝ

• Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ
ΣΥΖΗΤΑ ΚΑΙ
ΑΜΦΙΣΒΗΤΕΙ

• Η ΔΕΞΙΑ
ΤΟΥ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟΝ
ΚΩΝ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ

• ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΠΑΕΙ
ΠΕΡΙΠΑΤΟ...
• Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΣΤΗ ΔΙΝΗ
ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

προς τις γυναίκες και τους άντρες
ηλικίας
25-50 ετών

(άλλοτε
αναγνώστες
του
«ΜΙΚΡΟΥ
ΗΡΩΑ»).

—για όσους αγάπησαν τον «ΜΙΚΡΟ ΗΡΩΑ», το
δρυλικό ανάγνωσμα των παιδικών τους χρόνων και
τον ξαναφέρνουν συχνά στη σκέψη τους με βαθιά
συγκίνηση και γλυκιά κάπως θλιμμένη νοσταλγία.
—για όσους θα ήθελαν, ν' αποκτήσουν για τη
βιβλιοθήκη τους τους εξαντλημένους πια τόμους
του αγαπημένου τους περιοδικού και να γνωρίσουν
τα παιδιά τους τις συναρπαστικές ιστορίες που τους
γαλούχησαν...

★ ... ο «ΜΙΚΡΟΣ ΗΡΩΣ» ξανακυκλοφορεί
σε νέα (ΤΕΤΑΡΤΗ από το '52) έκδοση, σε
σχήμα βιβλίων τσέπης (ένα βιβλίο για κάθε
τόμο)!

★ ... σε πρώτη φάση, θα τυπωθούν οι
πρώτοι 20 τόμοι και θα κυκλοφορήσουν
μέσω του Πρακτορείου Εφημερίδων
Αθηναϊκού Τύπου, ένας την εβδομάδα
(κάθε Πέμπτη).

**Ο Μικρός
ΗΡΩΣ**

Σελίδες 210
Τιμή
150 δραχμές

Ζητήστε ΣΗΜΕΡΑ
στα περίπτερα τον τόμο 4
...για τη βιβλιοθήκη σας και τα παιδιά σας!

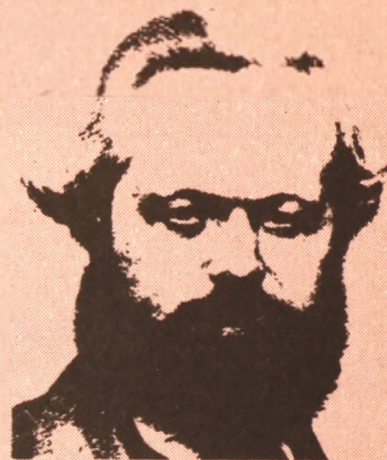
ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

Επιμέλεια σειράς:
Τάκης Καφετζής

Ε. ΜΙΛΙΜΠΑΡ
Τ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ
Α. ΤΟΖΕΛ

Η Κριτική της Πολιτικής στον Μαρξ

ΣΕΙΡΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ • ΑΘΗΝΑ 1984

Τ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ - Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ - Α. ΤΟΖΕΛ
Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ

Τρεις ξεχωριστές μελέτες, που συγκλίνουν στην προσπάθεια τους να δώσουν μιαν απάντηση στο κεντρικότερο πρόβλημα της λεγόμενης κρίσης του μαρξισμού: υπάρχει στον Μαρξ μια κριτική θεωρία της πολιτικής, ισοδύναμη και ισάξια με την επιστημονική θεωρία του της κριτικής της πολιτικής οικονομίας, που να μπορεί να χρησιμεύσει σαν σημείο σύνδεσης της γενικής θεωρίας και της πρακτικής του εργατικού κινήματος; Ποια είναι τα κοινωνικά στάδια της ιστορίας του εργατικού κινήματος που περιέγαγαν τις διαφορετικές φάσεις στην ανάπτυξη της φιλοσοφίας και της θεωρητικής εννοιολογίας του Μαρξ γύρω από την πολιτική;

Ποια είναι η αφετηρία και ποιό είναι το θεωρητικό «στατούς» εννοιών όπως «κοινωνία —των— ιδιωτών», «εποικοδόμημα», «προλεταριακό κόμμα», «δικτατορία του προλεταριάτου»; Αυτά είναι μερικά από τα κεντρικά ζητήματα που πραγματεύονται στα δοκίμιά τους οι συγγραφείς του συλλογικού αυτού τόμου, στα σημεία συζήτησης της «φιλοσοφίας», της «πολιτικής επιστήμης» και της «κοινωνιολογίας».

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ», Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. Κοτζιά και Σία», Τσιμισκή 78

Περίοδος Β'
• Χρόνος 12ος
• Τεύχος 288
Παρασκευή 10 Μαΐου 1985
δρχ. 70

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΤ. ΛΥΓΕΡΟΣ	
Πόσο διακριτική θα είναι η «Ντίσταντ Χάμπερ '85»;	10
ΣΤ. Λ.	
Κυπριακό: Ένα ακόμη βήμα χωρίς αντίσταση	11
ΒΑΓΓ. ΓΙΑΧΝΗΣ	
Η οικονομία στη δίνη του προεκλογικού show	12
Γ. ΦΛΩΡΟΣ	
Το οριστικό τέλος του παραδοσιακού Κέντρου	16
Δ. ΜΙΧΑΗΛ	
Παραπλάνηση από χωριού εις χωριόν	18
Κ. ΚΑΜΠΙΤΗΣ	
Ο «μητσοτακισμός» τελευταίο στάδιο του κοινοβουλευτισμού	20
Δ. ΔΩΔΟΣ	
Ποιοι βουλευτές θα εκλεγούν —ή οι βουλευτές που επέλεξαν τα κόμματα πριν από σας για σας	23
ΧΡ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ	
Συζήτηση με μία αναποφάσιστη: «Είμαι μια γυναίκα που ακούει»	32
ΜΑΡΙΑ ΜΑΝΔΑΡΑΚΑ-ΓΕΡΑΛΗ	
Νόμος-πλαίσιο: Όλες οι εξουσίες συνδράμουν στη συρρίκνωση των θεσμικών αλλαγών	40
Δ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ	
Στήνοντας ξόβεργες	42
ΣΤ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ	
Το λήμμα περί αγαθού γίγαντος	45
ΧΡ. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ	
Οι «βάρβαροι» βρέθηκαν - χάθηκαν οι «θερμοπύλες»	46
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΤΑΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Η ροή των πραγμάτων και κάποιοι αγωνιστές	4
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	6
ΤΗΣ ΛΙΣΤΑΣ	7
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. Ιωάννου	9
Δ. Χαντζόπουλος	34
ΠΑΡΕ ΜΕ ΣΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ	35
ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΕΣ	
ΜΑΡΙΩ ΡΑΠΑΝΑΚΗ	
Η τούρτα του υπουργείου των Χόρτων	36
Ν. Σ. ΜΑΡΓΑΡΗΣ	
Σόγιερ, σε έσκισος	38
Ν.Γ.Γ.	
Δια περιφοράς	38
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	49
ΜΟΥΣΙΚΗ	
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΝΤΟΥΝΙΑ	
«Praxis '85» η συνάντηση του δημιουργικού αυτοσχεδιασμού	50
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	52
ΜΑΛΟΓΟΣ	53

ΔΕΦΥΛΛΟ: Συνεργασία Γύζη και Γήση

ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ πρέπει να αισθάνεται άβολα επειδή αδυνατεί σήμερα να επεμβαίνει και να ρυθμίζει τους όρους του πολιτικού παιχνιδιού. Πρέπει, όμως, από μίαν άλλη άποψη, να αισθάνεται ικανοποιημένος. Ένα από τα κυρίαρχα πολιτικά «πιστεύω» του έγινε, επιτέλους, πράξη: Ο δικομματισμός, που εξασφαλίζει την κατ' εναλλαγήν διακυβέρνηση δρομολογείται και στον τόπο μας.

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ αυτό, όπου επικρατεί, έχει θέσει στο περιθώριο άλλες πολιτικές δυνάμεις που, κατά τεκμήριο, εκφράζουν μια λογική διαφορετική από το «μαύρο - άσπρο» του δικομματισμού. Οι δυνάμεις αυτές δεν εκφράζονται «αυτοδύναμα», αλλά με τη διαμεσολάβηση ενός από τα δύο κυρίαρχα κόμματα.

ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ, που περνά τώρα τη φάση του εκσυγχρονισμού, έχουν τεθεί τα θεμέλια για την επικράτηση αυτού του ιδιοφυούς συστήματος που, απλουστεύοντας τα δεδομένα του προβλήματος, ευκολύνει τον έλεγχο του κρατικού μηχανισμού. Η επικράτησή του, εξασφαλίζει τη συνέχεια, που είναι απαραίτητη για να διατηρήσει και να διαιωνίζεται «χωρίς ρίσκο» η κρατούσα τάξη πραγμάτων.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ σκοπός μας να επιμείνουμε, εδώ, στις ιδιότητες και τα «προσόντα» του. Είναι, όμως, άκρως ενδιαφέρον να εντρυφήσει κανείς στη μέθοδο και τις προϋποθέσεις για τον ελληνικό δρόμο προς το δικομματικό σύστημα, όπως υλοποιείται σήμερα. Για να λειτουργήσει, απαιτεί κατά τις ελληνικές —και ξένες προδιαγραφές— την κομματική αυτοδυναμία. Αυτό σημαίνει ότι επινοείται ένα εκλογικό σύστημα σύμφωνα με το οποίο το ένα από τα δύο κόμματα θα κυβερνήσει τη χώρα «αυτοδύναμα», ώστε να εφαρμόσει την πολιτική του, ή το πρόγραμμά του, ή τις εξαγγελίες του —αναλόγως πως θα επονομάσει τα προεκλογικά του συνθήματα.

Η ΔΙΑΤΑΞΗ των δύο «μονομάχων» —όπως λέγονται στο σύστημα αυτό τα κόμματα —καθορίζει αυστηρά και τα κατάλοιπα του «παλαιού καθεστώτος», που είναι υποχρεωμένα, προκειμένου να διασώσουν τους αρχηγούς ή τα σύμβολά τους, να δηλώσουν «ψήφου υποτελείς» στον ένα από τους δύο.

ΑΛΛΑ το σύστημα παραμένει υγιές, αν επιτυγχάνεται και η διαδοχική εναλλαγή των συστατικών μερών του στη διακυβέρνηση της χώρας. Το εκλογικό σύστημα, από μόνο του, δεν εξασφαλίζει αυτή τη διαδοχή. Το εκλογικό σύστημα, που είναι «το εντιμότερο που υπάρχει», σύμφωνα με την ομοφωνία Καραμανλή - Παπανδρέου - Μητσοτάκη, είναι απλώς το τεχνικό πλαίσιο. Για τη διαδοχική εναλλαγή πρέπει να επιστρατευθεί και η πολιτική και αυτή κάνει την εμφάνισή της υπό μορφή προγραμμάτων, διακηρύξεων ή εξαγγελιών.

ΕΙΝΑΙ φανερό ότι αυτό το σύστημα περιέχει δικλείδες ασφαλείας για τα δύο κόμματα και συγχρόνως εξασφαλίζει τη διαιώνισή του. Στη χώρα μας εφαρμόζεται για πρώτη φορά και είναι φυσικό να παρουσιάζει κάποια φαινόμενα δυσλειτουργίας που οφείλονται κυρίως στην απειρία των πρωταγωνιστών: κάποιες υπερβολικές εξαγγελίες οφείλονται στην ανυπομονησία των πολιτικών μας να δοκιμάσουν τις διοικητικές τους ικανότητες στον δημόσιο τομέα.

ΑΥΤΑ όλα, όμως, είναι οι προθέσεις, τα σχέδια, οι μεθοδεύσεις εκείνων, που έχουν αυτοδιορισθεί να καθορίζουν τη μοίρα του τόπου και των ανθρώπων του. Και είναι άξιο επισημάνσεως ότι με τους όρους αυτούς συμμετέχουν και εκείνοι οι πολιτικοί σχηματισμοί, που θα περίμενε κανείς να ξεκινούν από άλλες αφετηρίες: από τα αιτήματα της ελληνικής κοινωνίας —όχι από τις ανάγκες για τη διαιώνιση του πολιτικού μηχανισμού για τον έλεγχο της κοινωνίας.

ΕΠΕΙΔΗ δεν έχει, όμως, αποδειχθεί η στερεότητα του δικομματικού πολιτικού συστήματος, ενώ αντίθετα η κοινωνία μας έχει δώσει πολλές φορές «εξετάσεις» ότι άλλα αναζητεί και χρειάζεται. Το πιθανότερο είναι πως, αμέσως και μετά τις εκλογές, θα διαψεύσει τους αρχιερείς που διαβουλεύονται στα άδυτα του Ναού. Και αυτή είναι η μόνη και ουσιαστική ελπίδα.

αντί

Την Παρασκευή 17.5.1985 κυκλοφορεί και πάλι το αντί

Η ροή των πραγμάτων και κάποιοι αγωνιῶντες...

ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ βράδι, ὅλα ἢ σχεδόν ὅλα, εἶχαν τακτοποιηθεῖ: Το προεδρικό διάταγμα, για τὴ διάλυση τῆς Βουλῆς, εἶχε θυροκολληθεῖ... Τα ὀνόματα τῶν τεσσάρων υπηρεσιακῶν ὑπουργῶν, εἶχαν ανακοινωθεῖ... Ἡ συνεδρίαση τῆς Κεντρικῆς Επιτροπῆς τοῦ ΠΑΣΟΚ, εἶχε ὁρισθεῖ. Ἀλλὰ τὸ παιχνίδι ποῦ λέγεται «αγωνία» —και ποῦ ἀφοροῦσε ὑπουργούς, υφυπουργούς ἢ βουλευτές τοῦ κυβερνητικοῦ κόμματος— δεν ἐννοοῦσε νὰ κοπᾶσαι! Οἱ πιο θαρραλέοι, ἐπικοινωνοῦσαν με φίλους τοὺς δημοσιογράφους, γιὰ νὰ πληροφορηθοῦν «τι γίνεται με τὶς λίστες» —ακριβέστερα γιὰ νὰ πληροφορηθοῦν ἀν «εἶναι κομμένοι ἢ ὄχι»... Ἄλλοι, ἐπίσης θαρραλέοι, δημοσιοποιοῦσαν κάποιες ἐνδόμυχές τοὺς σκέψεις: «Γιατί οἱ λίστες πρέπει νὰ δοθοῦν σε δύο δόσεις; Κατὰ αλφαβητικὴ σειρά (πρώτη δόση) καὶ κατὰ ἐκλογικὴ σειρά (δεύτερη δόση); Καὶ ὅταν λέμε ὅτι τὴ σειρά τῶν ὀνομάτων, θὰ καθορίσει ὁ ἴδιος ὁ πρωθυπουργός, σύμφωνα με τὴν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου, τι ἀκριβῶς ἐννοοῦμε; Τὸν Μένιο Κουτσόγιωργα, τὸν Ἀντώνη Λιβάνη ἢ τὸν Ἀκη Τσοχατζόπουλο;».

Οἱ «ΑΓΩΝΙΩΝΤΕΣ» ὑπουργοὶ ἢ υφυπουργοὶ ἢ βουλευτές, δεν ἀποδέχονται, βέβαια, τὴ θεωρία Ράλλη (βλέπε καὶ «Μακεδονία» τῆς περασμένης Κυριακῆς), σύμφωνα με τὴν ὁποία ὑπάρχουν «κρυφὰ κέντρα ἐξουσίας, ποῦ λειτουργοῦν μακριὰ ἀπὸ τὸν λαὸ καὶ στα ὁποῖα ὑποκύπτει —κάθε τόσο— ὁ δημοκρατικὰ ἐκλεγμένος πρωθυπουργός». Τέτοια κέντρα —τονίζουν— δεν ὑπάρχουν, γιὰτί ὅσοι συνιστοῦν τὸ ἄμεσο περιβάλλον τοῦ Α. Παπανδρέου, δεν εἶναι κρυφοί. «Ἀπλῶς λέμε ὅτι σε ὁρισμένες περιπτώσεις, ὅπως ἐγινε λ.χ. με τὴν περίπτωση Καραμανλῆ, τὶς συλλογικὲς ἐπεξεργασίες, τὴ συλλογικὴ σκέψη τῶν καθοδηγητικῶν ὀργάνων τοῦ κινήματος, ἀντικαθιστᾶ ἡ εἰσήγηση ἐνὸς ὑπουργοῦ ἢ ἡ πρόταση ἐνὸς συμβούλου. Καὶ ἐδῶ, ἀκριβῶς, ἐνιστάμεθα».

«Κομμένοι» καὶ μὴ

Οἱ ΟΠΟΙΕΣ «ἐνστάσεις» ὁμως —σε θεωρητικὸ ἐπίπεδο, ἄλλωστε...— δεν πρόκειται νὰ ἀνατρέψουν τὸν ροὺ τῶν πραγμάτων. Καὶ ὅλες οἱ ἐνδείξεις λένε: Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νυν ὑπουρ-

γούς θὰ κοποῦν. (Τὸ «Βῆμα» λ.χ. λάνσαρε, ἀπὸ τὴν Δευτέρα τὸ «ΜΑΡΟΥΔΑΣ — τ ἔ λ ο ς », προεξοφλώντας ὅτι τὴ θέσι τοῦ, μετὰ τὶς 2 Ἰουνίου, θὰ καταλάβει ὁ Κ. Λαλιώτης). Πολλοὶ ἐπίσης, ἀπὸ τοὺς νυν βουλευτές, θεωροῦνται «κομμένοι», κα γιὰτί, στὶς λίστες, πρέπει νὰ περιληφθοῦν ὁρισμένοι ἀπὸ τοὺς ἐξωκοινοβουλευτικοὺς ὑπουργούς, καὶ γιὰτί κάποια ἀνταλλάγματα πρέπει νὰ δοθοῦν στὸν «αστερισμὸ τῶν κεντρῶν» —Μαῦρο, Ζιγδῆ, κτλ.

Ὁ «ΑΣΤΕΡΙΣΜΟΣ» αὐτός, ἔχει ἤδη προκαλέσει ὁρισμέναι ἀντιδράσεις στους κόλπους τῆς κοινοβουλευτικῆς ομάδας τοῦ ΠΑΣΟΚ: «Ποιὰ σχέση ἔχει ὁ σοσιαλισμὸς με τὸν κ. Γ. Μαῦρο ἢ τὸν κ. Ι. Ζιγδῆ (ποῦ ἐπιμένει ὅτι τὸ ΠΑΣΟΚ προσχώρησε στὴν ΕΔΗΚ καὶ ὄχι ἡ ΕΔΗΚ στο ΠΑΣΟΚ...) ἢ τὸν κ. Νικήτα Βενιζέλο», ἐστὼ καὶ ἀν οἱ διαπραγματεύσεις με τὸν τρίτο, ναυάγησαν τὴν τελευταία στιγμή; Ἀλλὰ τὸ ἴδιο ἐρώτημα ἔθεσε καὶ ὁ Λεωνίδας Κύρκος: Ποιὰ σχέση μπορεῖ νὰ ἔχει μιὰ ἀριστερὴ πολιτικὴ, με ὅλα αὐτὰ τὰ πάρε - δῶσε με παλιούς κεντρῶν ἡγέτες. Καὶ πῶς συμβαίνει ἀπὸ τὴ μιὰ, ὁ πρόεδρος τοῦ κινήματος νὰ ἀποκηρύσσει τὶς «οριακὲς μειοψηφίες» (ὅταν εἶναι κομμουνιστικὲς...) καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, νὰ σπεύδει νὰ ἐνσωματώσει, στὸ κίνημα, ὁποιαδήποτε κεντρώα ἢ κεντροδεξιὰ μειοψηφία;

ἈΛΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ —«προβλήματα ἐπὶ προβλημάτων»— σε ὅ,τι ἀφορᾶ τὶς λίστες, ἀντιμετωπίζει, προπαντός, ὁ ἀρχηγὸς τῆς Νέας Δημοκρατίας, Κ. Μητσοτάκης. Ἀν θὰ πιστέψουμε τὴν «Καθημερινή», οἱ λίστες εἶναι σχεδόν ἐτοιμὲς καὶ ἡ κατάρτισή τοὺς «ἐξισορροπεῖ» τὴν ἐμπειρία τῶν παλιῶν στελεχῶν τοῦ κόμματος με τὴν ἀπαιτήση τῆς βάσης γιὰ νὰ εἶναι καὶ πολιτικὰ ἀφθαρτὰ πρόσωπα. Ὅμως οἱ πληροφορίες, μὲς ἀπὸ τὰ ἐνδότερα τῆς Νέας Δημοκρατίας εἶναι κάπως διαφορετικὲς: Ὁ Κ. Μητσοτάκης κατηγορεῖται ὅτι «σφαγιάζει» τοὺς γέροντες —ἀπὸ τὸν Π. Μποκοβὸ καὶ Γ. Μανίκα, μέχρι τοὺς Ι. Λαυρεντίδη, Α. Κοκκέβη, Δ. Δαβάκη... —ὅτι δεν ἀξιοποιεῖ, ὅσο θὰ ἔπρεπε, τὴν πολιτικὴ πείρα τῶν προκατόχων τοῦ Γ. Ράλλη καὶ Εὐ. Αβέρωφ, καὶ, φυσικὰ, τοῦ ιδρυτῆ τοῦ κόμματος Κ. Καραμανλῆ, ὅτι στὴν κριτικὴ τοῦ κατὰ ΠΑΣΟΚ, χρησιμοποίησε χαμηλοὺς τόνους καὶ ὅτι, στὶς ομιλίες τοῦ, ἀποφεύγει νὰ προβάλει τὸ ἔργο καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ πρώην προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Σ' ὅλα αὐτὰ, ὁ Κ. Μητσοτάκης ἀπαντᾷ λέγοντας ὅτι ἡ συνεργασία τοῦ με τοὺς Ράλλη - Αβέρωφ εἶναι θαυμάσια, ὅτι σέβεται καὶ τιμᾷ τὸν ιδρυτῆ τοῦ κόμματος («εἰμαστε ὅλοι Καραμανλικοί», λέει) καὶ ὅτι οἱ λίστες καταρτίζονται με «ὕψηλὸ αἶσθημα ἐυθύνης».

Φτωχοὶ καὶ πλούσιοι

ΣΑΝ ΕΚΦΡΑΣΗ τοῦ «αἰσθήματος ἐυθύνης», κτλ., με τὸ ὁποῖο καταρτίζονται οἱ λίστες τῆς Νέας Δημοκρατίας, ὁ Κ. Μητσοτάκης, ἐπικαλεῖται καὶ τὴν συμπερίληψη σ' αὐτές τοῦ Μτ Πρωτοπαπᾶ, γενικοῦ γραμματέα τοῦ ΚΟΔΗΣΟ. «Ἀκόμα καὶ παλαιοὶ σοσιαλιστές —λέει— ἐρχονται σε μας, ἐνῶ θὰ ἀνέμενε κανεὶς νὰ συνεργασθοῦν με τὸ ΠΑΣΟΚ»... Τὴν ἴδια στιγμή, κοινοβουλευτικὸς ἐκπρόσωπος τοῦ κόμματος Κ. Στεφανόπουλος, μιλώντας στὴν Ἑάνθη, διαβεβαίωσε ὅτι «τὸ νὰ εἶσαι φιλελεύθερος, δεν σημαίνει ὅτι εἶσαι ὑπὲρ τῶν πλουσίων»... «ὡς πλὴν ἡ Νέα Δημοκρατία —εἶπε— ἔκανε πλουσιότερους ὅλους τοὺς Ἕλληνες, ἐνῶ τὸ ΠΑΣΟΚ τοὺς ἔκανε φτωχότερους». Σὺν ἐπέρασμα: Ψηφίστε Νέα Δημοκρατία, γιὰ νὰ γίνετε, ἀπὸ πλῆσιος, πλουσιότερος!

**Κυκλοφορεῖ ὁ 20ος Τόμος τοῦ ΑΝΤΙ
ποῦ περιλαμβάνει τὰ τεύχη τοῦ Α' εξαμήνου 1984 (251-264)**

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία, συνέχισαν, και την εβδομάδα αυτή, ακάθεκτοι, το όργιο των προεκλογικών παροχών ή υποσχέσεων —διαγραφές οφειλών, παραχωρήσεις κληρών του δημοσίου, νομιμοποιήσεις αυθαιρέτων, απαλλαγές φόρων, μέχρι μισοτιμής αυτοκίνητα... (Μοναδική εξαίρεση αποτέλεσε η δήλωση του Κ. Μητσοτάκη, στην Κρήτη, ότι δεν προτίθεται να εξαγγείλει ΚΑΙ παροχή... σύνταξης 10 χιλιάδων δραχμών σε όλες τις Ελληνίδες νοικοκυρές!).

ΟΣΟ ΓΙΑ ΤΟΝ υπεύθυνο πολίτη, που νιώθει ότι μειώνεται από αυτή την αγelaiά πολιτική κουλτούρα —«κάποιοι μας δουλεύουν πολύ άσχημα» —ή που επισημαίνει τις αναπόδραστες συνέπειές της (αποδιάρθρωση και των στοιχειοδέστερων κοινωνικών πόρων), οι δυο «μονομάχοι» έχουν έτοιμη την απάντησή τους: «Ψήφισε ΠΑΣΟΚ, για να διαλύσουμε τα σκοτάδια» —«Ψήφισε Νέα Δημοκρατία, για να έλθει η... δημοκρατία»!

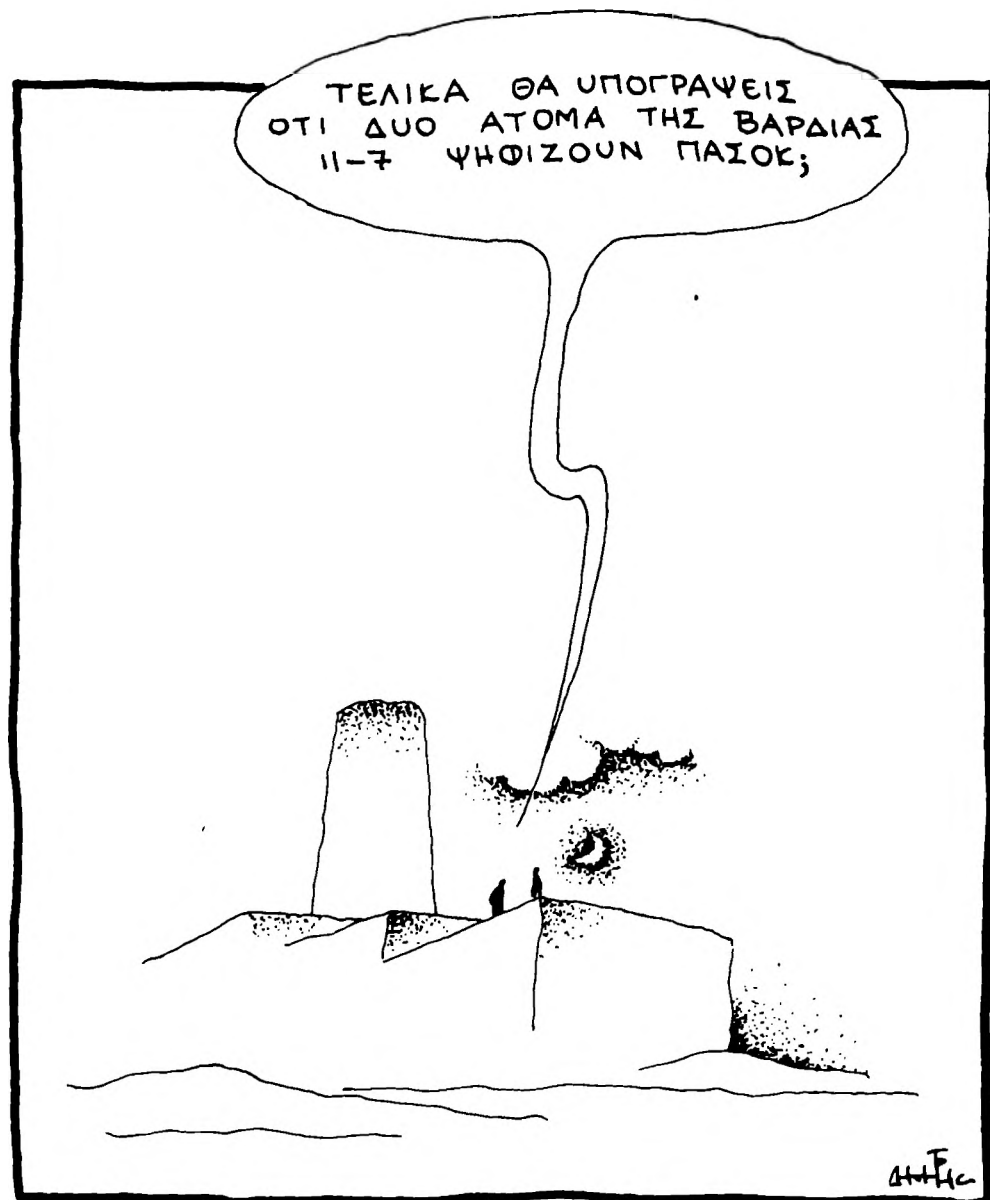
ΤΑ ΗΧΗΡΑ συνθήματα, όμως, δεν αναιρούν το γεγονός ότι, από την προεκλογική εκστρατεία των δύο μεγάλων κομμάτων, λείπουν οι συγκεκριμένες αναφορές στα προβλήματα του λαού: Κανείς δεν μιλά λ.χ. για το νέφος, κανείς δεν προωθεί κάποιο σχέδιο για τη σωτηρία του περιβάλλοντος, κανείς δεν λέει πώς θα αντιμετωπισθεί η ανεργία, κανείς δεν προτείνει τίποτα για τα χάλια των υπηρεσιών.

ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ αυτή, κατανόησε —φαίνεται— και το ΠΑΣΟΚ, που τυπώνει, βιαστικά, τις μέρες αυτές, το «πρόγραμμα της δεύτερης τετραετίας»... Ο μέχρι χτες υπουργός Εσωτερικών Μ. Κουτσόγιωργας, μάλιστα, ε ν ε τ ά λ η, να γράψει άρθρο στο «Βήμα», που να εξηγεί ότι η θεωρία του περί «δύο κόσμων» (που θ' αναμετρηθούν στις εκλογές της 2 Ιουνίου), καθόλου δεν σημαίνει ότι η κυβέρνηση υποτιμά τα προβλήματα του λαού και, ειδικότερα, τις «ντομάτες και τα πορτοκάλια»... Και το μεν άρθρο, γράφτηκε. Αλλά, στην πράξη, ο Μένιος Κουτσόγιωργας, επιβεβαίωσε τη θεωρία του, ότι, δηλαδή, το ΠΑΣΟΚ δεν πρέπει να κριθεί από το «τρέχον έργο του», αλλά από τις «δομικές αλλαγές» που δρομολόγησε ή θα δρομολογήσει!

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ οι «δομικές» αυτές αλλαγές, ο πρώην υπουργός Εσωτερικών απέφυγε να τις κατονομάσει. Προφανώς, όμως, θα εννοεί τον εκλογικό του νόμο (που αναδεικνύεται, σήμερα, τη Δεξιά, σαν τη μόνη εναλλακτική λύση, απέναντι στο ΠΑΣΟΚ...) και την αναθεώρηση του Συντάγματος, έστω και αν, με την αναθεώρηση αυτή, απλώς μεταφέρονται οι εξουσίες του προέδρου της Δημοκρατίας, σε ένα άλλο ισχυρό κέντρο —την πρωθυπουργία, ουσιαστικά ανεξέλεγκτη από τη Βουλή. Κατά τα άλλα, με «δομικές αλλαγές», ο Μ. Κουτσόγιωργας θα εννοεί όλα όσα υπόσχεται, σήμερα, το ΠΑΣΟΚ, προκειμένου να επιτύχει την αυτοδυναμία του, σε βάρος, πάντοτε, της Αριστεράς. (Στο προεκλογικό φυλλάδιο λ.χ. «Να τι δημόσια έργα κάναμε», το ΠΑΣΟΚ αναφέρει ότι «η εκτροπή του Αχελώου, στο θεσσαλικό κάμπο, αρχίζει να υλοποιείται...»).

Παραινέσεις και αντιδράσεις

ΜΕΣΑ ΣΤΗ σύγχυση αυτή, η μεν «Εξόρμηση» (αγκαλιά με την «Αυριανή»), απευθύνεται στους οπαδούς του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσωτερικού, για να τους πει ότι δεν πρέπει να επαναλάβουν το «ιστορικό τους λάθος», του τύπου «Τι Παπάγος —Τι

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

Πλαστήρας» —άρα ψηφίστε ΠΑΣΟΚ— ο δε «εθνικός δικαστής», βουλευτής τώρα του ΠΑΣΟΚ, Γιάννης Ντεγιάννης, χρησιμοποιώντας, φυσικά, άλλο ύφος και ήθος, απευθύνεται στους «ανένταχτους» (της Αριστεράς), για να τους πει πως είναι αδύνατο να μείνει κανείς, για πάντα, αδέσμευτος, αστράτευτος, ανένταχτος... Οι ανένταχτοι —γράφει— «πρέπει να βλέπουν και να προβλέπουν». Συνεπώς, εφόσον θα έλθει η ώρα που θα κληθούν να χρησιμοποιήσουν τα προσόντα τους, θα πρέπει να τα χρησιμοποιήσουν με «φρόνηση». Στο σημείο αυτό, σταματούν οι νουθεσίες του Γιάννη Ντεγιάννη. Αλλά ο μέσης ευφυίας αναγνώστης, διαισθάνεται που το πάει ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ: Όπως οι έξυπνοι οδηγούν... Ρενώ —κατά που θέλει η διαφήμιση— έτσι και οι υπεύθυνοι ανένταχτοι που δεν προορίζονται σε συζητήσεις σαλονιών, ψηφίζουν ΠΑΣΟΚ!

ΩΣΤΟΣΟ, δεν φαίνεται, μέχρι στιγμής, να αποδίδει η πίεση αυτή. Ο Χ. Φλωράκης είναι βέβαιος πως «δεν πρόκειται να ξανάλθει η Δεξιά». Συνεπώς, οι ψηφοφόροι του ΚΚΕ θα ψηφίσουν και πάλι το κόμμα τους, για «να γίνει δυνατός ο σχηματισμός μιας δημοκρατικής κυβέρνησης της πραγματικής αλλαγής». το ίδιο, ότι δεν πρόκειται η Νέα Δημοκρατία να έλθει πρώτο κόμμα, πιστεύουν και οι Λ. Κύρκος και Γ. Μπανιάς: το εκλογικό σώμα —τονίζουν— αδυνατεί να δεχτεί αυτό το κύμα του αμοραλισμού, αυτή την περιφρόνηση προς τα προβλήματα και τις αγωνίες του λαού. Γι' αυτό και οι πιο φωτισμένοι αριστεροί, δημοκράτες, προοδευτικοί, θα βοηθήσουν «για να φυσήξει ο εξυγιαντικός άνεμος του ΚΚΕ εσωτερικού: για μια εξουσία από τους εργαζόμενους, για τους εργαζόμενους, με τους εργαζόμενους».

ΑΝΤΗΝΩΡ

**Κυκλοφορεί ο 21ος τόμος του ΑΝΤΙ
που περιλαμβάνει τα τεύχη του Β' εξαμήνου 1984 (265-277)**

ΤΟ ΣΤΕΦΑΝΙ ΤΟΥ ΑΙΣΧΟΥΣ

«Η σημασία της επίσκεψης δεν πρέπει να υπερβάλλεται, γιατί ο Πρόεδρος δεν θα μείνει στο νεκροταφείο παραπάνω από δέκα λεπτά». Με αυτήν την καταπληκτική φράση, ένας εκπρόσωπος του Λευκού Οίκου, προσπάθησε να δικαιολογήσει την τελευταία από τις ενέργειες του Ρόναλντ Ρέγκαν, με τις οποίες ο τελευταίος καταφέρει κάθε τόσο να ξεσηκώνει την παγκόσμια κοινή γνώμη εναντίον του και φυσικά εναντίον της αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής.

Η κατάθεση του στεφανιού στο νεκροταφείο των Ες-Ες που βρίσκεται στο Μπίρσμπουργκ, από τον αμερικανό Πρόεδρο, αποτέλεσε φυσικά αντικείμενο πολλαπλών ερμηνειών από τα διεθνή μέσα ενημέρωσης. Πολλοί είδαν πίσω από την ενέργεια την προσπάθεια αμνήστευσης του ναζισμού, όταν μάλιστα οι εγκληματίες πολέμου που επιζούν ακόμη στην Βόρεια και τη Νότια Αμερική, τυγχάνουν της ανοχής των αμερικανικών αρχών και όταν ο ίδιος ο Ρόναλντ Ρέγκαν, την παραμονή της επίσκεψής του στην Δ. Γερμανία, είχε την φαινή ιδέα να δηλώσει ότι «οι στρατιώτες αυτοί (δηλαδή οι ναζί) είναι το ίδιο θύματα με αυτούς που πέθαναν στα στρατόπεδα συγκέν-

τρωσης», εξομοιώνοντας έτσι τους θύτες με τα θύματα.

Άλλοι πάλι, διέκριναν μία ακόμη «γκάφα», απ' αυτές που δεν αποφεύγει καθόλου ο αμερικανός πρόεδρος, αφού το εβραϊκό λόμπι ξεσηκώθηκε εναντίον του, πολλοί από τους συμμάχους δεν έκρυψαν την δυσφορία τους και εν τέλει μία διαδικασία αμνήστευσης του ναζισμού, όταν μάλιστα γιορτάζονται τα σαράντα χρόνια από την συντριβή του, θα 'πρεπε να είναι πολύ πιο ραφιναρισμένη, από την κατάθεση στεφανιών και όσα κυνικά ελέχθησαν στη συνέχεια για να τη δικαιολογήσουν. Ακόμη κι αν είναι έτσι, η δική μας ανησυχία δεν παύει να αυξάνεται: ποια θα είναι άραγε η επόμενη «γκάφα» μιας υπερδύναμης που κρατά τις τύχες του κόσμου στα χέρια της και, κυρίως, στα όπλα της;

ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Φαίνεται πως όλα τα κόμματα συμφωνούν σε ένα ακόμα σημείο: στην αντικειμενικότητα της πληροφόρησης στην τηλεόραση. Κι αυτό ανεξάρτητα από την αυτοκριτική του ΠΑΣΟΚ, τις καταγγελίες του κ. Μητσοτάκη για φασιστική τηλεόραση και τις γκρίνιες των δύο Κ.Κ. γιατί πήραν λιγότερο χρόνο απ' όσων ζητούσαν.

Έτσι, η διακομματική επιτροπή κατέληξε γρήγορα σε ρυθμίσεις και ο τηλεοπτικός χρόνος θα διανεμηθεί δημοκρατικά «κατ' αναλογία της δύναμης των εν τη Βουλή κομμάτων». Οι κομματικοί σκηνοθέτες, οι κομματικοί λογογράφοι, οι σύμβουλοι και οι δημοσκοπιστές θα αναλάβουν τη διεκπεραίωση της πληροφόρησης, ενημερώνοντας «αντικειμενικά» και με όρους «ισονομίας» το κοινό για όσα πρόκειται να υποστεί κατά την επόμενη τετραετία.

Ωστόσο αυτή η συμφωνία και η λογική που την θεμελιώνει, δεν είναι διόλου αυτονόητες. Διότι θεμελιώνονται σε μια σειρά από σιωπηρές παραδοχές που όλες οδηγούν στην κατάργηση της ανεξαρτησίας του μέσου και την ακύρωση της ίδιας της πληροφόρησης.

Μια ακριβής πληροφόρηση, και το νόημα που παράγει, είναι συνήθως το προϊόν μιας εξαιρετικά πολύπλοκης διαδικασίας και

πάντα προϋποθέτουν την έρευνα. Η πρόταση «το νερό βράζει στους εκατό βαθμούς», είναι πλέον μια κοινότοπη πληροφορία που την μαθαίνουν όλοι στο Δημοτικό. Όμως, για χιλιάδες χρόνια βλέπαμε το νερό να βράζει δίχως να μπορούμε να διατυπώσουμε αυτή την πρόταση και να μεταδώσουμε το νόημά της. Σήμερα τη θεωρούμε τόσο αυτονόητη, ώστε μας διαφεύγουν οι σιωπηρές της προϋποθέσεις.

Μέσα από την προεκλογική χρήση της τηλεόρασης επιστρέφουμε πάλι στην αφετηρία. Τα κόμματα φαίνεται να συμφωνούν ότι η πληροφορία ισοδυναμεί με διαφήμιση ενός προϊόντος, ότι το δικαίωμα της προβολής της ανήκει αποκλειστικά στον ίδιο τον διαφημιζόμενο, και τέλος ότι το κρίσιμο ζήτημα είναι η συχνότητα και η διάρκεια του μηνύματος.

Κανείς δεν διανοείται ότι είναι δυνατόν να αποτελέσει το αντικείμενο μιας παρουσίασης που δεν θα ελέγχει τους όρους της. Ότι ενδέχεται η πολιτική του να εξετασθεί προσεκτικά για να δοκιμαστεί η εσωτερική συνοχή της και οι κοινωνικές επιπτώσεις της. Κανείς δεν διακινδυνεύει την εικόνα του χαρισματικού αρχηγού σε μια αναμέτρηση είτε με τον αντίπαλο είτε με δημοσιογράφους που δεν θα έχουν ως μοναδικό δικαίωμα την υποβολή μιας ή δύο ερωτήσεων. Όλοι φαίνεται να αρνούνται στην τηλεόραση το δικαίωμα να λειτουργήσει με γνώμονα την αναζήτηση της πληροφορίας και να προσεγγίσει τις προεκλογικές θέσεις και τα προγράμματα των κομμάτων με μια γόνιμη δυσπιστία.

Έτσι λοιπόν, οι προεκλογικές «δημοκρατικές» ρυθμίσεις του τηλεοπτικού χρόνου, δεν θα είναι παρά η νομιμοποίηση της υπάρχουσας κατάστασης. Με άλλα λόγια αφού όλοι συμφωνούν στην κατάργηση της «τέταρτης εξουσίας», ας διαιρεθεί η εξουσία στην τηλεόραση δια τέσσερα.

ΦΙΛΑΘΛΟΙ, ΧΡΗΣΤΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Η αποφασιστική συμβολή της Σόγιερ στην προεκλογική καμπάνια του Κ. Μητσοτάκη δεν ήταν η ιδέα για τα αυτοκίνητα. Ήταν ο προσδιορισμός του αποδέκτη των συνθημάτων. Από κει και έπειτα όλα ήσαν εύκολα και συνεπή με την αρχική σκόπευση.

Το ζήτημα δεν ήταν να προσδιοριστούν με σαφήνεια τα κοινωνικά σύνολα, οι τάξεις, που θα στήριζαν το εκλογικό εγχείρημα της Νέας Δημοκρατίας. Αυτά ήσαν λίγο ως πολύ δεδομένα. Ο κίνδυνος ήταν να γίνει διαφανής αυτή η πολιτική και να δημιουργήσει τα κοινωνικά ρήγματα που θα επέτρεπαν στο ΠΑΣΟΚ να κεφαλαιοποιήσει εκλογικά τον ριζοσπαστικό —αν και φθαρμένο— πολιτικό λόγο του.

Έτσι ανακαλύφθηκαν οι κοινωνικοί όροι της παραπλάνησης και της πολυσυλλεκτικότητας. Αν το ΠΑΣΟΚ διατηρούσε τις κοινωνικές κατηγορίες ως άλλοθι αριστερής πολιτικής κάτω από τον ορισμό των συναδελφομένων «μη προνομιούχων», του μετέωπου της αλλαγής, η φιλελεύθερη Νέα Δημοκρατία διαμορφώνει το νέο μέτωπο δυνάμεων «της απαλλαγής» συσπειρώνοντας όχι πλέον δυνάμεις αλλά κατηγορήματα. Ο ψηφοφόρος συλλαμβάνεται ως φορολογούμενος, καταναλωτής, συνταξιούχος, νοικικυρά φίλαθλος, υποψήφιος για τα ΑΕΙ, χρήστης των παροχών των Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας κτλ. Και τα κρίσιμα προεκλογικά συνθήματα με τα οποία δίνει τη μάχη ο κ. Μητσοτάκης απευθύνονται σωρευτικά σ' αυτές της επιμέρους όψεις της κοινωνικής υπόστασης του ψηφοφόρου.

Το ΠΑΣΟΚ βέβαια, καλείται να δώσει τη μάχη έχοντας πια αντιμετωπίσει την ίδια τη μεθοδολογία του, που αποδείχτηκε τόσο γόνιμη στις εκλογές του 1981. Και φυσικά να ανακαλύψει έγκαιρα τη ευθύνη της άσκησης της εξουσίας, η πλειοψηφία στη Βουλή που μετατρέπει το πυροτέχνημα σε νομοθέτημα και η αδυναμία να μετατραπεί σε κυβερνητικό έργο, η παράθεση μερικών και ελεηλαποκλειόμενων αιτημάτων, είναι το μείζον εμπόδιο για διατύπωση ενός ελκτικού προεκλογικού προγράμματος.

Μέσα στον ορυμαγδό των φοροαπαλλαγών, της διατήρησης των ποδοσφαιρικών ομάδων στην κατηγορία που βρίσκεται (φυσικά με την ελπίδα ότι οι οπαδοί του Αιγάλεω και του Γ.Α.Σ. Α.Ε.Κ. θα αναγνωρίσουν το κοινωνικό είναι τους στις εξαγγελίες του Κ. Μητσοτάκη) και την δωρεάν Ι.Χ. για κάθε Έλληνα, ακόμη και η απόπειρα για μια νηφάλια συζήτηση ανάμεσα σε οπαδούς του Αριστοτέλη, δεν φαντάζει μόνον αλλά είναι κωμική και ανιστορητική.

Τι απήχηση μπορεί να έχει η λογική ανάλυση των επιπτώσεων από την αγροτική πολιτική του Κ. Μητσotάκη, που μειώνει τους αγρότες από 900.000 περίπου σε 350.000 δίχως να εξηγήσει τι θα γίνουν οι υπόλοιποι, όταν σε κάθε άνεργο αγρότη αντιστοιχεί ένα Opel Ascona;

Ποιος μίλησε για δικομματισμό;

Όπως έχουν τα πράγματα, έως τώρα, στις εκλογές θα συμμετέχουν τα ακόλουθα κόμματα: ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΚΚΕ —Συνεργαζόμενοι, ΚΚΕ εσ., ΕΚΚΕ, ΕΠΕΝ, και πιθανά ανεξάρτητοι —μεμονωμένοι όπως λέγονται. Τα κόμματα που μετείχαν στην προηγούμενη Βουλή ήταν στην αρχή τρία. ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΚΚΕ. Κάπου στη μέση είχαμε την ΕΣΠΕ, μετά την ΕΔΑ, το ΑΚΕ, για λίγο το ΚΟΔΗΣΟ του Πλυτά και προς το τέλος αποκτήσαμε και ανεξάρτητους συνεργαζόμενους ή με τη ΝΔ ή με το ΠΑΣΟΚ. Είχαμε δηλαδή ένα Κοινοβούλιο πλουραλιστικό, αφού παρά τα όσα του καταμαρτυρούν για δικομματισμό ή όσα του έσυραν για Κοινοβούλιο που το αποτελούσαν τρία κόμματα η διάλυση της Βουλής απέδειξε το πόσο πολυκομματική ήταν. Είχε μαζί με την ΠΑΡΚΕ, οκτώ κόμματα και κάμποσους ανεξάρτητους — μεμονωμένους.

Στο νέο Κοινοβούλιο προβλέπεται τόσοσ πολυκομματισμός και πλουραλισμός που δεν θα πρέπει να έχει προηγούμενο στην ιστορία της Βουλής των Ελλήνων. Έχουμε και λέμε λοιπόν, για να δείτε πόσο πλουραλισμό κρύβει η ελληνική κοινωνία. Σίγουροι είναι οι τρεις: ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΚΚΕ. Υπερσίγουροι είναι όσοι κατέχουν εκλόγιμη θέση στη λίστα των σίγουρων. ΠΑΡΚΕ, ΕΔΗΚ, ΕΔΑ, Χριστιανική Δημοκρατία, ΚΟΔΗΣΟ, ΕΣΠΕ, ΑΚΕ.

Σύνολον μέχρι τώρα, δέκα. Μένει το ΚΚΕ εσ. για να συμπληρωθεί η ενδεκάδα του πολυκομματισμού, του πλουραλισμού και της πλέριας λειτουργίας των δημοκρατικών κοινοβουλευτικών μας θεσμών.

ΚΑΠΗλεις...

Η «σφαγή των γερόντων» στη Νέα Δημοκρατία προκαλεί αντιδράσεις.

Προμηνύονται καταλήψεις στους οίκους ευγηρίας!

Βαρύτητες

Η συγκέντρωση της Νέας Δημοκρατίας στα Χανιά θεωρήθηκε αδύνατη.

Μολονότι παρευρέθηκε ο βουλευτής... Μπουλούκος.

Πλησίασέ με...

Ο γραμματέας της ΚΝΕ Σπ. Χαλβατζής σε πρόσφατη ομιλία του δήλωσε ότι «μόνο το ΚΚΕ είναι κοντά στο μαθητή».

Τόσο κοντά, που συχνά με τις πορείες και τις απεργίες, τους παίρνει μακριά από τα μαθήματα.

Σώσον κύριε...

Η Χριστιανική Δημοκρατία κατεβαίνει με το ΠΑΣΟΚ.

Βοήθειά μας...

Η τιμή, τιμή δεν έχει

«Δύσκολοι καιροί για ανένταχτους» δηλώνει σε άρθρο του ο Αρεοπαγίτης Γιάννης Ντεγιάννης που, ούτε λίγο ούτε πολύ, χρησιμοποιεί και απόσπασμα νόμου του Σόλωνα σύμφωνα με τον οποίο «καταδικάζεται σε ατιμία, όποιος μένει ουδέτερος όταν ξεσπών ταραχές».

Μακάριοι, λοιπόν, οι ενταγμένοι μια και αυτοί θα κληρονομήσουν, τώρα που λιγόστεψαν και οι...Θεοί, την Βασιλεία των Ουρανών.

Έσοδα από χαμομήλι

«Η Ελλάδα εισάγει ρίγανη», γράφει εφημερίδα και απορεί.

Όμως, εγώ έχω άλλη απορία. Πως δεν σκέφτηκε η Νέα Δημοκρατία —όταν εξηγούσε για τα έσοδα του Δημοσίου, που θα καλύψουν τη φτήνεια των αυτοκινήτων— ότι θα έχουμε σοβαρότατο κέρδος, σε συνάλλαγμα μάλιστα, από τη ρίγανη που θα μαζεύουμε στις εκδρομές μας; Αν μάλιστα

προσθέσουμε και το κουτόχορτο, τα κέρδη θ' αυξηθούν κατακόρυφα.

Κι άλλα έσοδα

Ένα ακόμη σοβαρότατο έσοδο που θα δημιουργηθεί στο Ελληνικό Δημόσιο από το φθινό αυτοκίνητο που θα γίνει κτήμα κάθε Έλληνα, ξεχάστηκε να τονιστεί από τον κ. Μητσotάκη.

Θ' αυξηθούν και οι εισπράξεις στα ...διόδια!

Μεθύσια

Δημόσιο κίνδυνο θεωρεί ο σοβιετικός Τύπος τους αγρότες που οδηγούν μεθυσμένοι.

Στην Ελλάδα τα πράγματα είναι κάπως διαφορετικά. Δημόσιος κίνδυνος είναι αυτοί που οδηγούν τους αγρότες μεθυσμένοι από την ...εξουσία.

Τον χρειαζόμαστε

Ο γνωστός καλπάκις (...κατά το τσαντάκις) βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας κ. Καλογιάννης σύμφωνα με πληροφορίες θα βρεθεί εκτός λίστας.

Κρίμα είναι να βρεθεί ο χριστιανός ξαφνικά με την κάλη στο χέρι.

Παραλληλισμοί

«Έξι δισεκατομμύρια μπουκάλια πνίγουν τη Νέα Υόρκη» ήταν τίτλος ειδήσης σε κυριακάτικη εφημερίδα.

Στην Ελλάδα οι υποσχέσεις πνίγουν τους ψηφοφόρους οι οποίοι τελικά μένουν μπουκάλια.

Νικήσαμε;

Η ΟΝΝΕΔ διοργάνωσε στο Αιγάλεω τη γιορτή Νίκης '85.

Ίσως είναι σύμπτωση αλλά έγινε στην Πλατεία... Εσταυρωμένου!

Παλιά μου τέχνη

Δεν πλήρωσε η Νέα Δημοκρατία τους δασμούς για το αεροπλάνο και το ελικόπτερο που χρησιμοποιεί ο αρχηγός της προεκλογικά. Κόλπα ...αεροπλανικά!

Μενιολογικά

Από το άρθρο του κ. Κουτσόγιωργα: «Οι εκλογές σημαίνουν επιλογή. Και η επιλογή δεν μπορεί παρά να είναι η Αλλαγή, την οποία εκφράζει και υλοποιεί ο Ανδρέας Γ. Παπανδρέου με το ΠΑΣΟΚ που κινεί τους μηχανισμούς της ιστορίας ...»

Ο λίστας

Βέβαια, στην ομάδα χρειάζονται και αναπληρωματικοί. Να μη σας φανεί λοιπόν παράξενο αν π.χ. δείτε «ανεξάρτητο σοσιαλιστή» κάποτε τον κ. Μπ. Πρωτοπαππά ή αρχηγό νέου σοσιαλιστικού σχήματος, ούτε να τρίβετε τα μάτια σας από έκπληξη αν συμπληρωθεί στο μεταξύ διάστημα ενδεκάδα «ανεξάρτητων - μεμονωμένων». Όπως δήλωσε, άλλωστε, και ο Μητσοτάκης οι ομάδες στην Α' Εθνική είναι λίγες. Γιατί δηλαδή πλουραλισμό μόνο στο πρωτάθλημα θα έχουμε;

ΜΙΑ ΔΙΑΨΕΥΣΗ

Από τον τέως βουλευτή κ. Στέργιο Χασαπίδη πήραμε το ακόλουθο τηλεγράφημα:

Κύριε διευθυντά,

Σε αλληπάληλα δημοσιεύματα στα τχ. 286 και 287 φέρομαι ότι μετέχω στην εκλογική λίστα της ΝΔ. Εκφράζω την θλίψη μου γιατί το έγκυρο περιοδικό σας καταχώρησε κατ' επανάληψη μια τέτοια είδηση. Στοιχειώδης επαλήθευση θα απέτρεπε τραυματισμό κύρους του ΑΝΤΙ που εξακολουθώ να τιμώ.

Με τιμή

Στέργιος Χασαπίδης —τέως βουλευτής

Ειλικρινά λυπούμαστε που από λάθος μας χρεώσαμε —υποθετικά και προσωρινά έστω— τον κ. Στ. Χασαπίδη στη ΝΔ. Όταν μάλιστα πολλά στελέχη της περιοχής του, ζητούν από το ΠΑΣΟΚ να περιληφθεί στους υποψήφιους βουλευτές του. Όμως χαιρόμαστε κιόλας: τέτοια λάθη ας κάνουμε και να είναι μόνο δικά μας. Μια διάψευση όπως αυτή μας προσφέρει τουλάχιστον την ικανοποίηση που νιώθει κάθε δημοκράτης όταν επιβεβαιώνει ότι κάποιοι από τους πολιτικούς μας είναι αταλάντευτοι στα δημοκρατικά τους πιστεύω. Δηλώσεις όπως αυτή ακούγονται χαρμόсуνα ημέρες που οι Πρωτοπαππάδες ανακαλύπτουν την ολοκλήρωση των δημοκρατικών θεσμών στις αγκάλες του κ. Μητσοτάκη.

ΕΞΑΡΧΕΙΑ: Όπου δεν πέπτει ψήφος, πέπτει ράβδος

Ευτυχώς που υπάρχουν και αυτές οι αφίσες του ΠΑΣΟΚ στους δρόμους με το φάκελο που καίγεται, και το σύνθημα «τέρμα στις διώξεις», γιατί αλλιώς θα είχαμε αρχίσει πραγματικά να ανησυχούμε: αυτά που έγιναν τις τελευταίες μέρες στα Εξάρχεια, θύμιζαν περισσότερο κατάσταση πολιορκίας, παρά το τέρμα των ΜΑΤ και των ξυλοδαρμών, που η κυβέρνηση θέλει να μας πείσει ότι υλοποίησε, μετά το 1981.

ΜΑΤατζήδες και ΜΕΑτζήδες επιτίθενται αγρίως εναντίον ανύποπτων πολιτών που υπέπεσαν στο λάθος να καθίσουν στα τραπεζάκια των ζαχαροπλαστείων της Πλατείας Εξαρχείων. Αστυνομικοί και κρανοφόροι, εισβάλλουν μέσα σε σπίτι και ξυλοκοπούν ανθρώπους που είχαν προσπαθήσει να διαφύγουν από τα γκλοπς των σοσιαλιστών (άδεια εισαγγελία, φυσικά δεν υπήρχε, αλλά αυτά είναι «διαδικασίες», η ουσία είναι ότι έπρεπε να δείρουν). Άνθρωποι των ΜΕΑ μεταμφιεσμένοι με ψιλο-φρικαρισμένους μπαρόβιους, ξυλοκοπούν ένα ολόκληρο μπαρ, του οποίου το μοναδικό αμάρτημα ήταν ότι ευρίσκετο στην Πλατεία Εξαρχείων. Και σχεδόν επί μία εβδομάδα, η περιοχή είναι κυκλωμένη από κλούβες ετοιμοπόλεμων κρανοφόρων, που, όπως όλοι οι όμοιοί τους αδημονούν να δείρουν. Πώς αλλιώς θα διακιολογήσουν το μισθό τους; Εμείς τουλάχιστον δεν πιστεύουμε τη δικαιολογία που αγανακτισμένοι παρόντες πασοκτζήδες, ξεφούρνιζαν στα γρήγορα: ότι πρόκειται δηλαδή για «αυτονόμηση» των αστυνομικών δυνάμεων απέναντι στην πολιτική εξουσία. (Το επιχείρημα θα ήταν πιστευτό αν μεταξύ των ξυλοκοπημένων θαμώνων ενός μπαρ ήταν και κάποιο μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ!). Η συνεχής επανάληψη του φαινομένου, μας

πείθει πάντως ότι πρόκειται για μια συνειδητή επιλογή.

Ο πρώτος στόχος της επιλογής, είναι το «ξεκαθάρισμα των Εξαρχείων». Αλλαγής μη προχωρούσης, οι κυβερνώντες μας απεφάσισαν ότι ένα τουλάχιστον πράγμα μπορούσε να αλλάξει: να ξεκαθαρίσουν τα Εξάρχεια από όλους αυτούς που επιμένουν ότι μπορούν να πίνουν τον καφέ τους σε όποια πλατεία θέλουν, και όχι εκεί που προγραμματίζει το πενταετές πρόγραμμα κυβερνητικής δράσης.

Ο δεύτερος στόχος και ο κυριότερος είναι: οι φοβισμένοι μικρομεσαίοι, που ετοιμάζονται να καταψηφίσουν το ΠΑΣΟΚ, όχι φυσικά εξαιτίας της ...ανασφάλειας που επικρατεί στην Πλατεία Εξαρχείων αλλά εξαιτίας της αλλοπρόσαςλης πολιτικής του ΠΑΣΟΚ στα οικονομικά θέματα, μπορούσαν να ξανακερδηθούν, αν εκτιμούσαν τις επιχειρησιακές δυνατότητες των δυνάμεων της «τάξης» και την ικανότητά τους να την αποκαταστήσουν. Το όλο σχέδιο, είχε μια καθαρά «πολιτική» λογική, στην κατεύθυνση του σοσιαλισμού: αυτοί που συχνάζουν στα Εξάρχεια και ψηφίζουν, είναι πολύ λιγότεροι από τους μικρομεσαίους, που θα κρίνουν την υπόθεση της Αλλαγής.

Δεν θέλουμε να σχολιάσουμε, το σοσιαλιστικό του συλλογισμού που επικρατεί στο σοσιαλιστικό στρατόπεδο. Ας σημειώσουμε μόνο, ότι η Δεξιά, αν και όταν επανέλθει, θα έχει όλες τις προϋποθέσεις για να εφαρμόσει την «τάξη» και πέραν της Πλατείας Εξαρχείων. Και ας μην εκφράζουν τη λύπη τους, οι διάφοροι κυβερνητικοί παράγοντες και ο καθημερινός Τύπος που ένεκα εκλογών έθαψε το πρωτοφανές αυτό το πογκρόμ, για την εύκολη αιματηρή ληστεία του Γαλαταίου: μία αστυνομία είναι αυτή και μάλιστα συνηθισμένη τόσα χρόνια να ξυλοκοπεί. Δεν μπορεί να τα καταφέρει καλά σε όλους τους τομείς...

ΟΦΜ

Όποιος βρει τι σημαίνει, κερδίζει και στο Προ-Πο

Ο κ. Βαγγέλης Μείμαράκης ως γνωστόν είναι πρόεδρος της ΟΝΝΕΔ. Αυτό που μπορεί να μην είναι γνωστό είναι ότι προσπαθεί να περιληφθεί σε κάποιον από τους συνδυασμούς της ΝΔ σε εκλογίμη θέση, ή να τοποθετηθεί στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας. Είναι επίσης γνωστό ότι η Νέα Δημοκρατία διέρχεται δύσκολες λιστικές προεκλογικές ώρες, όπως άλλωστε και όλα τ' άλλα κόμματα. Ο κ. Μείμαράκης αποφάσισε να συμμετέχει στη γενική αγωνία με την εξής κίνηση: Νοίκιασε στον Β' όροφο της οδού Νικητάρ 2-4 (πάνω από τα γραφεία της διοίκησης της ΟΝΝΕΔ) διαμέρισμα επιπλωμένο: «η πολυτέλεια του οποίου είναι μεγαλύτερη από αυτήν των γραφείων του ίδιου του Μητσοτάκη». Μάλιστα. Μέχρι εδώ δεν διακρίνεται κάτι «το μεμπτόν». Στα γραφεία όμως αυτά, ο κ. Μείμαράκης εγκατέστησε γνωστούς και φίλους του, οι οποίοι έχουν με την ΟΝΝΕΔ σχέση μόνο γεωγραφική. Μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Νεολαίας, ανέβηκαν στο χώρο αυτό, χτύπησαν την πόρτα και αν-

τίκρυσαν μερικούς αγνώστους οι οποίοι σε ερώτηση «τι κάνουν εκεί» απάντησαν: «Είμαστε φίλοι του κ. Μείμαράκη». Όταν τα πράγματα αγρίεψαν, οι αγνώστο φιλοξενούμενοι του Β. Μείμαράκη πρόσθεσαν: «Είμαστε και φίλοι της ΟΝΝΕΔ». Το πρόβλημα πάντως δεν λύθηκε και τα μέλη της Ε.Ε. απαίτησαν από τον πρόεδρο «να εκκενώσει το διαμέρισμα» ή να εξηγήσει τι ακριβώς κάνουν εκεί «αυτοί οι περιεργοί» ενώ από απλά μέλη της ΟΝΝΕΔ εκφράστηκαν και απειλές του τύπου «ο Μείμαράκης θα φάει ξύλο». Πέρα απ' όλα τούτα τι γραφικά, προκύπτουν κάποια ερωτήματα που έθεσαν όσοι εξεπλάγησαν από την «Κίνηση Φίλων Μείμαράκη» (πως λέμε δηλαδή «Κίνηση φίλων Περιστεριών», ή «οργάνωση φίλων σα λιγκαριού και λοιπών κολλωδών»)

● Ποιος και σε όνομα τίνος νοίκιασε τα «παραγραφεία»;

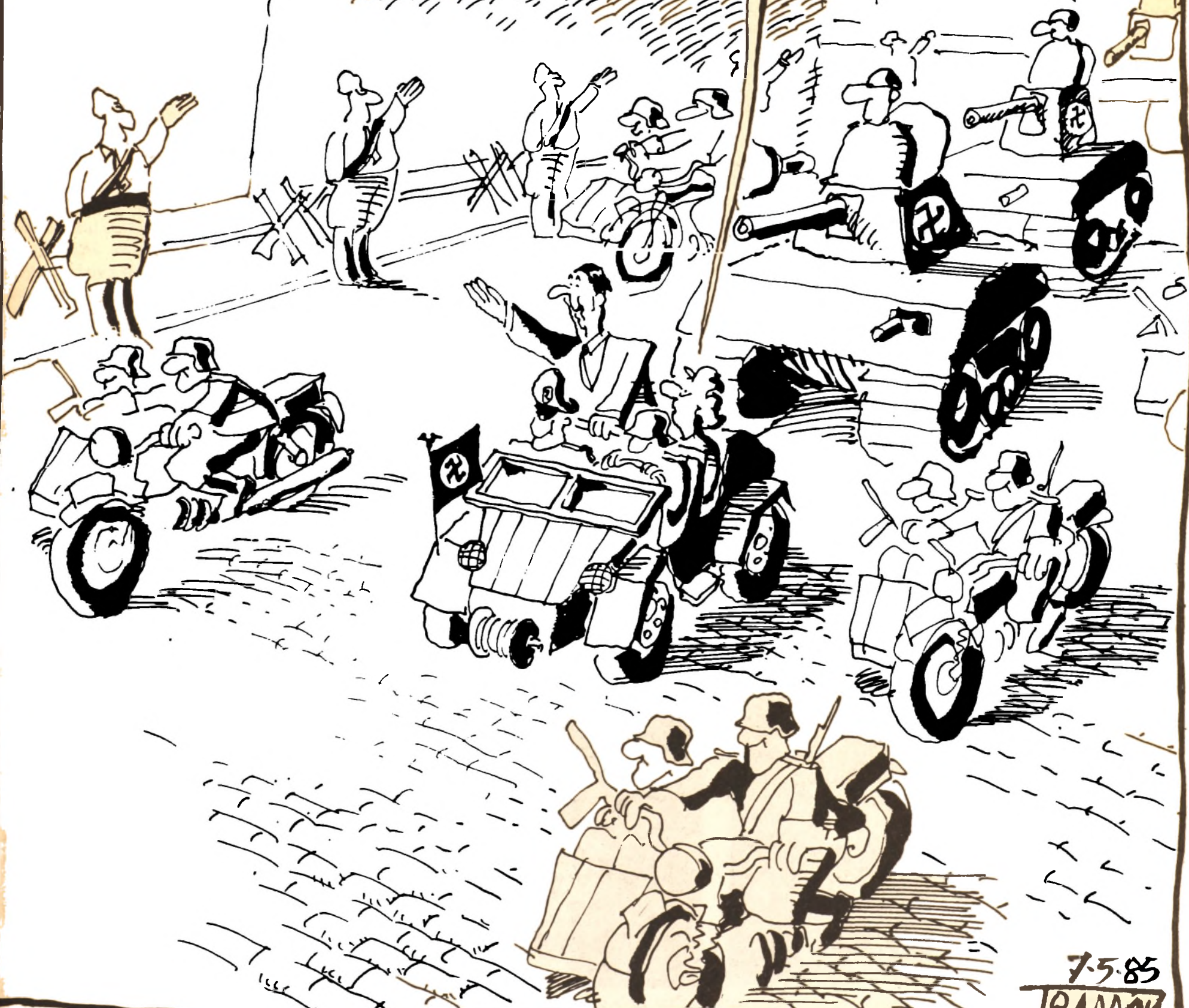
● Ποιος πληρώνει αυτά τα γραφεία, και;

● Ποιο σκοπό εξυπηρετεί η παρέξή τους;

Γραφτείτε συνδρομητές στο ΑΝΤΙ

θα έρχεται σπίτι σας και θα ενισχύετε έτσι το περιοδικό

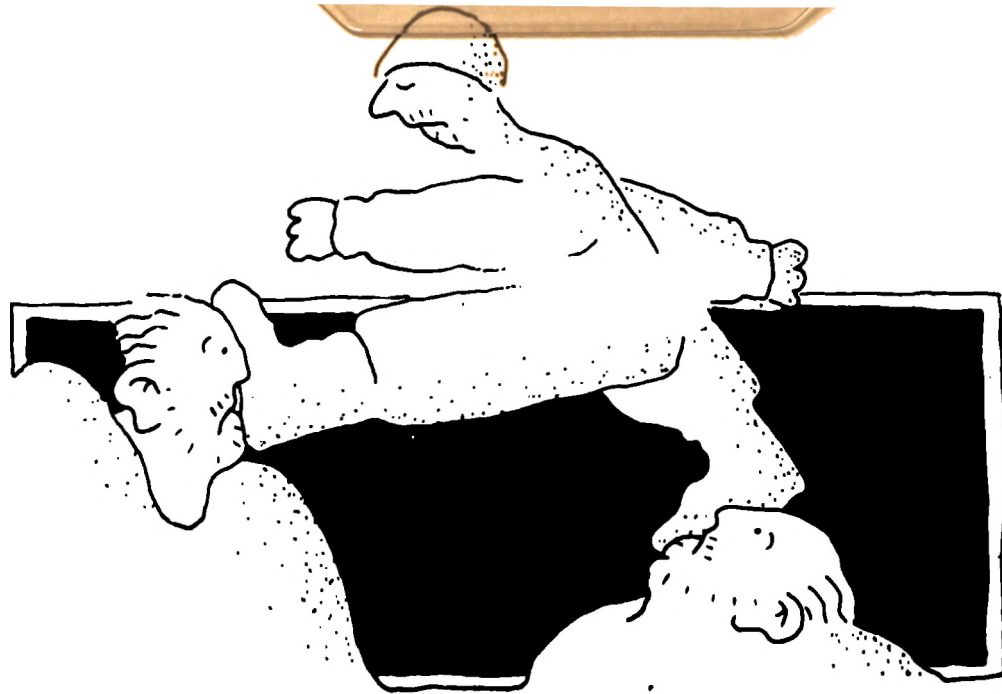
ΡΟΝΑΛΝΤ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΔΕΝ
ΥΠΗΡΧΕ ΑΛΛΟΣ ΤΡΟΠΟΣ
ΝΑ ΜΠΟΥΜΕ ΣΤΟ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ;

7.5.85

ΙΩΑΝΝΟΥ

Πόσο διακριτική θα είναι η «Distant Hammer '85;»

του Σταύρου Λυγερού

Για άλλη μια φορά το Αιγαίο θα γίνει θέατρο αμερικανοτουρκικών παραβιάσεων και ελληνικών αναχαιτίσεων. Ο λόγος για τη νατοϊκή άσκηση Distant Hammer '85 η οποία έχει ήδη αρχίσει στην περιοχή της Σαρδηνίας και σύντομα θα επεκταθεί στο Αιγαίο.

Το σενάριο περιλαμβάνει ασκήσεις υποστήριξης αεροναυτικών επιχειρήσεων στο τρίγωνο Λήμνος - Μυτιλήνη - Αγ. Ευστράτιος και ένα κομμάτι ναυτικών μονάδων με κατεύθυνση τις τουρκικές ακτές.

Το γεγονός ότι το Στρατηγείο της Νεάπολης που είναι υπεύθυνο για τη Νότια Πτέρυγα αγνόησε και πάλι τη Λήμνο, οδήγησε στη μη συμμετοχή ελληνικών δυνάμεων. Σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες, το νατοϊκό στρατηγείο, όπως άλλωστε συνηθίζει, δεν αναγνώρισε ούτε τα όρια των 10 μιλίων εθνικού εναέριου χώρου. Αυτό σημαίνει ότι οι Έλληνες πιλότοι θα έχουν πολύ δουλειά στις επόμενες μέρες. Οι Τούρκοι δεν χάνουν τέτοιες ευκαιρίες για να προχωρήσουν σε παραβιάσεις όχι μόνο των δέκα, αλλά και των έξι μιλίων που οι ίδιοι αναγνωρίζουν σαν εθνικό εναέριο χώρο.

Σε τέτοιες περιπτώσεις, παραβιάσεις δεν κάνουν μόνο τουρκικά αεροσκάφη. Οι Αμερικανοί, ιδιαίτερα όταν στην άσκηση συμμετέχει αεροπλανοφόρο, δεν λογαριάζουν όρια, εθνική κυριαρχία και τα παρόμοια, προκειμένου να φέρουν σε πέρας τις περιπολίες που εγγυώνται την ασφάλεια των ναυτικών τους μονάδων.

Περιττό είναι να προσθέσουμε ότι δεν γνωστοποιούν αναλυτικά σχέδια πτήσεων όπως απαιτεί η ελληνική πλευρά. Εκμεταλλευόμενοι μια διαφορά ερμηνείας των κανονισμών του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπλοΐας (ICAO), περιορίζονται —τόσο οι Τούρκοι όσο και οι Αμερικανοί— σε μια γενική αναγγελία της άσκησης.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα πτυχή της Distant Hammer είναι το ποιος θα έχει την επιχειρησιακή ευθύνη της ναυτικής δύναμης που συμμετέχει στην άσκηση. Ο ναυτικός διοικητής της Νεάπολης έχει το δικαίωμα να την παραχωρήσει στο διοικητή κάποιας ναυτικής μονάδας. Κάτι τέτοιο, όμως, θα αποτελούσε μια εφαρμογή της αμφισβητούμενης από την Ελλάδα αρχής των Δυνάμεων Επιχειρήσεων (Task Force Concept). Σύμφωνα μ' αυτή ουσιαστικά καταργούνται οι πάγιες περιοχές ευθύνης, που σε γενικές

αρχές αντιστοιχούν στις χώρες - μέλη, και αντικαθίστώνται από την ανάθεση ευθύνης στη ναυτική δύναμη που συγκυριακά καλύπτει μια περιοχή.

Αν εφαρμοζόταν κάτι τέτοιο στην Distant Hammer '85, ο ναυτικός διοικητής της Νεάπολης δεν θα ανέθετε την ευθύνη στο αρμόδιο υπό ελληνική διοίκηση ναυτικό στρατηγείο Ανατολικής Μεσογείου, αλλά σε κάποιον Αμερικανό ή Τούρκο αξιωματικό που συμμετέχει στην αρμάδα. Θα επρόκειτο, δηλαδή, για μια κλιμάκωση της πρόκλησης που έτσι ή αλλιώς αντιπροσωπεύει η νατοϊκή άσκηση.

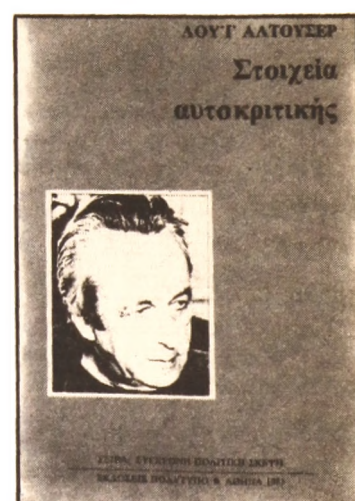
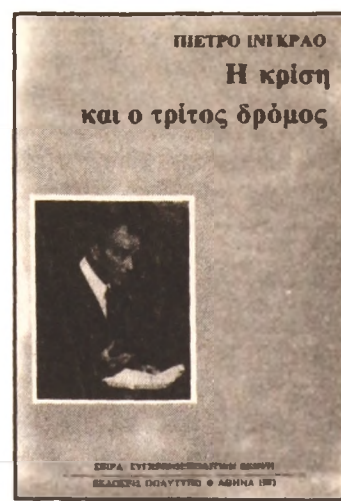
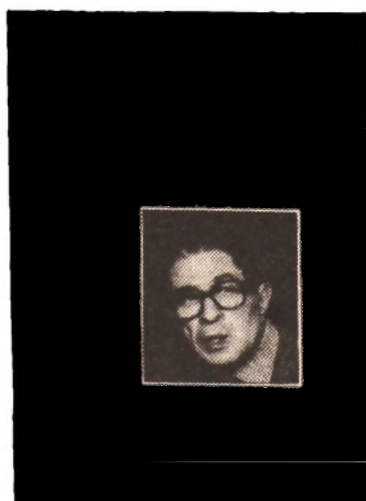
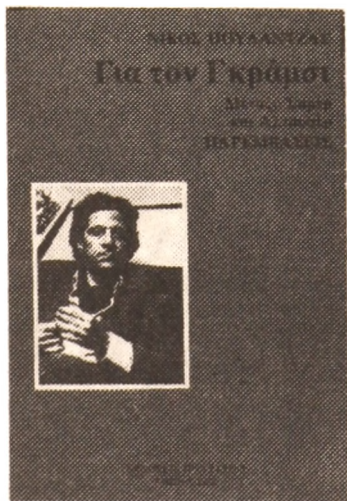
Κατά τα άλλα, το σενάριο της Distant Hammer '85 δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον. Τεράστιο ενδιαφέρον παρουσιάζει, όμως, η χρονική στιγμή πραγματοποίησης της άσκησης. Δεν είναι καθόλου σίγουρο, ότι τα περιφερειακά αυτά νατοϊκά γυμνάσια δεν θα εμπλακούν στην οξυμένη προεκλογική αντιπαράθεση.

Η πολιτική ευαισθησία των ερχόμενων εβδομάδων μοιραία θα επηρεάσει και τη συμπεριφορά των νατοϊκών εταίρων μας. Θα θελήσουν οι Αμερικανοί και σ' ένα δεύτερο πλάνο οι Τούρκοι να προκαλέσουν με μαζικές παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου και ίσως αγνοώντας την αρμοδιότητα του Έλληνα νατοϊκού διοικητή;

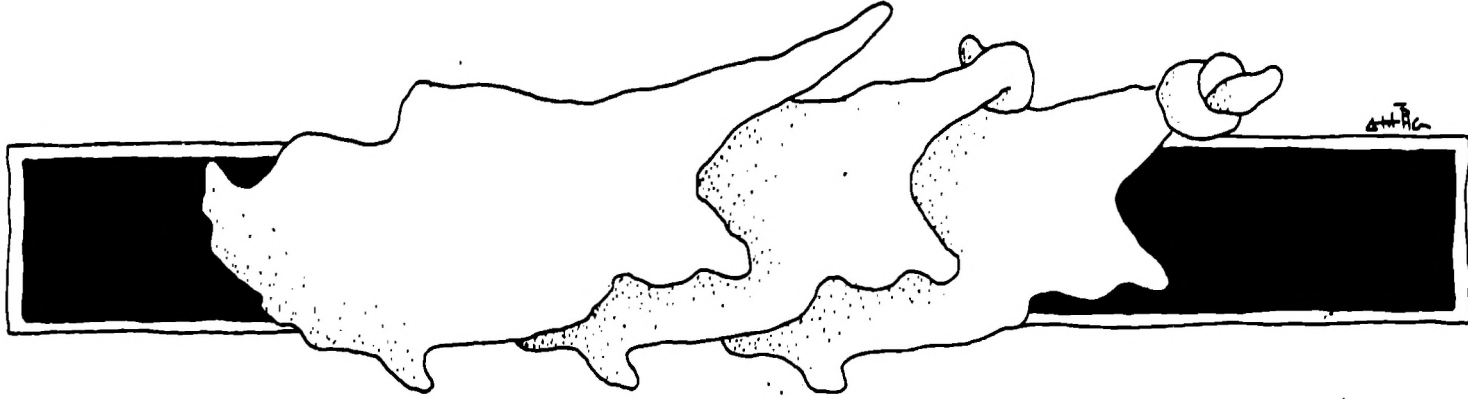
Το ερώτημα είναι ιδιαίτερα σημαντικό, γιατί συνδέεται ευθέως με τις εκτιμήσεις που έχει κάνει η Ουάσιγκτον για την εκλογική αναμέτρηση του Ιουνίου. Η σκόπιμη δημιουργία έντασης στο Αιγαίο είναι μια ενέργεια με αντιφατικές επιπτώσεις, οι οποίες εκ των προτέρων είναι δύσκολο να μετρηθούν. Από τη μια πλευρά υπογραμμίζει την αντίθεση των Αμερικανών στην παρούσα κυβέρνηση και ίσως ωθεί ορισμένους φοβισμένους στη «σιγουριά» της ΝΔ. Από την άλλη πλευρά, όμως, μια τέτοια ενέργεια θα εκληφθεί σωστά σαν άσκηση πίεσης και θα συσπειρώσει την κοινή γνώμη γύρω από την κυβέρνηση.

Σε λίγες μέρες θα ξέρουμε αν η Distant Hammer '85 θα γίνει πρωτοσέλιδα και θα γραφτεί στην πολιτική μας ιστορία, ή θα περάσει διακριτικά στη σκιά της προεκλογικής έξαψης. □

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΟ

ΕΝΑ ΑΚΟΜΑ ΒΗΜΑ ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Την περασμένη Κυριακή έγινε ένα ακόμα βήμα για την οριστικοποίηση της διχοτόμησης του νησιού. Ο Ντενκτάς, με την πραγματοποίηση του προαναγγελθέντος δημοψηφίσματος, απέδειξε για άλλη μια φορά ότι είναι συνεπής στην υλοποίηση των απειλών του. Το επόμενο βήμα είναι οι εκλογές στις 23 Ιουνίου. Αργά αλλά σταθερά, και εν μέσω της ακινησίας των διχασμένων ελληνοκυπρίων και της προεκλογικής Ελλάδας, ο Ντενκτάς οικοδομεί το συνταγματικό και θεσμικό πλαίσιο που θα ενισχύσει την κρατική οντότητα του ψευδοκράτους. Κι αυτά, την ίδια στιγμή που οι διεθνείς πιέσεις στρέφονται προς την ελληνική πλευρά.

Όταν ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία, η τουρκοκυπριακή ηγεσία θα «ενδώσει στις πιέσεις» και θα συμφωνήσει για μια νέα συνάντηση υψηλού επιπέδου. Με ενισχυμένη τη διαπραγματευτική θέση της θα απαιτήσει μια λύση στα μέτρα που έχει χαράξει η Άγκυρα. Μια λύση, που όπως έδειξε και το νέο έγγραφο Κουεγιάρ, υποθηκεύει την ίδια την επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού, αφού ανοίγει το δρόμο για μια συγκυριαρχούμενη (από την Τουρκία) συνομοσπονδία.

Εγκλωβισμένη στη μέγγενη από τη μια των εσωτερικών και διεθνών πιέσεων για αποδοχή του προσχεδίου Κουεγιάρ και από την άλλη του απαράδεκτου της δρομολογούμενης λύσης, η Κυπριακή κυβέρνηση φαίνεται ανίκανη να αλλάξει την πορεία των πραγμάτων. Αντίθετα, παρά τη δυσaréσκεια μεγάλου τμήματος των Τουρκοκυπρίων (η πλειοψηφία του Ντενκτάς στηρίχτηκε στην ψήφο των 20.000 Τούρκων εποίκων), η Άγκυρα και ο ευνοούμενός της φαίνεται ότι μονά ζυγά κερδίζουν. Αν η διαπραγματευτική διαδικασία καταλήξει σε λύση, η συγκυριαρχία είναι γι' αυτούς μεγάλη επιτυχία. Αν πάλι ναυαγήσει, το βάρος της αποτυχίας θα φορτωθεί στην ελληνική πλευρά, αφού όλοι σχεδόν σήμερα θεωρούν σαν βάση των διαπραγματεύσεων κάποια μετριοπαθή εκδοχή των τουρκικών θέσεων.

Χαρακτηριστική είναι η χλιαρή αντίδραση της Γενικής Γραμματείας του ΟΗΕ στην αποσχιστική ενέργεια της περασμένης Κυριακής. Χωρίς να καταδικάσει ρητά, ο εκπρόσωπος του κ. Κουεγιάρ αρκέστηκε να επαναβεβαιώσει ότι ο ΟΗΕ αναγνωρίζει μόνο την επίσημη κυπριακή κυβέρνηση. Στο ίδιο πνεύμα και η δήλωση Χάας, σύμφωνα με την οποία το δημοψήφισμα δεν άλλαξε σε τί-

ποτα τα πράγματα.

Αλλά, και στο εσωτερικό της ελεύθερης Κύπρου, τα πράγματα δεν είναι διαφορετικά. Την ίδια στιγμή που ο Ντενκτάς δηλώνει ότι οι ελληνοκύπριοι και οι τουρκοκύπριοι δεν έχουν τίποτα κοινό και υλοποιεί το χρονοδιάγραμμα των αποσχιστικών ενεργειών, ο «Φιλελεύθερος» (η μεγαλύτερη κυπριακή εφημερίδα) από καιρό προετοίμαζε το έδαφος για μια «χωρίς κλυδωνισμούς» αποδοχή του γεγονότος. Συμβουλευόντας την κοινή γνώμη να αποφύγει την υπερεκτίμηση της σημασίας του δημοψηφίσματος, συνιστούσε στην κυβέρνηση να αποφύγει το θόρυβο και να μην προσφύγει στο Συμβούλιο Ασφαλείας.

Μετά απ' αυτά, είναι λογικό να προβλέψουμε τουρκική σκληρυση σερβιρισμένη με το γνωστό πια φιλειρηνικό «αμπαλάζ». Ας μην αιφνιδιαστούμε, αν, όπως προβλέπουν μερικοί, μετά λίγες βδομάδες ο Ντενκτάς προτείνει τη σύναψη συμφώνου ειρήνης και φιλίας μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του ψευδοκράτους. Να μια πρόταση που θα εκτιμηθεί δεόντως απ' ορισμένους δυτικούς εταίρους μας. Μια πρόταση που προσφέρει «ασφάλεια» και ζητάει σαν αντάλλαγμα την αναγνώριση. Μια πρόταση που ίσως συγκινήσει και ορισμένους ελληνοκυπριακούς κύκλους, σφόδρα ανησυχούντες από τις παρεμβατικές διαθέσεις της Αθήνας...

Στ. Λυγ.

● Σύμφωνα με αποκλειστική πληροφορία του ΑΝΤΙ από την Κύπρο, η κυπριακή κυβέρνηση έχει αποδεχθεί και εγγράφως το προσχέδιο Κουεγιάρ. Έναντι αυτού εξασφάλισε μία προφορική δήλωση του Γεν. Γραμματέα ότι το θέμα των ξένων στρατευμάτων θα συζητηθεί στη συνάντηση υψηλού επιπέδου.

Η δήλωση αυτή που έτσι κι αλλιώς δεν έχει ίση νομική αξία με το προς υπογραφή προσχέδιο, δεν φαίνεται ότι θα έχει πρακτική σημασία. Κι αυτό γιατί ο κ. Κουεγιάρ εφαρμόζοντας ένα από τα γνωστά τεχνάσματά του δεν έχει ενημερώσει τουλάχιστον επίσημα, τον κ. Ντενκτάς ο οποίος βεβαίως και θα αρνηθεί να κουβεντιάσει το θέμα των στρατευμάτων κατοχής.

ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ

Λεπτομέρειες

Λεπτομέρειες, ναι! Που κάνουν τη ζωή μας δύσκολη, εκνευριστική. Ο Σπύρος Καβουνίδης χρονο - εικονογραφεί μια γνωστή σε όλους μας καθημερινότητα, που μας περιβάλλει και μας ταλαιπωρεί. Με χιούμορ πάντα και μια διάθεση συμπάθειας καταγράφει τη μικροκλίμακα των ημερήσιων μαρτυριών του νεοέλληνα. Και σχολιάζει.

Στην έκδοση περιλαμβάνονται 28 κείμενά του. Τα σκίτσα είναι του Δημήτρη Χαντζόπουλου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΟΥ
ΕΛΤΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Δεινοκράτους 131 • Αθήνα 115 21 • Τηλ. 72.29.237 & 72.32.819.

Η οικονομία στη δίνη του προεκλογικού show

του Βαγγέλη Γιαχνή

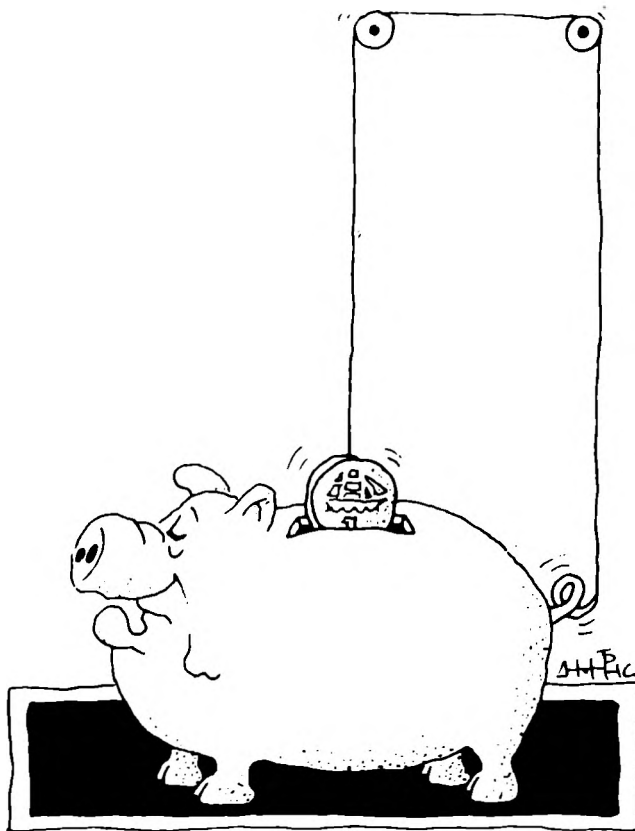
Καθώς άνοιξε η αυλαία, του εντυπωσιακότερου προεκλογικού show, που γνώρισε ο τόπος τα τελευταία χρόνια, δεν μένουν πολλά περιθώρια στο νηφάλο παρατηρητή να επισημάνει τις βασικές συνιστώσες της άδηλης όσο και πρόδηλης επιχειρηματολογίας που προορίζεται —άλλωστε— για προεκλογική κατανάλωση. Σαν γνήσιοι αμερικάνοι, οι πραγματικοί σκηνοθέτες αυτών των παρδαλών παραστάσεων προτρέπουν τους πρωταγωνιστές ν' αποφύγουν την επαφή με τα ουσιαστικά προβλήματα γιατί αυτά μπορούν να συντελέσουν στη γενικότερη αμφισβήτηση της εγκυρότητας των λόγων τους. Έτσι θ' ακούσουμε πολλά για τον «ήλιο και το σκότος» «τον απάνω και τον κάτω κόσμο», «την ελευθερία και τον τριτοκοσμικό ολοκληρωτισμό», αλλά για την... ταμπακιέρα ή αν προτιμάτε για τις «ντομάτες και τα πορτοκάλια» (κατά Κουτσόγιωργα) δεν πρόκειται να ξεφύγει ούτε μια λέξη.

Παρ' όλα αυτά είναι αναγκαίο να διατηρηθούν οι αποστάσεις από τον ορυμαγδό των κούφιων φραστικών αλληλοεπικαλύψεων προκειμένου να εντοπισθούν κάποιες προθέσεις των επίδοξων διαχειριστών της μελλοντικής πορείας του τόπου. Για την οικονομία ο λόγος, που κι αυτή όπως και άλλα σημαντικά θέματα, διασύρεται και στροβιλίζεται στη δίνη της προπαγανδιστικής σκοπιμότητας, φράσεις όπως «πρωτόγνωροι ρυθμοί ανάπτυξης» ή «καταβαράθρωση όλων των μεγεθών της οικονομίας» αποτελούν την αιχμή του δόρατος των δύο «μονομάχων». Το άσπρο και το μαύρο λοιπόν, που αγνοούν αλλαζονικά την ύπαρξη και του γκρι χρώματος. Είναι όμως έτσι;

Το «πρόγραμμα» της ΝΔ

Μετά από 4 χρόνια λούφας, καταγγελιών, κριτικών και διαρκούς φθοράς η ΝΔ εδέγησε να δημοσιεύσει το «οικονομικό της πρόγραμμα». Πρόκειται για ένα «πακέτο» ιδεολογικών αρχών που έχει ελάχιστη σχέση με την έννοια του προγράμματος. Είναι ένα γενικόλογό ιδεολογικό μανιφέστο που διαπνέεται από τις —δογματικά μεταφερόμενες— μονεταριστικές αντιλήψεις.

Βέβαια, η ΝΔ δεν θα μπορούσε να κάνει τίποτα παραπάνω απ' αυτό που έκανε. Κι αυτό για πολλούς λόγους. Ο βασικότερος είναι ότι δεν μπορεί να επαναλάβει την πολιτική που ασκήθηκε απ' την ίδια στο παρελθόν και δημιούργησε τα γνωστά αδιέξοδα (προβληματικές, πληθωρισμός, ανεργία). Αναζητά ένα είδος ανανέωσης. Κάποιες νέες προτάσεις που θα μπορούν

να χρησιμοποιηθούν για προεκλογική σκοπιμότητα. Η λύση βρέθηκε στη φορτισμένη σημειολογικά λέξη «ελευθερία». Σ' αυτή τη λέξη φιλοδοξούν οι εγκεφαλοι και οι συμβουλάτορες της ΝΔ, να συμπυκνώσουν την ιδεολογική τους άποψη και την πολιτικο-οικονομική τους φιλοσοφία. Και φυσικά πρόκειται για κακοποίηση της έννοιας της ελευθερίας καθώς αποκαλύπτεται ότι εννοούν την ασύδοτη και ληστρική επιδρομή του κεφαλαίου σε βάρος της μεγάλης πλειοψηφίας των εργαζομένων και του φτωχού λαού. Προσπαθούν να στήσουν το «δόκανο» στον απληροφόρητο «μικρομεσαίο» ψηφοφόρο. «Ελευθερία, φορολογικές απαλλαγές, κινητοποίηση του ελληνικού δαιμόνιου κτλ.», είναι μερικοί από τους σαγηνευτικούς όρους που απευθύνουν στο «θήραμα» για την προσέλευσή του.

Ελληνοειδής μονεταρισμός

Η —επί το ελληνικότερον— μετάφραση του μονεταρισμού σε «νεοφιλελευθερισμό» δεν αλλάζει ούτε την ουσία, αλλά ούτε και τις —άκρως— αντιδημοκρατικές μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν σε άλλες χώρες για την υλοποίησή του.

Οι θεωρητικές συντεταγμένες του μονεταρισμού προσδιορίζονται:

- στην απελευθέρωση της δράσης των οικονομικών συντελεστών από κάθε κρατική παρέμβαση και
- στη δραστική μείωση του εργασιακού κόστους και στην περικοπή των κοινωνικών παροχών.

Όπως —από πολλούς προοδευτικούς αναλυτές— έχει τονισθεί, οι αρχές του νεοφιλελευθερισμού δεν είναι νέες. Γιατί οι

αρχές που αφορούν την ανεξέλεγκτη λειτουργία των νόμων της αγοράς αποτέλεσαν τη βασική κινητήρια δύναμη στην αρχική φάση της ανάπτυξης του καπιταλισμού. Όταν ακόμα δεν είχε αποκτήσει τη μονοπωλιακή του μορφή και δεν είχε τεθεί ολοκληρωτικά το κράτος κάτω από την πλήρη υποταγή του. Αργότερα το κράτος αυτό που συνεργούσε αποφασιστικά στη μονοπωλιακή ολοκλήρωση, εμφανίστηκε σαν «κράτος -πρόνοιας» και απέκτησε τη θεωρητική του έκφραση με τον κεϋνσιανισμό. Σήμερα που η κρίση τσαλάκωσε την κομψή φιγούρα του υπερταξικού κράτους, οι κυρίαρχες δυνάμεις προσπαθούν να φορτώσουν τα «λάθη» στον κρατικό παρεμβατισμό και επιχειρούν μια επιστροφή στις αρχέγονες ρίζες του καπιταλισμού με στόχο την καθυστέρηση των εξελίξεων και τη διατήρηση των ιδίων παραγωγικών σχέσεων.

Ο νεοφιλελευθερισμός εμφανίζεται σαν φανατικός πολέμιος του κρατισμού. Αυτή όμως είναι η μισή αλήθεια, γιατί η άλλη μισή είναι ότι χρησιμοποιεί το κράτος για την αμείλικτη (και ενίοτε δολοφονική) καταστολή των κοινωνικών διεκδικήσεων του εργαζόμενου λαού. Η αντίθεσή του με τον κρατισμό εξαντλείται στην ασυδοσία που παρέχει στην κυρίαρχη τάξη, ενώ η συμπεριφορά του απέναντι στις υπόλοιπες κοινωνικές δυνάμεις είναι, ιδιαιτέρως, κρατικίστικη. Απόδειξη γι' αυτό είναι οι αιμοσταγείς δικτατορίες Χιλή και Τουρκίας, τα σκληρά αστυνομικά μέτρα της Θάτσερ σε βάρος του εργατικού κινήματος, η κυνική πολιτική του Ρήγκαν κτλ.

Συνεπώς, οι φιλελεύθερες διακηρύξεις του νεοφιλελευθερισμού δεν είναι παρά «φύλλο συκής», που καλύπτει το όργιο της βίας και του αυταρχισμού κατά της μεγάλης κοινωνικής πλειοψηφίας. Ο νεοφιλελευθερισμός πρέπει να θεωρηθεί σαν ύστατη και απεγνωσμένη προσπάθεια των κυρίαρχων δυνάμεων, να διατηρηθούν στην εξουσία που απειλείται από την αναταραχή που προκάλεσε, η κρίση. Η μοναδική του «προσφορά» είναι η εξαφάνιση των μεσοστρωμάτων και η μέγιστη συγκέντρωση του κεφαλαίου. Η εφαρμογή του στη χώρα μας που χαρακτηρίζεται από τη μικρομεσαία παραγωγή θα ισοδυναμούσε με τη μαζική χρεωκοπία μιας τεράστιας, κοινωνικής κατηγορίας. Αλλά κι αν —εν πάση περιπτώσει— έγινε εφικτό να σταθεί κάπως σε χώρες όπου υπάρχουν οι δυνατότητες για μια αυτοδύναμη ανάπτυξη του ιδιωτικού κεφαλαίου, δεν είναι δυνατόν να γίνει το ίδιο στη χώρα μας. Κι αυτό γιατί —όπως είναι γνωστό— η εγχώρια ιδιωτική πρωτοβουλία οφείλει

την παρουσία της κατά τα 4/5 στις Τράπεζες και το κράτος. Αυτό σημαίνει ότι η εφαρμογή του νεοφιλελευθερισμού θα διέυρυνε την εξάρτηση του ιδιωτικού κεφαλαίου από το κράτος —αφού οι δανειοληψίες οι παροχές και τα κίνητρα θα αυξάνονταν— χωρίς να διασφαλίζονται νέες επενδυτικές προοπτικές.

Αλλά οι μεγαλύτερες επιπτώσεις θα επέρχονταν από την εφαρμογή του δεύτερου σκέλους του νεοφιλελευθερισμού που αφορά τη μείωση των εισοδημάτων του εργαζόμενου λαού και την περικοπή των κοινωνικών παροχών. Στη χώρα μας μόνο την τελευταία δεκαετία οι εργαζόμενοι ανάκτησαν κάποια ισορροπία σε σχέση με το νόμιμο μερίδιο που δικαιούνται από τον καταμερισμό του κοινωνικού προϊόντος που παράγεται στα πλαίσια του καπιταλιστικού συστήματος. Οι δε κοινωνικές παροχές είναι υποτυπώδεις.

Ποια κοινοβουλευτική κυβέρνηση θα τολμούσε να προχωρήσει στην περιστολή τους;

Ποια κοινοβουλευτική κυβέρνηση θα τολμούσε να μειώσει τις δαπάνες στον τομέα της υγείας, όταν τα κρεβάτια στους διαδρόμους των νοσοκομείων, παραμένουν ακόμα μια θλιβερή καθημερινή πραγματικότητα; Ποια κοινοβουλευτική κυβέρνηση θα τολμούσε να συρρικνώσει τις δαπάνες για την παιδεία όταν ακόμα η πλειοψηφία των δημόσιων σχολείων στεγάζεται σε αχούρια που θυμίζουν τα «κρυφά σχολεία» της Εθνικής Επανάστασης; Αυτή είναι η πραγματικότητα και γι' αυτό οι όψιμοι υποστηρικτές του νεοφιλελευθερισμού οφείλουν να ξεκαθαρίσουν αν η εφαρμογή του θα συνοδευτεί και με άλλα εξωκοινοβουλευτικά μέτρα προκειμένου να πείσουν τον ελληνικό λαό για την αναγκαιότητά του.

Ο δεκάλογος της ΝΔ

Ας ρίξουμε όμως μια αναλυτικότερη ματιά στο περιβόλι του «οικονομικού δεκάλογου» της ΝΔ προκειμένου να σχηματίσουμε μια σαφέστερη εικόνα της πολιτικής που θα εφαρμόσει αν —ενδεχομένως— επανέλθει στην εξουσία.

Δημόσιες επιχειρήσεις: Σύμφωνα με τη ΝΔ οι δημόσιες επιχειρήσεις πρέπει να ιδιωτικοποιηθούν και ένα μέρος των μετοχών να δοθεί στους εργαζόμενους (sic) και στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό! Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι τα τιμολόγια της κοινής ωφέλειας (ΟΤΕ, ΔΕΗ κτλ.) αλλά και άλλων δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων, θα διαμορφώνονται σύμφωνα με τους νόμους της ελεύθερης αγοράς.

Δηλαδή θά συμπεριλαμβάνουν το κόστος παροχής υπηρεσιών συν το νόμιμο κέρδος (και ποιο θα είναι;) του ιδιώτη επιχειρηματία. Αλλά αυτό θα πολλαπλασιάσει τις τιμές που φυσικά θα φορτωθούν στο λαό. Επίσης, απ' όσο γνωρίζουμε τα ελλείμματα των δημόσιων επιχειρήσεων (και ειδικότερα της κοινής ωφέλειας) είναι τεράστια. Από ποιον θ' αναληφθεί ο λογαριασμός εξόφλησής τους; Από τους ιδιώτες ή από το κράτος; Αν συμβεί η πρώτη περίπτωση θα πρέπει να διευκρινισθεί

ποιοι ιδιώτες θα ήταν πρόθυμοι ν' αναλάβουν την εξόφληση ποσών που υπερβαίνουν την πραγματική αξία των επιχειρήσεων. Αν αναλάβει το κράτος σε βάρος αυτών των χρεών, τότε αυτό έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη γενική κατεύθυνση της ΝΔ για «περικοπή των δημοσίων δαπανών». Δεν θα σχολιάσουμε την απόδοση μετοχών στους εργαζόμενους και στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό (ποιους εννοούν άραγε;) γιατί πρόκειται για έκδηλη δημοκοπία, προκειμένου να συγκαλυφθεί η εκποίηση των δημοσίων επιχειρήσεων σε ξένους μονοπωλιακούς οίκους.

Προβληματικές: Η ΝΔ υπόσχεται να διαγράψει όλα τα χρέη τους και ν' αποδώσει τις βιώσιμες σε ιδιώτες. Με λίγα λόγια η ΝΔ προτίθεται να «χαρίσει» τα 200 δις δρχ. των προβληματικών. Αλλά μια τέτοια ενέργεια θα τινάξει στον αέρα το τραπεζικό σύστημα, που ως γνωστόν σήμερα έχει στα χέρια του το μεγαλύτερο μέρος των μετοχών από τις προβληματικές. Ή μήπως στις προθέσεις τους είναι ν' αναλάβει το κράτος και αυτό το χρέος; Αλλά τότε τι θα γίνει πάλι με τη βασική κατευθυντήρια για «περικοπή των δημοσίων δαπανών»; Υπόσχεται ακόμα η ΝΔ να επιστρέψει τις βιώσιμες προβληματικές σε ιδιώτες. Με ποια κριτήρια όμως θα κρίνει τη βιωσιμότητα; Προφανώς μόνο με οικονομικά. Αλλά τι θα γίνει αν κριθούν μη βιώσιμες επιχειρήσεις σαν την «Πειραική -Πατραϊκή» με 8.000 εργάτες ή τα Ναυπηγεία Σκαμαγκά με 5.000 εργάτες; Γίνεται φανερό ότι αυτή η πολιτική θα καταστήσει άνεργο, το μισό εργατικό δυναμικό της χώρας.

Ελλείμματα: Θα μειωθούν τα ελλείμματα του Δημόσιου τομέα ισχυρίζεται η ΝΔ από 17% σε 8% μέσα σε δύο χρόνια. Γι' αυτό το σκοπό προτίθεται να μειώσουν τα υπουργεία από 22 σε 16 και τους υπουργούς από 52 σε 23. Δεν διευκρινίζει όμως αν εννοεί τη μείωση των ελλειμμάτων από την περικοπή των υπουργικών μισθών ή από την περικοπή των χορηγήσεων από τα —υπό κατάργηση— υπουργεία. Αν εννοεί την πρώτη περίπτωση πρόκειται ασφαλώς για αστείο και συνεπώς είναι περιττός κάθε σχολιασμός. Αν όμως εννοεί τη δεύτερη περίπτωση, τότε αγωνιούμε να πληροφορηθούμε ποιες δαπάνες θα καταργήσει και σε ποιους τομείς.

Αγορά: Θα καταργηθούν οι αγορανομικοί έλεγχοι, δηλώνει η ΝΔ. Και συμπληρώνει ότι ο καλύτερος έλεγχος, γίνεται με τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Τι σημαίνει όμως αυτό; Ελεύθερη διατίμηση των μονοπωλιακών προϊόντων, που αναπόφευκτα θα συμπαρασύρει και τη μικρή παραγωγή, με αποτέλεσμα την υπερτροφική διόγκωση του πληθωρισμού. Αλλά για ποια ελευθερία στον ανταγωνισμό, μιλάει η ΝΔ, όταν οι δυνατότητες των ευρωπαϊκών προϊόντων, που κατακλύζουν την εσωτερική αγορά είναι τεράστιες; Τι θα γίνει με την εγχώρια παραγωγή και πως αυτή θα ανταγωνισθεί «ελεύθερα» τα ευρωπαϊκά μονοπώλια;

Ανεργία: Σ' αυτόν τον τομέα η ΝΔ, υπόσχεται ότι «ως δια μαγείας» θα βρει δουλειά

μέσα σε δυο χρόνια, σε 150.000 άνεργους. Σ' ολόκληρο το πρόγραμμά της δεν υπάρχει ούτε μια λέξη, ωστόσο, για τους τρόπους ή τις μεθόδους που θα εφαρμόσει για την υλοποίηση του στόχου.

Ο νεφελώδης ισχυρισμός της, ότι το πρόβλημα της ανεργίας θα λυθεί με την οικονομική ανάκαμψη, παραμένει μετέωρος, αν δεν προσδιοριστούν οι όροι και οι προϋποθέσεις για την πραγματοποίησή της. Αλλά η πολιτική αυτή έχει δώσει τ' αποτελέσματά της, και είναι σ' όλους γνωστά. Ιδιαίτερα από την εμπειρία της Αγγλίας.

Φόροι: Δεν θα σχολιάσουμε τις φορολογικές υποσχέσεις της ΝΔ, γιατί πρόκειται για κλασική περίπτωση, προεκλογικής απάτης.

Επενδύσεις: Για την αναθέρμανση των επενδύσεων, υποστηρίζει ότι αν αποκατασταθεί το κλίμα εμπιστοσύνης και ο υγιής ανταγωνισμός, θα υπάρξει... επενδυτικός οργασμός. Είναι η γνωστή επιχειρηματολογία των βιομηχάνων. Ωστόσο υπάρχει ένα διπλό, αλλά μεστό από άποψη ουσίας ερώτημα. Γιατί δεν γίνονταν επενδύσεις όταν βρίσκονταν στην εξουσία η ΝΔ; Δεν υπήρχε το κατάλληλο κλίμα, ούτε υγιής ανταγωνισμός;

Τράπεζες: Θα απελευθερωθούν όλα τα επιτόκια και θα εγκατασταθούν νέες, ξένες και ελληνικές τράπεζες, διατείνεται η ΝΔ. Αλλά η απελευθέρωση των επιτοκίων θα καταστήσει απρόσιτη τη δανειοληψία των μικρομεσαίων και των αγροτών, για τους οποίους «κόπτεται» η ΝΔ. Επίσης, αν τα επιτόκια αυξηθούν, τότε οι επενδυτές θα προτιμήσουν τις καταθέσεις και όχι κάποια αμφιλεγόμενη επένδυση. Συνεπώς πως θ' αναθερμάνει τις επενδύσεις;

Συναλλάγμα: Η αύξηση του τουριστικού συναλλάγματος καθώς και η ελεύθερη και απεριόριστη εξαγωγή για λόγους σπουδών και ιατρικών περιπτώσεων, θα διευρύνει σε τεράστιο βαθμό το έλλειμμα του ισοζυγίου των τρεχουσών συναλλαγών που ήδη βρίσκεται σε κρίσιμη και οριακή κατάσταση. Αυτό θα συντελέσει στην αναίρεση κάθε μέτρου για την ανάκαμψη γιατί όλες οι προσπάθειες θα τείνουν να εξυπηρετήσουν τους τόκους και τα τοκοχρεολύσια του εξωτερικού χρέους της χώρας. Τέλος ο κ. Μητσοτάκης προβάλλει ανερυθρίαστα τη μετατροπή της χώρας σε Χονγκ-Κονγκ, αφού οι επενδυτές (Έλληνες και ξένοι) θα έχουν το δικαίωμα, να εξαγάγουν όχι μόνο την αξία, αλλά και το προϊόν των επενδύσεων. Δηλαδή παράδεισος και καταφύγιο των πολυεθνικών, που θα εκμεταλλεύονται απεριόριστα και ανεξέλεγκτα το φτηνό εργατικό δυναμικό, ενώ θα μπορούν να εξαγάγουν —χωρίς κανένα όρο— όλα τα κεφάλαια στο εξωτερικό. Ο κ. Μητσοτάκης υποθηκεύει μ' αυτόν τον τρόπο, το μέλλον αρκετών γενεών και ξεπουλάει ανενδοίαστα και απροκάλυπτα κάθε έννοια εθνικής ανεξαρτησίας. Ποτέ στο παρελθόν η δεξιά δεν ήταν τόσο αποκαλυπτική. Δεν πρόκειται για την εκδήλωση μιας απλής ρεβανσιστικής πρόθεσης. Η ενδεχόμενη επιστροφή της

ΝΔ στην εξουσία και η παραμονή της σ' αυτή θα επιβληθεί, πραγματικά με «φωτιά και τσεκούρι».

Η άλλη πλευρά του λόφου

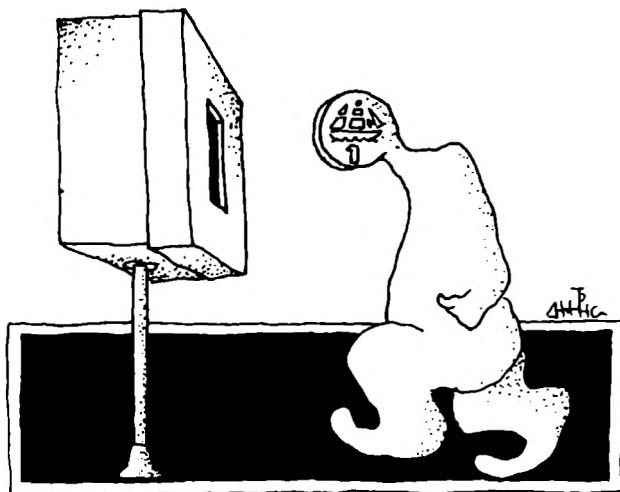
Αλλά τι κάνει και πώς αντιδρά η άλλη πλευρά του λόφου; Κατ' αρχήν πρέπει να εντοπίσουμε ότι μέχρι αυτή τη στιγμή, το ΠΑΣΟΚ, δεν έχει εμφανίσει κανένα πρόγραμμα για την επόμενη τετραετία. Ίσως να παραπέμπει στο πενταετές. Αλλά αυτό έχει υπερκερασθεί, προ πολλού, και αμφισβητείται η δυνατότητα εφαρμογής του, ακόμα και από τους ίδιους τους συντάκτες του. Η υλοποίησή του ήταν άμεσα συνδεδεμένη με την —κατά μέσο όρο— αύξηση του ΑΕΠ, σε 3-4%, μέχρι το 1987. Όμως η αύξηση αυτή είναι πλέον ανέφικτη, καθότι έχουν περάσει δύο χρόνια, χωρίς αποτέλεσμα, ενώ ο πληθωρισμός παραμένει αμετακίνητος στα ιλιγγιώδη ποσοστά του. Συνεπώς το πενταετές ή θα αναπροσαρμοσθεί, ή, θα στολίζει τα ράφια των οικονομικών υπουργείων. Η εγκυρότερη πηγή, λοιπόν, που απομένει για τη διάγνωση της μελλοντικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ, αν εκλεγεί στην επόμενη τετραετία, είναι η Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος. Εξάλλου, σύμφωνα με πληροφορίες —μη αμφισβητούμενες— η έκθεση απηχεί ευθέως τις απόψεις του υπουργού Εθνικής Οικονομίας Γ. Αρσένη. Πριν αναφερθούμε όμως σ' αυτή είναι σκόπιμο, να επισημάνουμε ορισμένα ενδεικτικά στοιχεία που έχουν καταγραφεί τον τελευταίο καιρό, από μερικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης στα οικονομικά θέματα.

α) Πριν από δύο μήνες περίπου ο υπουργός Γ. Αρσένης σε συνέντευξή του, ανέφερε ότι «πρέπει να μάθουμε να ζούμε σύμφωνα με τις παραγωγικές μας δυνατότητες». Πολλοί σχολιαστές παρατήρησαν ότι αυτή η αναφορά, αποτελούσε κάποια προειδοποίηση για την επερχόμενη λιτότητα.

β) Μετά την αιφνιδιαστική απόφαση του ΠΑΣΟΚ, για την απομάκρυνση του κ. Καραμανλή από την προεδρική εξουσία ο πρωθυπουργός, μιλώντας στους Άραβες κεφαλαιούχους που συνεδρίαζαν στην Αθήνα, επικαλέσθηκε τρία βασικά σημεία, που αποτελούσαν την πάγια πολιτική της δεξιάς σ' ολόκληρη την μεταπολεμική περίοδο. Αυτά είναι:

1. Το περιβόητο νομοθετικό διάταγμα 2687/53, «περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού». 2. Το «επαίσχυντο» άρθρο 107 του Συντάγματος, που καλύπτει και προστατεύει συνταγματικά το ξένο και το εφοπλιστικό κεφάλαιο, και 3. Το φτηνό εργατικό δυναμικό της χώρας. Είναι χρήσιμο να επαναφέρουμε στη μνήμη μας τα βασικά στοιχεία του νόμου 2687/53, με βάση τα οποία επιβλήθηκε το «ειδικό» καθεστώς της ξενοκρατίας στη χώρα μας. Ο νόμος αυτός προβλέπει συνοπτικά για το ξένο κεφάλαιο τα εξής: πλήρη φοροαπαλλαγή για μια 10ετία. Παγιοποίηση της φορολογίας καθαρών προσόδων επί 10ετία. Δεν επιτρέπεται αναδρομική φορολογία. Δεν επιβάλλονται ε-

ξαγωγικοί δασμοί. Εξαιρούνται πάσης απαλλοτρίωσης. Ελεύθερη επανεξαγωγή κεφαλαίων και κερδών. Τα κέρδη μπορούν να θεωρηθούν «εισαχθέντα ξένα κεφάλαια». Ξένη διαιτησία για οποιαδήποτε διαφωνία. Δικαίωμα απασχόλησης αλλοδαπού προσωπικού. Και τέλος, η χορήγηση των προνομίων αυτών είναι «ανέκκλητος» καθόσον «τυγχάνουν υπό την εγγύησιν του ελληνικού κράτους». Βέβαια, όταν ο πρωθυπουργός της Αλλαγής, κάνει επί-

κληση του νομοθετικού πλέγματος, που εδραίωσε και κατοχύρωσε την εξάρτηση και την υποτέλεια της χώρας, τότε αυτό δεν αποτελεί απλή ένδειξη, αλλά απόδειξη της οικονομικής πολιτικής που προτίθεται ν' ακολουθήσει η κυβέρνηση στο μέλλον. Επιπλέον η εμβέλεια του μηνύματος αυτού —του πρωθυπουργού— δεν περιορίζεται στις αίθουσες του Συνεδρίου των Αράβων κεφαλαιούχων. Είχε γενικότερους στόχους και ήταν δηλωτική διαβεβαίωση εκ μέρους του —μετά τις πολιτικές αλλαγές— προς τους ανησυχούντες κεφαλαιούχους (έλληνες και ξένους), ότι τα πράγματα θα παραμείνουν «ως έχουν».

γ) Τέλος, πριν από την έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, υπήρξε μια άμεση και μακροσκελέστατη απάντηση του Πρωθυπουργού στο «πρόγραμμα» της ΝΔ. Σ' αυτή ο κ. Παπανδρέου ενώ αναλώθηκε σε μια οικονομίστικη επιχειρηματολογία απέφυγε τόσο τη γενική φιλοσοφία του προγράμματος της ΝΔ, όσο και τα βασικά του σημεία, προφανώς για να ωθήσει την ουσία στο περιθώριο. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα 2/3 της απάντησής του αναφέρονται στο τραπεζικό σύστημα. Αλλά και σ' αυτή την περίπτωση δεν έκανε καμιά αναφορά στο ζήτημα της «κοινωνικοποίησής» του, που αποτελεί μια επαναλαμβανόμενη διακήρυξη του ΠΑΣΟΚ.

Η έκθεση - Χαλικιά

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει η ετήσια έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος που δημοσιεύθηκε στις 30-4-85, συντάχθηκε με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Ε-

θνικής Οικονομίας. Επειδή δεν μπορούμε στο σημείωμα αυτό να αναλύσουμε διεξοδικά τα στοιχεία και τις βασικές κατευθύνσεις που δίνει η έκθεση, θα περιοριστούμε στα γενικά της σημεία. Η έκθεση χαρακτηρίζεται από την έντονη ανησυχία των συντακτών της, για την πορεία του ισοζυγίου των τρεχουσών συναλλαγών καθώς και για το ύψος του εξωτερικού χρέους. Επίσης, επισημαίνει ότι τα δημόσια ελλείμματα έχουν αυξηθεί υπερβολικά, ενώ ο πληθωρισμός διατηρείται σε απαράδεκτα επίπεδα σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες αλλά και του ΟΟΣΑ. Μεγαλύτερο, όμως, ενδιαφέρον συγκεντρώνουν εκείνα τα σημεία που έμμεσα —πλην σαφώς— προτείνουν τις αλλαγές που πρέπει να συντελεσθούν στη μελλοντική κυβερνητική πολιτική. Αυτά συνοψίζονται ως εξής: α) να δημιουργηθεί κατάλληλο βιομηχανικό περιβάλλον και να περιορισθούν οι κρατικοποιήσεις, κοινωνικοποιήσεις κτλ... προκειμένου να προσελκυσθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις στη βιομηχανία, β) να προωθηθούν «θεσμικές μεταβολές που θ' αυξάνουν την ευελιξία της αγοράς εργασίας», γ) επανεξέταση του συστήματος των κρατικών παρεμβάσεων στην αγορά, προκειμένου να εξασφαλιστεί αποτελεσματική λειτουργία του μηχανισμού, δ) να περιορισθούν οι αυξήσεις, για να ανακτήσει την ανταγωνιστικότητά της, η ελληνική βιομηχανία, ε) ν' αλλάξουν τα κριτήρια για τη βιωσιμότητα των προβληματικών και ζ) να μειωθούν οι δημόσιες δαπάνες.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι διαφορές σε γενικό επίπεδο με το πρόγραμμα της ΝΔ, είναι δυσδιάκριτες. Μετά απ' όλα αυτά συνάγεται αβίαστα το συμπέρασμα ότι και το ΠΑΣΟΚ, δεν έχει μια άλλη πρόταση μια άλλη πολιτική για τη διαχείριση του συστήματος. Αυτό σημαίνει ότι το ΠΑΣΟΚ δεν θέλει να τραβήξει τη διαχωριστική γραμμή και να συγκρουσθεί με το παραδοσιακό κατεστημένο, στα βασικά οικονομικά προβλήματα. Αφήνει τις «πόρτες ανοιχτές» και προσπαθεί να διευρύνει το πεδίο των ισορροπιών των σχοινοτενών ταλαντεύσεων και των συμβιβασμών με την ολιγαρχία του τόπου και ιδιαίτερα μ' εκείνα τα τμήματά της που χαρακτηρίζονται σαν «μετριοπαθή» και οραματίζονται, έναν «ειρηνικό μεταβατικό εκσυγχρονισμό», δυτικοευρωπαϊκού τύπου.

Ωστόσο η οριακή οικονομική κατάσταση της χώρας δεν αντιμετωπίζεται, πλέον, με «ευγενείς χειρισμούς», ούτε ελέγχεται με ερμαφρόδιτους νόμους και διατάγματα. Αν δεν προωθηθούν θαρραλέα και βαθιά ριζοσπαστικά μέτρα, τότε —το ΠΑΣΟΚ— για μερικά χρόνια ακόμη «θα ξυρίζει το αυγό μέχρι να σπάσει...». Πάντως θα ήταν απλουστευτικός πρωτογονισμός η πολιτική εξίσωση του ΠΑΣΟΚ με τη ΝΔ. Διαφορές υπάρχουν και πολλές. Μένει στην αριστερά να εντοπίσει το μέγεθος και την ποιότητά τους για ν' αποκτήσει τη δυνατότητα μιας αποτελεσματικότερης πολιτικής παρέμβασης. Οψόμεθα... □

Αποσπάσματα από την έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας
της Ελλάδος Δημ. Χαλικιά προς τη Γεν. Συνέλευση της 29-4-1985

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η ελληνική οικονομία, μετά από μια παρατεταμένη περίοδο στασιμότητας, παρουσίασε το 1984 ανάκαμψη. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αυξήθηκε, σε σταθερές τιμές, κατά 2,8%. Η αντίστοιχη αύξηση ήταν 2,4% στις χώρες της ΕΟΚ. Η οικονομική ανάκαμψη συνδυάστηκε με επιβράδυνση του πληθωρισμού και με περιορισμένη, σε σύγκριση με το 1983, αύξηση της ανεργίας, ενώ το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών διαμορφώθηκε σε επίπεδο λίγο υψηλότερο από το προβλεπόμενο.

Η αύξηση του ακαθόριστου εγχώριου προϊόντος στηρίχθηκε, από την πλευρά της δαπάνης, στην άνοδο της εξωτερικής ζήτησης για βιομηχανικά κυρίως προϊόντα και της ιδιωτικής κατανάλωσης. Επεκτατική επίδραση άσκησε και ο δημόσιος τομέας, του οποίου τόσο οι καταναλωτικές όσο και οι επενδυτικές δαπάνες σημείωσαν σημαντική αύξηση. Αντίθετα, αρνητική επίδραση στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν άσκησε η διείδυση εισαγωγών. Εξάλλου, από την πλευρά της προσφοράς, στην αύξηση του ακαθόριστου εγχώριου προϊόντος συνέβαλαν και οι τρεις τομείς της οικονομίας. Ειδικότερα, θετική εξέλιξη αποτελεί η ανάκαμψη στον μεταποιητικό τομέα —τον περισσότερο ευαίσθητο σε συγκυριακές επιδράσεις— που είχε εμφανίσει καί τη σοβαρότερη κάμψη τα τελευταία χρόνια, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η ώθηση προήλθε κατά το μεγαλύτερο μέρος από την άνοδο των εξαγωγών.

Η άνοδος της αγροτικής παραγωγής το 1984 εκτιμάται σε 6% και οφείλεται όχι μόνο στην επάνοδο των στρεμματικών αποδόσεων σε ομαλότερα επίπεδα, μετά την κάμψη τους, εξαιτίας των δυσμενών καιρικών συνθηκών που επικράτησαν το 1983, αλλά κατά σημαντικό μέρος και στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών...

Η αύξηση της παραγωγής του τομέα της μεταποίησης προήλθε από τις κατηγορίες των άμεσα καταναλωτικών και των κεφαλαιακών αγαθών, η κύρια δε προωθητική επίδραση προήλθε, όπως αναφέρθηκε, από την εξωτερική ζήτηση, ενώ η εσωτερική ζήτηση, παρά το γεγονός ότι εμφάνισε σημεία ανάκαμψης, επηρέασε σε μικρότερο βαθμό την άνοδο της παραγωγής του τομέα της μεταποίησης. Τούτο πρέπει να αποδοθεί εν μέρει στην πίεση του ανταγωνισμού των ξένων βιομηχανικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά. Σε πολλές περιπτώσεις η ανταγωνιστική ικανότητα των εγχώριων προϊόντων στην εσωτερική αγορά εξακολουθεί να είναι χαμηλή. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε μονιμότερη βάση εξαρτάται από

Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Δημ. Χαλικιάς

την αύξηση των επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό και τη διεύρυνση του παραγωγικού δυναμικού. Αλλά και βραχυπρόθεσμα, μέσα στα σημερινά πλαίσια των παραγωγικών δυνατοτήτων των επιχειρήσεων, υπάρχουν περιθώρια για αποτελεσματικότερη οργάνωση της παραγωγής και της εμπορίας και συμπίεση του κόστους.

Η κάμψη των επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου το 1984 εντοπίζεται κυρίως στις επενδύσεις σε κατοικίες και μεταφορικά μέσα. Αντίθετα, οι επενδύσεις στον αγροτικό τομέα σημείωσαν σημαντική άνοδο, οι δε επενδύσεις στη μεταποίηση άρχισαν να εμφανίζουν ανάκαμψη, η οποία προβλέπεται να συνεχιστεί κατά το τρέχον έτος.

Στην αγορά εργασίας σημειώθηκε σχετική βελτίωση το 1984. Ειδικότερα, σημειώθηκε μεταστροφή της πτωτικής πορείας της απασχόλησης στον τομέα της μεταποίησης, ενώ ο ρυθμός ανόδου της ανεργίας παρουσίασε επιβράδυνση. Πίεση στην αγορά εργασίας ασκήθηκε και το 1984 από την πλευρά της προσφοράς, που οφείλεται στην φυσική αύξηση του ενεργού πληθυσμού, στην αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών του αστικού τομέα στο εργατικό δυναμικό και σε μικρότερη έκταση στην παλιννόστηση μεταναστών. Για την αντιμετώπιση της ανεργίας, η κυβέρνηση έλαβε σειρά μέτρων, που αποσκοπούν στην άμβλυνση του προβλήματος βραχυχρόνια.

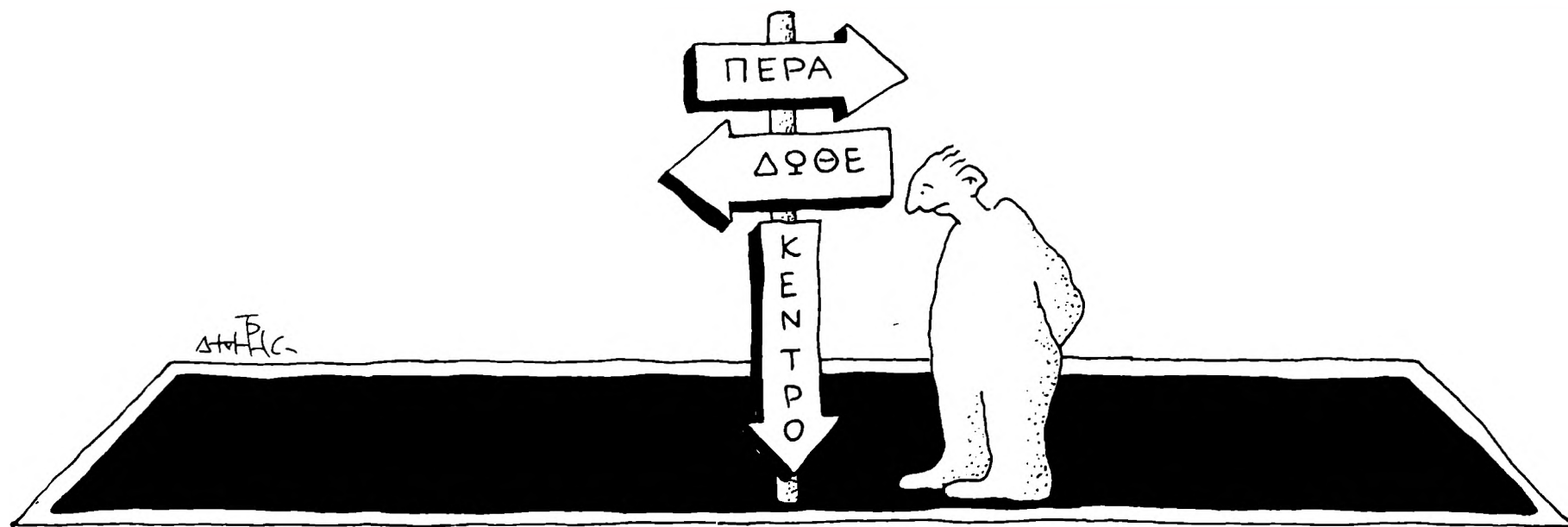
Συνεχίστηκε και στο 1984 η επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των τιμών. Η μέση αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή ήταν 18,5%, δηλαδή περίπου στο προβλε-

πόμενο επίπεδο από την κυβέρνηση. Οι παράγοντες που συνέβαλαν στην επιβράδυνση του πληθωρισμού εκτιμάται ότι ήταν η μείωση των περιθωρίων κέρδους ανά μονάδα προϊόντος, που πρέπει να αποδοθεί στον έλεγχο των τιμών αλλά και στην πίεση του ανταγωνισμού, η μικρότερη προσαρμογή της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής και η περιορισμένη άνοδος των έμμεσων φόρων. Αντίθετα, το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, που εξαρτάται από το ύψος των ονομαστικών αμοιβών της εργασίας και την παραγωγικότητα, σημείωσε σχετικά υψηλή άνοδο και είχε αυξητικές επιπτώσεις το κόστος παραγωγής.

Σχετικά με το ισοζύγιο πληρωμών, παρατηρείται ότι ευνοϊκή εξέλιξη παρουσίασε και κατά το 1984 το εμπορικό ισοζύγιο, παρά τις αυξημένες πληρωμές για εισαγωγές καυσίμων. Η βελτίωση οφείλεται στην άνοδο των εξαγωγών με ρυθμό υπερδιπλασιο από τον αντίστοιχο ρυθμό αύξησης των πληρωμών για εισαγωγές.

Το συμπέρασμα που προκύπτει από τις πιο γενικές διαπιστώσεις είναι ότι, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, εξακολουθούν να είναι σοβαρά και δυσχερή τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα. Ο πληθωρισμός, παρά το ότι έχει σημειώσει υποχώρηση τα τελευταία χρόνια, εξακολουθεί να είναι υψηλός και οι πληθωριστικές πιέσεις από την πλευρά του κόστους ισχυρές. Το έλλειμμα του δημόσιου τομέα διατηρείται σε υψηλά επίπεδα και η χρηματοδότησή του απορροφά μεγάλο μέρος των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων, ενώ συνεχίζεται για δέκα περίπου χρόνια η χαλαρότητα των άμεσα παραγωγικών επενδύσεων. Τέλος, το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών διατηρείται σταθερά, από το 1979, σε υψηλά επίπεδα, τόσο ως απόλυτο μέγεθος όσο και ως ποσοστό του ακαθόριστου εγχώριου προϊόντος. Σημειώνεται ότι η οικονομική δομή και ειδικότερα η μεγάλη εξάρτηση της ισορροπίας του ισοζυγίου πληρωμών από άδηλους πόρους και ιδιωτικές κεφαλαιακές εισροές κάνουν την ελληνική οικονομία ιδιαίτερα ευπαθή στις επιδράσεις ενός διεθνώς δυσμενούς οικονομικού περιβάλλοντος. Παρά τις αντικειμενικές όμως αυτές δυσχέρειες, υπάρχουν θετικές εξελίξεις στην οικονομία, οι οποίες σε συνδυασμό με τις προοπτικές που διαγράφονται για το 1985 και τα επόμενα έτη, δείχνουν ότι σημειώνεται βαθμιαία πρόοδος προς την κατεύθυνση της σταθεροποίησης της οικονομίας και την προώθηση των αναγκαίων μεταβολών στην οικονομική δομή της χώρας. □

Το οριστικό τέλος του παραδοσιακού Κέντρου

του Γιάννη Φλώρου

Η συμπράταξη του κ. Γιάννη Ζιγδή και της ΕΔΗΚ με το ΠΑΣΟΚ, καθώς και του κ. Ν. Ψαρουδάκη —που αναμένεται να είναι υποψήφιος στην Α' ή Β' Αθηνών— σύμφωνα με το πρότυπο της συνεργασίας το 1981 του κ. Γ. Μαύρου (ΠΑΡΚΕ) και του κ. Μ. Γλέζου (ΕΔΑ), οδηγούν στην εξαφάνιση από την πολιτική σκηνή του παραδοσιακού Κέντρου. Από την άλλη πλευρά η ανακοίνωση της συνεργασίας του ΚΟΔΗΣΟ με τη ΝΔ —ο κ. Μπ. Πρωτοπαππάς μέχρι πρόσφατα είχε συνομιλίες και με το ΚΚΕ, ενώ στις φοιτητικές εκλογές η νεολαία του ΚΟΔΗΣΟ υποστήριζε την «Πανσπουδαστική», φοιτητική παράταξη του ΚΚΕ, θα είναι υποψήφιος με «επιφανείς» παράγοντες της ΝΔ στην Α' Αθηνών —ολοκληρώνει την περίοδο «ζυμώσεων» και διεργασιών στο χώρο των κεντρώων κομμάτων.

Ανεξάρτητα από το ποσοστό που συγκέντρωσαν τα κόμματα του «Κέντρου» στις δύο τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις, στις οποίες εμφανίσθηκαν αυτόνομα, η τωρινή διεύρυνση προς το Κέντρο, τόσο του ΠΑΣΟΚ, όσο και της ΝΔ στοχεύει —πέραν των ιδεολογικών ερεισμάτων και της δημιουργίας «άλλοθι» σε τμήματα του εκλογικού σώματος, κυρίως από την πλευρά της ΝΔ— στη δημιουργία μετώπων για την εξασφάλιση της υποστήριξης ταλαντευόμενων ψηφοφόρων, που προέρχονται από μικροαστικά κοινωνικά στρώματα. Τα ηγετικά στελέχη, εναπομείναντες εκφραστές του «κεντρώου χώρου», με τη συνεργασία τους αυτή «διασώζονται» με το να εξασφαλίζουν την εκλογή των παραδοσιακών αρχηγών τους, αλλά αυτό σημαίνει και το τέλος της αυτόνομης πολιτικής παρουσίας των κομμάτων του παραδοσιακού Κέντρου με τη μορφή, που μέχρι τώρα είχαν.

Το ΠΑΣΟΚ και η ΝΔ έχουν ακόμη την ανάγκη του οριακού ποσοστού που συγκέντρωσαν τα κόμματα του Κέντρου, γιατί το εκλογικό σύστημα που ισχύει επιτρέπει σ' αυτό το ποσοστό να παίζει ρόλο στο ποιο κόμμα θα είναι πρώτο σε ορισμένες περιφέρειες, στις οποίες τα δύο κόμματα έχουν μικρή διαφορά. Και αυτό μετατρέπει το οριακό ποσοστό του Κέντρου σε μετρήσιμη και υπολογίσιμη δύναμη. Επιτρέπει επιπλέον να μιλάνε τα δύο κόμματα για το Κέντρο με τον παραδοσιακό λόγο και να αποκτά έτσι ιδιαίτερη πολιτική βαρύτητα η διαμάχη ποιος εκφράζει και ποιος κερδίζει το Κέντρο, ενώ ουσιαστικά παραδοσιακά κεντρώα κόμματα δεν υπάρχουν πια.

Αν βέβαια υπήρχε ως εκλογικό σύστημα η απλή αναλογική τα κόμματα του Κέντρου, όπως φάνηκε στις Ευρωεκλογές, δύσκολα θα ξεπερνούσαν το οριακό ποσοστό, που συγκέντρωσαν το 1984. Θα μπορούσαν όμως να συμμετέχουν αυτόνομα στις εκλογές, χωρίς αυτό να σημαίνει κατ' ανάγκην ό,τι θα είχαν και διαρκή, αυτοτελή πολιτική παρουσία.

Η αρχή του τέλους στη μεταπολίτευση

Η διαδικασία ωστόσο του τέλους του παραδοσιακού Κέντρου άρχισε πολύ πριν, από την αρχή ήδη της μεταπολίτευσης. Η ΝΔ

του κ. Κ. Καραμανλή δεν επέτρεπε σε κόμματα του παραδοσιακού Κέντρου να έχουν μακροπρόθεσμα αυτοτελή πολιτική παρουσία. Κάλυψε πολιτικοϊδεολογικά το παραδοσιακό Κέντρο και ενσωμάτωσε τα κοινωνικά του στηρίγματα. Παράλληλα αφαίρεσε τους πολιτικούς όρους μιας συνεχούς και αυτοτελούς παρουσίας τους. Το ΠΑΣΟΚ από τη δική του πλευρά απορρόφησε σημαντικό μέρος στελεχών, αλλά και κοινωνικών στρωμάτων, που η πολιτική τους έκφραση, παραδοσιακά, ήταν το Κέντρο.

Εκείνα όμως τα στοιχεία που δεν επέτρεψαν στα κεντρώα κόμματα να έχουν μια αυτοτελή και συνεχή παρουσία και να παίζουν πολιτικό ρόλο —όπως π.χ. αντίστοιχες πολιτικές δυνάμεις στη Γαλλία— θα πρέπει να αναζητηθούν κυρίως στις κοινωνικές διαδικασίες που συντελέστηκαν στον ελληνικό χώρο τη δεκαετία 1970-80 και τις ανάγκες εκσυγχρονισμού που αυτές έθεταν, τόσο σε ό,τι αφορά τον πολιτικό επαναπροσδιορισμό των αστικών κομμάτων, όσο και το ιδεολογικό πλαίσιο που θα στηριζε την πολιτική παρουσία τους και θα εξέφραζε την καινούργια κοινωνική πραγματικότητα. Οι κυρίαρχες τάξεις διέγνωσαν, πολύ σωστά, ότι η ηγεμονία τους —πολιτική, κοινωνική και ιδεολογική— δεν μπορούσε πλέον να εξασφαλισθεί με την ανά παραγωγή και λειτουργία των παραδοσιακών πολιτικών σχηματισμών. Τα κόμματα του «Κέντρου» βρέθηκαν έτσι στην πλέον δύσκολη και αντιφατική πορεία τους. Δύσκολη γιατί η ΝΔ εξέφραζε τον παραδοσιακό κεντροδεξιό χώρο, το δε ΠΑΣΟΚ ενσωμάτωσε την κεντροαριστερά με τα πλέον δυναμικά στελέχη της και κυρίως δεν επέτρεπε με την ριζοσπαστική και δυναμική αντιδεξιά πολιτική του να αρθρώσουν τα κόμματα του «Κέντρου» διαφορετικό πολιτικό λόγο, παρά μόνο τέτοιο που θα είχε αναγκαστικά δύο κατευθύνσεις. Δεν είναι καθόλου τυχαίες π.χ. οι αντιδεξιές εκφράσεις του κ. Ζιγδή ή οι δριμύτατες και οξύτατες παρατηρήσεις του κ. Μαύρου προς το ΠΑΣΟΚ, στο παρελθόν. Επειδή όμως έπρεπε να έχουν εξίσου μέτωπο και προς την αντίθετη κατεύθυνση, οι οποίες πολιτικές πρωτοβουλίες τους ήταν ακυρωτικές πριν ακόμα ξεκινήσουν. Γιατί προνομιακός αντίπαλος του κ. Καραμανλή είχε αναδειχθεί ο κ. Παπανδρέου. Ο αντιδεξιός αγώνας του παραδοσιακού Κέντρου σε σύγκριση με αυτόν του ΠΑΣΟΚ, πολιτικά ήταν διάτρητος και τα συντηρητικά κοινωνικά στρώματα ήδη είχαν στηρίξει πολιτικά το κόμμα του κ. Καραμανλή.

Αντιφατική γιατί η πολιτική τους παρουσία ήταν σε αναντιστοιχία με την κοινωνική διαδικασία, τις ανάγκες και τις προτεραιότητες που έθεταν οι κυρίαρχες τάξεις για τον εκσυγχρονισμό. Και η αντιφατική αυτή πορεία γινόταν ολοένα και περισσότερο οξύτερη και διλημματική στο βαθμό, που δεν μπορούσαν ούτε πολιτικά να πείσουν, ούτε ιδεολογικά να προκαλέσουν ρήγματα στο ΠΑΣΟΚ ή τη ΝΔ.

Τα κόμματα του «Κέντρου» βρέθηκαν ήδη σε δύσκολη θέση από την περίοδο '74-'77. Έχαναν προοδευτικά, αλλά σταθερά, παραδοσιακά κοινωνικά στηρίγματα. Συντηρητικές και φιλελεύθε-

ρες τάσεις της κεντροδεξιάς είχαν ήδη ενσωματωθεί στη ΝΔ, ενώ ανερχόμενα κοινωνικά στρώματα προσχώρησαν στο ΠΑΣΟΚ κυρίως και όχι στο, τότε, σχήμα της ΕΚ - ΝΔ. Απορροφισμένος επιπλέον από στελέχη ο «κεντρώος» χώρος, με τους παραδοσιακούς ηγέτες του αδύναμους να εκφράσουν ενιαία ένα νέο πολιτικό πλαίσιο παρέμβασης, μοιραία βάδιζε στην διάσπαση. Η καταλυτική παρέμβαση του ΠΑΣΟΚ, πριν τις εκλογές του '81 και η συνεργασία του κ. Μαύρου με τον κ. Α. Παπανδρέου έκλεισε οριστικά τον κύκλο αναζητήσεων των ηγετών του «Κέντρου» να εκφράσουν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, το παραδοσιακό Κέντρο. Οι φιλότιμες προσπάθειες του κ. Ζιγδή ήταν φυσικό να μην μπορούν πλέον να αλλάξουν την πορεία.

Το ΚΟΔΗΣΟ με επικεφαλής τον κ. Γιάγκο Πεσματζόγλου, βοηθώντας του ότι αρχηγός της ΝΔ ήταν ο «σκληρός» Αβέρωφ, έδωσε μια τελευταία μάχη στις Ευρωεκλογές. Όσο βέβαια και αν ισχύει ότι το ΚΟΔΗΣΟ προσπάθησε να εκφράσει μια διαφορετική προβληματική από αυτή του παραδοσιακού Κέντρου δεν ήταν δυνατό να διαμορφώσει άλλες συνθήκες, γιατί ακριβώς τα προβλήματα που έθετε δεν μπορούσε να τα διαχειρισθεί πολιτικά. Και αυτό επειδή ενώ η προβληματική του είχε να κάνει με την ανάγκη εκσυγχρονισμού και συνέπιπτε με τις επιλογές των κυρίαρχων τάξεων, το ίδιο δεν μπορούσε να μετατραπεί σε κόμμα εξουσίας. Η επιλογή έτσι της συμπαράταξης, με την «φιλελεύθερη» ΝΔ του κ. Μητσοτάκη θέτει τέρμα στην αντίφαση αυτή και επιτρέπει στο ΚΟΔΗΣΟ να έχει και πολιτικό λόγο. Εξασφαλίζει δηλαδή τη δυνατότητα στο ΚΟΔΗΣΟ να συνδεθεί και με τμήματα των κυρίαρχων τάξεων, τα οποία ενώ έβλεπαν την ανάγκη να υιοθετηθούν τμήματα της πολιτικής του ΚΟΔΗΣΟ δεν μπορούσαν να το στηρίξουν επειδή ήταν αδύνατο να έχει λόγο ή να παίζει ρόλο, ως έχει, στις πολιτικές εξελίξεις.

Η οριστική επιλογή τελικά του ΚΟΔΗΣΟ έχει να κάνει με την φυσιογνωμία του ως κόμμα και δεν πρέπει να «ηχεί» παράξενα, πως ένας παραδοσιακά «δημοκράτης σοσιαλιστής» όπως ο κ. Πρωτοπαππάς θα συνεργαστεί με τον αποστάτη, αλλά «φιλελεύθερο» κ. Μητσοτάκη.

Το παραδοσιακό Κέντρο, παρελθόν

Έτσι, η σημερινή κατάληξη των «κεντρώων» κομμάτων σφραγίζει οριστικά το τέλος της παρουσίας του παραδοσιακού Κέντρου στην πολιτική σκηνή. Οι μετά τον Γ. Παπανδρέου ηγέτες του (Γ. Μαύρος, Ι. Ζιγδής, Γιάγκος Πεσματζόγλου, Μπ. Πρωτοπαππάς, Βιργινία Τσουδερού, Ν. Ψαρουδάκης) και πιθανά ορισμένα στελέχη του, θα έχουν τη δυνατότητα να εκλεγούν στη νέα Βουλή. Ωστόσο —και αυτό οι ίδιοι το γνωρίζουν καλύτερα από την ιστορική εμπειρία τους— θα είναι αδύνατο να θέσουν πρόβλημα επανασύνταξης των «κεντρώων» δυνάμεων.

Αρκετά όμως στελέχη του κεντρώου χώρου θεωρούν ότι η παρουσία του Κέντρου είναι αναγκαία. Χαρακτηριστική των απόψεων αυτών των στελεχών είναι και μία πρόσφατη δήλωση του τ. υπουργού και βουλευτή Ιωαννίνων κ. Γεωργίου Μυλωνά:

«Παραμένοντας αμετακίνητος στις δημοκρατικές προοδευτικές αρχές που αταλάντευτα υπηρέτησα μέχρι σήμερα, δηλώνω, ότι δεν θα πάψω να καταβάλω κάθε προσπάθεια για την ανασυγκρότηση του κεντρώου -προοδευτικού χώρου, του οποίου η ανάγκη για τον τόπο θα καταστεί μετεκλογικά επιτακτική, ιδίως μετά την κυβερνητική αποτυχία της τελευταίας τετραετίας, και τις πολιτικές συνθήκες δικομματισμού και άσκοπου φανατισμού που επιβλήθηκαν στη χώρα.

Το ουσιαστικό πρόβλημα όμως είναι ότι έχουν πάψει να ισχύουν οι προϋποθέσεις και οι λόγοι οι οποίοι σύμφωνα με τις απόψεις αυτές θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην «ανασυγκρότηση του κεντρώου -προοδευτικού χώρου». Εκείνο που σήμερα θα πρέπει να θεωρείται βέβαιο είναι ότι μετά το τέλος του παραδοσιακού κέντρου είναι αδύνατο να δημιουργηθεί ή να υπάρξει κεντρώο κόμμα μέσα από τον οριζόμενο μέχρι τώρα ως «χώρο των κεντρώων δυνάμεων».

Η επομένη των εκλογών πολλά επιφυλάσσει ενδεχομένως και το αποτέλεσμα ίσως να αποδειχθεί καταλυτικό για νέες δρομολογήσεις και μετεξελίξεις. Αλλά το ιδεολογικό περιεχόμενο κάποιου νέου σχήματος θα τεθεί με όρους διαφορετικούς από το παρελθόν.

FENA ΕΠΕ

ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΡΟΥΧΩΝ ΑΦΩΝ ΣΑΡΑΦΙΔΗ Α.Ε.

← χαμηλές τιμές
μοντέρνα ρούχα
για όλη την οικογένεια!

**ΒΑΛΑΜΕ ΟΛΗ ΤΗΝ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤ' ΑΜΑΞΙ.
ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΞΕΡΑ ΠΟΥ ΘΑ
ΒΑΛΟΥΜΕ ΤΑ ΡΟΥΧΑ!...**

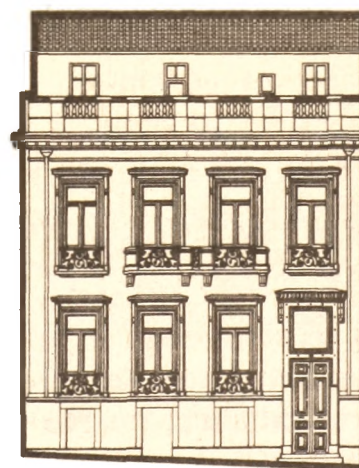
ΠΑΛΙΑ ΟΔΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ ΠΡΟΣ ΥΠΟΥΡΓ. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ - ΤΗΛ. 656 903
ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗΣ (No 27) ΣΤΑΣΗ «ΑΦΟΙ ΣΑΡΑΦΙΔΗ»

Σ' ένα τριώροφο νεοκλασικό κτίριο

το **Compendium**
με αγγλικά βιβλία

και η
Πρωτοπορία
με ελληνικά

έφτιαξαν το πιο ατμοσφαιρικό
βιβλιοπωλείο της Αθήνας

πάντα με τις καλύτερες τιμές
πάντα με την καλύτερη ενημέρωση

ΝΙΚΗΣ 28 - ΣΥΝΤΑΓΜΑ - 105 57 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 3226.931, 3221.248, 3244.449

Παραπλάνηση από χωρίου εις χωρίον

του Δημήτρη Κ. Μιχαήλ

Οι επινίκειες, συναισθηματικής φόρτισης, επωδοί: «*Δας ευχαριστώ, αδέλφια μου*», η διαρκής τοπικιστική επανάληψη «*εγώ δεν είμαι, δεν υπήρξα ποτέ εισαγόμενος στην Κρήτη και την Ελλάδα*», οι κάποιες κουστωδίες των «αφοσιωμένων» αλλά και η ευλύγιστη επιχειρηματολογία και το νέο ύφος, αποτέλεσαν τα κύρια χαρακτηριστικά της τριήμερης περιοδείας-αστραπής του προέδρου της «Νέας Δημοκρατίας» κ. Κ. Μητσοτάκη στην Κρήτη.

Ένα πρόσθετο ακόμα δεδομένο, που χρειάζεται κανείς να καυτηριάσει «χωρίς φόβο και πάθος» ήταν ασφαλώς η συστηματική προσπάθεια οπαδών του ΠΑΣΟΚ να δημιουργήσουν αντισυγκεντρώσεις, σε μια πρωτοφανή (όσο και αντιδημοκρατική) επίδειξη κομματικού πατριωτισμού. Ασφαλώς το γεγονός ότι δεν υπήρξαν αιματηρά επεισόδια τόσο σε περιοχές του νομού Ηρακλείου, όσο στη Σητεία και το Ρέθυμνο, θα πρέπει να καταλογιστεί μάλλον στο ενεργητικό των 50-60 ψυχραιμών «αφοσιωμένων» που συνόδευαν τον κ. Μητσοτάκη στις περιοδείες του στους τέσσερις νομούς της Κρήτης.

Ο πρόεδρος της «Νέας Δημοκρατίας» παρουσίασε στις 10 ομιλίες του στην Κρήτη όλη την γκάμα του ύφους και του περιεχομένου της προεκλογικής του εκστρατείας. Φιλελεύθερος και συνεχιστής του βενιζελισμού στα Χανιά, εκλογικευτικός και νηφάλιος στις «πράσινες περιοχές» των Μοιρών και της Ιεράπετρας, ενθουσιώδης και φιλοΕΟΚικός στο τουριστικό θέρετρο του Αγίου Νικολάου, φιλόφρων και έντονα κομματικός στο Ρέθυμνο.

Αν εξαιρέσει κανείς τις συγκεντρώσεις στα Χανιά και το Ρέθυμνο, δεν μπορεί να πει ότι στις υπόλοιπες οκτώ, υπήρξε οργανωμένη και μάλιστα εκτεταμένη κινητοποίηση. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, οι περισσότερες συγκεντρώσεις ήταν εξαιρετικά περιορισμένες σε αριθμό (λ.χ. 2-3.000 οπαδοί στην Ιεράπετρα και τη Σητεία και λιγότεροι στις Μοίρες, τα Ανώγεια, το Αρκαλοχώρι) και έδιναν την εντύπωση μιας μάλλον ευπρόσωπης υποδοχής, παρά μιας αξιοσημείωτης ανόδου της επιρροής στις περιοχές αυτές. Ανεξάρτητα, λοιπόν, από τις ηχηρές διαβεβαιώσεις και τους πανηγυρισμούς των κομματικών εντύπων και οπαδών, βασική διαπίστωση παραμένει ότι η «Νέα Δημοκρατία» δεν μπορεί να υπολογίζει —στην καλύτερη περίπτωση— σε μερική αύξηση των ήδη χαμηλών ποσοστών της (κάτω από 30%) σε όλους τους νομούς. Η Κρήτη στην πλειοψηφία της παραμένει «πράσινο νησί».

Η επίμονη και συστηματική προσπάθεια του κ. Μητσοτάκη να περιοδεύσει για τρεις ημέρες όλες σχεδόν τις γωνίες της Κρήτης (με εξαίρεση την πόλη του Ηρακλείου, όπου θα μιλήσει την προτελευταία ημέρα των εκλογών, την Παρασκευή 31 Μαΐου —όταν ο κ. Α. Παπανδρέου θα μιλήσει στο Σύνταγμα) είχε ακριβώς την έννοια της περιοδείας «γοήτρου» με σκοπό την κάποια αύξηση της επιρροής της ΝΔ στο νησί, όπως αυτό δεν έγινε στις Ευρωεκλογές.

Τότε η «Νέα Δημοκρατία» είχε στα Χανιά αύξηση από το 25,11% του 1981 μόνο σε 25,77% το 1984 (λόγω αρχηγίας Αβέρωφ είναι η εξήγηση των «μητσοτακικών»), στο Ρέθυμνο από 24,68% στο 29,04% (λόγω του διαμερισμού της προσωπικής πολιτικής πελατείας του Παύλου Βαρδινογιάννη με ποσοστό 17,38% το 1981) και αντίστοιχα στο Ηράκλειο από 19,20% σε 22,60% και στο Λασηθί από 29,5% σε 27,49%.

Η μείωση στο Λασηθί και η περιορισμένη αύξηση (μόνο κα-

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

τά 4,5%) από τη διανομή της πολιτικής κληρονομιάς του Παύλου Βαρδινογιάννη, στηρίζουν τα επιχειρήματα εκείνων, που πιστεύουν ότι η «Νέα Δημοκρατία» δεν μπορεί να υπολογίσει (ακόμα και στην περίπτωση συνεργασίας με τους «Φιλελεύθερους») σε σίγουρες έδρες εκτός μόνον από τα Χανιά και το Ηράκλειο. Για την εκλογή βουλευτή από την πρώτη κατανομή στις (διεδρικές μετά την απογραφή του 1981) περιφέρειες του Ρεθύμνου και του Λασηθίου χρειάζεται να συγκεντρωθούν ποσοστά 33,3% αλλά με βάση το νέο εκλογικό μέτρο, που στο μεν νομό Λασηθίου θα αυξηθεί από 12.200 ψήφους σε 17.200 και στο νομό Ρεθύμνου από 11.500 σε 16.100 περίπου.

Αντίστοιχα γύρω στους 1.000 ψήφους θα είναι αυξημένο το εκλογικό μέτρο στους νομούς Ηρακλείου και Χανίων.

Οι οπαδοί του κ. Μητσοτάκη, με τις επικλήσεις για τον «Κρητικό πρωθυπουργό», τον «συνεχιστή των Βενιζέλων» και «τον δεύτερο γιο του Ψηλορείτη» ελπίζουν ότι μια μικρή άνοδος της επιρροής λόγω τοπικισμού και μια άλλη ακόμα από τη μετακίνηση ενός σημαντικού ποσοστού από το 4-5% των «Φιλελευθέρων» σε κάθε νομό. Η ελπίδα αυτή δεν στηρίζεται μόνο στην απήχηση της επίκλησης για «τον δεύτερο Κρητικό Πρωθυπουργό, μετά 50 χρόνια» (όπως προπαγανδίζεται στην Κρήτη) αλλά και στο γεγονός ότι αρκετά επώνυμα στελέχη των «Φιλελευθέρων» συνόδευαν τον κ. Μητσοτάκη στις περιοδείες του ή εδήλωσαν στον τοπικό Τύπο ότι θα ψηφίσουν «Νέα Δημοκρατία».

Τα δεδομένα αυτά οδηγούν τους ενθουσιώδεις οπαδούς του κ. Μητσοτάκη —που αποτελούν την ραχοκοκαλιά του κοινωνικού κατεστημένου στις περισσότερες πόλεις της Κρήτης, με απασχολήσεις στον τριτογενή τομέα της οικονομίας —να διαβεβαιώνουν ότι είναι σίγουρες από μια έδρα σε κάθε νομό και «παλεύεται» η δεύτερη έδρα στο Ηράκλειο. Πάντως στην περίπτωση, που η «ΝΔ» κατορθώσει να εκλέξει τις ίδιες (τέσσερις) έδρες του 1981 στην Κρήτη, ο ζημιωμένος θα είναι το ΠΑΣΟΚ αφού θα εκλέξει (μετά την μείωση του συνόλου των εδρών από 17 σε 15) δύο λιγότερες.

Θα μπορούσε να δώσει κανείς διάφορους χαρακτηρισμούς στην προεκλογική συμπεριφορά του κ. Μητσοτάκη στην Κρήτη, που πάντως υπήρξε «ευλύγιστη» και «ευρηματική», καθώς μετέλλαξε —όπως είπαμε— συχνά το χαρακτήρα και το περιεχόμενό της από πόλη σε πόλη. Δεν ήταν απλώς η διάθεση της ανανέωσης του περιεχομένου και η αποφυγή της επανάληψης, αλλά —κατά το πολιτικό παρελθόν του αρχηγού της «ΝΔ»— η μεταλλαγή για λόγους καθαρά πελατειακούς, και

ψηφοθηρικούς. Ωστόσο, ανεξάρτητα από τις αντιπολιτευτικές διαπιστώσεις και τους χαρακτηρισμούς, γεγονός παραμένει ότι ο κ. Κων. Μητσοτάκης (που προκάλεσε εκνευρισμό και κινήσεις αγωνίας σε ορισμένα κομματικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, τα οποία, δυστυχώς, αντί της ψυχραιμίας διάλεξαν ως μέσο αντίδρασης τις αντισυγκεντρώσεις του τύπου της προδικτατορικής ΕΡΕ) αποτελεί ένα «επικίνδυνο αντίπαλο».

Παρουσιάζεται τότε κάτω από την χαμογελαστή και νηφάλια πρόσοψη του «δημοκράτη αρχηγού», τότε από τη «θέση του αδικημένου», τότε από εκείνου «που δεν υπήρξε εισαγόμενος και δεν έλειψε από τους εθνικούς αγώνες» και τότε εκείνου, που ομιλεί απροσχημάτιστα για τα οφέλη από την ένταξη στην ΕΟΚ και στη Συμμαχία του ΝΑΤΟ.

Αν υπάρχει κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον στοιχείο από την περιοδεία του κ. Μητσοτάκη στην Κρήτη είναι ακριβώς ότι προσπαθεί να περάσει όλες αυτές τις πτυχές της «πολυεδρικής» προσωπικής και κομματικής του προσωπικότητας, με βάση τη «νηφαλιότητα», την «κομματική ανεξικακία» και —το κυριότερο— χρησιμοποιώντας κάποια συστηματική επιχειρηματολογία, με την οποία προσπαθεί να εξοπλίσει τους οπαδούς του. Δεν έκανε καμία συγκεκριμένη νέα εξαγγελία ο κ. Μητσοτάκης στην Κρήτη, χωρίς βεβαίως να πάψει να υπερασπίζεται τις «καταναλωτικές» προεκλογικές του εξαγγελίες, τις οποίες ονομάζει πρόγραμμα και «φιλολαϊκά μέτρα».

Επινοητικός, ευπροσάρμοστος, σύγχρονος δημαγωγός και «ανανεωμένος» ο κ. Μητσοτάκης προσπάθησε να χρησιμοποιήσει τα πάντα στους λόγους του σε ζυγισμένες δοσολογίες και με υπολογισμένες κινήσεις. Αναφέρθηκε στον κ. Κων. Καραμανλή για να υμνήσει την ένταξη στην ΕΟΚ και —κυρίως— να πλήξει την αξιοπιστία και φερεγγυότητα του ΠΑΣΟΚ. Μίλησε για ελευθερία στη δημιουργία συνεταιρισμών σε μια περιοχή, που ανθεί η αγροτική παραοικονομία και οι μεσάζοντες. Υποσχέθηκε «λιγότερο και καλύτερο Κράτος» σε έναν κόσμο που —εισοδηματικά και κοινωνικά, ιδιαίτερα στην ανατολική Κρήτη— δεν χρειάζεται (λόγω τουρισμού και θερμοκηπίων) την κρατική προστασία για τις καθημερινές και βιοτικές ανάγκες του. Βγήκε «από αριστερά» του ΠΑΣΟΚ λέγοντας ότι «η φορολογία ξεζουμίζει τους Έλληνες» και θέλησε να τονίσει το διαρκές αίσθημα υπεροχής με τους ισχυρισμούς ότι στο κόμμα του οφείλεται ο «έντιμος εκλογικός νόμος» και η πρόωρη διεξαγωγή των εκλογών.

Εμφανίσθηκε ακόμα και σαν τιμητής μιλώντας για «το κομματικό κράτος του ΠΑΣΟΚ» στα Χανιά, όπου πραγματικά ορισμένες αδέξιες συμπεριφορές (όπως εκείνη του διευθυντή των τοπικών φυλακών) έχουν προκαλέσει τις διαμαρτυρίες πολλών δημοκρατικών εντύπων.

Ασφαλώς ο «εμπειριστής» κ. Μητσοτάκης γνωρίζει ότι δεν μπορεί να αντιπαραταχθεί σε θέματα συνολικής πολιτικής και γενικών προγραμματικών αρχών προς το ΠΑΣΟΚ, γι' αυτό και αποφεύγει να συγκριθεί μαζί του στα σημεία αυτά. Προτιμά να εμφανισθεί σαν «καθημερινός άνθρωπος» που μιλάει «για τα προβλήματα του καθημερινού ανθρώπου, του διαφορετικού από πόλη σε πόλη, από περιοχή σε περιοχή».

Το πρόβλημα δεν είναι αν μας αρέσει (φυσικά όχι) η στρατηγική αυτή του κ. Μητσοτάκη, που εγκαινίασε στην Κρήτη. Είναι όμως αυτή και όχι διαφορετική.

Ο κ. Μητσοτάκης εμφανίσθηκε στη γενέτειρά του χωρίς τα γνώριμα, από πολλά χρόνια, παλαιοκομματικά ρητορικά και άλλα στοιχεία του. Μπορεί η τακτική του αυτή να έχει σκοπό την τέλεια παραπλάνηση μιας μερίδας πολιτών και ψηφοφόρων. Όμως η μέθοδος αυτή δεν αντιμετωπίζεται, κατά τη γνώμη μας, ούτε με γενικευτικούς αφορισμούς ούτε με αντισυγκεντρώσεις. Υπάρχουν τόσα άλλα —και πειστικά— επιχειρήματα και αποτελεσματικές μέθοδοι.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

Κατερίνα Σαιν-Μαρτέν Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς

Το ιστορικό χρονικό των Λαμπράκηδων, της νεολαιίστικης οργάνωσης, που σημάδεψε μια ολόκληρη γενιά, για πρώτη φορά αποτελεί αντικείμενο συστηματικής μελέτης.

Με πλούσιο όσο και σπάνιο φωτογραφικό υλικό και δυσεύρετα ντοκουμέντα η κοινωνιολόγος-ιστορικός Κατερίνα Σαιν-Μαρτέν περιγράφει την οργανωτική δομή, την πολιτική παρέμβαση και τις πολιτιστικές δραστηριότητες της «Νεολαίας Λαμπράκη».

Άγνωστες πτυχές αλλά και αποσιωπήσεις ή και διαστρεβλώσεις γύρω απ' τα πραγματικά περιστατικά φωτίζονται μέσα από πλήθος συνεντεύξεων που η συγγραφέας πραγματοποίησε με μέλη της Νεολαίας Λαμπράκη, αλλά και μια αδημοσίευτη συνέντευξη με τον πρόεδρο της Νεολαίας τον Μίκη Θεοδωράκη, δημοσιεύεται αυτούσια.

Είκοσι χρόνια μετά τη δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη, η ιστορία αρχίζει να φωτίζει τα «πραγματικά» της οργάνωσης που υπερέβη τα κομματικά πλαίσια και έδρασε ως ο καταλύτης για μια σειρά από πολιτικές και πολιτιστικές αλλαγές.

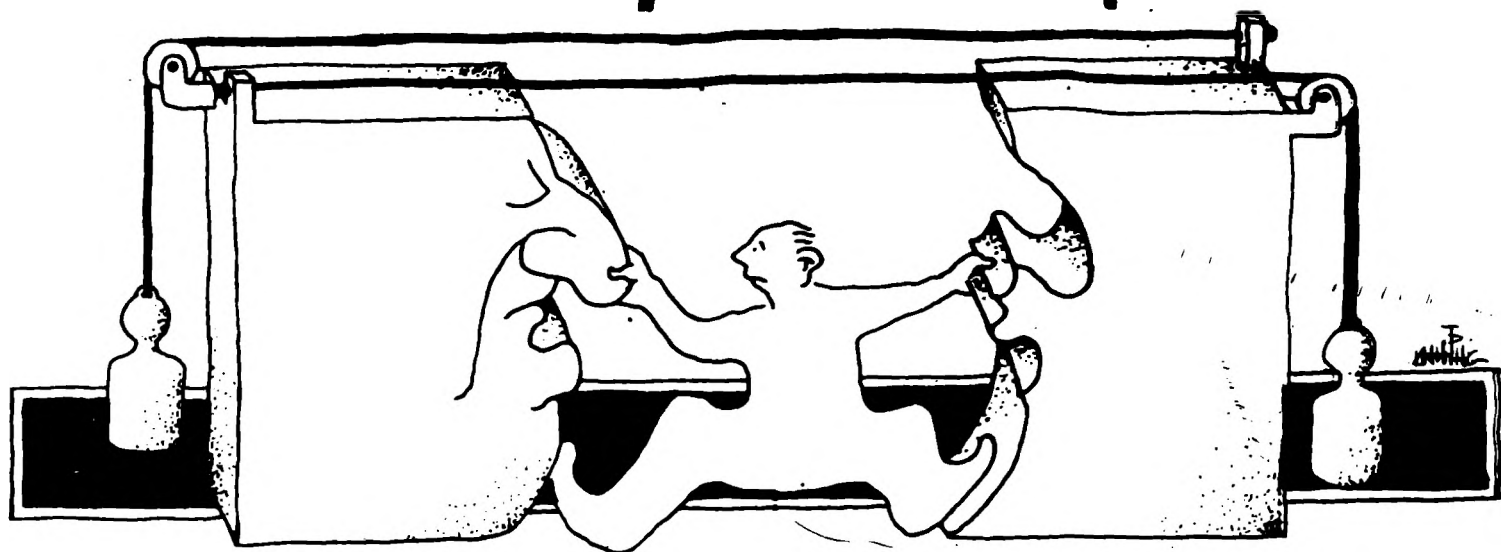
Τη μετάφραση και την επιμέλεια της έκδοσης είχε η Χάρη Ντάλη.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ», Δεινοκράτους 131,
τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. Κοτζιά και Σία», Τσιμισκή 78

Ο «μητσοτακισμός» τελευταίο στάδιο του κοινοβουλευτισμού

Τις ημέρες αυτές, είναι του συρμού όλα να ζυγίζονται και να καταμετρούνται: γκάλοπ, στατιστικές, προβλέψεις. Όλοι αγωνιούν να καλύψουν το διάστημα ως τις εκλογές, να προπορεύονται των υπολοίπων ως προς τα τελικά αποτελέσματα ώστε να προσαρμόσουν την παρούσα τακτική τους αλλά και να είναι έτοιμοι για τη χάραξη μιας νέας πορείας, αμέσως μετά τις εκλογές. Ένα από τα δεδομένα που προσπάθησαν να διερευνήσουν όσοι επιχειρούν μια διάγνωση των τεκταινομένων είναι και ο βαθμός «δημοτικότητας» του αρχηγού της ΝΔ —και ειδικά σε ποιο βαθμό η δημοτικότητά του συμβαδίζει με την απήχηση του κόμματός του στο εκλογικό σώμα. Τα συμπεράσματα στα οποία κατάληξαν είναι ότι ο Κ. Μητσοτάκης είναι λιγότερο δημοφιλής από το κόμμα του.

«Αν μας έλειπε...»

Πολλοί είναι εκείνοι που αυτή τη στιγμή θα ήθελαν να ψηφίσουν τη ΝΔ, αλλά δεν επιθυμούν να έχει το κόμμα αυτό αρχηγό τον Κ. Μητσοτάκη. Στο ίδιο του το κόμμα πολλοί τον αμφισβητούν, τον θεωρούν ξένο σώμα και πρόσκαιρη λύση στο πρόβλημα της ηγεσίας. Αυτό άλλωστε τον καθορίζει και σαν «αρχηγό υπό αίρεση» —κάτι που θα δυσκολέψει τη θέση του αμέσως μετά τις εκλογές. Ο κ. Μητσοτάκης τα γνωρίζει όλα αυτά και προετοιμάζεται για την επόμενη μάχη του: αυτήν που θα τον διασώσει στην πολιτική κονίστρα αν τελικά η ΝΔ ατυχήσει στις εκλογές της 2ας Ιουνίου. Αυτές τις ημέρες παίζει το «μεγάλο παιχνίδι» της ζωής του, μέσα σε ένα σκηνικό που γνωρίζει ότι είναι το ευνοϊκότερο που θα μπορούσε να αναμένει στην πολύχρονη και περιπετειώδη καριέρα του. Απόβλητος της πολιτικής ζωής, βαρυμένος με ιστορικές ευθύνες για την πολιτειακή ανωμαλία του '65 και για όσα ακολούθη-

σαν μετά, ο κ. Μητσοτάκης με πείσμα επεδίωξε —και τα κατάφερε— να αναδυθεί από την αφάνεια.

Μόλις 10 χρόνια πέρασαν από τις ημέρες της μεταπολίτευσης, όταν ο νυν αρχηγός της ΝΔ περιφερόταν στις αίθουσες αναμονής της «Μεγάλης Βρετανίας», προσπαθώντας να αποσπάσει κάποιο χαιρετισμό από τους πολιτικούς, τους δημοσιογράφους και τους περιέργους που συνωθούνταν στο γνωστό ξενοδοχείο. Άλλοι για να μάθουν, άλλοι για να έρθουν σε επαφή με τον Κ. Καραμανλή που είχε προσωρινά εγκαταστήσει εκεί το «στρατηγείο» του. Προσπαθούσε και ο κ. Μητσοτάκης —αλλά ούτε τον Κ. Καραμανλή κατάφερνε να δει ούτε να αποσπάσει κάποιο χαιρετισμό από το φιλοθεάμον κοινό.

Και σήμερα, αρχιερέας του δεύτερου κόμματος, δέχεται αντιστασιακούς και σοσιαλδημοκράτες σαν τον Γιάνκο Πεσματζόγλου και τον Μπάμπη Πρωτοπαππά για να τους δώσει την ευλογία του χρίσματος και όσα δεν απέσπασαν από το ΠΑΣΟΚ: το πολυπόθητο έδρανο της Βουλής από όπου και αυτοί θα συμβάλλουν στον εκσυγχρονισμό του τόπου, ίσως μάλιστα και σε κάποιου είδους «σοσιαλιστικό μετασχηματισμό» μέσα ή δίπλα από τις γραμμές της «φιλελεύθερης» ΝΔ.

Τέτοιοι οι καιροί, τέτοια και τα ήθη...

Η Δεξιά του Μητσοτάκη

Δίκαια, λοιπόν, πρέπει ο κ. Μητσοτάκης να υπερηφανεύεται ότι γνωρίζει τους όρους του πολιτικού παιχνιδιού στην Ελλάδα του '85.

Από την άποψη αυτή είναι ενδιαφέρον να εξετάσουμε τι επιτέλους φέρνει σήμερα αυτός ο άνθρωπος στην πολιτική μας ζωή. Ποια είναι η Δεξιά με τον κ. Μητσοτάκη επικεφαλής;

Η Δεξιά —δηλαδή η δεξιά πολιτική και κοινωνική επιλογή— δεν είναι αυτό

που χρειάζεται ο τόπος. Υπάρχουν, όμως, πολλοί —ακόμα και από τον προοδευτικό χώρο— που αναρωτιούνται πόσο μεγάλη είναι άραγε η διαφορά ανάμεσα σε ένα συμβιβαζόμενο ΠΑΣΟΚ και μια Δεξιά. Αν και για μια στιγμή κάνουν το κεφαλαιώδες σφάλμα να αποσιωπούν τι σημαίνουν οι κοινωνικές δυνάμεις που εκπροσωπούνται στα κόμματα απογυμνώνοντας την πολιτική πρακτική από τις κοινωνικές δυνάμεις που εκφράζονται στους πολιτικούς σχηματισμούς, αξίζει τον κόπο να σχολιάσουμε αυτή τη θέση, αφού είναι μια θέση που συζητείται. Αλλά θα την συζητήσουμε μόνον από μίαν άποψη: του τι σημαίνει να μιλούμε για τη συγκεκριμένη Δεξιά που έχει επικεφαλής τον κ. Μητσοτάκη.

Η ΝΔ του Κ. Μητσοτάκη δεν είναι η Δεξιά του Κ. Καραμανλή, ούτε η Δεξιά του Γ. Ράλλη, ούτε η Δεξιά του Ευ. Αβέρωφ.

Η δεξιά του Κ. Καραμανλή επεδίωξε να αποβάλλει τις ενοχές του παρακράτους, να εκσυγχρονιστεί πολιτικά και να κατανοήσει την κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα όπως διαμορφώθηκε μετά τη μεταπολίτευση.

Η Δεξιά του Γ. Ράλλη προσπάθησε να ολοκληρώσει αυτές τις προδιαγραφές. Αλλά, αποδυναμωμένη από τον μεγάλο αρχηγό, μπλεγμένη στις αντιφάσεις που γέννησαν οι ανταγωνισμοί για την ηγεμονία της παράταξης και εκείνες που προέκυπταν από τα όρια του «προοδευτισμού» της, η ΝΔ δεν μπόρεσε να αντέξει περισσότερο στη διακυβέρνηση: τα αιτήματα ήταν πολύ πιο απαιτητικά από εκείνα που θα μπορούσε να αντέξει μια απλώς εκσυγχρονιστική —και δεξιά— λογική.

Ο Ευ. Αβέρωφ ήταν με άλλα μαθημένος: πολιτικός της παλιάς σχολής δεν καταλάβαινε την γλώσσα της εποχής. Τόσο πολύ μάλιστα, που αναλίσκóταν σε μάχες για τους χωροφύλακες του

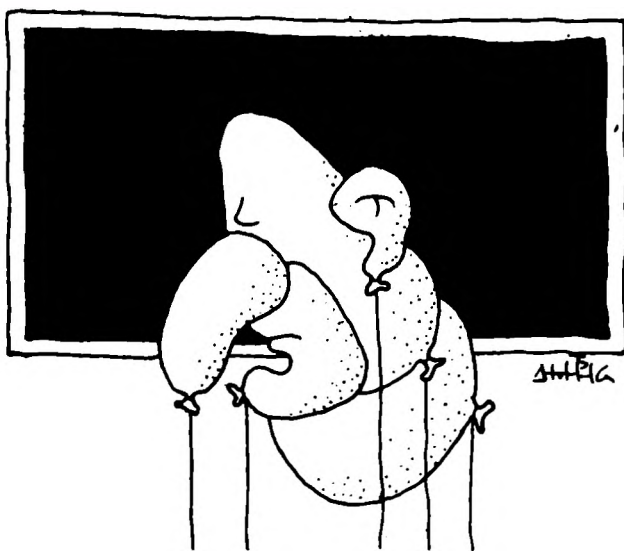
Μακρυγιάννη και τις κορυφές στο Γράμμο και το Βίτσι. Ο κ. Παπανδρέου είχε έναν πολύ εύκολο αντίπαλο απέναντί του. Ευκολότερον βέβαια και από τον Γ. Ράλλη.

Και τότε η ΝΔ επέλεξε τον Κ. Μητσοτάκη. Η παράταξη της δεξιάς διάλεξε τον Κ. Μητσοτάκη αποκλειστικά για έναν λόγο: γιατί είδε στο πρόσωπό του τον αδιάτακτο πολιτικό. Τον άνθρωπο που θα έδινε τη μάχη χωρίς αρχές. Η στέρηση της εξουσίας οδήγησε τη Δεξιά σε μια απόφαση που θα αποδειχτεί μοιραία και για την ίδια, αλλά και γενικά για την πολιτική ζωή του τόπου.

Παρελθόν και αυτοκριτική

Οι αποδείξεις γι' αυτό δεν πάνε τόσο —ή μόνο τόσο— πίσω, όσο το 1965. Τις ημέρες αυτές γίναμε μάρτυρες πολλών γεγονότων αλλά και δειγμάτων συμπεριφοράς του αρχηγού της ΝΔ για να μην χρειαζόμαστε δυστυχώς να ανατρέχουμε σε περιστατικά που συνέβησαν πριν από 20 χρόνια. Πρέπει, βέβαια, να τα θυμόμαστε αυτά τα περασμένα γεγονότα όχι τόσο γιατί η ιστορία καταγράφει «ποινικά μητρώα», όσο γιατί κυρίως η ιστορία διδάσκει για τους μηχανισμούς και τα κίνητρα. Από την άποψη αυτή είναι ενδιαφέρον να ενσκήψουμε και στην περίοδο της αποστασίας γιατί θα καταλάβουμε καλύτερα τι σημαίνουν και που οδηγούν τα σήμερα συμβαίνοντα.

Αλλά για να ξανάρθουμε στον κ. Μητσοτάκη και την περίοδο της αποστασίας το μόνο που θα θέλαμε να σχολιάσουμε αυτή τη στιγμή είναι το πώς ο αρχηγός της ΝΔ κρίνει *σήμερα* αυτήν την περίοδο. Πρόσφατες είναι οι απόψεις του για όλη εκείνη την ιστορία όπου διακυβεύονταν η εξουσία —για να το πούμε με άλλα λόγια το ερώτημα ήταν «ποιος κυβερνούσε την Ελλάδα»— και όπου μια πραγματική σύγκρουση, μεταξύ της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης από τη μία και της παλατιανής καμαρίλας και του ξένου παράγοντα από την άλλη, βρίσκονταν σε ανάπτυξη, ο κ. Μητσοτάκης το μόνο που βρήκε να πει και να σχολιάσει είναι ότι όλο το πρόβλημα ήταν η αντικατάσταση ή μη ενός υπουργού. Τα είπε αυτά υποτιμώντας την νοημοσύνη των συγχρόνων του και ποντάροντας στην άγνοια των μεταγενεστέρων. Ο άνθρωπος δεν έχει άραγε διδαχτεί από τα σφάλματα του παρελθόντος; Όχι βέβαια. Τόση εξυπνάδα έχει ο κ. Μητσοτάκης. Αλλά συγχρόνως είναι και αρκετά εμπαθής —ώστε να μην δέχεται τα σφάλματά του— και αρκετά πονηρός ώστε να παραποιεί συνειδητά τα γεγονότα και να αποκρύπτει την πραγματική τους υφή, επειδή αυτό τον βολεύει στην παρούσα συγκυρία.

Οι αριστεροί έχουν τουλάχιστον την εντιμότητα να παραδέχονται τα λάθη τους —και συχνά έχουν κάνει την αυτοκριτική τους. Ένας αριστερός μετρά σήμερα τη δημοκρατικότητα του ομοϊδεάτη του όχι τόσο από εκείνα που έλεγε και έπραττε στα χρόνια του ζαχαριαδικού φανατισμού και της κομματικής τύφλωσης —τότε ήταν «εγγενές» οι αριστεροί να υποστηρίζουν εξωπραγματικά επιχειρήματα και να δρουν αναλόγως. Κρίνεται η δημοκρατικότητα ενός αριστερού από το πώς σ ή μ ε ρ α κρίνει και αναλύει την περίοδο του ζαχαριαδισμού.

Αντίστροφα, ο κ. Μητσοτάκης όταν μιλά για την περίοδο του '65 μιλά σαν τον αριστερό που παρέμεινε ζαχαριαδικός ξεχνώντας και αποσιωπώντας τα εγκλήματα του ζαχαριαδισμού. Ο κ. Μητσοτάκης δεν είναι απλά υπόλογος για τον ρόλο του πριν από 20 χρόνια. Είναι κυρίως υπόλογος γιατί σήμερα, μετά από τις τόσες περιπέτειες που έρριξε την χώρα η αποστασία, δεν έχει την εντιμότητα και το σθένος να αντιμετωπίσει τα γεγονότα με το πραγματικό νόημα που έχουν. Αλλά διάλογος με ανθρώπους αυτής της κατηγορίας είναι γνωστό αν μπορεί να καταλήξει σε κάποιο θετικό αποτέλεσμα. Και είναι σαφές τι σημαίνει η ταύτιση ενός κόμματος με στελέχη που διακατέχονται από αυτές τις αντιλήψεις.

Ο άριστος των δημαγωγών

Αλλά δεν φτάνει να κρίνουμε τον κ. Μητσοτάκη σαν πρόσωπο της ιστορίας ή... σαν μελετητή της ιστορίας. Αυτός έχει σήμερα ξαμολυθεί με το ελικόπτερό του ανά την Ελλάδα και ευαγγελίζεται την ανόρθωση της χώρας. Το αξιόπιστο των υποσχέσεών του και πάλι δεν θα το κρίνουμε με τη βοήθεια του παρελθόντος και της ιστορίας του ανθρώπου. Θα μπορούσε κανείς να δεχθεί ότι ένας πολιτικός —ακόμα και ο κ. Μητσοτάκης— έχει τη δυνατότητα να υπόσχεται. Μάλλον ένας πολιτικός οφείλει να υπόσχεται αν αυτό βέβαια σημαίνει ότι έχει εκπονήσει κάποιο πρόγραμμα και

έχει καταλήξει για το εφικτό των επαγγελιών του. Τι όμως συμβαίνει με τον αρχηγό που η Νέα Δημοκρατία επέλεξε για να ηγηθεί της εκλογικής μάχης;

Μια πρόχειρη καταγραφή όσων εκφωνεί και υπόσχεται «από χωρίου εις χωρίον» πείθει ότι ο άνθρωπος αυτός τείνει να υπερβεί κάθε δημοκόπο που εξέθρεψε αυτός ο θαυμάσιος τόπος:

- Αυτοκίνητα και μοτοσυκλέτες χωρίς δασμούς...

- Αύξηση των ποδοσφαιρικών σωματείων α' κατηγορίας από 16 σε 18...

- Φοροαπαλλαγές που χρειάζονται ιδιαίτερη λίστα αναγραφής...

- Συντάξεις σε πολλές κατηγορίες του πληθυσμού —και όπου οι νοικοκυρές είναι η προνομιούχα κατηγορία...

- Μαζικά μέσα ενημέρωσης που, για τον επιπόλαιο ακροατή, ικανοποιούν κάθε απαίτηση...

- Οικονομική πολιτική που ενώ θα παρέχει όλα αυτά, συγχρόνως θα θεραπεύει και την ανεργία και τον πληθωρισμό και την υποπαραγωγικότητα και θα εξυγιάνει τις προβληματικές χωρίς να κλονίζει το τραπεζικό σύστημα...

- Θα λύσει το πρόβλημα της μόλυνσης του περιβάλλοντος με το θαυματοποιό μέσο της αύξησης των ιδιωτικών αυτοκινήτων...

- Θα επιλύσει τα εθνικά θέματα ύστερα από διαπραγμάτευση με τους «συμμάχους» Τούρκους και τη χούντα του Ε-βρέν.

- Αλλά για να μην επιμένουμε στην καταλογογράφηση των ατελεσθέντων επαγγελιών, ας κλείσουμε, προσωρινά και μέχρι νεωτέρας αναγγελίας, με κείνο το αμίμητο: μέχρι και τους πατέρες του Αγίου Όρους θυμήθηκε για να πει ότι: «είναι η πίστη μας πως η ελληνορθόδοξη πίστη και παράδοση αποτελεί την πνευματική ρίζα του έθνους μας, και θα πρέπει να αποτελέσει τον άξονα της παιδείας μας»... Και αυτά βέβαια προς συμπλήρωση εκείνου του άλλου: «η ΝΔ επιδιώκει να ικανοποιήσει τη λαχτάρα του Έλληνα για φθηνά και μοντέρνα αυτοκίνητα, έτσι ώστε το Ι.Χ. να καταστεί αυτό που πραγματικά είναι: είδος πρώτης ανάγκης, μέσο για την ευημερία του ανθρώπου»...

Ο ιδεολογικός τσαρλατανισμός σπάνια έχει καταφέρει αυτού του είδους τις συζεύξεις.

Το πολιτικό «εποικοδόμημα»

Ιδεολογήματα... Και προβλήματα του πολιτικού εποικοδομήματος. Που το επικαλέστηκε και αυτό συχνά ο Κ. Μητσοτάκης.

Προβλήματα στο «πολιτικό εποικοδόμημα» αποτέλεσαν όλες οι ανορθόδοξες και αντιδημοκρατικές ενέργειες του

ΠΑΣΟΚ, το τελευταίο δίμηνο. Που έδωσαν το έναυσμα μιας έντονης αντιπαράθεσης και ιδεολογικοπολιτικής διαμάχης. Για την Αριστερά τα προβλήματα αυτά είναι και ουσιαστικά και κεντούν ιδιαίτερα την ευαισθησία της. Ακόμη σήμερα, και για πολύ ακόμα, τα θέματα αυτά θα εξακολουθήσουν να θίγονται.

Ποιος όμως διαβάσει τις ημέρες αυτές έστω και μιαν αράδα από τα τόσα που εκφωνεί ο αρχηγός της ΝΔ και αναφέρονται σε όλα αυτά; Πού τώρα πια η αμφισβήτηση του Χρ. Σαρτζετάκη, η ψήφος Αλευρά και τα χρωματιστά ψηφοδέλτια... Και ενώ για την Αριστερά όλα αυτά αποτελούν ουσιώδη ζητήματα και θέματα προτεραιότητας, και οι αναλύσεις για τις «θέσεις των 116» δίνουν και παίρνουν, για τον κ. Μητσοτάκη και τη δημοκρατική του ευαισθησία πέρασαν όλα αυτά ανεπιστρεπτή. Ίσως να τον βοήθησε βέβαια στην κατανόηση αυτών των προβλημάτων ο Μπάμπης Πρωτοπαππάς και ο Γιάγκος Πεσμαζόγλου, και να του υπέδειξαν τις αρμόζουσες προσαρμογές σε νέες θέσεις.

Τώρα τον πρώτο λόγο έχουν, όχι βέβαια οι «ντομάτες και τα πορτοκάλια», αλλά τα ΙΧ και οι μοτοσυκλέτες. Οι αριστεροί ταλανίζονται και θα ταλανίζονται με το πρόβλημα της Δημοκρατίας —αλλά τον κ. Μητσοτάκη άλλο πρόβλημα τον απασχολεί και τον ταλανίζει: πώς θα αποσπάσει την εξουσία με κάθε μέσο. Θα βασιστεί για να μας πείσει, όχι με κάποιο πρόγραμμα επεξεργασμένο και υλοποιούμενο, όχι κρίνοντας το ΠΑΣΟΚ με κάποια στοιχειοθετημένη κριτική, αλλά στις σφυγμομετρήσεις της Σόγιερ για το τι επιθυμεί να καταναλώνει ο μικροαστός όπως ξεχνιέται σε ονειροπολήματα ερζάτς «αλά αμερικαίν».

Η κατάκτηση της εξουσίας από τη Δεξιά του κ. Μητσοτάκη δεν έχει να κάνει ούτε με τις παρωχημένες μεθόδους του κ. Αβέρωφ ούτε και με την επιχειρηματολογία μιας γλώσσας ανοιχτής που μας είχε συνηθίσει ο κ. Ράλλης. Τώρα, το λόγο έχει η ακατάσχετη δημοκοπία

και η διαφήμιση μιας στίλβουσας εικόνας ζωής. Αυτήν την απατηλή ζωή που τόσο καλά πλασάρει ο νέος αρχηγός της ΝΔ.

Όμως η διαδικασία της εξαπάτησης οδηγεί με αυστηρά καθορισμένους μονόδρομους σε αδιέξοδα. Η επιλογή μιας τέτοιας μεθόδου δηλητηριάζει όλο το σώμα της κοινωνίας. Καθορίζει συμπεριφορές οπαδών και αντιπάλων.

Η πολιτική φάρσα

Στο ΠΑΣΟΚ, τον κυρίαρχο λόγο έχει τώρα η «τάση Κουτσογιωργα» —που με επικεφαλής στη ΝΔ τον Γ. Ράλλη λ.χ. δεν θα μπορούσε βέβαια να «σκάσει μύτη».

Και αν σήμερα ο Γ. Ράλλης έχασε την ψυχραιμία του και συμπεριφέρεται πολιτικά ως εμπάθης οπαδός του Κ. Καραμανλή, που υπερασπίζοντας τον τέως αρχηγό του χάνει την αίσθηση του μέτρου και ανασύρει ετεροχρονισμένα τα κλασικά επιχειρήματα της προδικτατορικής Δεξιάς δεν πρέπει να οδηγεί στο επιχείρημα... «τι μπρόκολα, τι λάχανα». Γιατί την ίδια στιγμή μπορεί και εκφράζει την απέχθειά του στο βουλευτή της ΝΔ Καλογιάννη. Ο Κ. Μητσοτάκης όμως, εξοικειωμένος με τη λογική των μπράβων ξεχνά σύντομα τα πειθαρχικά και υποτάσσει στην «ρεάλ - πολιτική» την «αγανάκτηση» για την αποπομπή του Κ. Καραμανλή. Ο Κ. Μητσοτάκης είναι αρκετά ψυχρός και καλός υπολογιστής ώστε να μπορεί να εξαπτε τα πάθη στους αντιπάλους του ενώ ο ίδιος θα διατηρεί ένα ήρεμο και σαρδόνειο χαμόγελο. Ο Κ. Μητσοτάκης υποθάλπει τον «κουτσογιωργισμό» στο βαθμό που υπάρχει στο αντίπαλο στρατόπεδο.

Αν η «τάση Κουτσογιωργα» έκανε την εμφάνισή της ενώ στη ΝΔ μια διαφορετική ηγετική ομάδα κυριαρχούσε, το ΠΑΣΟΚ δεν θα είχε το άλλοθι της εξαλλοσύνης που αφειδώς του προσφέρει τώρα ο «αρχαποστάτης». Τραβώντας στην άκρη τη λογική αυτή, θα πρέπει να περιμένουμε όχι μόνον την κυριαρχία του «κουτσογιωργισμού» στο ΠΑΣΟΚ αλλά

και την απόφαση του προσεχούς συνεδρίου του ΚΚΕ για την εκλογή νέου γ. γρ. που θα αντικαταστήσει τον Χαρ. Φλωράκη: τότε ο πιθανότερος διάδοχός του θα είναι ο Κώστας Τσολάκης.

Και αυτόν το δρόμο θα πορευθούμε τελικά: η «Αυριανή» θα βάλει σαν προμετωπίδα της: «η εφημερίδα που διεξάγει τον αγώνα για τον σοσιαλισμό» και επίσημα και επώνυμα θα αρθρογραφεί τότε ο «Μένιος» και τότε ο κ. Σωτήρης Κωστόπουλος.

Τι ακολουθεί; Την ιδεολογική καμπάνια της ΝΔ θα αναλάβει βέβαια ο Ζάχος Χατζηφωτίου που, και από αυτοκίνητα ξέρει και λαμπερή εικόνα της κοσμικής ζωής θα γνωρίζει να προβάλλει από την τηλεόραση: Όταν θα πάψει να είναι «φασιστική» για να γίνει σκέτα αποχωνωτική —τις συνταγές τις ξέρουμε και τις είχαμε παρακολουθήσει στο παρελθόν.

Είναι βέβαιο πως τότε πολλοί νεοδημοκράτες θα ντρέπονται και θα αποφεύγουν τις αναφορές αυτές. Θα έχουν όμως ένα «ισχυρό» επιχείρημα —άλλοθι— να αντιτάξουν: «Όμως κοίτα και αριστερά σου. Απ' τη μια ο Κουτσογιωργας και από την άλλη ο Τσολάκης. Γι' αυτό κρατάμε αρχηγό τον Κωστή».

Αυτή είναι η μοιραία κατάληξη της πολιτικής μας ζωής: ίσως μερικοί να θεωρούν πως θα αποκτήσει χρώμα και γραφικότητα. Αυτοί βέβαια συγκαταλέγονται στην κατηγορία των αισιόδοξων.

Ίσως μάλιστα να βρίσκουν πως κάποιο αλατοπίπερο θα 'χει εκείνη η εικόνα όπου ο Μένιος θα περιστοιχίζεται από τον «Ψηλό» και τον «Ταρζάν» (για όσους δεν το γνωρίζουν, είναι το ψευδώνυμο του Κ. Τσολάκη) κάτι θα σιγοψιθυρίζει ο ένας στο αυτί του άλλου, ενώ παραδίπλα, ο υψηλότερος Ζάχος θα χτυπά φιλικά τον ώμο του, χαμηλότερου στο ύψος, Κουρή και θα του λέει: «Γεια σου φίλε Μάκη. Έλα αύριο να τα πούμε στον ιππόδρομο».

Με τις υγείες μας...

Κ. Καμπίτης

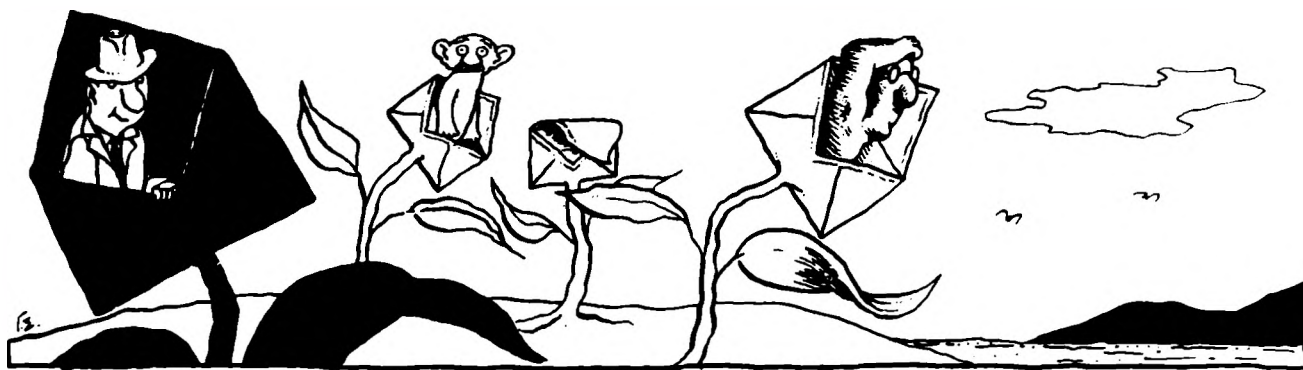
Γραφτείτε συνδρομητές στο

Θα ενισχύσετε το περιοδικό

Θα έρχεται στο σπίτι σας

ΠΟΙΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΘΑ ΕΚΛΕΓΟΥΝ

ή οι βουλευτές που επέλεξαν τα κόμματα πριν από σας, για σας

Ποιοι υποψήφιοι έχουν σίγουρη τη θέση τους στη νέα Βουλή, ποιοι μπορούν να είναι αρκετά σίγουροι, ποιοι είναι πιθανοί βουλευτές και ποιοι εγγράφουν μια υποθήκη για το μέλλον. Ένας οδηγός, που αν συγκριθεί με τις οριστικές «λίστες», δίνει όνομα και πατρώνυμο για τους νέους τριακοσίους...

του Δημοσθένη Δώδου

Το κείμενο αυτό, παρ' όλο που θα μπορούσε να επιγράφεται «χρήσιμες οδηγίες προς πολιτευομένους», δεν έχει σαν στόχο να αποτελέσει βοήθημα για τους υποψήφιους πολιτευτές στην προσπάθειά τους να πείσουν τις κομματικές ηγεσίες για μια καλύτερη θέση στη λίστα.

Επιπλέον, το κείμενο αυτό, δεν υποκρύπτει κάποια βαθυστόχαστη επιστημονική ανάλυση. Πρόκειται κυρίως για πρόγνωση, χωρίς ωστόσο να θέλει να ανταγωνιστεί τους επαγγελματίες των γραφείων δημοσκοπήσεων.

Με το κείμενο αυτό γίνεται η προσπάθεια να καλυφθεί το κενό, που ως τώρα, οι επαγγελματίες των προγνώσεων δεν αντιμετωπίζουν, ή δεν θέλουν να αντιμετωπίσουν: το ποιος υποψήφιος θα περάσει την πόρτα της Βουλής είναι ως ένα βαθμό ανεξάρτητο από το τελικό αποτέλεσμα. Οι προεκλογικές προβλέψεις ασχολούνται αποκλειστικά με τα συνολικά ποσοστά των κομμάτων, από τη σκοπιά του ποιος προηγείται, του ποιος κατακτά την περιπόθητη αυτοδυναμία ή ποιες, τέλος πάντων θα μπορούσε να είναι οι συνεργασίες για το σχηματισμό κυβέρνησης. Για το σκοπό αυτόν είναι αναγκαία η πρόγνωση των αποτελεσμάτων, που μόνο με ακριβοπληρωμένα γκάλοπ, και την κινητοποίηση δεκάδων ανθρώπων μπορεί να γίνει.

Η πρόβλεψη όμως ποιοι υποψήφιοι έχουν σίγουρη τη θέση τους στη Βουλή, ποιοι μπορούν να είναι αρκετά σίγουροι, ποιοι —αν όλα πάν καλά γι' αυτούς— είναι πιθανοί βουλευτές και ποιοι, τέλος, θα αρκεστούν σε μια συμμετοχή στο ψηφοδέλτιο εγγράφοντας έτσι υποθήκη για τις επόμενες εκλογές.

Η κατάργηση του σταυρού, υποτίθεται ότι θα συμβάλει στην εξύψωση της πολιτικής ζωής, όπως ισχυρίστηκαν οι εισηγητές του. Το σίγουρο είναι —και μάλιστα τώρα που οι ίδιοι δήλωσαν ότι οι ήδη βουλευτές έχουν το προβάδισμα στη σειρά της λίστας— πως στο μέλλον δεν πρόκειται να εμφανιστεί το φαινόμενο, νέοι υποψήφιοι να εκτοπίσουν το βουλευτικό «κατεστημένο» του κόμματός τους (π.χ. Α' Θεσ/νίκης, Ν. Δράμας το 1981). Από εδώ και πέρα αρκεί η υποστηρίξη της ηγετικής ομάδας του κόμματος για να εξασφαλίσει κανείς μόνιμα τη βουλευτική έδρα.

Αντίθετα, ο προκαθορισμός της σειράς εκλογής θα επιτρέψει στις κομματικές ηγεσίες να δημιουργήσουν μια κατηγορία εκλεκτών υποψηφίων —που δίκην νομάδων— την μια θα εξασφαλίζουν την εκλογή τους στη μια περιφέρεια και την άλλη κάπου αλλού.

Το κείμενο, δεν αναφέρεται σε ονομαστικές περιπτώσεις, μια που μέχρι τη στιγμή που γράφεται είναι άγνωστες οι προθέσεις των κομματικών ιερατειών. Ο αναγνώστης όμως, μπορεί να παραβάλει το κείμενο με τις λίστες και να διαπιστώσει αν ο «εκλεκτός»

του έχει καμία ελπίδα να τον εκπροσωπήσει στη νέα Βουλή.

Το αναλογικά ενισχυμένο σύστημα απλής αναλογικής που ψήφισε το ΠΑΣΟΚ και οι όποιες διαστρεβλώσεις στην αναλογική εκπροσώπηση προκύπτουν απ' αυτό, αποτελούν την κορυφή μόνο του παγόβουνου. Εξίσου σημαντικό, αλλά περιέργα παραγκωνισμένο είναι και το πρόβλημα της κατανομής των βουλευτικών εδρών στις εκλογικές περιφέρειες.

Είναι προφανές, ότι όσο πιο μικρή είναι η εκλογική περιφέρεια, τόσο πιο εύκολο είναι στα μεγάλα κόμματα να «κλέψουν» τις ψήφους των μικρών κομμάτων. Έτσι, σε περιφέρειες που εκλέγουν μέχρι και 5 βουλευτές το παιχνίδι παίζεται με σημαδεμένη τράπουλα.

Οι εκλογικές περιφέρειες, από την άποψη των βουλευτικών εδρών που τους αναλογούν κατανέμονται ως εξής:

- Υπάρχουν 5 μονοεδρικές περιφέρειες, όπου ο βουλευτής εκλέγεται με πλειοψηφικό σύστημα, δηλ. εκλέγεται ο υποψήφιος του συνδυασμού που θα συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία.
- 9 περιφέρειες είναι διεδρικές. Το εκλογικό μέτρο, για μια βουλευτική έδρα από την πρώτη κατανομή είναι 33,33% των εγκύρων ψηφοδελτίων.
- 9 τριεδρικές με εκλογικό μέτρο 25% των εγκύρων.
- 10 τετραεδρικές με εκλογικό μέτρο 20%.
- 5 πενταεδρικές με εκλογικό μέτρο 16,67%.

Συνολικά 38 περιφέρειες (στις 56 της επικράτειας) που εκλέγουν 115 βουλευτές.

Ακόμη υπάρχουν:

- 6 περιφέρειες που εκλέγουν 6 βουλευτές, με εκλογικό μέτρο 14,28%.
- 4 περιφ. με 7 βουλευτές και εκλογικό μέτρο 12,5%.
- 5 περιφ. με 8 βουλευτές και εκλογικό μέτρο 11,11%.
- 1 περιφ. με 9 βουλευτές και εκλογικό μέτρο 10,00%.

Συνολικά, 26 περιφέρειες που εκλέγουν 113 βουλευτές.

Οι περιφέρειες αυτού του μεγέθους, είναι εκείνες στις οποίες στα πλαίσια του δικομματισμού —κάποιο τρίτο κόμμα— όπως το ΚΚΕ μπορεί να δοκιμάσει την τύχη του, αν θα εκλέξει βουλευτή.

Τέλος υπάρχουν:

- 1 περιφ. με 13 βουλευτές και εκλογικό μέτρο 7,14%.
- 1 περιφ. με 21 βουλευτές και εκλογικό μέτρο 4,54%, και μία περιφέρεια με 32 βουλευτές και εκλογικό μέτρο 3,03%.

Δηλαδή συνολικά 3 περιφέρειες με 66 βουλευτές, στις οποίες τα «μικρά» κόμματα μπορούν να δοκιμάσουν για την κοινοβουλευτική τους εκπροσώπηση.

Για τις προβλέψεις που ακολουθούν, χρησιμοποιήθηκαν τα εκλογικά αποτελέσματα των εκλογών μετά το 1977, —και υπό ορι-

Μπροστά στις λίστες...

Μέχρι τη στιγμή που γράφονταν το κείμενο αυτό και τα δύο μεγάλα κόμματα δεν είχαν ανακοινώσει τις λίστες τους. Υπάρχουν όμως μερικά από τα στοιχεία που εξηγούν τα κίνητρα και τις μεθοδεύσεις για την αναδιάταξη των τάσεων στο ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ, την κρίσιμη ώρα των εσωκομματικών αναμετρήσεων μπροστά στη λίστα.

■ Στη ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Στο χώρο αυτό, πρέπει να μετρήσει κανείς 3 παράγοντες για να φθάσει σε συμπεράσματα για την κατάσταση, που διαμορφώνεται:

- Τη στάση των δύο παραδοσιακών εφημερίδων της Δεξιάς προς την ηγεσία του κόμματος·

- Τη θέση των νέων σε ηλικία βουλευτών και των πρωτοεκλεγμένων, απέναντι στις επιλογές Μητσοτάκη· και

- Το ρόλο των εκφραστών του «Καραμανλισμού» στη διαμόρφωση της λίστας.

1. Χαρακτηριστική είναι η αρθρογραφία δύο κύριων εκφραστών της Δεξιάς στο χώρο του Τύπου. Την ίδια μέρα (8 Μαΐου) «Ακρόπολις» και «Βραδυνή» εμφανίστηκαν με πρωτοσέλιδες «ανοιχτές επιστολές» στον πρόεδρο της ΝΔ. Με λόγο προτρεπτικό υπέρ της ανανέωσης διαπιστώνουν ότι «τώρα είναι η ώρα να χτυπηθούν τα τζάκια (!) και ο παλαιοκομματικός παραγοντισμός (!)». Προβάλλουν την ανάγκη τομής αποκηρύσσοντας τον καραμανλισμό και τα τζάκια.

2. Όποιος νέος σε ηλικία, ή πρωτοεκλεγμένος βουλευτής δεν προσκύνησε τον αρχηγό, οφείλει να το κάνει τώρα, κόβοντας τους δεσμούς του με «άλλες τάσεις», αν θέλει να «πάει μπροστά». Η δέσμευση των «νέων» απέναντι στον κ. Μητσοτάκη, δημιουργεί τώρα 3 τάσεις: Τους «νεο-μητσοτακικούς ανανεωτές», τους σκληρούς δεξιούς, που εκ των πραγμάτων συσπειρώνονται υπό τον Κ. Στεφανόπουλο, και τους Καραμανλικούς, που μοιραία, ή θα προσπαθήσουν ν' αναστήσουν «τον λόγο και την παρουσία του Κ. Καραμανλή», ή θα συνεργαστούν με τους κατ' ανάγκην Στεφανοπουλικούς, «και ό,τι ήθελε προκύψει».

3. Ο καραμανλισμός στη νέα σύνθεση της κοινοβουλευτικής ομάδας, θα είναι πιθανότατα αποδυναμωμένος. Θα συντηρηθεί ως ιδεολογία και θα προβληθεί από τους νόμιμους κληρονόμους του ιδρυτή του κόμματος.

■ Στο ΠΑΣΟΚ

Στο κυβερνών κόμμα, είναι η πρώτη φορά ουσιαστικά, που θα διαγραφούν πιο καθαρά οι τάσεις. Κι αυτό γιατί, από το '74 μέχρι σήμερα, προείχε για το ΠΑΣΟΚ η άνοδος και η κατάκτηση της εξουσίας. Οι τάσεις που θα διαμορφωθούν είναι δυνατό να καταδείξουν και τις κυρίαρχες αντιθέσεις και τις επιλογές στις οποίες τείνει σήμερα το ΠΑΣΟΚ.

Είναι σημαντικό βέβαια να παρατηρηθούν και να καταγραφούν οι ισορροπίες που θα διαμορφωθούν, καθώς και η απήχηση που έχουν στη βάση αντιλήψεις οι οποίες είναι ηγεμονικές, παίζουν ρόλο και είναι γνωστές ως τώρα ως «λογική Κουτσόγιωργα». Κυρίως όμως θα δειχτούν οι προσωρινές και επί προεκλογικών ημερών ρυθμίσεις που θα αποφασίσει ο ίδιος ο κ. Α. Παπανδρέου, που θα δοκιμαστούν στο μέλλον και δεν θα αφορούν μόνο το είδος της κοινοβουλευτικής ομάδας που προετοίμασε.

σμένες προϋποθέσεις και του 1974— κυρίως όμως τα αποτελέσματα των εκλογών του 1981 και 1984.

Για την οικονομία του κειμένου, η βασική υπόθεση ήταν ότι η ΝΔ θα συγκεντρώσει τουλάχιστον τα ποσοστά που συγκέντρωσε στις Ευρωεκλογές του 1984, και ότι το ΠΑΣΟΚ δεν θα ξεπεράσει—σε εθνική κλίμακα— το 45%.

Τέλος, είναι χρήσιμο να σημειωθεί ένα στοιχείο που στην εκλογική φιλολογία των τελευταίων μηνών δεν έχει τονισθεί ιδιαίτερα:

Το 48% που συγκέντρωσε το ΠΑΣΟΚ στις εθνικές εκλογές του 1981 είναι προφανές ότι αποτελούσε ένα συγκυριακό αποτέλεσμα, ήταν ψήφος υπό αίρεσιν, μια που την ίδια στιγμή, οι ίδιοι ψηφοφόροι έκαναν και μια διαφορετική κομματική επιλογή. Παραβάλλοντας όμως τα αποτελέσματα των Ευρωεκλογών του 1981 και του 1984 παρατηρούμε μια σταθερότητα στα εκλογικά—κατά περιφέρεια—αποτελέσματα του ΠΑΣΟΚ. Το γεγονός αυτό εκφρασμένο διαφορετικά σημαίνει ότι—κατά τεκμήριο—οι ίδιοι ψηφοφόροι, μέσα στην τελευταία τετραετία ψήφισαν το ίδιο κόμμα τρεις φορές. Αν ληφθεί υπόψιν η θεαματική αύξηση που σημείωσαν τα αποτελέσματα του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του 1977 και 1981 θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι, το ΠΑΣΟΚ πέτυχε να δημιουργήσει μια συμπαγή δύναμη «παραδοσιακών» ψηφοφόρων του, οι οποίοι παρά τις όποιες αντιρρήσεις τους για τα επιμέρους θέματα, εκφράζονται εκλογικά από το ΠΑΣΟΚ.

Η ΝΔ στις εθνικές εκλογές του 1981 έφθασε στο κατώτερο σημείο της εκλογικής δύναμης, ενώ στις Ευρωεκλογές του 1984 έχει συντελεστεί σε μεγάλο βαθμό η επιστροφή των άσωτων παιδιών της, και τώρα περιμένει να εισπράξει τη φθορά του ΠΑΣΟΚ.

Το ΚΚΕ εμφανίζει μια σημαντική ομοιομορφία των αποτελεσμάτων των εθνικών εκλογών του 1981 και των Ευρωεκλογών του 1984, γεγονός που υποδηλώνει τα όρια της εκλογικής δύναμης του κόμματος αυτού.

Τέλος, το ΚΚΕ εσ., στις 2 περιφέρειες της Αθήνας στις Ευρωεκλογές του 1981 και 1984 εμφανίζει υψηλά ποσοστά, που σε εθνικές εκλογές θα του επέτρεπαν την κοινοβουλευτική του εκπροσώπηση. Παρ' όλα αυτά οι ψηφοφόροι αυτοί δεν μπορούν να θεωρηθούν σαν η εκλογική δύναμη του κόμματος αυτού. Επί πλέον, ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός, ότι τα ποσοστά του κόμματος αυτού στις Ευρωεκλογές του 1984, εμφανίζουν πτωτική τάση, σε σχέση με το 1981.

Αναλυτικά, σε ό,τι αφορά τις προοπτικές των υποψηφίων βουλευτών των κομμάτων, σε αναφορά με τη θέση τους στη λίστα η εικόνα είναι:

Α' ΑΘΗΝΩΝ: Στην περιφέρεια αυτή το ΠΑΣΟΚ, που εμφανίζει κάποιες διακυμάνσεις στα εκλογικά του αποτελέσματα, εξασφαλίζει στην Α' κατανομή, χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία 7 έδρες ενώ με μια μικρή αύξηση του ποσοστού του έχει βλέψεις και στην 8η θέση.

Στη ΝΔ εξασφαλίζονται οι 9 πρώτοι υποψήφιοι της λίστας. Για τη 10η θέση η ΝΔ πρέπει να πετύχει αύξηση ίση με το εκλογικό μέτρο της περιφέρειας.

Στο ΚΚΕ σίγουρες είναι οι δύο πρώτες θέσεις, ενώ για τρίτη θέση χρειάζεται αύξηση των ψήφων του κατά 1,7%.

ΤΟ ΚΚΕ εσ. αποτελεί τον αστάθμητο παράγοντα στην εκλογική περιφέρεια. Θεωρητικά, στην περιφέρεια αυτή, διαθέτει εκλογική δύναμη αρκετή για να εξασφαλίσει μια έδρα. Ωστόσο, είναι πολύ πιθανό να κινηθεί στα όρια του εκλογικού μέτρου, πέφτοντας ενδεχομένως ακόμη για μια ακόμη φορά θύμα της πόλωσης. Για να εξασφαλίσει τη βουλευτική έδρα το ΚΚΕ εσ. είναι ακαγκαίο να ψηφιστεί τουλάχιστον από τα 2/3 των ψηφοφόρων που το ψήφισαν το 1984.

Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί ότι τουλάχιστον από μια ακόμη έδρα θα πάρουν από τη Β' κατανομή τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο και η ΝΔ.

Συνεπώς, οι υποψήφιοι του ΠΑΣΟΚ, που θα βρίσκονται στις πρώτες θέσεις, καθώς και οι 10 πρώτοι της ΝΔ μπορούν να προτομασθούν από τώρα για τις κοινοβουλευτικές αψιμαχίες.

Στις σελίδες που ακολουθούν, γίνεται η παρουσίαση, αναλυτικά και κατά εκλογική περιφέρεια, των δεδομένων που με κάποια πιθανότητα και σε σύγκριση με τις «λίστες» που θα εμφανιστούν τις επόμενες ημέρες, θα βοηθήσουν να σχηματίσουμε εικόνα για τις συγκεκριμένες—και επώνυμες—παρουσίες στη νέα Βουλή.

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Α' ΑΘΗΝΩΝ

ΕΔΡΕΣ 21 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 4,54

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	431.779	149.875	34,7	174.944	40,5	51.652	11,9	30.430	7,0
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		426.145	188.548	44,4	146.686	34,4	53.839	12,6	13.817	3,2
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		428.258	136.928	31,97	119.661	27,9	61.150	14,2	46.701	10,9

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Β' ΑΘΗΝΩΝ

ΕΔΡΕΣ 32 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 3,03

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	652.655	258.664	39,64	207.327	31,77	115.322	17,67	32.203	6,0
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		599.094	291.951	48,73	157.940	26,36	108.101	18,04	16.509	2,75
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		600.511	227.310	37,85	135.025	22,48	122.648	20,42	54.077	9,0

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Α' ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΔΡΕΣ 8 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 11,11

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	162.505	62.381	38,39	64.811	39,88	18.658	11,48	8.784	5,41
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		158.187	76.200	48,17	54.060	34,17	19.347	12,20	3.048	1,92
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		159.587	59.632	37,36	47.037	29,47	22.730	14,24	12.967	8,12

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Β' ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΔΡΕΣ 8 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 11,11

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	167.597	70.955	42,34	45.784	27,32	34.254	20,44	9.399	5,61
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		158.670	81.188	51,16	36.646	23,09	33.768	21,28	3.330	2,09
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		159.264	64.558	40,53	31.721	19,91	38.570	24,21	13.115	8,23

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΥΠΟΛ. ΑΤΤΙΚΗΣ

ΕΔΡΕΣ 7 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 12,49

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	145.186	58.000	39,95	60.123	41,41	15.440	10,63	4.153	2,86
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		127.135	63.036	49,58	44.314	34,85	13.651	10,73	1.118	0,87
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		126.861	53.399	42,09	38.693	30,50	15.450	12,17	5.618	4,42

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 4 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 20,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	80.487	35.439	44,03	28.760	35,73	8.872	11,02	2.553	3,17
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		77.557	40.999	52,86	27.189	35,05	7.105	9,16	837	1,07
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		77.387	34.711	44,88	23.869	30,84	8.729	11,27	3.595	4,64

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 6 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 14,28

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	133.023	63.091	47,43	50.022	37,6	11.065	8,32	2.905	2,16
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		126.033	69.385	55,05	40.420	32,07	9.465	7,50	806	0,63
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		126.204	60.142	47,65	38.435	30,45	11.555	9,15	4.595	3,92

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

ΕΔΡΕΣ 6 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 14,28

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	119.573	49.680	41,55	50.099	41,90	10.444	8,73	2.965	2,48
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		115.071	55.624	48,34	45.912	39,89	8.564	7,44	885	0,76
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		115.202	46.360	40,24	40.779	35,39	11.200	9,72	4.922	4,27

Β' ΑΘΗΝΩΝ: Στην περιφέρεια αυτή το ΠΑΣΟΚ εμφανίζει πιο συμπαγή δύναμη. Ακόμη και με μια σημαντική μείωση, εκλέγονται οι 12 πρώτοι της λίστας. Ενώ η διατήρηση του ποσοστού των Ευρωεκλογών συνεπάγεται και την εκλογή του 13ου υποψηφίου. Η ΝΔ έχει εξασφαλισμένες τις 10 πρώτες θέσεις της λίστας, ενώ πιθανή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και 11η θέση.

Στο συνδυασμό του ΚΚΕ, σίγουρες είναι οι 5 πρώτες θέσεις ενώ η 6η μπορεί να χαρακτηριστεί σαν πιθανή.

Τέλος, το ΚΚΕ Εσ. βρίσκεται σε πολύ καλύτερη μοίρα στην περιφέρεια αυτή, απ' ό,τι στην Α' Αθηνών. Λόγω όμως της ιδιομορφίας των εκλογικών αποτελεσμάτων του κόμματος αυτού, η έδρα μπορεί να χαρακτηριστεί σαν πιθανή. Για να καταλάβει την έδρα, το κόμμα αυτό, είναι αναγκαίο να ξαναψηφιστεί τουλάχιστον από τους μισούς ψηφοφόρους του 1984.

Α' ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Στην περιφέρεια αυτή, τα πράγματα είναι σχετικά ξεκαθαρισμένα.

Η ΝΔ προηγήθηκε του ΠΑΣΟΚ κατά 1,5% αλλά και τα δύο κόμματα εκλέγουν σίγουρα τους 3 πρώτους της λίστας, έστω και αν υποστούν σημαντική μείωση, ενώ αντίθετα, κανένα τους δεν φαίνεται σε θέση να κερδίσει την 4η έδρα από την πρώτη κατανομή.

Το ΚΚΕ διατηρεί τη μία έδρα που κατέχει ήδη.

Β' ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Στην περιφέρεια αυτή οι 3 πρώτοι του συνδυασμού του ΠΑΣΟΚ εξασφαλίζουν τη βουλευτική έδρα, ενώ με μια αύξηση γύρω στο 2% εκλέγεται και ο τέταρτος της λίστας.

Η ΝΔ εκλέγει τους 2 πρώτους του συνδυασμού, ενώ για την τρίτη θέση, χρειάζεται αύξηση κατά 6%.

Τέλος, εκλέγεται ο πρώτος της λίστας του ΚΚΕ ενώ με αύξηση 2% εκλέγεται και ο δεύτερος.

ΥΠ. ΑΤΤΙΚΗΣ: Εκλέγονται από το ΠΑΣΟΚ σίγουρα οι 2 πρώτοι του συνδυασμού, ενώ ο τρίτος υποψήφιος είναι σίγουρα βουλευτής, αν το κόμμα του δεν παρουσιάσει μείωση μεγαλύτερη από 2%.

Από τη ΝΔ εκλέγονται χωρίς πρόβλημα οι 3 πρώτοι του συνδυασμού.

Το ΚΚΕ, υπολείπεται κατά 2% του εκλογικού μέτρου, και δεν φαίνεται ικανό να καλύψει τη διαφορά αυτή.

ΒΟΙΩΤΙΑ: Στην περιφέρεια αυτή, το ΠΑΣΟΚ εμφανίζει μια ιδιαίτερη σταθερότητα στα αποτελέσματα των δύο Ευρωεκλογών και εκλέγει σίγουρα τους 2 πρώτους.

Αντίθετα, η ΝΔ εκλέγει έναν βουλευτή και πρέπει να σημειώσει αύξηση κατά 4,5% για να καταλάβει και τη δεύτερη θέση.

ΕΥΒΟΙΑ: Οι 3 πρώτοι του ΠΑΣΟΚ έχουν εξασφαλίσει τη βουλευτική έδρα, έστω και αν το κόμμα τους υποστεί μείωση κατά 4%, ενώ η ΝΔ που εκλέγει ούτως ή άλλως δύο βουλευτές θα πρέπει να αποροφήσει όλη τη μείωση του ΠΑΣΟΚ για να εκλέξει και τον τρίτο της λίστας.

ΦΘΙΩΤΙΔΑ: Στο νομό αυτό τα δύο μεγάλα κόμματα, ήταν το 1984 ισοδύναμα. Έτσι,

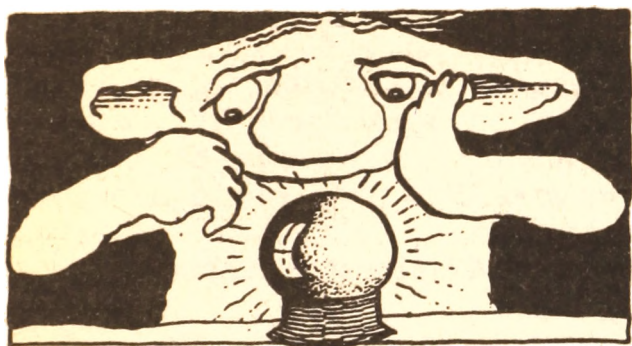
οι δύο πρώτοι του κάθε συνδυασμού εκλέγονται σίγουρα, ενώ ο τρίτος της **ΝΔ** εκλέγεται και αυτός, εφ' όσον το κόμμα του βελτιώσει το αποτέλεσμα του 1984 κατά 1%.

ΦΩΚΙΔΑ: Ο πρώτος του κάθε συνδυασμού εκλέγεται σίγουρα, ειδικότερα το **ΠΑΣΟΚ** διατηρεί την έδρα χάνοντας και 5%, ενώ η **ΝΔ** δεν έχει καμιά ελπίδα για τη δεύτερη έδρα.

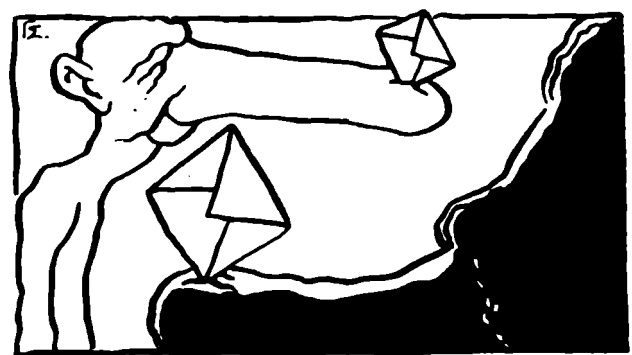
ΑΡΓΟΛΙΔΑ: Το **ΠΑΣΟΚ** και η **ΝΔ** εκλέγουν από έναν βουλευτή ενώ η **ΝΔ** με αύξηση 4% μπορεί να ελπίζει και σε δεύτερο βουλευτή.

ΑΡΚΑΔΙΑ: Η **ΝΔ** εκλέγει τους δύο πρώτους του συνδυασμού, ενώ στο **ΠΑΣΟΚ** ο δεύτερος διατηρεί ελπίδες εκλογής μόνο αν το κόμμα του δεν υποστεί την παραμικρή μείωση.

ΚΟΡΙΝΘΙΑ: Το **ΠΑΣΟΚ** έχει περιθώρια μείωσης μέχρι 3% για να εκλέξει, χωρίς προβλήματα τους 2 πρώτους υποψήφιους της λίστας, ενώ η **ΝΔ** εκλέγει χωρίς προβλήματα τους 2 βουλευτές.

ΛΑΚΩΝΙΑ: Εκλογική περιφέρεια με ξεκαθαρισμένες απόψεις. Εκλέγονται οι δύο πρώτοι της **ΝΔ** και ο πρώτος του **ΠΑΣΟΚ**.
ΜΕΣΣΗΝΙΑ: Η **ΝΔ** εκλέγει σίγουρα τους 3 πρώτους της λίστας ενώ πιθανότητες εκλογής έχει και ο 4ος εφόσον το κόμμα θα αυξήσει τις ψήφους του κατά 5%. Από το **ΠΑΣΟΚ** σίγουροι είναι οι δύο πρώτοι ενώ θεωρητικά, με αύξηση 1% εκλέγεται και ο 3ος του συνδυασμού.

ΑΙΤΟΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ: Οι 3 πρώτοι από κάθε συνδυασμό είναι σίγουροι βουλευτές.

Πολύ κοντά στη βουλευτική έδρα βρίσκεται και ο πρώτος της λίστας του **ΚΚΕ**. Προϋπόθεση είναι ότι το κόμμα αυτό, θα βελτιώσει το ποσοστό των ευρωεκλογών του 1984 κατά 0,08%.

ΑΧΑΪΑ: Εκλογική περιφέρεια, προπύργιο του **ΠΑΣΟΚ**, που εκλέγει οπωσδήποτε 4 βουλευτές, ενώ ο 5ος της λίστας διατηρεί επίσης μεγάλες πιθανότητες.

Η **ΝΔ** εκλέγει με άνεση τους 3 πρώτους του συνδυασμού.

Τέλος, το **ΚΚΕ**, βελτιώνοντας κατά 0,26% το αποτέλεσμα του 1984 εκλέγει βουλευτή.

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΩΚΙΔΑΣ

ΕΔΡΕΣ 2 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 33,33

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	35.755	13.806	38,61	16.314	45,63	2.848	7,96	766	2,14
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		35.020	16.215	46,30	15.142	43,23	2.293	6,54	226	0,64
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		35.121	13.734	39,80	13.907	39,59	2.809	7,99	1.317	3,74

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

ΕΔΡΕΣ 3 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 25,0

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	62.468	24.744	39,61	28.707	45,95	3.922	6,28	1.361	2,18
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		58.749	26.165	44,53	27.513	46,83	3.113	5,29	410	0,69
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		58.793	22.617	38,46	24.827	42,22	3.926	6,67	2.111	3,59

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 3 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 20,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	87.592	35.693	40,75	36.816	42,03	7.777	8,88	2.127	2,43
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		87.095	39.120	44,91	37.366	42,90	6.493	7,45	676	0,77
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		86.884	33.541	38,90	32.602	37,52	8.361	9,62	3.629	4,17

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 4 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 20,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	87.297	37.680	43,16	36.109	41,36	4.820	5,52	2.502	2,87
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		83.192	42.358	50,91	33.543	40,31	3.836	4,61	637	0,76
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		83.274	36.616	43,97	29.871	35,87	5.249	6,30	3.432	4,12

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 3 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 25,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	64.721	20.572	31,79	33.616	51,94	4.169	6,44	1.125	1,74
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		63.276	21.718	34,32	34.045	53,80	3.486	5,50	370	0,58
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		63.306	19.611	30,97	31.404	49,6	4.062	6,41	1.761	2,78

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 7 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 12,50

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	129.125	47.161	36,52	57.663	44,66	12.697	9,83	2.779	2,15
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		127.545	53.717	42,11	58.422	45,8	10.468	8,20	787	0,61
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		127.465	45.584	35,76	52.063	40,84	13.097	10,27	4.482	3,51

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΙΤΟΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 8 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 11,11

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	164.541	70.720	42,98	65.896	40,05	18.153	11,03	3.462	2,10
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		159.264	76.964	48,33	63.558	39,90	14.889	9,31	1.043	0,65
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		159.274	69.077	43,36	55.674	34,25	18.034	11,32	5.319	3,33

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΧΑΪΑΣ

ΕΔΡΕΣ 9 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 10,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	169.438	83.831	49,48	55.957	33,03	16.485	9,73	5.148	3,04
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		162.302	90.765	55,92	49.699	30,62	14.924	9,19	1.702	1,04
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		162.363	80.919	49,83	44.013	27,10	16.930	10,42	8.133	5,00

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 1 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ: ΠΛΕΙΩΨΗΦΙΚΟ

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	22.777	10.656	46,78	9.198	40,38	1.541	6,77	336	1,48
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.1981		23.946	12.730	53,16	9.874	41,23	1.014	4,23	87	0,36
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.1981		24.075	11.184	46,45	9.323	38,72	1.452	6,03	592	2,45

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΕΔΡΕΣ 1 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ: ΠΛΕΙΩΨΗΦΙΚΟ

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	22.854	9.176	40,15	8.573	37,51	4.005	17,52	544	2,38
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.1981		22.204	9.576	43,12	8.237	37,09	3.517	15,83	312	1,40
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.1981		22.296	8.173	36,65	6.978	31,29	4.059	18,20	1.198	5,37

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΛΕΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 6 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 14,28

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	125.699	59.103	47,02	48.746	38,78	9.179	7,30	2.480	1,97
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		123.848	64.564	52,20	50.092	40,44	7.081	5,71	645	0,52
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		123.684	57.872	46,71	43.043	34,74	9.285	7,49	4.447	3,58

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 1 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ: ΠΛΕΙΩΨΗΦΙΚΟ

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	24.893	9.802	39,38	8.614	34,6	4.568	18,35	749	3,01
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.1981		25.065	10.669	42,56	8.263	32,96	4.342	17,32	304	1,21
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.1981		25.100	9.309	37,08	7.447	29,66	4.702	18,73	1.359	5,41

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΡΤΑΣ

ΕΔΡΕΣ 3 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 25,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	60.791	22.779	37,47	27.783	45,70	7.048	11,59	1.347	2,22
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		59.372	25.185	42,41	27.621	46,52	5.499	9,26	453	0,76
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		59.407	22.207	37,38	25.426	42,79	6.498	10,93	2.124	3,57

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 2 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 33,33

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	30.032	13.745	45,77	11.242	37,43	3.021	10,06	812	2,70
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		29.820	16.604	55,68	10.367	34,76	2.168	7,27	273	0,91
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		29.902	13.999	46,81	8.405	28,10	3.020	10,09	1.378	4,60

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΕΔΡΕΣ 6 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 14,28

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	108.878	43.733	40,17	39.357	36,15	16.513	15,17	3.587	3,29
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.1981		109.274	50.065	45,81	43.588	39,88	12.772	11,68	1.243	1,13
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.1981		109.361	44.338	40,54	37.066	33,89	14.514	13,27	4.831	4,41

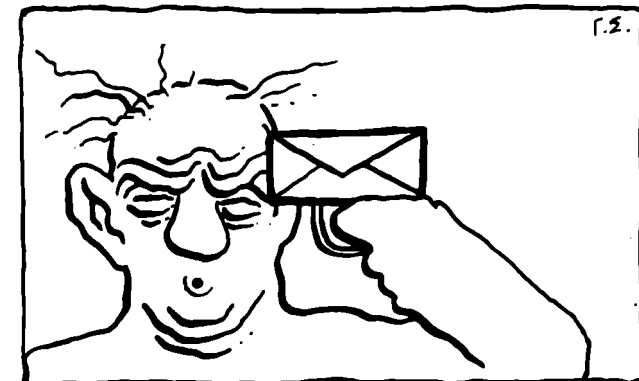
ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΕΔΡΕΣ 3 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 25,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	63.220	29.906	47,30	20.603	32,59	8.054	12,74	2.252	3,56
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		62.224	31.598	50,78	21.186	34,04	7.232	11,62	905	1,45
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		62.428	28.132	45,06	18.815	30,13	8.140	13,03	3.306	5,29

ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ: Μονοεδρική περιφέρεια με σαφή υπεροχή του **ΠΑΣΟΚ**. Υπέρ αυτού θα λειτουργήσει οπωσδήποτε η λογική της χαμένης ψήφου.

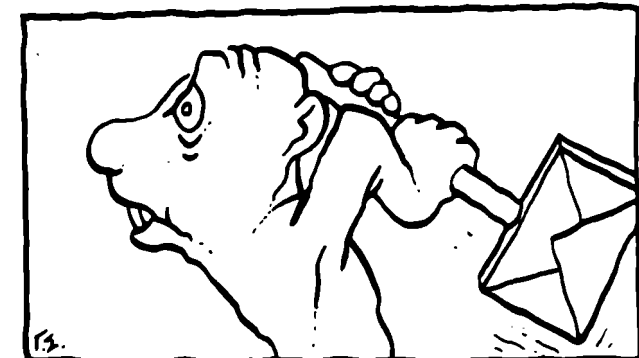
ΖΑΚΥΝΘΟΣ: Επίσης μονοεδρική περιφέρεια, όπου το **ΠΑΣΟΚ** προηγείται το 1984 της **ΝΔ** κατά 2,64%, και με ισχυρή παρουσία της Αριστεράς. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι το **ΠΑΣΟΚ** θα κερδίσει την έδρα.

ΗΛΕΙΑ: Το **ΠΑΣΟΚ**, και με μείωση κατά 4% εκλέγει τους 3 πρώτους υποψηφίους, ενώ η **ΝΔ** πρέπει να καρπωθεί όλη τη φθορά του **ΠΑΣΟΚ** για να μπορέσει να εκλέξει και τον τρίτο υποψήφιο της.

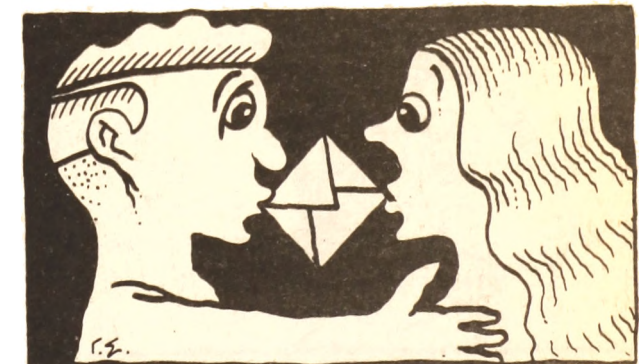
ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ: Μονοεδρική περιφέρεια με υπεροχή του **ΠΑΣΟΚ** και υψηλό ποσοστό της Αριστεράς (21%).

Προφανώς το **ΠΑΣΟΚ** θα εκλέξει τον βουλευτή στην περιφέρεια αυτή.

ΑΡΤΑ: Η **ΝΔ** και το **ΠΑΣΟΚ** εκλέγουν σίγουρα από έναν βουλευτή, ενώ η **ΝΔ** με αύξηση κατά 4% μπορεί να υπολογίσει και σε δεύτερο.

ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ: Τα δύο κόμματα μοιράζονται από έναν βουλευτή.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ: Τα δύο κόμματα εκλέγουν από δύο βουλευτές ενώ το **ΠΑΣΟΚ** με μια μικρή αύξηση του ποσοστού του θα μπορούσε να υπολογίζει και σε τρίτο βουλευτή.

Τέλος, στις Ευρωεκλογές του '84, το **ΚΚΕ** για πρώτη φορά ξεπέρασε το όριο του εκλογικού μέτρου στην περιφέρεια αυτή και είναι σχεδόν σίγουρο για την έδρα.

ΚΕΡΚΥΡΑ: Ο πρώτος από τον συνδυασμό του **ΠΑΣΟΚ** και της **ΝΔ** έχει εκλεγεί ήδη. Ο δεύτερος του **ΠΑΣΟΚ** μπορεί να ελπίζει μόνο αν το κόμμα του συγκεντρώσει το ποσοστό των εθνικών εκλογών του 1981.

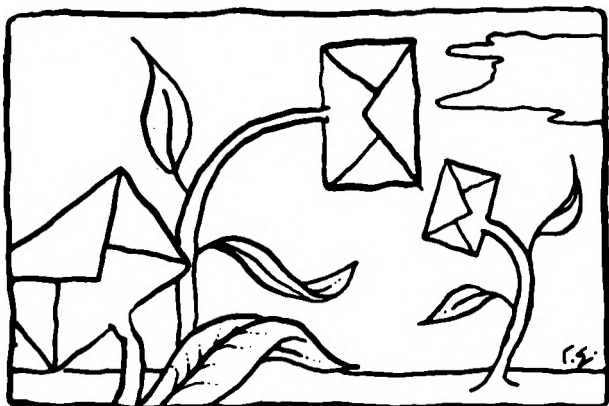
ΠΡΕΒΕΖΑ: Τα δύο κόμματα μοιράζονται από μία έδρα.

ΛΕΥΚΑΔΑ: Μονοεδρική περιφέρεια, όπου προηγείται το ΠΑΣΟΚ, ενώ τα δύο Κ.Κ. έχουν ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό. Λογικό είναι το ΠΑΣΟΚ να κερδίσει και αυτήν την έδρα.

ΓΡΕΒΕΝΑ: Σε κάθε περίπτωση τα δύο κόμματα μοιράζονται από μία έδρα.

ΚΑΡΔΙΤΣΑ: Οι δύο πρώτοι υποψήφιοι κάθε κόμματος, μπορούν να αποφύγουν την ταλαιπωρία του προεκλογικού αγώνα, μια και η θέση τους στη Βουλή είναι σίγουρη.

ΚΟΖΑΝΗ: Σε κάθε περίπτωση τα δύο κόμματα εκλέγουν τους δύο πρώτους υποψηφίους τους.

ΛΑΡΙΣΑ: Από το ΠΑΣΟΚ εκλέγονται χωρίς άγχος οι 3 πρώτοι της λίστας. Τους 3 πρώτους εκλέγει —εκτός απροόπτου— και η ΝΔ, εφόσον δηλ. παραμείνει στα επίπεδα των Ευρωεκλογών του '84.

Το ΚΚΕ επίσης εκλέγει τον πρώτο του συνδυασμού του.

ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ: Τα δύο κόμματα εκλέγουν από δύο βουλευτές, ότι κι αν συμβεί, ενώ το ΠΑΣΟΚ αν καταφέρει να αυξήσει το ποσοστό του '84, εκλέγει και τον 3ο του συνδυασμού του.

Το ΚΚΕ προφανώς διατηρεί την έδρα του.

ΤΡΙΚΑΛΑ: Το ΠΑΣΟΚ εκλέγει με άνεση 2 βουλευτές, ενώ η ΝΔ αν παραμείνει τουλάχιστον στα επίπεδα του '84 έχει εξασφαλίσει και τον 2ο βουλευτή.

Το ΚΚΕ βρίσκεται σε απόσταση 1,5% από τη βουλευτική έδρα, αλλά είναι αρκετά αμφίβολο ότι θα μπορέσει να καλύψει τη διαφορά αυτή.

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

ΕΔΡΕΣ 2 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 33,33

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	41.255	16.094	39,01	17.116	41,69	5.407	13,11	890	2,16
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		40.020	18.484	46,18	16.463	41,13	4.124	10,30	366	0,91
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		40.096	15.853	39,53	14.543	36,27	5.024	12,52	1.513	3,77

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

ΕΔΡΕΣ 1 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ: ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΚΟ

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	18.634	6.908	37,07	6.280	33,70	3.958	21,24	845	4,53
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		18.920	7.543	39,86	7.113	37,59	3.604	19,04	421	2,22
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		18.933	5.597	29,56	5.509	29,09	4.148	21,90	1.948	10,28

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

ΕΔΡΕΣ 2 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 33, 33

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	33.403	14.243	42,64	12.288	36,79	4.564	13,66	777	2,33
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		32.105	15.386	47,92	10.972	34,17	3.953	12,31	310	0,96
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		32.215	13.378	41,52	9.638	29,95	4.385	13,61	1.181	3,66

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ

ΕΔΡΕΣ 5 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 16,67

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	106.739	43.569	40,82	38.254	35,84	15.281	14,32	2.306	2,16
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		106.054	46.505	43,85	43.453	47,97	12.877	12,14	796	0,75
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		105.902	42.426	40,06	36.342	34,31	14.482	13,67	3.978	3,37

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΟΖΑΝΗΣ

ΕΔΡΕΣ 5 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 16,67

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	107.437	44.733	41,67	45.716	42,55	10.214	9,51	2.389	2,22
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		100.907	45.505	45,09	44.506	44,11	7.528	7,46	832	0,82
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		100.977	38.652	38,27	39.490	39,03	9.462	9,37	3.614	3,57

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ

ΕΔΡΕΣ 8 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 11,11

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	165.500	65.437	39,53	59.078	35,7	27.605	16,68	4.585	2,77
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		159.659	71.945	45,06	57.806	36,2	24.431	15,30	1.641	1,02
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		159.862	60.891	38,08	48.167	30,13	27.619	17,27	6.149	3,84

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 6 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 14,28

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	117.410	48.313	41,15	42.336	36,06	16.937	14,43	3.816	3,23
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		114.218	52.996	46,39	40.288	35,27	16.545	14,48	1.413	1,23
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		114.221	43.208	37,82	35.192	30,81	18.765	16,42	5.513	4,82

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

ΕΔΡΕΣ 5 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 16,67

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	104.020	43.569	41,89	35.369	34,00	15.811	15,20	2.188	2,10
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		101.635	48.815	48,02	35.615	35,04	13.958	13,73	869	0,85
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		101.807	43.149	42,38	31.428	30,87	15.395	15,12	3.520	3,45

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΜΑΘΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 4 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 20,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	89.667	39.442	43,99	34.452	38,42	9.705	10,82	2.208	2,46
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		83.669	42.029	50,23	30.175	36,06	8.548	10,21	709	0,84
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1984		83.751	36.897	44,05	26.965	32,19	9.506	11,35	2.845	3,39

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΔΡΕΣ 13 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 7,14

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	254.438	98.973	38,90	97.926	38,49	32.868	12,92	12.459	4,9
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		241.345	114.966	47,63	79.221	32,82	31.638	13,10	5.032	2,08
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		241.884	83.466	34,50	67.284	27,81	39.264	16,23	19.275	7,96

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Β' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΔΡΕΣ 7 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 12,48

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	148.862	61.325	41,2	62.221	41,8	16.276	10,93	2.991	2,01
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		138.632	64.822	46,75	53.460	38,56	14.609	10,53	1.152	0,83
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		138.734	54.963	39,61	49.431	35,63	17.525	12,63	4.549	3,27

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 2 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 33,33

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	32.865	11.756	35,77	15.617	47,52	1.785	5,43	596	1,81
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		30.791	12.249	39,78	16.124	52,36	1.288	4,18	198	0,64
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		30.813	10.665	34,61	14.045	45,58	1.531	4,96	760	2,46

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΙΛΚΙΣ

ΕΔΡΕΣ 3 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 25,0

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	74.376	28.524	38,35	33.194	44,63	8.265	11,11	1.384	1,86
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		69.632	28.314	40,66	29.146	41,85	7.809	11,21	619	0,88
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		69.728	24.079	34,53	26.739	38,34	9.405	13,48	2.348	3,36

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΛΗΣ

ΕΔΡΕΣ 5 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 16,67

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	103.123	46.502	45,09	42.323	41,04	7.413	7,19	1.951	1,89
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		97.034	49.188	50,69	38.258	39,42	5.926	6,10	608	0,62
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		96.765	41.069	42,44	34.734	35,89	8.402	8,68	3.365	3,47

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΙΕΡΙΑΣ

ΕΔΡΕΣ 4 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 20,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	75.903	32.132	42,33	31.449	41,43	6.254	8,24	1.531	2,02
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		70.513	33.890	48,06	28.766	40,79	5.438	7,71	556	0,78
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		70.601	28.614	40,52	26.125	37,00	6.509	9,21	2.657	3,76

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΕΡΡΩΝ

ΕΔΡΕΣ 8 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 11,11

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	171.676	67.672	39,42	77.516	45,15	14.285	8,32	3.608	2,10
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		164.619	74.575	45,30	72.527	44,05	12.417	7,54	1.189	0,72
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		164.604	61.263	37,21	63.748	38,72	16.189	9,83	5.109	3,10

ΗΜΑΘΙΑ: Το ΠΑΣΟΚ έχει σίγουρους τους 2 πρώτους της λίστας του, έστω κι αν υποστεί μείωση κατά 4%. Η ΝΔ εκλέγει τον πρώτο της λίστας, και ελπίζει σε μια αύξηση τουλάχιστον 1,5% για να καταλάβει τη δεύτερη θέση.

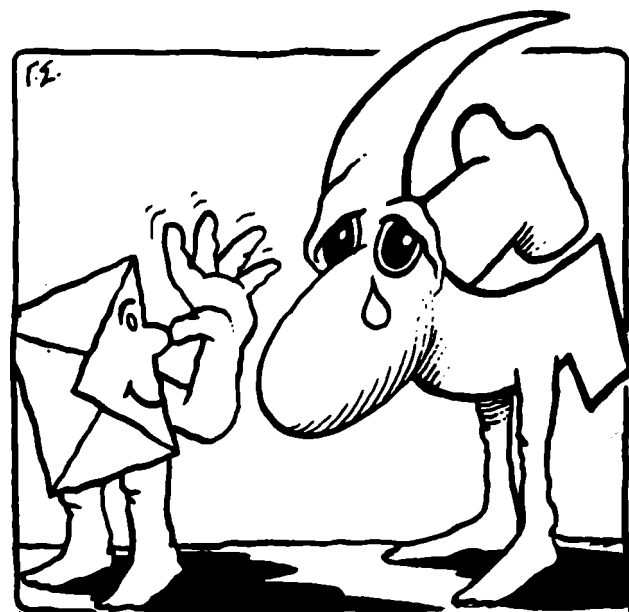
Α' ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: Μια περιφέρεια αρκετά προβληματική όπου τα δύο μεγάλα κόμματα τα χωρίζει απόσταση 0,40%, υπέρ του ΠΑΣΟΚ. Τα δύο αυτά κόμματα εκλέγουν σίγουρα από 5 βουλευτές, ενώ 1 θέση καταλαμβάνει το ΚΚΕ.

Το ΚΚΕ Εσ., μόνο στις Ευρωεκλογές του 1981 κατάφερε να ξεπεράσει το εκλογικό μέτρο.

Για το ΠΑΣΟΚ ιδιαίτερα υπάρχει έντονο πρόβλημα στην κατάρτιση της λίστας μια που στην περιφέρεια αυτή πρέπει να χωρέσουν υψηλά ιστάμενο κομματικό στέλεχος και τρεις υπουργοί και ενδεχομένως εκπρόσωπος των επιτροπών στήριξης.

Β' ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: Και στην περιφέρεια αυτή τα δύο κόμματα είναι ισοδύναμα. Έτσι οι τρεις πρώτοι της κάθε λίστας μπορούν να θεωρούν εξασφαλισμένη την είσοδο στη Βουλή. Πολύ κοντά στο εκλογικό μέτρο, (-1,5%) βρίσκεται το ΚΚΕ.

ΚΑΣΤΟΡΙΑ: Η ΝΔ εκλέγει τον πρώτο υποψήφιο της. Το ΠΑΣΟΚ έχει περιθώριο μείωσης μέχρι 2% για να εκλέξει και αυτό τον βουλευτή του.

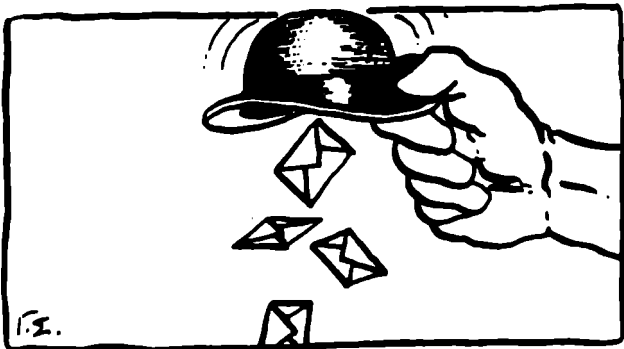
ΚΙΛΚΙΣ: Εκτός της περίπτωσης θεαματικής αύξησης της ΝΔ, σίγουρα εκλέγονται ο πρώτος κάθε συνδυασμού.

ΠΕΛΛΑ: Η επαναπροσχώρηση του βουλευτή Πέτσου στο ΠΑΣΟΚ έλυσε το πρόβλημα της εκπροσώπησης των δύο κυριότερων επαρχιών του νομού, όξυνε όμως τη διαμάχη ντόπιων και προσφύγων. Τα δύο κόμματα, εν πάση περιπτώσει εκλέγουν σίγουρα τους δύο πρώτους του συνδυασμού.

ΠΙΕΡΙΑ: Τα περιθώρια απωλειών που έχει το ΠΑΣΟΚ είναι μέχρι 2% ενώ της ΝΔ 1,4%. Και σ' αυτή την περίπτωση τα δύο κόμματα εκλέγουν τους 2 πρώτους του συνδυασμού.

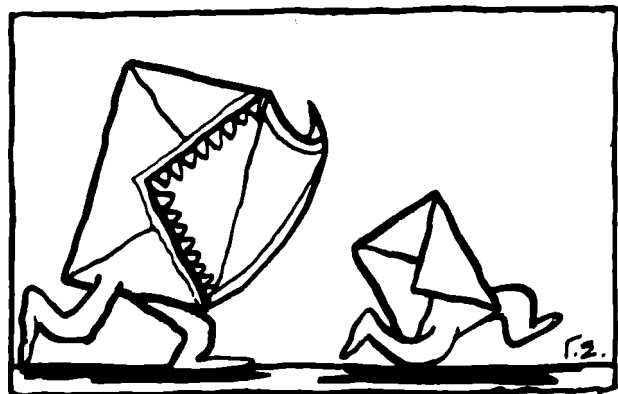
ΣΕΡΡΕΣ: Η ΝΔ έχει εξασφαλίσει την εκλογή των 4 πρώτων του συνδυασμού της, ενώ το ΠΑΣΟΚ των 3 πρώτων. Αν δεν υπάρξουν θεαματικές μετακινήσεις ψηφοφόρων οι 7 αυτοί υποψήφιοι είναι απόλυτα σίγουροι για την εκλογή τους.

ΦΛΩΡΙΝΑ: Η **ΝΔ** εκλέγει τον πρώτο του συνδυασμού ενώ το **ΠΑΣΟΚ** χρειάζεται επειγόντως να αυξήσει το ποσοστό του κατά 1,1%, μια που στις Ευρωεκλογές του '84 βρέθηκε κάτω από το εκλογικό μέτρο. **ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ:** Το **ΠΑΣΟΚ** εκλέγει έναν βουλευτή, ενώ η **ΝΔ** με αύξηση κατά 4% εκλέγει και το δεύτερο βουλευτή της στην περιφέρεια.

ΔΡΑΜΑΣ: Σχεδόν ισοδύναμα τα δύο κόμματα εκλέγουν από δύο βουλευτές εφ' όσον η απώλειές τους δεν ξεπεράσουν το 3,5%.

ΕΒΡΟΣ: Οι δύο πρώτοι του κάθε συνδυασμού έχουν εξασφαλίσει την εκλογή τους, από τη στιγμή της ανακήρυξης των υποψηφιοτήτων.

ΚΑΒΑΛΑ: Κατά τα φαινόμενα τα δύο κόμματα έχουν εξασφαλισμένη την εκλογή δύο βουλευτών το καθένα.

ΞΑΝΘΗ: Το **ΠΑΣΟΚ** εκλέγει τον πρώτο του συνδυασμού του, ενώ η **ΝΔ** βρίσκεται στα όρια για την εκλογή και του δεύτερου βουλευτή. Πάντως καθοριστικής σημασίας θα είναι η στάση της μουσουλμανικής μειονότητας.

ΡΟΔΟΠΗ: Και στην περιφέρεια αυτή, η μουσουλμανική μειονότητα θα παίξει καθοριστικό ρόλο για το αν η **ΝΔ** θα εκλέξει δύο βουλευτές. Πάντως, ο πρώτος υποψήφιος του **ΠΑΣΟΚ** δεν κινδυνεύει να χάσει την εκλογή.

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ: Το **ΠΑΣΟΚ** εκλέγει σίγουρα τους δύο πρώτους του συνδυασμού, ενώ η συνεργασία του Ι. Ζιγδή με το **ΠΑΣΟΚ** δεν φαίνεται να του εξασφαλίζει με σιγουριά την τρίτη έδρα.

Από τη **ΝΔ** ο πρώτος της λίστας δεν κινδυνεύει να μην εκλεγεί.

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΛΩΡΙΝΗΣ

ΕΔΡΕΣ 2 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 33,33

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	41.467	13.371	32,24	18.266	44,05	3.664	8,83	748	1,80
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.	1981	39.062	15.436	39,51	19.021	48,69	2.593	6,63	250	0,63
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.	1981	39.039	13.701	35,09	16.838	43,13	3.036	7,77	1.019	2,61

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΕΔΡΕΣ 3 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 25,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	65.183	27.318	41,91	30.124	46,2	4.318	6,62	1.262	1,94
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.	1981	61.150	28.112	45,97	28.040	45,85	3.369	5,50	501	0,81
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.	1981	61.228	24.404	39,85	24.123	39,39	4.526	7,39	2.070	3,38

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΡΑΜΑΣ

ΕΔΡΕΣ 4 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 20,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	77.396	33.937	43,85	34.160	44,14	3.736	4,83	1.506	1,95
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.	1981	74.455	36.090	48,47	32.567	43,74	3.359	4,51	554	0,74
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.	1981	74.636	31.915	42,76	28.859	38,66	4.397	5,89	2.413	3,23

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΒΡΟΥ

ΕΔΡΕΣ 5 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 16,67

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	103.376	41.441	40,09	46.093	44,59	7.072	6,84	1.884	1,82
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.	1981	98.041	44.927	45,82	40.057	40,85	5.275	5,38	722	0,73
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.	1981	98.022	39.893	40,69	37.778	38,54	6.729	6,86	2.723	2,77

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΒΑΛΑΣ

ΕΔΡΕΣ 4 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 20,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	97.858	42.624	43,56	39.868	40,74	8.695	8,89	2.253	2,30
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.	1981	93.971	45.747	48,68	36.525	38,86	8.284	8,81	979	1,04
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.	1981	94.213	38.423	40,78	32.246	34,22	9.941	10,55	4.009	4,25

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΞΑΝΘΗΣ

ΕΔΡΕΣ 3 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 25,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	55.813	17.434	31,24	27.877	49,95	2.087	3,74	1.174	2,10
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.	1981	54.733	19.073	34,84	20.155	36,82	1.525	2,78	405	0,73
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.	1981	53.664	15.543	28,96	17.624	32,84	2.793	5,20	2.055	3,82

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

ΕΔΡΕΣ 4 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 20,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	79.697	41.983	52,68	26.620	33,40	4.849	6,08	1.547	1,94
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.	1981	73.920	43.016	58,19	22.393	30,29	3.620	4,89	595	0,80
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.	1981	73.946	39.229	53,05	19.576	26,47	4.241	5,73	2.031	2,74

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΡΟΔΟΠΗΣ

ΕΔΡΕΣ 3 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 25,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	68.074	21.580	31,70	34.615	50,85	3.016	4,43	1.156	1,70
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ.	1981	67.224	34.173	50,83	26.800	39,86	2.766	4,41	351	0,52
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ.	1981	66.662	23.634	35,45	23.984	35,97	4.994	7,49	2.357	3,53

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΥΚΛΑΔΩΝ
ΕΔΡΕΣ 3 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 25,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	68.530	30.018	43,80	30.123	43,96	3.130	5,44	1.537	2,24
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		67.568	31.775	47,02	30.916	45,75	3.082	4,56	458	0,67
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		67.610	27.300	40,37	26.265	38,84	4.369	6,46	2.150	3,18

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΛΕΣΒΟΥ
ΕΔΡΕΣ 4 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 20,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	74.719	28.556	38,22	21.654	28,98	19.502	26,10	2.406	3,22
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		76.789	30.639	39,9	24.108	31,39	19.999	26,04	1.100	1,43
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		76.966	25.527	33,16	22.143	28,76	20.720	26,92	3.138	4,07

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΑΜΟΥ
ΕΔΡΕΣ 1 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ: ΠΛΕΙΨΗΦΙΚΟ

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	29.003	10.228	35,27	10.311	35,55	6.480	22,34	1.052	3,63
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		29.247	9.867	33,73	12.053	41,21	6.178	21,12	734	2,50
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		29.320	8.765	29,89	10.831	36,94	6.387	21,78	1.402	4,78

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΧΙΟΥ
ΕΔΡΕΣ 2 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 33,33

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	34.051	15.847	46,54	12.995	38,16	2.668	7,84	1.126	3,31
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		33.546	16.428	48,97	14.320	42,68	2.076	6,18	342	1,01
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		33.573	13.314	39,65	10.710	31,90	2.548	7,58	1.386	4,12

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΕΔΡΕΣ 7 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 12,50

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	139.746	84.905	60,76	31.936	22,85	12.614	9,03	3.407	2,44
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		137.033	90.317	65,90	26.316	19,20	11.598	8,46	1.158	0,84
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		137.028	83.305	60,79	23.658	17,26	13.258	9,67	6.415	3,95

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ
ΕΔΡΕΣ 2 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 33,33

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	49.128	29.233	59,52	13.909	28,31	3.572	7,2	685	1,39
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		48.949	30.989	63,24	14.320	29,25	2.812	5,7	206	0,42
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		49.042	28.859	58,84	12.361	25,20	3.180	6,4	1.068	2,17

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΡΕΘΥΜΝΗΣ
ΕΔΡΕΣ 2 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 33,33

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	45.017	24.249	53,87	12.925	28,71	3.413	7,58	972	2,16
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		45.622	23.336	51,15	11.258	24,67	2.550	5,50	273	0,59
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		45.671	22.569	49,41	9.948	21,78	3.214	7,03	1.630	3,56

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΧΑΝΙΩΝ
ΕΔΡΕΣ 4 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ 20,00

			ΠΑΣΟΚ	%	Ν.Δ.	%	ΚΚΕ	%	ΚΚΕεσ.	%
ΕΓΚΥΡΑ	1984	78.990	39.508	50,02	20.447	25,89	10.414	13,18	2.056	2,60
ΕΓΚΥΡΑ ΕΘΝ. 1981		79.906	44.157	55,26	20.071	25,11	9.550	11,50	642	0,80
ΕΓΚΥΡΑ ΕΥΡ. 1981		79.941	37.526	46,94	17.122	21,41	10.938	13,68	3.046	3,81

ΚΥΚΛΑΔΕΣ: Τα δύο κόμματα είναι ισοδύναμα και εκλέγουν από έναν βουλευτή.

ΛΕΣΒΟΣ: Και τα τρία κόμματα (ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΚΚΕ) εκλέγουν από έναν βουλευτή. Το ΠΑΣΟΚ, για να εκλέξει και δεύτερο βουλευτή πρέπει να πετύχει αύξηση του ποσοστού του κατά 2% πράγμα που δεν φαίνεται πιθανό.

ΣΑΜΟΣ: Ιδιαίτερα έντονη είναι η παρουσία της Αριστεράς στην περιφέρεια. Ιδιαίτερα ισχυρή η ΝΔ, ενώ το ΠΑΣΟΚ, μόνο το '84 κατάφερε να ισοψηφίσει μαζί της.

Ιδιαίτερα ασαφής η εξέλιξη. Το ΠΑΣΟΚ έχει ορισμένες ελπίδες να κερδίσει την έδρα, μόνο αν επικρατήσει η λογική της χαμένης ψήφου.

ΧΙΟΣ: Χωρίς προβλήματα, τα δύο κόμματα μοιράζονται μεταξύ τους τις δύο έδρες της περιφέρειας.

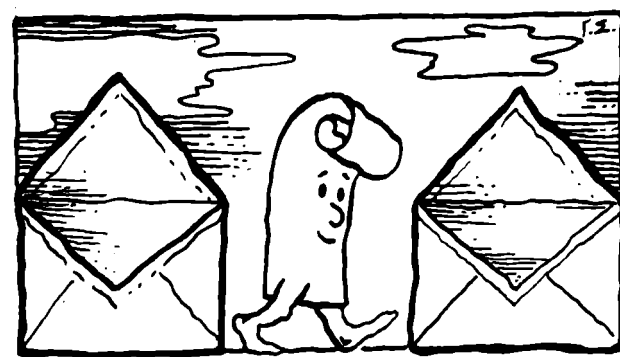
ΗΡΑΚΛΕΙΟ: Σίγουρα οι 4 πρώτοι του ΠΑΣΟΚ και ο πρώτος της ΝΔ. Και τα δύο κόμματα απέχουν εξίσου το μεν ΠΑΣΟΚ από την 5η έδρα, η δε ΝΔ από τη δεύτερη.

ΛΑΣΙΘΙ: Σίγουρη η πρώτη θέση του ΠΑΣΟΚ. Η ΝΔ αρκετά μακριά από το εκλογικό μέτρο.

ΡΕΘΥΜΝΟ: Η ίδια ακριβώς περίπτωση με τον νομό Λασιθίου.

ΧΑΝΙΑ: Οι δύο πρώτοι του συνδυασμού του ΠΑΣΟΚ είναι σίγουροι για την εκλογή τους. Το ίδιο και ο πρώτος της ΝΔ.

Σε ό,τι αφορά την «μείζονα περιφέρεια Κρήτης, πρέπει να τονιστεί, ότι οι υποψήφιοι του ΠΑΣΟΚ που δεν εκλέγονται στην πρώτη κατανομή, βρίσκονται σε ιδιαίτερα πλεονεκτική θέση, μια που η μεγάλη διαφορά στη δύναμη των κομμάτων τους ευνοεί υπέρμετρα στη δεύτερη κατανομή. Και σε τελευταία ανάλυση, με λίγη καλή τύχη, υπάρχει και η τρίτη κατανομή, με τη ρύθμιση για το πλειοψηφούν κόμμα στην εκλογική περιφέρεια.

Το κείμενο αυτό δεν φιλοδοξεί να υποκαταστήσει τις εκλογές. Ούτε και θέλει να περάσει την άποψη «ψηφίστε όπως το 1984. Έτσι και την αυτοδύναμη κυβέρνηση μας θα έχουμε και την πολυφωνία στη Βουλή και τη Δεξιά στο χρονοντούλαπο της ιστορίας». Θέλησε απλά να δείξει τον παραλογισμό που συνεπάγεται για τον απλό πολίτη —που καλείται να εκλέξει τους βουλευτές του— το σύστημα της κλειστής λίστας.

Τελειώνοντας θα ήταν ίσως σκόπιμο να προτείνει κανείς στα κομματικά επιτελεία, που καταρτίζουν τις λίστες, την ιδέα ορισμένα μεγαλόσχημα κομματικά στελέχη και βουλευτές με εκλογική δύναμη, μήπως θα ήταν καλύτερα να τους τοποθετήσουν σε θέσεις που η εκλογή δεν είναι σίγουρη. Ίσως έτσι να κινητοποιηθούν και φέρουν καμία ψήφο.

Είμαι μια γυναίκα που ακούει

ΕΡ.: Θα ήθελα να μου πείτε τι σκέφτεστε να κάνετε στις εκλογές.

ΑΠ.: Έχουν τα πράγματα δυσκολέψει λιγάκι. Όταν ψηφίσαμε για πρώτη φορά ΠΑΣΟΚ, θέλαμε να γίνει μια αλλαγή στο κράτος, ψηφισαν θεοί και δαίμονες για να βγει το ΠΑΣΟΚ. Υποσχέθηκε άλλα βέβαια... Πρώτα απ' όλα, υποσχέθηκε ίση μεταχείριση στους πολίτες. Θέλω να πω ότι και της ΝΔ το παιδί και του ΠΑΣΟΚ το παιδί και του ΚΚ το παιδί να μπορεί να πάει να ζητήσει δουλειά με τον ίδιο τρόπο. Δυστυχώς, σ' αυτό το σημείο έχει πέσει πάρα πολύ έξω το ΠΑΣΟΚ, γιατί έγινε σχεδόν μονοκομματικό το κράτος. Αυτό πώς το λέω; Από πολλά παραδείγματα: ξέρω ένα νεαρό που ενώ ήταν ΝΔ αναγκάστηκε να γραφτεί στην κλαδική, τον δοκίμασαν δύο χρόνια, κόλλησε αφίσες και μετά του βρήκαν δουλειά. Επί ΝΔ έπρεπε να έχεις το βουλευτή σου, το μπάρμπα σου, κτλ. Αυτό θέλαμε να αποφύγουμε και ψηφίσαμε ΠΑΣΟΚ. Αν όμως χάσει το ΠΑΣΟΚ, θα είναι υπεύθυνο το ίδιο.

ΕΡ.: Δεν θα ψηφίσετε όμως Νέα Δημοκρατία...

ΑΠ.: Μέχρι δώδεκα παρά πέντε ήμουν με το ΠΑΣΟΚ. Είχα πάρα πολύ μικρή σύνταξη, δεν αρνούμαι ότι ανέβασε τις συντάξεις. Δεν μπορείς όμως να κοιτάξεις μόνο το άτομο, να μην βλέπεις παραπέρα τι γίνεται. Αυτά τα πέντε λεπτά που μένουν, δεν ξέρω τι θα γίνει. Προς τη Νέα Δημοκρατία δεν θέλω να ξαναπάω.

ΕΡ.: Γιατί;

ΑΠ.: Κυβερνούσε αρκετά χρόνια, τα λάθη και τα σφάλματά της ήταν μεγάλα, το κεφάλαιο το ευνοούσε πάντα. Αυτή τη στιγμή δεν ξέρω τι μπορώ και τι πρέπει να κάνω.

ΕΡ.: Το προεκλογικό κλίμα δεν θα σας βοηθήσει να αποφασίσετε;

ΑΠ.: Το προεκλογικό κλίμα; Το μπαλκόνι, οι αφίσες, τα megafona; Αυτό το πράγμα δεν βοηθάει ούτε ένα δύο τοις εκατό να αποφασίσει. Ο κάθε ψηφοφόρος πρέπει να ξέρει, αν έχει λίγο μυαλό, ποιον πρέπει να ψηφίσει. Το μπαλκόνι είναι μια μπάφα και τίποτα περισσότερο. Το να αναγκάζεται ο κάθε αρχηγός κόμματος να κουβαλάει τους δικούς του απ' όλη την Ελλάδα, για να τους βάζει κάτω απ' το μπαλκόνι, αυτό είναι απαράδεκτο. Μόνο τα έξοδα να σκεφτόντουσαν, θα έπρεπε να είναι πιο συνετοί. Με άλλα έργα θα έπρεπε να προσελκύουν τους ψηφοφόρους.

ΕΡ.: Σας ικανοποιεί η τηλεοπτική κάλυψη της προεκλογικής περιόδου;

Η κυρία Κ.Ζ. είναι 59 χρονών, συνταξιούχος του ΟΤΕ και μένει στη Δάφνη. Διαθέτει τη σοφία του αναποφασιστού, δηλαδή την ικανότητα να κρίνει και δεν αρνείται την πιθανότητα να κάνει λάθος στην εκλογή της, επιμένει όμως να σκέφτεται και να εξετάζει την κατάσταση. Παλιά κεντρώα, ψήφισε ΠΑΣΟΚ το 1981 και Κύρκο («σαν μονάδα» όπως λέει) στις Ευρωεκλογές του 1984. Απομαγνητοφωνώντας τη συζήτηση που έγινε την Κυριακή 28 Απριλίου, ανακάλυψα ότι ένα μυστικό νήμα ένωνε τις απόψεις της που στη διάρκεια της συζήτησης είχα θεωρήσει (βιαστικά) λίγο αντιφατικές: πρόκειται για ένα αίτημα ελευθερίας που ψάχνει ανυποχώρητα το δρόμο του, μέσα από στενά και σοκάκια που έχουν σχέση με την καθημερινότητα και όχι με αφηρημένες έννοιες. Έτσι, νομίζω ότι αυτή η συνέντευξη αποκτά το ενδιαφέρον μιας αναμέτρησης με μερικές απλές αλήθειες που όλοι τις θεωρούν δεδομένες, χωρίς αυτό να συμβαίνει πάντα, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τα κόμματα που συμμετέχουν στις εκλογές.

Χρήστος Βακαλόπουλος

ΑΠ.: Να σου πω: την ώρα που μιλάνε οι πολιτικοί στην τηλεόραση μπορεί και να την κλείσω. Είναι σαν να ξέρω τι θα πουνε.

ΕΡ.: Δεν σας ενδιαφέρει;

ΑΠ.: Μπορώ να σου πω ότι με ενοχλεί. Μπορεί όμως άλλοι να το θέλουνε. Και δυο φορές να μιλήσει το κάθε κόμμα, δεν έχει καμιά σημασία, προεκλογική περίοδος είναι. Εκείνο το κακό που κάνουν έξω είναι απαράδεκτο.

ΕΡ.: Τι νομίζετε ότι θα παίξει ρόλο, τελικά, στην απόφαση που θα πάρετε;

ΑΠ.: Αρκετά γεγονότα που συνέβησαν. Όπως είπα, ήμουν υπέρ του ΠΑΣΟΚ, αλλά πρόσεξα μερικά πράγματα που με έχουν προβληματίσει πολύ. Κάτι κλεισίματα κλινικών, ενώ δεν υπήρχαν έτοιμες κλινικές... Σου ετοιμάζω την καλύτερη, ασφαλισμένοι και προσωπικό περάστε, η άλλη είναι ακατάλληλη. Μια ωραία πρωία, όμως, κλείνουμε την κλινική, προσωπικό και ασφαλισμένοι μένουν στο δρόμο. Έχω ακούσει ασφαλισμένους να διαμαρτύρονται. Όλα αυτά σε προβληματίζουν. Μπορεί να θέλεις να κάνεις ένα καλύτερο σύστημα υγείας, μπορείς όμως να αρχίσεις καταστρέφοντας;

ΕΡ.: Αυτή την τετραετία αισθανόσαστε καλύτερα, χειρότερα, το ίδιο;

ΑΠ.: Αναφέρομαι στην προσωπική σας ζωή.

ΑΠ.: Από απόψεως ελευθερίας, να λες ό,τι θέλεις, ήταν καλά, δεν υπήρχε πρόβλημα. Εγώ βέβαια δεν είμαι και μέσα στο δημόσιο βίο, σε κάποια υπηρεσία, είμαι μέσα στο σπίτι μου. Το ίδιο αισθανόμουν και με τη ΝΔ, το ίδιο αισθάνομαι και τώρα. Με ενοχλεί όμως γνωστοί μου να πρέπει να μπαίνουν στις κλαδικές.

ΕΡ.: Μερικές εφημερίδες της συμπολίτευσης υποστηρίζουν ότι αυτό είναι νόμιμο, γιατί τόσα χρόνια ήταν οι άλλοι στα πράγματα κι έκαναν τα ίδια.

ΑΠ.: Όταν υπόσχεται στο λαό αλλαγή, δεν πρέπει να κάνεις αυτά που έκανε ο άλλος, έτσι δεν είναι; Πρέπει να κάνεις κάτι άλλο, κάτι καλύτερο. Αυτό που λες είναι ότι όλοι οι Έλληνες θα μετριοούνται με τα ίδια μέτρα και τα ίδια σταθμά.

ΕΡ.: Πώς βλέπεις την Αριστερά, το ΚΚΕ, το ΚΚΕ εσωτερικού;

ΑΠ.: Ποτέ δεν είχα σχέσεις, ούτε θέλω να έχω. Μ' αρέσει ο Κύρκος όταν βγαίνει και μιλάει στο μπαλκόνι, αλλά από το μπαλκόνι μέχρι να κατέβεις κάτω, είναι πολύς ο δρόμος. Πάντως, δεν είναι δοκιμασμένοι όλοι αυτοί σαν εξουσία: για να κρίνεις κάποιον, πρέπει να τον δοκιμάσεις. Αλλά εγώ δεν θέλω να έχω σχέσεις μ' αυτούς.

ΕΡ.: Φαντάζομαι για λόγους γενικούς συμβαίνει αυτό...

ΑΠ.: Θέλω να αισθάνομαι ελεύθερη. Απ' ό,τι ακούω στα ανατολικά κράτη υπάρχουν ορισμένες δεσμεύσεις τις οποίες δεν δέχομαι.

ΕΡ.: Τι ψηφίσατε στις ευρωεκλογές;

ΑΠ.: Ψήφισα Κύρκο σαν μονάδα, σαν άτομο που θεωρούσα ότι ήταν καλός για την Ευρωβουλή. Μόνο γι' αυτό.

ΕΡ.: Ποια είναι η γνώμη σας για τους πολιτικούς;

ΑΠ.: Για μένα οι πολιτικοί είναι όλοι ίδιοι. Δεν υπάρχει διαφορά, η φιλοδοξία τους είναι να κυβερνήσουν. Αν τώρα κυβερνούν διαφορετικά, αυτό είναι ζήτημα δικό τους. Πάντως, ο μοναδικός τους σκοπός είναι η δόξα, να κυβερνήσουν... Αυτό το κρίνω από το πώς μεταπηδούν από το ένα κόμμα στο άλλο. Εμείς σαν

απλοί άνθρωποι λέμε «δεν μπορώ να πάω στη Νέα Δημοκρατία αφού ήμουν φιλελεύθερη όλα αυτά τα χρόνια» ή «δεν μπορώ να ψηφίσω ΠΑΣΟΚ αφού ήμουν πάντα δεξιός». Όμως, βλέπω ότι ένας πολιτικός δεν το λέει αυτό. Πηγαίνει όπου τον συμφέρει. Πολλές φορές έχω την εντύπωση ότι δεν έχουν ιδεολογία.

ΕΡ.: Θα πρέπει να ψηφίζατε Κέντρο παλιά.

ΑΠ.: Ναι.

ΕΡ.: Πιστεύετε κι εσείς ότι υπάρχει μια μερίδα που δεν εκφράζεται από κανένα κόμμα; Αρκετοί Κεντρώοι της δεκαετίας του '60 έχουν αυτό το παράπονο.

ΑΠ.: Δεν προσδοκώ τίποτα αυτή τη στιγμή. Είμαι μια γυναίκα που ακούει. Αυτό που θα ήθελα, είναι να μη χωρίζεται ο κόσμος ιδεολογικά από τους πολιτικούς.

ΕΡ.: Ποιο νομίζετε ότι θα ήταν το καλύτερο δυνατό εκλογικό αποτέλεσμα;

ΑΠ.: Παρακαλώ να βγει από οποιοδήποτε κόμμα μια αυτοδύναμη κυβέρνηση.

ΕΡ.: Πώς το αιτιολογείτε;

ΑΠ.: Αλλιώς τα προβλήματα είναι πολλά και δημιουργούν ακόμα περισσότερα προβλήματα που φτάνουν μέχρι τις δικτατορίες.

ΕΡ.: Η Αριστερά υποστηρίζει ότι μια συμμαχική κυβέρνηση θα εκφράζει το εξήντα τοις εκατό του λαού.

ΑΠ.: Δεν το πιστεύω. Εμείς οι Έλληνες έχουμε τη μανία της εξουσίας. Αν δυο κόμματα αναγκαστούν να συμπράξουν δεν μπορούν παρά να έχουν διαφωνίες, οπότε δημιουργείται πρόβλημα. Το πρόβλημα αυτό κάπου βγάζει, σε κάτι κακό.

ΕΡ.: Θα επιθυμούσατε μεγάλη ή μικρή αυτοδυναμία για το πρώτο κόμμα;

ΑΠ.: Η αντιπολίτευση πρέπει να είναι πάντα ισχυρή, να ελέγχει την κυβέρνηση. Όταν δεν υπάρχει ισχυρή αντιπολίτευση, η κυβέρνηση κάνει ό,τι της καπνίζει.

ΕΡ.: Πώς είδατε την αλλαγή του Προέδρου της Δημοκρατίας;

ΑΠ.: Προσωπικά ήθελα σαν Πρόεδρο της Δημοκρατίας τον Καραμανλή. Γιατί; Ήταν άνθρωπος με κύρος διεθνώς, χρόνια πολιτικός... Τώρα, βέβαια, το ότι η κυβέρνηση αποφάσισε να βάλει τον Σαρτζετάκη, αυτό είναι δικός της λογαριασμός, οφείλεται σε μυστικά που δεν είμαστε σε θέση να κρίνουμε. Φαίνεται ότι δεν τα βρίσκανε. Εγώ προσωπικά ήθελα τον Καραμανλή, παρόλο που δεν ήμουν ποτέ Νέα Δημοκρατία.

ΕΡ.: Δεν σας ενοχλεί όμως το ότι βγήκε ένας άλλος Πρόεδρος.

ΑΠ.: Όχι βέβαια. Άλλωστε, με το και-

νούργιο Σύνταγμα και όλες τις εξουσίες που του αφαιρούνται, όλα αυτά θα κάνουν τον Πρόεδρο διακοσμητικό στοιχείο.

ΕΡ.: Αυτό δεν σας πειράζει;

ΑΠ.: Ψιλά γράμματα. Τι να με πειράξει;

ΕΡ.: Τι γνώμη έχετε για τον Παπανδρέου;

ΑΠ.: Αν ο Αντρέας δεν είναι μέσα σε όλα αυτά που κάνουν οι οπαδοί του, αν δεν είναι ενήμερος για το μονοκομματικό κράτος, δεν έχω κανένα λόγο να μην τον θεωρώ καλό πολιτικό. Φτάνει να μην είναι ενήμερος. Έτυχε, όταν είχε το δεκατρία τοις εκατό, να γραφτούν στο κόμμα του ορισμένοι άνθρωποι όχι και πολύ αξιόλογοι. Σήμερα αυτοί οι άνθρωποι είναι απαράδεκτοι.

ΕΡ.: Ο Μητσοτάκης;

ΑΠ.: Δεν είχε ποτέ την εξουσία.

ΕΡ.: Και η αποστασία του '65;

ΑΠ.: Η ιστορία του '65; Δεν είναι μόνο αυτός που αποστάτησε. Όλοι τους είναι λίγο αποστάτες, όταν αλλάζουν κόμματα. Δεν νομίζω όμως ότι ο Μητσοτάκης μπορεί να αλλάξει την πολιτική της Νέας Δημοκρατίας, τον ευνοεί κι αυτόν το μεγάλο κεφάλαιο όπως όλους σ' αυτό το κόμμα. Θα εξυπηρετήσει λοιπόν το κεφάλαιο. Δεν έχει κανένα λόγο να μοιράσει τα υπάρχοντά του.

ΕΡ.: Πώς θα ήταν, λοιπόν, ένα ιδανικό κόμμα;

ΑΠ.: Δεν μπορώ να πω, ούτε το μυαλό μου μπορεί να συλλάβει κάτι τέτοιο. Πάντως, αυτό το κόμμα θα έπρεπε να αγκαλιάζει όλους τους Έλληνες, να δίνει δουλειά, να βοηθάει τους χαμηλόμισθους, να ενώσει τον κόσμο. Να ασχοληθεί με την παιδεία, με την υγεία. Ένας πολίτης δεν ζητάει πολλά πράγματα α-

πό τον κυβερνήτη του, απλώς εκείνα που του χρειάζονται για να διαβιώσει καλύτερα.

ΕΡ.: Και γιατί δεν γίνονται αυτά ποτέ;

ΑΠ.: Όλα αυτά τα χρόνια έχω καταλάβει ότι όποιος ανεβαίνει πάνω κοιτάει τον εαυτό του, το άμεσο περιβάλλον του, το μεγάλο κεφάλαιο, όσους τον εξυπηρετούν, γενικά, και αφήνει πίσω τα ουσιαστικά. Περνάνε οι τετραετίες, ανεβαίνουν οι άλλοι που αρχίζουν απ' την αρχή. Αυτό είναι λάθος. Αυτός που βγαίνει δεν συνεχίζει τα καλά του άλλου, τα σβύνει μονοκοντυλιά κι αρχίζει απ' την αρχή. Εγώ τώρα που μπαίνω μέσα στο σπίτι σου δεν ξέρω τι έχεις, αν δεν κάτσεις εσύ να μου υποδείξεις τι έχεις, τι μπορώ να βρω εγώ εδώ μέσα; Μπορώ να βρω τίποτα; Πρέπει να μου πεις «εκεί είναι αυτό το πράγμα, έτσι να το κάνουμε, εγώ το κάνω έτσι κι αν εσύ νομίζεις ότι μπορείς να το κάνεις καλύτερα, βελτιώσέ το».

ΕΡ.: Κατά τη γνώμη σας, οι άνθρωποι πρέπει να ασχολούνται ενεργά με την πολιτική, ή απλώς να ψηφίζουν κάθε τέσσερα χρόνια;

ΑΠ.: Αυτός που ψηφίζει πρέπει να είναι σε θέση να κρίνει. Αν πει «θα πάω να ψηφίσω γιατί είναι υποχρεωτικό κι ας κόψουν το κεφάλι τους» κάνει πολύ άσχημα. Αλίμονο στο λαό που σκέφτεται έτσι. Πρέπει ο καθένας να αναλάβει τις ευθύνες του. Μπορώ να σου πω ότι γι' αυτό είμαι αναποφάσιστη, πάω εδώ και βλέπω τα στραβά, γυρίζω στη Νέα Δημοκρατία και λέω «και τι έκανε όλα αυτά τα χρόνια;». Στέκομαι λοιπόν σ' ένα σημείο που δεν ξέρω τι να κάνω.

ΕΡ.: Η ενεργός συμμετοχή στην πολιτική, θα έφτανε μέχρι την αυτοδιαχείριση, κατά τη γνώμη σας;

ΑΠ.: Δεν μπορώ να έχω μεγάλη γνώμη γι' αυτό. Νομίζω, όμως, ότι δεν είναι και τόσο άσχημη η αυτοδιαχείριση. Αν ο κάθε δήμος είχε, για παράδειγμα, πραγματικές εξουσίες... Δεν μπορώ να ενδιαφερθώ εγώ ίδια για το δικό σου σπίτι και ίδια για το δικό μου. Θα ενδιαφερθώ οπωσδήποτε για το δικό μου καλύτερα. Αν εφαρμόσουμε σωστά την αυτοδιαχείριση, γιατί όχι; Άλλο αυτό όμως κι άλλο οι κλαδικές, δεν νομίζω ότι είναι το ίδιο.

ΕΡ.: Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω γι' αυτή τη συζήτηση και να σας ζητήσω να διατυπώσετε ένα συμπέρασμα γι' αυτές τις εκλογές.

ΑΠ.: Θα έλεγα να σταματήσουν τα μπαλκόνια κι όποιος ανεβεί πάνω να σκύψει περισσότερο στα προβλήματα του λαού του. Να μην αφήσει το κάθε τσιράκι του να κυβερνάει και να προσπαθήσει να βελτιώσει την κατάσταση.

ΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ. Τι θα μπορούσε να διανοηθεί και να πράξει ένας φανατικός οπαδός του ΠΑΣΟΚ για ν' αποδείξει —μετά την ομιλία Μητσοτάκη στη Λάρισα— την αισιοδοξία του για το εκλογικό αποτέλεσμα;
Το έγραψε με μορφή ερώτησης —άσκησης η «Καθημερινή» της Κυριακής:
«Να πάει αύριο και να παραγγείλει αυτοκίνητο».

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΠΟΥΛΜΑΝ. Τα πούλμαν, οι τηλεοράσεις και οι δημοσκοπήσεις είναι στις μέρες μας το άλφα και το ωμέγα των εκλογών.
Με τα πούλμαν πραγματοποιείς συγκέντρωση «που δεν έχει το προηγούμενό της» στο Κακοσάλεσι, στη Φολέγανδρο, στη Σαχάρα...
Με την τηλεόραση προβάλλεις την συγκέντρωσή σου στο Πανελλήνιο και —όταν μπορείς— αγνοείς τη συγκέντρωση των αντιπάλων σου.
Με τις δημοσκοπήσεις ενημερώνεσαι για τις σκέψεις, τις προθέσεις, τα σακατλίκια και κανονίζεις με τη Σόγιερ ή με τη Χάμιλτον τι αυτοκίνητα θα χαρίσεις και τι ποτάμια θα εκτρέψεις. Πούλμαν. Συζήτηση για πούλμαν. Συζήτηση μεταξύ θηλέων οπαδών της ΝΔ. Συζήτηση στο μακαρονάδικο Al Convento της οδού Στρατιωτικού Συνδέσμου στο Λυκαβητό, μια ώρα περίπου μετά το τέλος της πρόσφατης πανελλήνιας συγκέντρωσης της ΝΔ στο Σύνταγμα.
— Τι κόσμος! Τι κόσμος! είπε η κυρία με το αυτοκόλλητο στο πέτο, μόλις σταμάτησε τα παλαμάκια της για τον Μιλτιάδη Έβερτ που μπήκε καμαρωτός στο μαγαζί με την παρέα του.
— Είχε όμως και πούλμαν, παρατήρησε η διπλανή της. Εγώ είδα πολύ πούλμαν. Ήρθε και επαρχία, ήρθε...
— Τι λες χρυσή μου; τη διέκοψε η πρώτη, ποια πούλμαν, ποια επαρχία; Εγώ απόψε είδα το Rolex της ζωής μου.

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΛΙΣΤΕΣ. Πώς χώνεται κανείς σε μια ελπιδοφόρα λίστα; Πώς απαγγάζει σε μια εγγυημένη σειρά;
Οι εγκυρότεροι αναλυτές στο παραπολιτικό κουρμπέτι συμφωνούν. Στη λίστα της Νέας Δημοκρατίας το παν είναι ζήτημα μόστρας. Στη Νέα

Δημοκρατία η ζητούμενη μόστρα είναι: «Όσο γίνεται παραπάνω από ψιλοκεντρώα» —«όσο γίνεται παρακάτω από ψιλοχουντική».

Σημείωση «αυτόματου τηλεφωνητή»: Μου αρέσουν πολύ οι σύνθετες νεολεξίες που αρχίζουν από «ψιλο...». Η καλύτερη ανήκει, νομίζω, στον Γρηγόρη Μπιθικώτση που είπε —πριν λίγα χρόνια— στον Σταύρο Ξαρχάκο: — Ξέρεις... Είμαι και ψιλοπαντρεμένος...

Και σε μια γνωστή μου που μου είπε πρόσφατα:

— Η συνουφάδα μου είναι ψιλοχωρισμένη...

Στη λίστα του ΠΑΣΟΚ τα ζητούμενα είναι διαφορετικά. Στη λίστα του ΠΑΣΟΚ τα ζητούμενα είναι αφ' ενός κεντροαρχηγικές μόστρες και αφετέρου βουλευτές τύπου «να πέσω κάτω να με πατήσεις».

Οι ζητούμενες κεντροαρχηγικές μόστρες μπορεί να είναι:

Αρχηγοί «μινόρε κομμάτων αρχών» —περίπτωση «Χριστιανικής Δημοκρατίας»— που μπάφιασαν από την αγονάτιστη μοναξιά τους.

Αρχηγοί «μηδέποτε κομμάτων» —περίπτωση ΠΑΡΚΕ— που δεν μπορούν να αντέξουν, εκτός

Κοινοβουλίου τον πανικό από την πολιτική αγοραφοβία τους.

Κάτοχοι —τέλος— τίτλων αρχηγών εγκαταλειμμένων μεγάλων κομμάτων —περιπτώσεις ΕΔΗΚ και ΕΔΑ— οι οποίοι κατόπιν πολλαπλών και διδακτικών απογοητεύσεων καταντούν —παρά τις ιδέες πολιτικού μεγαλείου από τις οποίες διακατέχονται να προσφέρουν την ερειπωμένη ιδιοκτησία τους έναντι αντιπαροχής 1/300 και μιας καλής κουβέντας:

Αννηπτε τάδε...

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΛΙΣΤΕΣ. Λίστα ΠΑΣΟΚ. Τι γίνεται με τους βουλευτές. Αρκεί να είναι κάποιος του τύπου «να πέσω κάτω να με πατήσεις» και... βουλευτήσεται; Ζήτησα τη γνώμη του Αγαθόνικου: — Είναι απαραίτητη προϋπόθεση αλλά δεν αρκεί, απάντησε ο Αγαθόνικος. — Όστε ο Χατζοπλάκης που, με επιστολή του στον ίδιο τον Πρόεδρο του Κινήματος, ζήτησε να τοποθετηθεί στην έσχατη θέση της λίστας του νομού Καρδίτσας, δεν θα προτιμηθεί ως «συντετριμμένος και τεταπεινωμένος»;

— Τώρα είναι «συντετριμμένος και τεταπεινωμένος» όπως λες. Μην ξεχνάς όμως ότι όταν το Κίνημα προσανατολιζόταν για Πρόεδρο Καραμανλή, αυτός έβγαλε γλώσσα. Θυμάσαι πόσο «τεταπεινωμένος» έδειξε κι ο Ασημάκης Φωτήλας όταν σχολίασε την απόλυσή του από υπουργός, μόλις την πληροφορήθηκε μέσα στο αεροπλάνο; Είπε: «Πήρα μέρος σε δύο ανένδοτους για να αποκτήσει ο πρωθυπουργός το δικαίωμα ν' απολύει τους υπουργούς του».

Και ο Αγαθόνικος συμπλήρωσε:

— Δεν αρκεί, επομένως, η στιγμιαία αυτοταπείνωση. Χρειάζεται η διαρκής.

— Υπάρχει τέτοια περίπτωση; ρώτησα.

— Βεβαίως, υπάρχει. Του Ατματζίδη. Παραδέχτηκε σε συνεδρίαση της Βουλής ότι είναι διανοητικά υπολειπόμενος. Η πάθηση αυτή είναι ανίατη. Τότε στις συζητήσεις για το άρθρο 4. Διάβασα, είπε, πολλές φορές το σύγγραμμα του Ανδρέα Παπανδρέου «Ο πατερναλιστικός καπιταλισμός». Δεν κατάλαβα τίποτε. Τέτοια κείμενα προπορεύονται της εποχής τους...

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΣΥΝΕΙΡΜΟΙ. Συνειρμοί από τα τρέχοντα στα πρόσφατα. Η ετήσια «πορεία ειρήνης» της ΑΚΕ την περασμένη Κυριακή. Την κακομεταχειρίστηκε —όσο μπόρεσε— η τηλεόραση. Ενώ έδειξε την οργή άλλων λαών της Ευρώπης για το προσκύνημα Ρήγκαν στους τάφους των Ες-Ες, απέφυγε τα συνθήματα των οδοιπόρων της Κυριακής για να εμποδίσει συνειρμούς ευνοϊκούς προς τον κομματικό φορέα που υποστήριζε την πορεία.

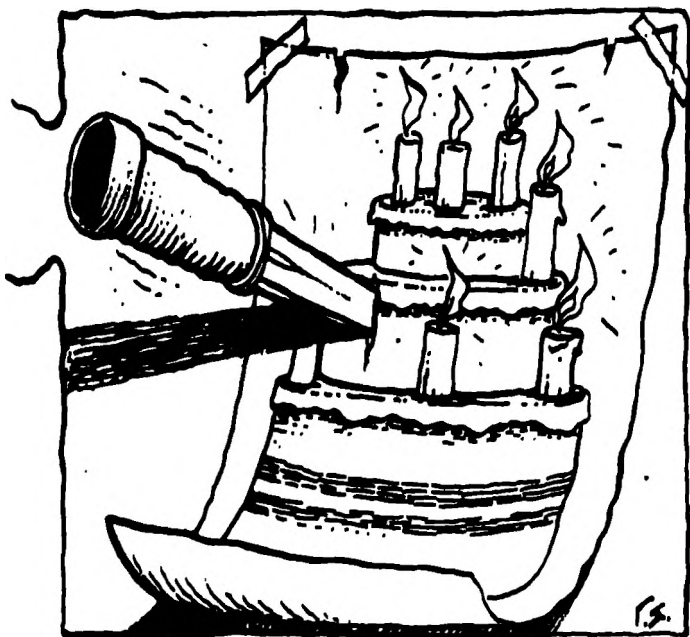
Μια προπαγανδιστική αφίσα της πορείας περιελάμβανε κάποια από τα γνωστά «ανθρωπάκια» του Γιάννη Γαϊτή.

Η Ξανθίπη μου θύμισε πως ούτε ο Γιάννης Γαϊτής είχε καλύτερη μεταχείριση από την τηλεόραση, που πριν λίγους μήνες γνωστοποίησε το θάνατό του. Είπε —τότε— ο ευρηματικός τηλεπαρουσιαστής της ΕΡΤ-1:

— «Και τώρα μια είδηση όχι και τόσο ευχάριστη! Πέθανε σήμερα ο ζωγράφος Γιάννης Γαϊτής».

αυτόματος τηλεφωνητής

Η τούρτα του Υπουργείου των Χόρτων

Θέλω να φτιάξω μια τούρτα. Μια τούρτα πορτοκαλιά, με μπόλικά κεράκια, τόσα που να γιορτάσουμε τα γενέθλια του φίλτατού μας Υπουργείου των Χόρτων, όπου βρίσκομαι τώρα πάσχουσα από ανία. Να φέρουμε όλα τα υλικά και να την φτιάξουμε εδώ μέσα, τι λες Ρόζα; Κερασίτσα εσύ;

«Δεν έχω αντίρρηση», λέει η Ρόζα, «μα να δεις που θα κολλήσουμε, γιατί κέικ και μπισκότα εγκρίνουν, αλλά τούρτα δεν ξέρω, μπορεί να πουν όχι». «Εγώ πάντως αυτή τη στιγμή πνίγομαι στην δουλειά», λέει η Κερασίτσα. Έτσι είναι το Υπουργείο, συνήθως κάθεσαι, αλλά μπορεί «αυτή τη στιγμή» να πνίγεις, ξαφνικά να σου δώσουνε κάποιο τομέα, ή κάποια δουλίτσα - πυροτέχνημα που θα λήξει την επομένη. Οι περισσότεροι, βέβαια, κάθονται συνεχώς, ενώ την πολλή δουλειά την βγάζουν ελάχιστοι. Κυρίως οι ακόλουθοι των υπουργών, που όμως πρέπει να είναι μεζ ή τουλάχιστον φιλο-μεζ. Τις προάλλες ένας που είχε αρχίσει να ξεθωιάζει επικίνδυνα το μεζ του παραιτήθηκε. Ακόλουθοι υπάρχουν δεκάδες, αφού έλεγε η Κερασίτσα ότι οι μόνοι εργάτες που έχουν συνεχώς δουλειά στο Υπουργείο είναι οι μοκετίστες. Μεζ μοκέτες, πολυθρόνες... (Μόλις μπήκε η κυρία από την διεκπεραίωση να υπογράψουμε ότι λάβαμε γνώση για κάποιο σεμινάριο αστρονομίας, μήπως θέλουμε να πάμε. Εμείς βέβαια, αστρονόμοι δεν είμαστε, μα δεν πειράζει...).

Το υπουργείο μας λέγεται Υπουργείο των Χόρτων, όχι γιατί ασχολείται με Χόρτα, μα γιατί μια μέρα οι υπάλληλοι συμφώνησαν όλοι πως τρώνε πολλά χόρτα και τ' ονόμασαν έτσι για να τους αντιπροσωπεύει. Άλλα υπουργεία πιο εξειδικευμένα, όπου οι υπάλληλοι τρώνε ιδιαίτερο είδος χόρτου, και μόνο αυτό, ονομάστηκαν Βρούβων, Ραδικιών, Βλύτων... και εμείς τα συντονίζουμε λένε. Μια κουβέντα είναι και αυτό, αφού συχνά

συμβαίνει να ασχολούμαστε με πράγματα ταυτόσημα. Αυτό που πάμε να κάνουμε εμείς, το έχει κιόλας αρπάξει ένα άλλο υπουργείο κάτω από το πρόσχημα της ειδικότητάς του. Γενικά, η παραγωγή προϊόντων που έχουν ζάχαρη είναι δική μας αρμοδιότητα. Για παράδειγμα, όμως, ενώ πάμε να φτιάξουμε ένα κέικ, ανακαλύπτουμε ότι το έχει κιόλας τελειώσει το υπουργείο των Βρούβων, γιατί αυτό έχει την ευθύνη της χημικής ανάλυσης του κέικ. Οπότε, μιας που έπρεπε να τ' αναλύσει, το 'φτιαξε κιόλας.

Έτσι: «ακούσατε τι έγινε με το θέμα του κέικ;» λέει τηλεφωνικά ο σεφ μου στον πρώην σεφ μου στο κτίριο νούμερο 1. «Το πήραν αυτοί κι ας τους είπα ότι έχουν την ευθύνη μόνο του χημικού ελέγχου». «Ο άλλος θα πρέπει να συμφώνησε, μα ας μην δημιουργήσουμε καλύτερα θέμα μαζί τους σ' αυτή τη φάση», θα πρέπει να είχε πει, γιατί ο δικός μου «καλά» λέει, «εγώ σας το αναφέρω πάντως», του το αναφέρει, ναι, γιατί ο άλλος είναι και ακόλουθος συνάμα, ενώ τούτον εδώ, με 15 χρόνια πείρα τον έχουν στην γωνία ουσιαστικά γιατί είναι σιελ, κι ας του δείχνουν ότι του δίνουν και κάποια σημασία (τον χρειάζονται κιόλας). Εμάς πριν λίγους μήνες μας σκουπίσανε με σκούπα και φαράσι, πήγαμε πρώτα στο κτίριο Νο. 3 και καταλήξαμε στο 5, γιατί ο υπουργός έπρεπε να βάλει στα δικά μας τα πρώτην γραφεία την Υπηρεσία των Φρούτων, γεμάτη ακολούθους ή κάτι παρόμοιο, συνεργάτες λέει, για να την έχει κοντά του. Καταλήξαμε λοιπόν εδώ, όπου υπήρχε ήδη μια μαγιά του υπουργείου των Χόρτων, από το πρώην Υπουργείο των Βρούβων, που υπήχθη στο Χόρτων λόγω αντικειμένου, ενώ το υπόλοιπο υπουργείο μετονομάστηκε σε Σιναπιών, πού να σας τα εξηγώ, μπερδεύομαι και εγώ, πάντως ούτε υπηρεσία καν είμαστε πια από τότε που διάλυσαν την Υπηρεσία της Ενωμένης Οργάνωσης Κολοκυθιών (Ε.Ο.Κ.) του Υπουργείου μας, κι ας ασχολούμαστε κι εμείς ακόμα με την ΕΟΚ. Έτσι, η Κερασίτσα έχει αυτή τη στιγμή αναλάβει τον σημαντικό τομέα τσιχλών και μπαζουκών στην Ενωμένη αυτή Οργάνωση, μα σίγουρα ασχολούνται και αλλού με το ίδιο θέμα, απλώς δεν το ξέρει.

«Ρόζα», της λέω, «δεν νομίζω ότι θα κολλήσουμε στην τούρτα, νομίζω ότι κάποτε είχε ξαναφτιαχτεί μία, ποιού Υπουργείου όμως τα γενέθλια θα γιορτάσουμε, εκεί πρέπει να συμφωνήσουμε, γιατί αλλιώς σίγουρα θα χαθούμε. Του νυν των Χόρτων, πρώην των Αγγουριών, πρώην των δεν ξέρω ποιών, πρώην... από τότε λες αρχίζει το πρώην; Ή να το πάμε κτιριακά, αυτού που στεγαζόταν πρώτα εκεί, ακόμα πιο πριν δεν ξέρω πού, σήμερα εκεί και εδώ και δεν ξέρω πού αλλού...» «Τι θέλεις και βάζεις μελάδες στο κεφάλι σου;» απαντάει η Ρόζα, «και κεράκια πόσα θα βάλουμε, αφού δεν ξέρουμε από πότε μετράμε...» «Προτιμάς να κάθεσαι;» «Όχι βέβαια, αλλά...» «Δεν θέλω να σε πιέσω, αλλά εγώ θα τρελαθώ χωρίς δουλειά σίγουρα». «Κι εγώ, αλλά θα προτιμούσα ν' ασχοληθώ με το θέμα που είχα παλιά». «Ναι, αλλά αυτό στο πήρανε, εσύ η ίδια λες ότι δεν σου έρχονται πια καθόλου χαρτιά, όπως και σε μένα άλλωστε... Τι θέλεις, να τρέχουμε συνέχεια στον σεφ να του ζητάμε δουλειά;»

Ευτυχώς, το μπαρ μας διαθέτει και χυμούς γκρέιπφρουτ και μήλου, πέρα απ' τον καφέ που είναι πια οργανική ανάγκη μου να τον βρίσκω στο γραφείο μόλις έρχομαι το πρωί αγκομαχώντας απ' τις κάρτες. Ναι, στην Ελλάδα της ΕΟΚ χτυπάμε κάρτα. Το οποίο σημαίνει: μπαίνοντας και βγαίνοντας είσαι ένα σκέτο νούμερο, που συμμετέχει στην παραγωγή του παραγωγικού σου υπουργείου, 62 ή 103 ή 108, ούτε ξέρω πόσοι υπάλληλοι είναι στο κτίριο αυτό, άλλο πρόβλημα σκέφτομαι, δεν θα μπορέσουμε να βρούμε για πόσους υπαλλήλους είναι η τούρτα, 62 λοιπόν, το μιστό νούμερο, το δικό μου, είμαι ένα παιδάκι, που λέω ένα τραγουδάκι, έχω και μια κάρτα μεζ, που την χτυπάω παρά 1 λεπτό, βγαίνει μαύρος αριθμός, την χτυπάω και 1 λεπτό βγαίνει κόκκινος, κατακόκκινος, μείον 1 σημειώνουν, χρωστάω 1 λεπτό δηλαδή, είμαι ένα παιδάκι που μόλις μαζέψει 5-6 μείον θα πρέπει να απολογηθεί στη δασκάλα του. Μέχρι και γλάστρες βάλανε, έτσι που φράζανε την κάτω είσοδο, που ήταν πιο μακριά απ' τους θυρωρούς, την κλείσανε τελείως για να μην το σκας στα ενδιάμεσα, έστω για να πάρεις κουλούρι και μόνο. Γλάστρες με ζουμπούλια και βασιλικό... αχ! Ελλαδούλα. Ας μην με πιάσει το ποιητικό μου.

Η τούρτα λοιπόν. Μην την ξεχάσω. Αλλά, «πάω στην τουαλέτα δυο λεπτά και μετά τα λέμε. Τι ώρα είναι; Νωρίς ακόμα, θα έχει χαρτί στην τουαλέτα». Και όμως δεν είχε. Γύρισα πίσω να πάρω, το δικό μου. Ναι, δεν έχει, το βουτάνε λέει οι υπάλληλοι, όπως βουτάνε και μπικ και μολύβια, αλλά και πορτοφύλια, μια φορά είχε βρεθεί ένα άδειο μεσ' στην λεκάνη του καμπινέ. Μιας που πρωτοβουλία δεν μπορείς να πάρεις σαν απλός υπάλληλος, πήγα στον σεφ και του είπα για την τούρτα και είπε ότι θα μας καλύψει. Ταυτόχρονα, η Κερασίτσα μας προειδοποίησε να μην πούμε τίποτε ακόμα στους άλλους συναδέλφους, γιατί προχθές μια λέξη ρώτησε έναν για ένα θέμα, που θα μπορούσε ν' ανήκει και στους δυο τους, και αμέσως ήρθε από πίσω της σαν φίδι και ήθελε να δει ακριβώς την ερώτηση, κοινώς να δει με τι ασχολείται η Κερασίτσα. Εδώ οι τρεις μας, η Κερασίτσα, η Ρόζα και εγώ, παρ' ότι στο ίδιο γραφείο, δύσκολα ανοιγόμαστε η μία στην άλλη.

Εκστρατεία η τούρτα: πώς ν' αρχίσω είναι το πρόβλημα. Απ' το τηλέφωνο αποκλείεται, δεν έχουμε καν απ' ευθείας γραμμή, το κέντρο απ' τις 8½ και πέρα είναι τελείως μπλοκαρισμένο, έτσι που, αν και Υπουργείο, βρισκόμαστε περίπου απομονωμένοι από τον έξω κόσμο. (Εγώ γράφω τώρα και από παραδίπλα ακούω για Μαιευτήριο Λητώ, να σας ζήσει κτλ., υψώνουν πολύ τον τόνο της φωνής τους οι παραδίπλα, γελούνε ουρλιαχτά, φαντάσου να τους είχαμε και δίπλα, έχουν ανοίγματα οι μεσότοιχοι. Γεννητούρια λοιπόν στο Λητώ, και εγώ με την τούρτα μου). Έτσι: άδεια απ' τον σεφ και βουρ με τη Ρόζα για το κτίριο Νούμερο 1.

Ανεβαίνω τους ορόφους, κατεβαίνω τους ορόφους, μπαίνω στο 802, εκεί είναι μία που πλέκει, μία που ράβει κι ένας κύριος σκυθρωπός πάνω από μιαν εφημερίδα, που μου λέει πως δεν ξέρει για τούρτες. (Είναι και γυμνή φωνάζει μία από τις παραδίπλα τώρα, αμάν Παναγία μου πού είναι αυτό να το δω, απαν-

τάει ο κύριος απ' τον διαδρόμο). «Πού να πάω;» «Στο 303», Κατεβαίνω στο 303, «εδώ είμαστε για παγωτά», «να πάτε στο 468». Ανεβαίνω στο 468, «νομίζω» λέει ένας «ότι κάποτε είχε γίνει μια τούρτα, μικρή όμως, αλλά δεν θυμάμαι ποιός ήταν αρμόδιος. Για πηγαίνετε στη διεκπαιρέωση. «Πού είναι η διεκπεραίωση;» ρωτάω, «184» λέει, καθώς αφηρημένα παρακολουθώ τη μελαγχολική κυρία με άτσαλα κρεπαρισμένα μαλλιά που πάει πάνω κάτω το γραφείο σερνάμενη μέσα στις κόκκινες παντόφλες της και ξύνοντας τη μασχάλη της. «Μόλις σε πήρε κάποιος μα δεν συγκράτησα όνομα», λέει σχεδόν ψιθυριστά σ' έναν υπάλληλο που μόλις μπήκε μέσα. —Αυτή η κυρία λοιπόν μου θυμίζει πολλούς, μα κυρίως τον μεσήλικα κύριο, εδώ δα, του απέναντι γραφείου, που με ταλαιπώρο ύφος, τα μάτια του ίσα - ίσα βαστιούνται ανοιχτά λυπημένα, μόνιμα μ' ένα τσιγάρο στο αριστερό χέρι γέρνοντας και λίγο προς τα μπρος, πάει πάνω κάτω τον μισού χιλιομέτρου σκοτεινό μας διάδρομο, με τα γκρι ντουλάπια και τις καφέ πόρτες εκατέρωθεν.

Πού μέινουμε λοιπόν; Στην κυρία του 184 με τις παντόφλες, όπου έμαθα που είναι η διεκπεραίωση. «Μα εμείς δεν έχουμε καμία σχέση με τούρτες» μου λένε, «ξεκινείστε από τις άλλες Διανοητικές Υπηρεσίες». «Μα από κει ξεκίνησα». «Να πάτε όμως στον κύριο Σέλινο, στο 322β». Να πάω. «Ο κύριος Σέλινο;». «Μάλιστα». Δυστυχώς τους διέκοψα από πολιτική συζήτηση που απορώ και πως γινόταν καν και αρκετά μεγαλόφωνα μάλιστα, αφού στο Δημόσιο συνήθως επί πολιτικών θεμάτων σιωπούν ή το πολύ πολύ ψιθυρίζουν. Ο κύριος Σέλινο δεν ξέρει ειδικά για τούρτα, ξέρει όμως τη διαδικασία: «θα κάνετε μια αίτηση, θα την πάτε στο γραφείο 243, αφού πρώτα την πρωτοκολλήσετε στο 348». «Και τι να λέει η αίτηση;». «Να λέει πως θέλετε να φτιάξετε μία τούρτα, πόσο μεγάλη πρέπει να είναι και τι την θέλετε». Εκεί ανακάλυψα πρώτον ότι δεν θυμάμαι πώς ακριβώς φτιάχνουν μian αίτηση, δεν έχω γράψει και πολλές στη ζωή μου, και δεύτερον και κυριότερον ότι πρέπει να βρω τη Ρόζα που είχε αναλάβει να ψάξει τα των ονομασιών των Υπουργείων, ουσιαστικά τότε άρχισε να λειτουργεί, και τον αριθμό των υπαλλήλων. Ευτυχώς είχαμε ραντεβού στο μπαρ στις 12 για να συντονιστούμε. Ήταν 11:05. Τρεις ώρες ήδη έψαχνα, μια άκρη δεν είχα βγάλει. Έτσι κατέληξα κατευθείαν στο μπαρ. Εκεί αν ήταν και δεν ήταν η πολιτικολογία. Αυτά που «έπιανα» μου έφταναν για ν' απελπιστώ και να κλείσω τ' αυτιά μου στις λεπτομέρειες. «Ανθή, δύο καυτά γάλατα παρακαλώ». «Καλέ που είσαι εσύ, σε χάσαμε». «Μας πήγαν σ' άλλο κτίριο ώσπου να γίνει το οργανόγραμμα του Υπουργείου να δούμε πού θα υπαχθούμε». «Και πότε θα γίνει αυτό το πράγμα που λές;» «Κανείς δεν ξέρει».

Ραντεβού με τη Ρόζα. «Άστα», μου λέει, «για το πότε άρχισε να λειτουργεί αυτό το Υπουργείο κανείς δεν ξέρει, τα γνωστά προβλήματα που είπαμε. Για το πόσοι είναι οι υπάλληλοι με στείλαν από γραφείο σε γραφείο, τελικά μου είπαν να πάω στις κάρτες, όπου έχουν καταγραμμένους όσους χτυπάνε, δεν πήγα ακόμα, αλλά δεν ξέρουν πως θα βρούμε αυτούς που είναι πάνω από τους αρμόδιους, δεν είπαν τι, υποθέτω εννοούσαν ακολούθους και

τους συνεργάτες τους, θα τους πάρουμε για υπαλλήλους και αυτούς;». «Ε, μάλλον». «Ρώτα τους όμως αν εκτός από τους κανονικούς υπαλλήλους υπάρχουν και άλλοι χωρίς κάρτες».

«Δεν νομίζω να ξέρουν, παλιά υπήρχαν και οι Γενικοί Αρμόδιοι χωρίς κάρτα, τους καταργήσανε». «Ναι, για θυμήσου, για να φέρουν πιο κοντά ηγεσία και βάση. Δεν σου είπα, το πρωί που σκάλιζα τα χαρτιά μου μήπως βρω τίποτε που να μπορεί να μας βοηθήσει, πέφτει το μάτι μου σ' έναν απ' τους τότε Υπουργούς μας, που μας ζητούσε, άκουσον - άκουσον, το είχα τελείως ξεχάσει, να γράψουμε και να του δώσουμε τις απόψεις μας επάνω στις επιπτώσεις της Ενωμένης Οργάνωσης Κολοκυθιών στη χώρα μας, και ειδικότερα στο Υπουργείο μας, θυμάμαι ότι είχα γράψει και για τα δυο, αλλά σάμπως πήραμε ποτέ καμιά απάντηση, εξάρσεις θερινής νυκτός ήταν τελικά αυτά φαίνεται». «Εδώ μας διαλύσανε και εσύ μου μιλάς για διάλογο; Δεν θυμάσαι κι εκείνον τον Υπουργό, την πρώτη πρώτη του ομιλία, 'όλοι μαζί, σε συνεργασία με τους υπαλλήλους'», «άσε με Κερασίτσα άσε με, τι ανοίγεις πληγές τώρα... ας φτιάξουμε την τούρτα να μας γιορτάσουμε τουλάχιστον. Ευτυχώς, δεν λες που έρχονται οι κάρτες των πέντε κτιρίων εδώ, γιατί αλλιώς θα είχαμε τρέξιμο...» «σαν τους κλητήρες» την διέκοψα, «που τρέχουν με τσουβάλια τα έγγραφα από το ένα κτίριο στο άλλο όλη μέρα, για σκέψου». «Λοιπόν: εγώ λέω κάνε την αίτηση λειψή έστω, να πάω στις κάρτες και βρισκόμαστε ξανά να δούμε».

Πάω ξανά στον κύριο Σέλινο στο 322β. «Δεν ξέρω το μέγεθος» του λέω, «αλλά να το αφήσω κενό και αύριο θα σας πω». «Ναι, αλλά έτσι δεν θα μπορέσεις να τους πεις, και πόσα υλικά χρειάζονται». «Μα θέλουν λεπτομέρειες;». «Ε, βέβαια, αυγά, ζάχαρη, τι θα βάλετε; Ποιος θα τα πληρώσει, εσείς; όχι βέβαια». «Ε όχι, βέβαια» σκέφτηκα. «Καλά, ας με βοηθήσετε να κάνω την αίτηση και ίσως ως το μεσημέρι τον βρω». Έτσι η αίτηση τουλάχιστον έγινε.

Συνάντησα ξανά τη Ρόζα αργότερα, δεν είχε βρει ακόμα το ακριβές νούμερο των υπαλλήλων, έτσι δεν μπορούσαμε να συμπληρώσουμε το μέγεθος της τούρτας, το κάναμε όμως αυθαίρετα, έτσι βάλαμε ένα 300 από τις κάρτες, συν 50 οι ακολουθοσυνεργάτες, και λίγο στρογγύλεμα προς τα πάνω, 400 άτομα, ίσον μία τούρτα τριών ορόφων, σαν γαμήλια, μα εμείς δεν θέλαμε να γιορτάσουμε τον γάμο μας με το Υπουργείο των Χόρτων, θέλαμε απλώς τα γενέθλια του Υπουργείου να γιορτάσουμε, που ακόμα βέβαια δεν ξέραμε τα ποια είναι, αλλά ούτε και μας το είχαν ζητήσει, παρ' όλο που είχα γράψει: παρακαλώ να εγκρίνετε την παρασκευή μιας τούρτας 1μ x 1μ για τα γενέθλια του Υπουργείου κτλ. Βρισκόμαστε λοιπόν στο στάδιο όπου πρέπει να εγκρίνει ο όποιος αυτός μian αίτηση. Εδώ παραδώσαμε τα όπλα, ώσπου να μας ειδοποιήσουν λέει.

Τώρα τι να σας τα πολυλογώ αλήθεια, να σας πω ότι περιμένοντας απάντηση για την τούρτα της ήρθε της Ρόζας ένα χαρτί για να γράψουμε τις θέσεις μας, μα είχε λήξει η προθεσμία, ή ότι μου ήρθε και εμένα ένα πυροτέχνημα, όπου μέσω Βρυξελλών και Γενεύης πασχίζω ακόμα να βρω ποιος είναι αρμόδιος

στο Υπουργείο των Βρουβών; Παραμυθάκι είναι όλ' αυτά; Κι όμως έτσι είναι, να, περισσότερο γι' αυτές τις ίντριγκες δεν θα έμπαινα ποτέ σε Υπουργείο μου λέει μια φίλη, κι όμως η μισή Ελλάδα έχει όνειρο να στείλει το παιδί της «στο Υπουργείο».

Όσο για την τούρτα, αυτή σίγουρα δεν είναι παραμύθι, τους παίρναμε συνέχεια τηλέφωνα, ζητούσαν κι άλλες κι άλλες λεπτομέρειες, τις βρίσκαμε και αυτές ανεβοκατεβαίνοντας τους ορόφους μεταξύ Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, παλέψαμε επί ένα μήνα, κι ενώ όλα φαίνονταν τελικά έτοιμα για την γιορτή, ζάχαρη, παντεσπάνια, ζελέ πορτοκαλί, φυστίκια, ακόμη και ακτινίδια καταγραμμένα και αγορασμένα στην εντέλεια (μόνο κερασάκια δεν μας άφησαν να βάλουμε γιατί δεν είναι λέει η εποχή τους) τόσο πια που πιστέψαμε πως δεν θα υπήρχε εμπόδιο, ας το δει καλού κακού και ο Ανώτατος Άρχοντας μας είπαν τελικά την τελευταία στιγμή μετά από τις υπογραφές που είχαν ήδη μπει. Διάβασε λοιπόν και αυτός το χαρτί, «γιατί τόσα λίγα κεράκια;» λέει, «μόνο 85;» Του εξηγήσαμε πως ειδικά σ' αυτό το θέμα με τόσες αλλαγές που έχουν επέλθει δεν μπορούσαμε να καταλήξουμε και θεωρήσαμε σαν συμβολική ημερομηνία γέννησης του Υπουργείου των Χόρτων την αρχή του αιώνα μας, μιας που είναι και από τα αρχαιότερα, «τι αρχή του αιώνα μας» λέει, «εδώ υπάρχει από πολύ νωρίτερα, 1880, 1890... είναι ένδοξο Υπουργείο αυτό, γιατί δεν το ψάξατε;» «Το ψάξαμε μα δεν μπορούσαμε να καταλήξουμε». «Κι όμως κάποιος από τους παλιούς θα πρέπει να ξέρει, εγώ πάντως έτσι το χαρτί δεν το υπογράφω, είναι ανακριβές». Του λέω: «Να σας πούμε συγκεκριμένα. Πρώτον, για να βρούμε τα χρόνια του Υπουργείου δεν ξέραμε αν έπρεπε να ψάξουμε από τότε που ονομάστηκε έτσι ή από τότε που πήρε αυτό το αντικείμενο ή από τότε που στεγάζεται σ' αυτό το κτίριο. Δεύτερον ρωτήσαμε τους 10 αρχαιότερους υπαλλήλους, είδαμε και πάθαμε να τους βρούμε και αυτούς, δεν ξέρανε τι να μας πουνε, άλλος έτσι, άλλος αλλιώς». «Έπειτα ρωτήσαμε και δυο τρεις που είχαν κάποτε κάπως ασχοληθεί με το ιστορικό του Υπουργείου, μα ούτε αυτοί είχαν βγάλει άκρη», συμπλήρωσε η Ρόζα. «Εγώ, έτσι, είπα, δεν υπογράφω. Να φτιάξετε άλλο χαρτί με σωστούς αριθμούς».

«Μα τα υλικά είναι έτοιμα, οι υπάλληλοι, το έμαθαν και περιμένουν γιορτή από μέρα σε μέρα...», «τι γιορτή μου λέτε, εδώ είναι Υπουργείο, ήρθαμε για να δουλέψουμε». «Πιστεύετε πως αν μια μέρα, ούτε καν, λίγες ώρες δεν δουλέψουμε, θ' αλλάξουν πολλά;». «Ε, βέβαια, εδώ είναι εργοστάσιο, έχουμε παραγωγή, πρέπει να το καταλάβετε. Λοιπόν, ας σταματήσει αυτός ο διάλογος, αλλάζτε τα κεριά, αν μη τι άλλο, το ξαναλέω, να υπάρχει ακριβεία στους αριθμούς, τι Υπουργείο είμαστε, κάντε ξανά την αίτηση και βλέπουμε».

Φυσικά δεν είδαμε. Κάναμε μια τελευταία προσπάθεια να βγάλουμε άκρη, αδύνατον. Μοιραστήκαμε λοιπόν μεταξύ μας τα υλικά, πήγαμε στα σπίτια μας να φτιάξουμε τούρτες, και κολλήσαμε στον τοίχο τον μουντό του γραφείου μας το χαρτί σαν ενθύμιο της τούρτας του Δημοσίου.

Μαριώ Ραπανάκη

Σόγιερ σε έσκισος

Όταν ο εκπρόσωπος της Χάμιλτον είδε να μπαίνει στο γραφείο του απελπισμένο γνωστό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ αμέσως ρώτησε:

— Τι έχει και είναι στενοκορημένος; Το έβρισος το κύριος Κουτσόγιωργος;

— Πρέπει να αντιδράσουμε αμέσως. Η Νέα Δημοκρατία εξήγγειλε πρόγραμμα για φθηνά αυτοκίνητα.

— Είναι ακριβός το αυτοκίνητος στο Ελλάντα;

— Δύο φορές παραπάνω από την ΕΟΚ των μονοπωλίων.

— Γκιαντί είναι τόσοσ ακριβός;

— Παίρνουμε απ' αυτά φόρους και μπορούμε να τα δίνουμε στις προβληματικές.

— Τι είναι το προμπλεμάτικος;

— Είναι οι υπερχρεωμένες επιχειρήσεις που παράγουν λιγότερα απ' ό,τι πρέπει.

— Γκιαντί ντεν τεσ κλείνουμε;

— Γιατί το ΚΚΕ θα κάνει απεργίες.

— Το κομμούνις είναι προμπλεμάτικος;

— Δεν είναι ώρα για εξηγήσεις. Σκέψου τώρα τι θα κάνουμε εμείς.

— Καλά, τα το σκεφτός.

Όταν ο υπάλληλος της Χάμιλτον έμεινε μόνος άρχισε τα τηλέφωνα. Πρώτα πήρε τον εκπρόσωπο της Σόγιερ. Εδώ τα γράφω κανονικά γιατί μεταφράζω από τα αγγλικά.

— Τι μου έκανες μωρέ συνάδελφε. Δεν είπαμε να τα συζητούμε προηγούμενως;

— Τι να κάνω, το σκέφτηκα στο δρόμο προς τη Λάρισα, δεν μπορούσα να σε βρω και στο τηλέφωνο.

— Τι να κάνω τώρα εγώ;

— Δώστους άλλες παροχές.

— Πώς θα καλυφθεί το χρήμα που θα λείψει;

— Θ' ακριβύνουν, λένε, τη βενζίνα.

— Πόσο έχει η βενζίνα στην Ελλάδα.

— Σαράντα σεντς.

— Το γαλόνι;

— Όχι, το λίτρο!

— Και θα την ακριβύνεται κι άλλο βρε αθεόφοβε;

Απελπισμένος ο εκπρόσωπος της Χάμιλτον έσπαζε το κεφάλι του.

— Άντε, βρες κάτι.

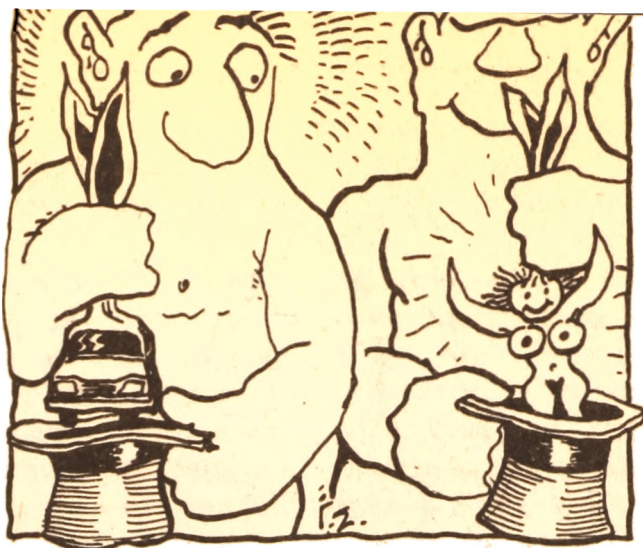
Τον πιέζαν από το ΠΑΣΟΚ.

Ο εκπρόσωπος είχε ηθικό πεσμένο. Τόσο καλή δουλειά στην Ελλάδα, που κάθε χρόνο έχουν εκλογές, που θα την ξαναεύρισκε;

Άνοιξε τα χαρτιά του με τα τελευταία γκάλοπ. Στην Κρήτη το ΠΑΣΟΚ έπιανε πάνω από 60%. Αγόρασε αμέσως εισιτήριο για τα Χανιά, την πατρίδα του κ. Μητσοτάκη. Μόλις έφτασε στην πλατεία άρχισε τις ερωτήσεις.

— Γιατί ψοφίζεις ΠΑΣΟΚ;

— Ντεν ψοφίζω ΠΑΣΟΚ!

— Γιατί ψοφίζεις Νέος Ντεμοκρατικός;

— Ντεν ψοφίζω Νέος Ντεμοκρατικός.

— Είσαι κομμούνι!

— Όχι, είμαι εργκατικό.

— Έκει εργκατικός στο Ελλάντα;

— Ντεν ξέρει εγκώ είμαι Αγγλός τουρίστικος.

— Είσαι Άγγλος; (το γύρισε στο αγγλικό ο τύπος...)

— Μάγος είσαι;

Έγιναν φίλοι. Ο εκπρόσωπος της Χάμιλτον του είπε τον πόνο του. Ο Άγγλος είχε καλές ιδέες και έτσι αντί να μαζεύει αγγούρια στη Μεσσαρά προσλήφθηκε να μαζεύει ψήφους σαν σύμβουλος του συμβούλου. Ένας διορισμός παραπάνω δεν είναι τίποτα σε προεκλογική περίοδο.

Την άλλη μέρα, πήγαν παρέα στο ΠΑΣΟΚ. Άρχισαν τις ερωτήσεις.

— Γκιαντί έλληνος ζοντεύει τόσοσ πολύς λεπτός και αγκοράζει τόσοσ ακριβός αυτοκίνητος; Ντεν πρέπει αγκοράζει μικρός και φθηνός;

— Το θέλει για να δείχνει ότι είναι κάποιος. Είναι δείγμα ανώτερης κοινωνικής τάξης.

— Ντεν παίρνεις αυτοκίνητος πηγκαίνει δουλειός και βόλτος με το οικογένειός τους;

— Όχι, να φανταστείς ότι υπάρχει έκφραση ότι έκοψε τη γκόμενα με τη ρόδα.

— Γκιαντί λέγκατος ότι σκότωσος γκόμενος;

— Όχι, λέγαμε ότι την κατάφερε.

— Το κατάφερε νεκρός;

— Όχι, βρε αδελφέ, το λέγαμε επειδή είχε ωραίο αυτοκίνητο και τον ήθελαν οι γυναίκες.

— Έλληνος ψοφίζει Νέος Ντεμοκρατικός γκία να έχει περισσότερος γκόμενος;

— Τι να σου πω. Μπορεί να είναι κι έτσι.

— Το κατάλαβος και πρόμπλεμ είναι εύκολος.

— Άντε μπράβο γιατί ο χρόνος μας πιέζει.

— Τα προτείνει ΠΑΣΟΚ όταν νικήσος εκλογκός κάτε έλληνος ένα γκόμενος ντωρεάν. Έτσι ντεν κριαστεί αυτοκίνητος. Σόγιερ σε έσκισος.

Ν.Σ. Μάργαρης

Δια περιφοράς

Διάβαζα στις εφημερίδες

«149 υπέρ της Αλλαγής»

«610 αγωνιστές θα ψηφίσουν Αλλαγή»

«7673 αντιστασιακοί για την πραγματική Αλλαγή»

«641 γυναίκες υπέρ ...»

«113 της "γενιάς του 114" στηρίζουν...»

«άλλοι τόσοι πρόσφυγες ...»

Και μάζευα τ' αποκόμματα απ' τις εφημερίδες με θρησκευτική ευλάβεια. Απ' όλες τις εφημερίδες. Κόντευα να φτιάξω τον τηλεφωνικό κατάλογο όλης της Ελλάδας.

Όσπου προ δέκα ημερών πήρα το κομπιουτεράκι, που μου χάρησαν πρόπερσι στη γιορτή μου, κι έκανα πρόσθεση. Ήταν 7752688. Αυτό το νούμερο με προβλημάτισε. Για να σιγουρευτώ ξανάκανα την πρόσθεση άλλες δύο φορές. Και, τι θαύμα... και τα τρία αθροίσματα ήταν τα ίδια ακριβώς: 7752688.

Μετά έψαξα στ' αποκόμματα, που κατακλίζουν πια το σπίτι μου, και βρήκα μια πρόσφατη ανακοίνωση του υπουργού Εσωτερικών (του Μένιου μας). Έλεγε: «ΟΡΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΕΚΛΟΓΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ: 7752689 οι εγγεγραμμένοι».

Τότε μ' έκοψε κρύος ιδρώτας. Έλλειπε ένας. Έψαξα όσο μπορούσα στα κατάβαθα της μνήμης μου. Δεν θυμόμουν τίποτα. Όχι, είναι βέβαιο. Δεν έχω υπογράψει καμία... «στήριξη». Ούτε της Αλλαγής, ούτε της πραγματικής Αλλαγής, ούτε της Ανανέωσης, ούτε —μακριά από μένα— της Απαλλαγής.

Άρα, ο ένας βρέθηκε. Ο 7752689ος δεν είναι άλλος από την αφεντιά μου. Τώρα; Τώρα, τι κάνουμε; Ο ιδρώτας μου πάγωσε!

Το πρόβλημα όμως δεν σήκωνε αναβολή. Έπρεπε να λυθεί εδώ -και- τώρα. Στο κάτω -κάτω μπορούσε να είμαι αυτός που θα έκρινε το εκλογικό αποτέλεσμα. Μπορούσε το κουκί μου να είναι ΤΟ ΚΟΥΚΙ. Κι εγώ δεν έχω ακόμα καν αποφασίσει!

Απ' την άλλη μεριά όμως, σκέφτηκα, με δεδομένες τις «στηρίξεις» των υπόλοιπων 7752688 το πρόβλημά μου αποκτούσε σαφή μαθηματική έκφραση. Γιατί τα κουκιά —ιδιαίτερα με τη συνέπεια που διακρίνει τους Έλληνες στο να ψηφίζουν ό,τι δηλώσουν, πιστοί στην παράδοση που δημιούργησαν οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ στην ψηφοφορία για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας— είναι πια δοσμένα.

Πήρα λοιπόν τα χαρτάκια μου και βρέθηκα τρέχοντας κι απρόσκλητος στο σπίτι του Δρεττάκη. Ποιον καλύτε-

ρο εκλογομέτρη θα 'βρισκα να με βοηθήσει στην απόφαση της ζωής μου;

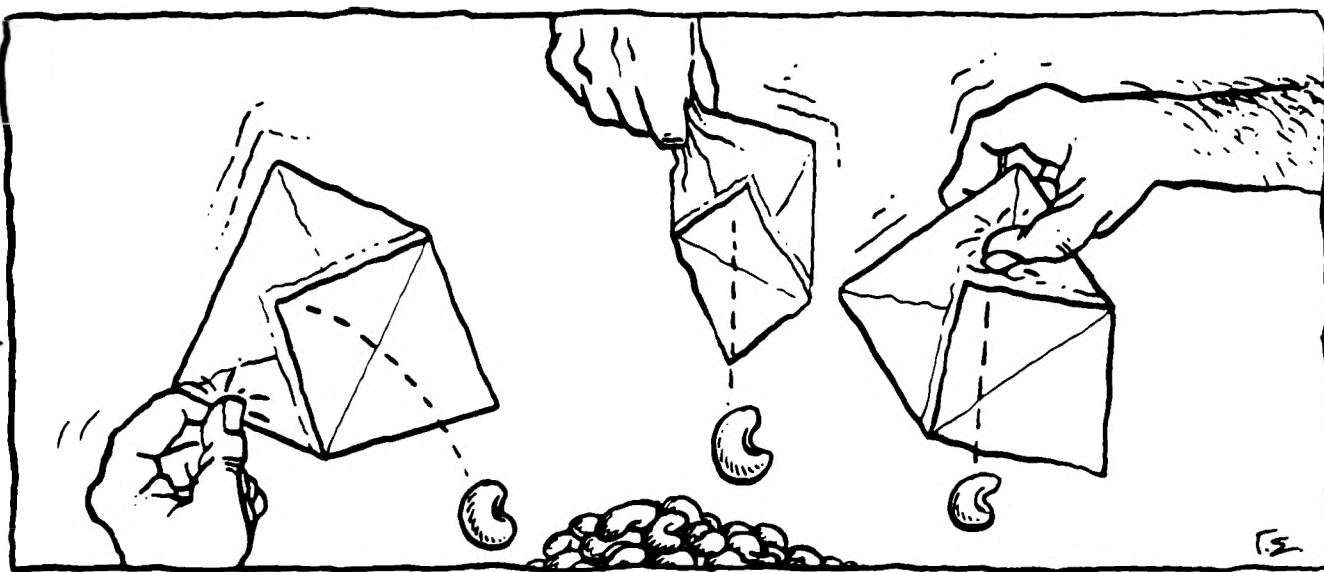
Με δέχτηκε κρύα είναι η αλήθεια, αλλά άνοιξε τον υπολογιστή του, κατέβασε τους πίνακες των ψηφοφόρων, άνοιξε τους εκλογικούς νόμους που ίσχυαν από γεννέσεως ελληνικού κράτους και... αρχίσαμε. Μας πήρε δέκα ολόκληρα μερόνυχτα. Τι επιστήμη, θεέ μου! Τι μαζοχισμός! (Βλέπετε ο Δρεττάκης ήθελε να βγάλουμε τ' αποτελέσματα με όλα τα εκλογικά συστήματα: την απλή αναλογική, την παλιά ενισχυμένη, τη νέα ενισχυμένη, το σύστημα της Βόρειας Κορέας και άλλα διάφορα).

Τελικά τη δέκατη μέρα —αξύριστοι, βρώμικοι κι εξαντλημένοι— είχαμε μπροστά μας εκείνο για το οποίο όλοι οι υπόλοιποι θα περιμένετε ως τις πρωινές ώρες της 3ης Ιουνίου. Και...ήταν μια έκπληξη! Εκπληξάρα...

Η ικανοποίηση όμως, ήταν όλη δική μου. Έμαθα πως το δικό μου κουκί δεν ήταν το αποφασιστικό. Όπου και να το ρίξω το ίδιο κάνει. Η κυβέρνηση της 3ης Ιουνίου θα είναι η ίδια είτε ψηφίσω εγώ, είτε όχι.

Και ένιωσα τέτοια ικανοποίηση! Τέτοια ανακούφιση!

Δεν χρειάζεται πια να ψηφίσω εκείνους που θέλουν την ψήφο μου... για να μην ξανάρθει η Δεξιά. Ούτε εκείνους που τη θέλουν... για να μη βλαστώσει η Αλλαγή. Ούτε τέλος εκείνους που με κα-

λούν γιατί θεωρούν τον εαυτό τους... απαραίτητο στη διαδικασία της πραγματικής Αλλαγής. Δεν χρειάζεται δηλαδή να ψηφίσω ούτε αρνητικά ούτε γενικά κι αόριστα. Δεν χρειάζεται να ψηφίσω καν.

Βέβαια, παράλληλα συνειδητοποίησα πως οι εκλογές είναι πια άχρηστες. Ο λαός έχει ήδη περάσει απ' τα γραφεία των κομμάτων κι έχει... υπογράψει. Ο λαός μίλησε με θάρρος και παρρησία. Μίλησε χωρίς εκείνους τους αστείους μικροαστικούς περιορισμούς του καραμανλικού μας Συντάγματος που θέλουν μυστική την ψήφο, με ομοιόμορφα (και ομοιόχρωμα;) ψηφοδέλτια, πίσω από αναχρονιστικά παραβάν.

Ανακουφισμένος, λοιπόν, κοιττάξα γύρω μου και ένιωσα τη φαινή ιδέα να λάμπει στον λειψό μου εγκέφαλο.

Μανώλη, πρότεινα στο Δρεττάκη, γιατί δεν εισηγείσαι στον Αντρέα, που είναι και φίλος σου, ν' αναθεωρήσει άλλο ένα αρθράκι του Συντάγματος. Δεν είναι πιο απλό και πιο δημοκρατικό οι εκλογές να γίνονται... «δια περιφοράς»; Να βγάζουν τα κόμματα «δηλώσεις» και να τις υπογράφουμε.

Ο Δρεττάκης, μ' ένα κεφάλι γεμάτο εκλογομετρικές συναρτήσεις, με κοίταζε απλανώς. Δεν φάνηκε να τον είχε πείσει. Και τότε επιστράτευσα το τελευταίο μου επιχείρημα προς κάποιον που είχε χρηματίσει υπουργός Οικονομικών, και ανέκραξα:

Σε τελική ανάλυση, Μανώλη μου, σκέψου πόσο οικονομικότερη είναι μια τέτοια διαδικασία!!

Ν.Γ.Γ.

ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

Στο 7ο τεύχος που κυκλοφορεί

Η. Ευθυμιόπουλος: Ο πόλεμος των άστρων αρχίζει στη γη

Μ. Μοδινός: Ο αναπτυξιακός μύθος της αριστεράς

Δ. Παπαϊωάννου: Το ΚΚΕ και το περιβάλλον

Κ. Χατζημπίρος: Νέφος απ' έξω κι από μέσα

Χ. Αγγελίδης: Συνέντευξη με τον Α. Τάχο για την συνταγματική και νομική προστασία του περιβάλλοντος

Σ. Τσαγκαρουσιάνος: Νοσταλγία και θάνατος του Ταρζάν

Ι. Αδαμακόπουλος: Ορεινός τουρισμός

Κι ακόμη άρθρα για το Σουδάν, τα φυτοφάρμακα στο μέλι, τα Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα, το Συνέδριο των Πράσινων στο Ντόβερ, και πολλές ειδήσεις.

Στο ειδικό αφιέρωμα για την πληροφορική γράφουν:

Γ. Γεωργακόπουλος: Τι είναι και τι δεν είναι ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής

Ν. Μανίκας: Η νέα τεχνολογία και η αυτοδύναμη ανάπτυξη

Β. Τραπεζάνογλου: Προσωπικές πληροφορίες και υπολογιστές

Ν. Διομήδης: Πληροφορική και οργάνωση εργασίας

Σ. Χαϊκάλης: Οι επιπτώσεις στην απασχόληση

Νέα Οικολογία: Στα βιβλιοπωλεία και στα περίπτερα κάθε πρώτη του μηνός. Πληροφορίες και συνδρομές: Μαυρομιχάλη 39, Αθήνα 106 80, τηλ. 36.19.837.

Όλες οι εξουσίες συνδράμουν στη συρρίκνωση των θεσμικών αλλαγών

της Μαρίας Μανδάρκα - Γέραλη

Το γεγονός της περασμένης βδομάδας για το ελληνικό Πανεπιστήμιο υπήρξε, αναμφισβήτητα, η έκδοση της απόφασης του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (ΑΕΔ). Το ουσιαστικό περιεχόμενο της απόφασης αυτής είχε διαρρεύσει προς τον Τύπο (συμπο- και αντιπολιτευόμενο) πριν από μέρες και ήταν γνωστό στο Υπουργείο Παιδείας και τους Πανεπιστημιακούς Φορείς. Η ακριβής της διατύπωση, όμως και το σκεπτικό που θα τη συνόδευε, αναμενόταν με προφανές ενδιαφέρον, σαν καθοριστική των προβλημάτων που θα πρόκυπταν και των ρυθμίσεων που θα ακολουθούσαν.

Το ΑΕΔ έκρινε αντισυνταγματικές τις διατάξεις του νόμου -πλαισίου που προβλέπουν τη συμμετοχή των λεκτόρων ισότιμα με τις τρεις ανώτερες βαθμίδες του ΔΕΠ (επικουροί καθηγητές, αναπληρωτές καθηγητές και καθηγητές) στα εκλεκτορικά σώματα των ΑΕΙ (άρθρο 8 παρ. 4 και άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 1268/82), αίροντας έτσι τη διαφωνία που είχε προκύψει στο σημείο αυτό, μεταξύ του ΣτΕ και του Αρείου Πάγου.

Η πολυσέλιδη απόφαση του ΑΕΔ δεν έχει γίνει γνωστή, μέχρι τη στιγμή αυτή, στο σύνολό της. Από τα αποσπάσματα, όμως, που είδαν το φως της δημοσιότητας (Βήμα, 3/5) θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντικά για την κατανόησή της τα παρακάτω: «οι λέκτορες εξαιτίας των μειωμένων επιστημονικών προσόντων που διαθέτουν, σε σύγκριση με τους καθηγητές των άλλων βαθμίδων, δεν μπορούν να μετάσχουν ισότιμα στα σώματα που εκλέγουν τους προέδρους των τμημάτων και τις πρυτανικές αρχές των ΑΕΙ».

Η συγκρότηση των εκλεκτορικών σωμάτων, λοιπόν, με τη συμμετοχή των λεκτόρων, κατά την απόφαση:

«... παραβιάζει την αρχή της ισότητας, τη διακεκριμένη θέση των μελών των τριών ανωτέρων καθηγητικών βαθμίδων και προσβάλλει την ακαδημαϊκή ελευθερία».

Και συνεχίζει:

«Εν όψει λοιπόν των διαφορών στα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, σε συνάρτηση με το κριτήριο της συνολικής αξιολόγησης για την εκλογή ή εξέλιξη σε κάθε βαθμίδα του ΔΕΠ, είναι προφανές ότι ο νόμος διαφοροποιεί ουσιαστικά τη βαθμίδα των λεκτόρων από τις υπόλοιπες τρεις βαθμίδες. Πράγματι η κατηγορία των λεκτόρων διαμορφώνεται από το νόμο ως εισαγωγική και δοκιμαστική βαθμίδα διδακτικού προσωπικού».

Η κυβερνητική αντίδραση, οι θέσεις των κομμάτων και ο Τύπος

Το Υπουργείο Παιδείας, με μια μακροσκελή σε θριαμβευτικό τόνο ανακοίνωση, υποστηρίζει ότι: «... το ΑΕΔ ετήρησε τον Τύπο του Συντάγματος και διαφύλαξε την ουσία των βασικών ρυθμίσεων και θεσμικών αλλαγών που επέφερε ο Νόμος — Πλαίσιο 1268/82 στη δομή και τη λειτουργία των ΑΕΙ. Ύστερα και από την απόφαση αυτή, όλες οι βασικές αρχές και διατάξεις του ν. 1268/82 παραμένουν αλώβητες...» και τελειώνει: «... Το Υπουργείο Παιδείας θα αναμείνει το πλήρες κείμενο της απόφασης, ώστε αφού εκτιμήσει λεπτομερέστερα το περιεχόμενό της ν' αποφασίσει αν και ποιες ρυθμίσεις είναι αναγκαίο να γίνουν, στα εντελώς οριακά και λειτουργικά ζητήματα που

ενδέχεται να προκύψουν, ενώ είναι φανερό ότι δεν προκύπτουν θεσμικά ζητήματα».

Στην άλλη άκρη, η ΝΔ δηλώνει (Αθ. Ταλιαδούρος) «... Η απόφαση του ΑΕΔ, επικύρωσε την αντισυνταγματικότητα του Νόμου - Πλαισίου και καθήρεσε τους παράνομους και δοτούς πρυτάνεις των ΑΕΙ. Λυπούμαι όμως ειλικρινά, γιατί η κυβέρνηση, με την αντiekπαιδευτική και αντιδημοκρατική της πολιτική, οδήγησε και τους λέκτορες σε περιπέτειες».

Για το ΚΚΕ, η απόφαση του ΑΕΔ ξεκάθαρα χωρίζει τους λέκτορες από το Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό, όπως το όριζε ο Ν. 1268/82 και βρίσκεται σε ριζική αντίθεση με τη θέληση του Δημοκρατικού Πανεπιστημιακού Κινήματος και του λαού για ουσιαστικές δημοκρατικές αλλαγές στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Τέλος, το ΚΚΕ εσ. δηλώνει (Κ. Γαβρόγλου, μέλος του Ε.Γ): «Η εξαιρετικά συντριπτική ερμηνεία του άρθρου 16 του Συντάγματος από την πλειοψηφία των μελών του ΑΕΔ οδήγησε στην απόφαση, όπου για μία ακόμη φορά βάλλεται το κυριότερο σημείο της πανεπιστημιακής μεταρρύθμισης που είναι η διεύρυνση του διδακτικού φορέα».

Η προβολή και ερμηνεία της απόφασης από τον ημερήσιο Τύπο βρίσκεται στα ίδια πλαίσια. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά τους τίτλους της σχετικής είδησης από δύο εφημερίδες, την Παρασκευή 3 Μαΐου.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: «Καμιά αναστάτωση — Οριακό πρόβλημα για αριθμό λεκτόρων — Αλώβητες όλες οι δημοκρατικές κατακτήσεις»

και ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: «Κατέρρευσε ο Νόμος για τα Πανεπιστήμια».

Η αντίδραση των Πανεπιστημιακών φορέων

Οι πρυτάνεις του Πανεπιστημίου της Αθήνας και του ΕΜΠ, Μ. Σταθόπουλος και Γ. Βουδούρης, έσπευσαν να δηλώσουν ότι η απόφαση του ΑΕΔ δεν δημιουργεί πρόβλημα λειτουργίας στα Πανεπιστήμια, ότι το τρέχον έτος θα λήξει ομαλά και ότι η όποια νομοθετική ρύθμιση, θα πρέπει να γίνει από την Πολιτεία το φθινόπωρο ή, το αργότερο, τον προσεχή Δεκέμβριο.

Για τη Σύγκλητο του ΕΜΠ που συνεδρίασε την Παρασκευή (3/5), φαίνεται ότι η κατάσταση που διαμορφώνεται δεν εκτιμήθηκε τόσο απλή ούτε τόσο ξεκάθαρη. Έτσι, στην απόφασή της τονίζεται η ανάγκη αναθεώρησης του Συντάγματος ώστε να προσαρμοστεί στη σημερινή πραγματικότητα της Ανώτερης Εκπαίδευσης, επισημαίνονται οι ευθύνες της κυβέρνησης για την εξέλιξη του θέματος και ζητείται να μην αλλοιωθεί η σημερινή σύνθεση των οργάνων διοίκησης των ΑΕΙ σε βάρος άλλων ομάδων της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Οι Σύλλογοι του ΕΔΠ, τέλος, που εκφράζουν τη συντριπτική πλειοψηφία των πανεπιστημιακών δασκάλων, προχώρησαν άμεσα σε απεργιακές κινητοποιήσεις, με αποφάσεις των Γενικών τους Συνελεύσεων, σε μια σειρά Σχολών της Αθήνας (ΦΜΣ, Ιατρική, Φιλοσοφική, ΕΜΠ), ζητώντας από την κυβέρνηση: — να προχωρήσει σε αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος ώστε να κατοχυρωθούν σαν δημόσιοι λειτουργοί όλοι οι

διδάσκοντες στα ΑΕΙ

— να κατοχυρώσει με άμεση νομοθετική ρύθμιση όλους τους λέκτορες, υποστηρίζοντας την ουσία των θυγομένων από το ΑΕΔ διατάξεων·

— να προχωρήσει σε μονιμοποίηση σε διδακτική - ερευνητική θέση όλων των βοηθών και επιστημονικών συνεργατών και σε εξομοίωση των επιστημονικών συνεργατών με τους βοηθούς.

Πίσω από τις ανακοινώσεις και τον πόλεμο των λέξεων

Από την ίδια την απόφαση του ΑΕΔ και το σκεπτικό που τη συνοδεύει (όσο αυτό έγινε γνωστό), από τις αντιδράσεις των κομμάτων και του Τύπου και από την άμεση αγωνιστική κινητοποίηση των πανεπιστημιακών δασκάλων, είναι βέβαιο ότι σήμερα πλήττεται κύρια και αποφασιστικά το σημαντικότερο στοιχείο του νόμου - πλαισίου, η διεύρυνση του διδακτικού φορέα.

Λίγες μέρες πριν την έκδοση της απόφασης του ΑΕΔ (28/4), η «Συσπείρωση ΕΔΠ» (η μεγαλύτερη συνδικαλιστική παράταξη στο χώρο των πανεπιστημιακών δασκάλων) επισήμαινε σε ανακοίνωσή της:

«Είναι γεγονός ότι, παρά το ότι ο διδακτικός φορέας που θέσπισε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ αναπαρήγαγε ένα νέο πλέγμα εξαρτήσεων και ιεραρχιών ανάλογο με το παλιό και από αυτή την άποψη δεν ήταν ενιαίος, συνάντησε τη λυσσαλέα αντίδραση της πολιτικής Δεξιάς και των κοινωνικών ερεισμάτων της στα Πανεπιστήμια, ακριβώς γιατί επέτρεπε τη μαζικοποίηση του καθηγητικού στρώματος και επομένως διεύρυνε και πολυμέριζε τους φορείς της πανεπιστημιακής εξουσίας.

Πεποιθήσή μας είναι ότι η διεύρυνση του καθηγητικού στρώματος που έγινε με το ΔΕΠ, αποτελεί το σοβαρότερο στοιχείο του Νόμου - Πλαίσιο και γι' αυτό συγκέντρωσε τα περισσότερα πυρά από τις αντιδραστικές δυνάμεις.

Πεποιθήσή μας όμως είναι επίσης ότι: η κυβέρνηση παρέδωσε αμαχητί το κομβικό σημείο του νόμου της και μάλιστα συνήργησε με την πολιτική της στάση στη λήψη της απόφασης του ΑΕΔ. Με τις γνωστές τροπολογίες Παπαθεμελή, με τις εγκυκλίους, με την άρνησή της να επανεντάξει τους λέκτορες τμημάτων του Πανεπιστημίου της Αθήνας, και τη σιωπή που τηρεί δυο χρόνια, η κυβέρνηση υπονόμωσε το έδαφος των στοιχειωδών θεσμικών κατακτήσεων του πανεπιστημιακού κινήματος. Σήμερα με τη δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου κ. Μαρούδα (ότι στο ΑΕΔ εκδικάζεται ένα από τα πενήντα άρθρα του Νόμου), εξακολουθεί να βαδίζει στην ίδια γραμμή που δεν είναι άλλη από τη γραμμή συμβιβασμού, με τη Δεξιά και τη δεξιά πολιτική».

Δυστυχώς φαίνεται ότι η κυβέρνηση ακολουθεί την ίδια πορεία ακόμη και σήμερα, όταν δηλώνει ότι περιμένει να πληροφορηθεί την πλήρη απόφαση των ΑΕΔ για να προβεί στις όποιες αναγκαίες ρυθμίσεις για εντελώς οριακά και λειτουργικά ζητήματα και μάλιστα το Φθινόπωρο το νωρίτερο, όπως την προτρέπουν και οι πρυτάνεις!

Είναι πεισμένη, λοιπόν, η κυβέρνηση ότι η «υποβαθμισμένη» βαθμίδα των λεκτόρων (κατά το ΑΕΔ) μπορεί να διατηρήσει τα χαρακτηριστικά που ο Ν. 1268/82 ορίζει;

Πλήρη ισοτιμία με τις άλλες τρεις βαθμίδες στο διδακτικό έργο και στη διεξαγωγή της έρευνας, ισότιμη συμμετοχή στα συλλογικά διοικητικά όργανα (Γ.Σ. τομέων και τμημάτων, Σύγκλητος), δυνατότητα για εξέλιξη στην ανώτερη βαθμίδα;

Από που αντλεί τη σιγουριά της δήλωσής της ότι: «Αναγνωρίζεται ο *Ενιαίος Φορέας Διδασκόντων* και η συμμετοχή των λεκτόρων σ' αυτόν»;

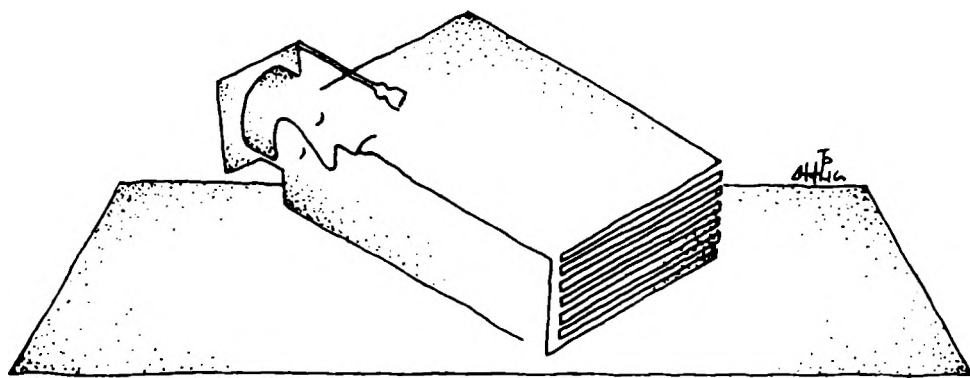
Θεωρεί οριακό πρόβλημα τους «έκπτωτους» (σύμφωνα με την απόφαση του ΣΤΕ, που δεν εκδικάστηκε στο ΑΕΔ) λέκτορες της ΦΜΣ, της Ιατρικής, της Οδοντιατρικής, της Φιλοσοφίας,

που μπορεί να ρυθμιστεί κάποτε στο μέλλον; Είναι τέλος, απλό λειτουργικό ζήτημα η συμμετοχή όλων των πανεπιστημιακών δασκάλων, όπως και των άλλων φορέων, στα εκλεκτορικά σώματα;

Στην ανακοίνωση της «Συσπείρωσης ΕΔΠ» που και προηγούμενα αναφέραμε, πολύ εύστοχα υποστηρίζεται:

«Πρέπει να γίνει κατανοητό σε αντίθεση με σχετική αρθρογραφία φιλοκυβερνητικών εφημερίδων, ότι δεν θα χαθεί απλά μια μάχη ενώ θα έχει κερδηθεί ο πόλεμος. Πρόκειται για μια διαδικασία έκπτωσης των θεσμικών μεταρρυθμίσεων, για το σημαντικότερο βήμα στην αντιμεταρρύθμιση όταν μάλιστα οι αλλαγές που έχουν γίνει στα ΑΕΙ δεν θίγουν το κοινωνικό περιεχόμενο της λειτουργίας τους, επιτρέποντας έτσι να αναγορευτούν οι θεσμοί σαν μοναδικό επίδικο αντικείμενο της αλλαγής.

Η κυβέρνηση δεν έδειξε σ' αυτά τα τρία χρόνια πως έχει την πολιτική βούληση να στηρίξει τις δικές της αλλαγές, το Νόμο που με δική της ευθύνη ψήφισε το 1982, παρά την αντίθεση των προοδευτικών πανεπιστημιακών δυνάμεων.

Σήμερα, η έλλειψη αυτής της πολιτικής βούλησης γίνεται ακόμη πιο ορατή.

Γιατί η κυβέρνηση, στα πλαίσια της αναθεώρησης του Συντάγματος που η ίδια προωθεί δεν πρότεινε στη Βουλή την αναθεώρηση του άρθρου 16, ώστε να κατοχυρωθούν ως δημόσιοι λειτουργοί όλοι οι διδάσκοντες στα ΑΕΙ και όχι μόνον οι παλιοί τακτικοί καθηγητές;

Δεν αμφισβητούμε, φυσικά, εμείς τη συνταγματικότητα του Νόμου - Πλαίσιο. Πιστεύουμε, όμως, πως μια τέτοια πρωτοβουλία από τη μεριά της κυβέρνησης, θα έδειχνε ξεκάθαρα και μια για πάντα τη διάθεσή της να έρθει σε ρήξη με τη Δεξιά, μέσα κι έξω από το Πανεπιστήμιο, να στηριχθεί στις προοδευτικές δυνάμεις, όπως τόσες φορές έχει διακηρύξει.

Γιατί η κυβέρνηση δεν δεσμεύτηκε πολιτικά πριν και μετά την απόφαση του ΑΕΔ πως θα υποστηρίξει με άμεση νομοθετική ρύθμιση και πριν από τις εκλογές, την ουσία όλων των διατάξεων και θεσμικών αλλαγών του Ν. 1268/82;

Οι κυβερνητικές προθέσεις απέναντι στην πανεπιστημιακή μεταρρύθμιση και η πρακτική της συρρίκνωσης των θεσμικών αλλαγών και όσων διατάξεων περιείχαν κάποια δυναμική, πρέπει να αντιμετωπισθούν άμεσα και με αποφασιστικότητα.

Και όπως η «Συσπείρωση ΕΔΠ» προτείνει:

Γι' αυτούς τους λόγους και αντίθετα σ' αυτούς που θα αντιτάξουν το απρόσφορο της προεκλογικής περιόδου, πιστεύουμε ότι πρέπει να ξεκινήσουν αμέσως απ' όλους τους δημοκρατικούς πανεπιστημιακούς φορείς, κινητοποιήσεις και αγώνες με στόχο τη διασφάλιση των κατακτήσεων του δημοκρατικού πανεπιστημιακού κινήματος. Μόνο η διασφάλιση αυτή μπορεί να επιτρέψει στο μέλλον και τη διεύρυνσή τους.

Οι κινητοποιήσεις του ΕΔΠ που ήδη άρχισαν, δείχνουν πως οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι συνειδητοποιούν κάθε μέρα και περισσότερο πως αυτός είναι ο μόνος δρόμος. □

Στήνοντας ξόβεργες

Περί της αυτονομίας της πολιτικής βαθμίδος, των πολιτικών και των διανοουμένων

του Δημήτρη Ψυχογιού

Δεν μπορούμε παρά να θεωρήσουμε ως θετικά τα ως τώρα αποτελέσματα της προεκλογικής εκστρατείας: ο λαός όχι μόνο δεν θα χάσει τα μπάνια του, αλλά θ' αποκτήσει κι αυτοκίνητα. Επομένως, μπορεί κανείς με σιγουριά να περιμένει πως θαλυθεί, δια της αντιπαραθέσεως των δύο κόσμων, και το ιστορικό πρόβλημα λεμονοπορτόκαλων και ντοματών. Είναι φανερό πως όλα αυτά δικαιώνουν τον αγώνα ΕΑΜ-ΕΛΑΣ-ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ που, ως γνωστόν, είχε για κεντρικό του σύνθημα «εδώ και τώρα, θέλουμε τογιάτα».

Βέβαια, η αντιδραστική δεξιά προτιμά τα γερμανικά αυτοκίνητα, τη στιγμή που η ιστορική εμπειρία δείχνει πως όπου αυτά προτιμήθηκαν έναντι των ιαπωνικών ή άλλων, οδηγήθηκαν σε καθεστώτα τύπου Χιλής. Οι κάλπες θα κρίνουν τι μάρκες πρέπει να εισάγουμε —εκτός κι αν υπάρξει καταλυτική επαναστατική παρέμβαση υπέρ της δημιουργίας εθνικής αυτοκινητοβιομηχανίας.

Φαίνεται πως η κατανάλωση της πολιτικής δεν αρκεί από μόνη της. Οι πολιτικοί πρέπει, κάπου κάπου, να εδράζονται στην υλική βάση, ν' αντλούν ως άλλοι Ανταίοι πρωτογενείς δυνάμεις για να μπορούν μετά να πετούν σαν πουλιά ελεύθερα, ν' αυτονομούνται που λένε οι θεωρητικοί. Βέβαια, πρέπει να προσέξουν που ακουμπάνε γιατί μπορεί τίποτα ρομαντικοί μαρξιστές να έχουν στήσει ξόβεργες για να καταφέρουν να υλοποιήσουν μ' αυτόν τον ύπουλο τρόπο τ' όραμά τους να καθορίζει η βάση το εποικοδόμημα, να καθορίζει το χώμα την κίνηση των πετεινών τ' ουρανού. Το σώμα των πολιτικών, όμως, τα ξέρει αυτά τα κόλπα και διαλέγει στέρεο έδαφος για να υλοποιήσει το πνεύμα του. Γνωρίζει πως πρωταρχική σχέση του ανθρώπου με την ύλη είναι η σχέση οικειοποίησης, καταστροφής, κατανάλωσής της: για να καταλάβουμε τι είναι μήλο πρέπει να το δαγκώσουμε, λέει η γνωσιολογική θεωρία του προέδρου Μάο. Μας προσφέρονται, λοιπόν, προς κατανάλωσιν σπίτια κι αυτοκίνητα (δεύτερες κατοικίες, καινούργια αυτοκίνητα), ώστε να καταναλώσουμε με την ησυχία μας μετά, χορτασμένοι, το πολιτικό θέαμα.

Διότι η κατανάλωση ενός Καραμανλή δεν φτάνει. Το θέαμα της πατροκτονίας παραμένει βέβαια πάντα συγκλονιστικό ως «μίμησις πράξεως σπουδαιάς και τελείας» που βρίσκεται μέσα στις επιθυμίες αλλά όχι και στις δυνατότητες κάθε κοινού θνητού. Ιδιαίτερα όταν ο πατέρας είναι πατέρας-αφέντης, όταν ζει από τη σάρκα των παιδιών του, η πράξη του Δία απέναντι στον Κρόνο είναι αισθητικά και ηθικά δικαιωμένη. Όμως, το έργο παίζεται με δύο συνενόχους (ενώ ο Δίας, ήταν μόνος του), με δύο ήρωες αν προτιμάτε, που μοιράζονται έτσι την εύνοια του κοινού, έστω κι αν ο δεύτερος μπήκε καθυστερημένος στο παιχνίδι. Σίγουρα, μέσα στο ενταύθα επιτελείο της Σόγερ βρίσκεται κάποιος ψυχαναλυτής που θα εξήγησε στον κ. Μητσοτάκη πως ο ρόλος του τεθλιμένου υιού δεν πείθει το κοινό, δεν ανταποκρίνεται στα μύχια αισθήματά του, δεν έχει καμιά διάσταση ηρωικότητας. Ο Ορέστης έμεινε στην ιστορία όχι ως τιμωρός αλλ' ως μητροκτόνος. Μητέρας μη υπάρχουσας, ο μόνος τρόπος για να μην είναι μόνος του στο νέο ραντεβού με την ιστορία ο κ. Παπανδρέου, ήταν ν' αναδειχθεί ο κ. Μητσοτάκης σε συ-

ναυτουργό. Όπερ και εγένετο.

Υπήρχε, βέβαια, το πρόβλημα πως η όλη αναμέτρηση δεν είχε το χαρακτήρα ούτε παλαίματος στα μαρμαρένια αλώνια, ούτε καν μονομαχίας στο Ελ Πάσο. Θύμιζε περισσότερο ρίζιμο, τρικλοποδιά. Όμως όλοι θυμήθηκαν, ή τους θύμησαν οι παλαιότεροι, ότι εν έτει 1955 περίμενε ντυμένος με το φράκο να κληθεί στ' ανάκτορα ν' αναλάβει πρωθυπουργός, μετά το θάνατο του Παπάγου, ο αλήστου μνήμης Στέφανος Στεφανόπουλος που τον είχαν επιλέξει ως διάδοχο τόσο ο στρατάρχης όσο και οι βουλευτές του «Συναγερμού». Τ' ανάκτορα όμως προτίμησαν να φωνάξουν τον Κ. Καραμανλή κι ο Στεφανόπουλος κατάφερε να γίνει πρωθυπουργός, χάρις στον κ. Μητσοτάκη και τους λοιπούς αποστάτες, μόλις το 1965. Το 1985 περίμενε ο κ. Καραμανλής με το μπλαιήζερ του, αλλά κλητός από το Καστρί ήταν ο κ. Σαρτζετάκης.

Ο μύθος δηλοί πως όλα εδώ πληρώνονται ή πως η ταξική πάλη έχει πολλά κι απρόσμενα γυρίσματα. Χρειάστηκαν τριάντα ολόκληρα χρόνια, πραξικοπήματα, Πολυτεχνεία, καμιά δεκαριά εκλογικές αναμετρήσεις και ο συνεχής αγώνας του προλεταριάτου, της αγροτιάς και των λοιπών μη προνομιούχων μικρομεσαίων δυνάμεων, για να μπορέσουμε ν' απολαύσουμε το θέαμα ενός Καραμανλή που πληρώνεται με το ίδιο νόμισμα. Ακριβοπληρωμένο θέαμα, αλλά μόνο πληρώνοντας κάτι παραπάνω έχεις το καλύτερο. Αυτό το ξέρουν όλοι οι φίλαθλοι που πληρώνουν αγόγγυστα το εισιτήριό τους ώστε να πάρουν οι παίχτες πριμ, ν' ανέβει το ηθικό τους, να βγάλει γκολ η ομάδα. Ειδικά όταν η ομάδα δεν είναι «δεμένη», μόνο τα πριμ μπορούν να βοηθήσουν ένα Ρότσα να βγάλει γκολ. Εμείς τσάμπα θέλαμε να έχουμε την «ατομική προσπάθεια» με την οποία ο πρωθυπουργός γκρέμισε τον προμαχώνα της δεξιάς, το στυλό-βάτη του αστικού καθεστώτος —τη στιγμή μάλιστα που το μισό, τουλάχιστον, ΠΑΣΟΚ δήλωνε δημόσια πως ο κ. Καραμανλής είναι αναγκαίος για τον τόπο; Τσάμπα θέλαμε να παρακολουθήσουμε το δράμα μιας συναινετικής πατροκτονίας, όταν οι ίδιοι δεν έχουμε το θάρρος να αποκαθλωθούμε από στοιχειώδη παιδικά μας βιώματα;

Όμως, τα προβλήματα αρχίζουν τώρα που η παράσταση τελειώσει. Έχουμε στον ορίζοντα μια Δεξιά που στάζει μέλι, που ετοιμάζεται να σφάξει με το μπαμπάκι. Ο κ. Μάνος, στον Πύργο των Αθηνών, περιμένει με λαχτάρα τη στιγμή που θα μπορέσει να βάλει χέρι στο δημόσιο τομέα, για να επιβάλει περιορισμό των ελλειμμάτων κι αύξηση της παραγωγικότητας, τη στιγμή που θα μπορέσει να κλείσει όλες τις προβληματικές που λειτουργούν με παθητικό, στερώντας έτσι από τις υγιείς δυναμικά κέρδη.

Ονειρεύεται να θεσμοποιήσει την ανεργία —όπως ήδη θεσμοποιήθηκε στη Γαλλία από τον Μπαρ, στην Αγγλία από τη Θάτσερ. Από άποψη οικονομετρική δεν έχει άδικο, αν υπάρχει κάποιος δρόμος για τον ελληνικό καπιταλισμό είν' αυτός και όχι άλλος. Κι αν η ΝΔ κερδίσει τις εκλογές, ο κ. Μάνος θα πραγματοποιήσει το όραμά του: το συντεχνιακό πνεύμα του ελληνικού συνδικαλισμού δεν αποτελεί το καλύτερο προπύργιο άμυνας μπρος σε μια τέτοια πολιτική. Ο κ. Μάνος δεν χρειάζεται να κάνει απολύσεις χιλιάδων εργαζομένων, για να ξεσηκώσει και τις πέτρες εναντίον του. Του αρκούν αντίστοιχες συνταξιοδοτήσεις, που θα φανούν στην αρχή ευνοϊκές, για να καταλαγιάσει όλο το συνδικαλιστικό πάθος, που δεν θα έχει βέβαια λόγο ν' ανάψει αν απλώς σταματήσουν για μερικά χρόνια οι προσλήψεις. Μακάριοι οι κατέχοντες τη θεσούλα τους,

ει δυνατόν με ΑΤΑ, κι οι υπολοίποι ας κόψουν το λαιμό τους. Η εποχή της λαϊκής δεξιάς, του σοσιαλμανού Παπαληγούρα, πέρασε. Ήρθε η ώρα των φιλελεύθερων τεχνοκρατών —η ώρα της ελεύθερης αγοράς, η ώρα να επιζήσουν οι καλύτεροι, οι ισχυρότεροι, οι ωραιότεροι. Αυτοί, ανεξαρτήτως κοινωνικής τάξεως θα επικρατήσουν, θα βελτιώσουν και τη θέση τους. Αν είναι εργάτες θ' αποκτήσουν ΙΧ (αν δεν έχουν, καινούργιο αν έχουν), αν είναι αγρότες θα πάρουν τα χωράφια του διπλανού τους, αν είναι κεφαλαιοκράτες θ' αυξήσουν τις επενδύσεις τους, αν είναι διανοούμενοι θα γράψουν σχόλια και σενάρια για τους ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς, ανεξαρτήτως κλαδικής εγγραφής και ταξικής προέλευσης.

Απέναντι σ' αυτό το αξιοκρατικό όραμα της ΝΔ, το ΠΑΣΟΚ τι μας προτείνει; Έναν εξαθλιωμένο κρατισμό, όπου υπαλληλική γραφειοκρατία και κομματική μιζέρια τελούν σε αगाστή σύμπνοια, σε ένα πλέγμα σχέσεων που θα το ζήλευε ακόμα και το ΚΚΕ. Είναι αλήθεια πως το ΠΑΣΟΚ υιοθέτησε την πολιτική της λαϊκής, κοινωνικής δεξιάς και προστάτεψε το εισόδημα των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων. Ίσως και να την βελτίωσε λιγάκι. Εκεί εξαντλήθηκε κι αυτού η σοσιαλμανία. Αν κερδίσει τις εκλογές, τουλάχιστον δεν κινδυνεύουμε να μας καταβροχθίσουν οι αξιοκράτες νεότουρκοι του κ. Μάνου ή να μας πατήσουν τα ευρωπαϊκών προδιαγραφών αυτοκίνητα όσων επιβιώσουν στη νεοφιλελεύθερη αρένα. Τουλάχιστον, μέχρι τώρα, τέτοιες τάσεις έδειξε. Η επιλογή μας, όμως, πρέπει να είναι ανάμεσα στη νεοφιλελεύθερη ζούγκλα και την κρατικιστική μιζέρια; Ανάμεσα στο διακηρυγμένο αγώνα για την επιβολή του ισχυρότερου και στη σιωπηλή μάχη επικράτησης μηχανισμών; Ανάμεσα στον αυταρχισμό που προεκλογικά ντύθηκε άκακο αρνάκι και σ' αυτόν που επενδύεται με λέξεις που κινδυνεύουν να χάσουν πια το νόημά τους; Ανάμεσα στην ρητή ασυδοσία του συσσωρευόμενου κεφαλαίου και τον επιδιωκόμενο κομματικό, μέσω του κράτους, έλεγχο του; Ανάμεσα στις πασιγνώστες οικονομικές και πολιτικές ολιγαρχίες και σ' αυτές που προσπαθούν, με νύχια και με δόντια, να αυτοδημιουργηθούν;

Και ο λαός, οι λαϊκές τάξεις, που βρίσκονται σ' όλα αυτά; Απολαμβάνουν το θέαμα, αγωνιούν ως άτομα για τα μικροσυμφέροντά τους, χρησιμεύουν ως άλλοθι στους κομματικούς μηχανισμούς για να διεκδικήσουν την εξουσία, στους διανοούμενους όλων των αποχρώσεων για να χρησιμοποιήσουν την κουλτούρα τους, τα πτυχία τους, για να δικαιολογήσουν το ψωμί που τρώνε και να πάρουν και μια φέτα παραπάνω, για να κυνηγήσουν τα ιδεολογικά τους φαντάσματα. Όλοι το ίδιο δεν κάνουν; Ο κατακερματισμός, η εξαφάνιση του κοινωνικού, έχει δώσει πλήρη σχεδόν ελευθερία κινήσεων σ' όλες τις ελίτ, αριστερές, κεντρώες και δεξιές. Καθένας μας παίζει το θέατρό του ατιμώρητα, δεν έχει να δώσει λογαριασμό σε κανένα. Η εποχή των δεσμεύσεων και των ενοχών πέρασε, ήρθε κι η πρόσφατη πατροκτονία να επισημοποιήσει σε εθνικό επίπεδο τη λύτρωσή μας από καταπιεστικά υπερεγώ.

Αν δεχθούμε πως ο λόγος μας δεν εκφωνείται εν ονόματι του λαού αλλά ημών των ιδίων, πως και τις παραστάσεις μας για μας τις στήνουμε, και τα άρθρα μας για την παρέα μας και την εξουσία τα γράφουμε, ίσως τα καταφέρουμε να συνεννοηθούμε καλύτερα. Αλλά βέβαια, πρόκειται για μια δημαγωγική, εκ του ασφαλούς, πρόταση, όταν κανείς δεν κάνει πρώτος την αρχή. Και έτσι γυρίζουμε εκεί που ξεκινήσαμε: στην πλήρη αυτονομία του πολιτικού λόγου, της πολιτικής πράξης, της πολιτικής παράστασης.

Αν όμως είναι έτσι, αν ανεξάρτητα από κίνητρα και φιλοδοξίες, οι πολιτικοί και ιδεολογικοί μας εκπρόσωποι έχουν αυτονομηθεί, τότε τι κάνουμε; Είναι φανερό πως τότε, εξαιρουμένων των αυστηρά προσωπικών, μόνο ηθικά και αισθητικά κρι-

τήρια μπορούμε να έχουμε —δηλαδή άκρως πολιτικά ως αυτονομημένα από κάθε ταξική διάσταση. Διότι δεν μπορούμε να δεχθούμε ότι η πολιτική του ΠΑΣΟΚ, σε σχέση με τους έχοντες χαμηλά εισοδήματα ή τους εν δυνάμει ανέργους των προβληματικών και του δημόσιου τομέα, αποτελεί ταξική πολιτική. Αποτελεί πελατειακή πολιτική σαν αυτή της Δεξιάς την εποχή που ήταν λαϊκή —βελτιωμένη κατά το ότι ο κομματικός μηχανισμός του ΠΑΣΟΚ έχει ως μόνο κοινωνικό έρεισμα αυτή του τη δυνατότητα διαχείρισης του κράτους, ενώ η Δεξιά έχει και το κεφάλαιο. Όπως είδαμε, όμως, βρισκόμαστε στην εποχή της αυτονόμησης, στην εποχή που όλες σχεδόν οι συμμαχίες είναι νοητές και μπορούμε ίσως να προβλέψουμε πως η βίαιη ταξική πάλη που οδηγεί σε πατροκτονίες, θα οδηγήσει και σε ενδιαφέροντες τρόπους συνύπαρξης ΠΑΣΟΚ και κεφαλαίου. Ως προς την ταξική διάσταση της πολιτικής του ΚΚΕ, πάντα αμφιβάλλαμε για το αν ήταν τόσο κόκκινη όσο το ίδιο ισχυριζόταν. Η γαλάζια ψήφος προς τον κ. Σαρτζετάκη, με έπεισε για τα ταξικά φρονήματα του ΚΚΕ, που δεν φαίνεται να παραλλάσουν απ' αυτά του ΠΑΣΟΚ παρά κατά το ότι το ΚΚΕ διαχειρίζεται δήμους, κοινότητες και συνδικάτα κι όχι το κράτος. Κι αν αποκλειστούν, όπως ήταν άλλωστε εξ αρχής δεδομένο, οι ταξικοί λόγοι για την υπερψήφιση (διότι περί της ψήφου μας μιλά ο μύθος) των δύο μεγάλων αριστερών κομμάτων, είναι ολοφάνερο ότι ουδείς άλλος λόγος συντρέχει —και βέβαια κατά κανένα τρόπο λόγοι ηθικής ή αισθητικής τάξεως.

Για λόγους λοιπόν κατ' εξοχήν πολιτικούς (δηλαδή ηθικούς και αισθητικούς) και όχι ταξικούς, καλούμεθα να στηρίξουμε το πλέον πολυσυλλεκτικό κόμμα της πολιτικής σκηνής, το Εσωτερικό. Ως αισιόδοξοι μαρξιστές, υποχρεούμεθα να στήνουμε συνεχώς ξόβεργες. Κάποτε, τα πετεινά τ' ουρανού θα τα πιάσουμε. □

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ!

Δέν υπάρχει λόγος νά κρατάτε ολόκληρες τίς έφημερίδες πού διαβάσετε, γιά νά φυλάξετε μιά είδηση πού σάς ενδιαφέρει. Κρατείστε μόνο τήν είδηση.

Ζητείστε μας τά απόκόμματα όλων τών έφημερίδων, γιά νά μή μπειτε έσεις στόν κόπο νά τά συγκεντρώσετε.

Δουλειά μας είναι νά ενημερωνόμαστε καί νά σάς ενημερώνουμε.

Διαβάζουμε όλες τίς έφημερίδες (έλληνικές καί ξένες) καί κρατάμε γιά λογαριασμό σας, τά απόκόμματα πού σάς άφορούν.

Δέν είμαστε «μερικοί άνθρωποι», αλλά ένα ολόκληρο δημοσιογραφικό έπιτελείο πού δουλεύει υπεύθυνα γιά τήν είδική - δική σας ενημέρωση.

Επικοινωνείστε μαζί μας!

EXPRESS NEWS

Τό προσωπικό σας 'Αρχείο.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΜΟΛΥΒΑΣ

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ & ΞΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ**

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 6 ΤΗΛΕΦ. 3243.381 ΑΘΗΝΑΙ Τ. Τ. 122

Το λήμμα περί αγαθού γίγαντος

του Στέλιου Καφαντάρη

Η αρχική θεωρία εγκαταστάθηκε από το Γεώργιο Ράλλη με εφαρμογή στο κόμμα του, κυβερνών τότε: «Η Ν.Δ. είναι αγαθός Γίγας» (1981). Θα προσπαθήσω να ελέγξω αν επιβεβαιώνεται τώρα, με το ΠΑΣΟΚ, οπότε ίσως γενικεύεται. Τα κόμματα που κυβερνούν είναι κατ' ανάγκην αγαθοί γίγαντες· ορατοί από παντού, σε αδυναμία να κάνουν λεπτούς —ή σατανικούς— χειρισμούς, επιλύουν τα περισσότερα θέματα με τη μεγάλη τους επιφάνεια και δύναμη, καταναλώνοντας δυσανάλογα πολλή ενέργεια σε σχέση με το αποτέλεσμα· η βιολογία τους, ατελής, δεν έχει εξελιχθεί σε βαθμό ώστε να περιλαμβάνει αμυντικούς μηχανισμούς για εχθρούς πάσης φύσεως, από μικρόβια έως έντομα και μεγαλύτερα σαρκοβόρα. Ταυτόχρονα, το μέγεθός τους είναι τέτοιο που να εξασφαλίζει τη δυνατότητα ανάνηψης, έστω και μετά από μεγάλες απώλειες.

Φοβούμαι ότι για να στηρίξω τη θεωρία αυτή, θα χρειαστεί να ξαναγυρίσω στις επίπονες μέρες του Μαρτίου, κατά κόρον αναλελυμένες από στήλες εφημερίδων και περιοδικών που βρέθηκαν πρόχειρα κοντά στα γεγονότα. Και μια παρέκβαση που μου χρησιμεύει σαν δικαιολογία: αν καταφεύγω σε αλχημείες, σε υποεπιστήμες και σε γκρίζα αρθρογραφία, τούτο οφείλεται στο ότι οι χώροι της κοινής λογικής και του ναρκισσισμού είναι εσαεί νοικιασμένοι από τους έχοντας τας στήλας και εξαντλούνται είτε με τον ένα είτε με τον άλλο αρθρογράφο. Με κάποιους ασφαλώς συμφωνούμε λίγο πολύ κάποτε, εφόσον όλοι μαζί καλύπτουν όλο το φάσμα του χωροχρόνου και μάλιστα με βελτιωμένες μεθόδους, περί των οποίων βλ. παρακάτω. Είναι βέβαια διασκεδαστικό να βλέπεις τη γενική αμηχανία, τις αναβολές, τις ακυρώσεις και αλλαγές πορείας των αρθρογράφων αλλά αναδιφήσεις σ' αυτά θα παραήταν σχολαστικές. Επισημαίνω μόνο ότι μετά τις πρώτες εκπλήξεις και πριν καταλαγιάσει η αβεβαιότητα, όλοι έβαζαν την λυτρωτική λέξη «σενάρια» πριν από τις εκτιμήσεις τους, υπο-

βιβάζοντάς τες σε τετριμμένη περιγραφή όλων των ενδεχομένων. Έτσι, οι εκτιμήσεις αποκεντρώνονταν στο επίπεδο αναγνώστη π.χ. «Τρία τα σενάρια για τις εκλογές - έκπληξη μόνο οι εκλογές τον Οκτώβριο» (τίτλος και υπότιτλος του Βήματος 17/4). Το αποκορύφωμα αυτής της υψηλής (καθότι αλάνθαστης) δημοσιογραφίας αξίζει να παρατεθεί αυτούσιο. Στην πρώτη σελίδα οι πολύτιμες πληροφορίες του «Βήματος» κατά την επίμαχη Παρασκευή 29/3:

«Χθεςσινοβραδυνές πληροφορίες, ότι κατά τη σημερινή ψηφοφορία θα χρησιμοποιηθούν τελικώς ομοιόχρωμα (λευκά) ψηφοδέλτια, αναμένεται να επιβεβαιωθούν ή να διαψευσθούν από τα πράγματα σήμερα, πριν από την έναρξη της ψηφοφορίας». Ασφαλώς θα ερευνηθεί κάποτε το περιεχόμενο των εφημερίδων και των περιοδικών αυτής της περιόδου. Τολμώ μίαν υπόθεση εργασίας: ο διαθέσιμος χώρος πολιτικού ρεπορτάζ και αναλύσεων αυξήθηκε γεωμετρικά για να περιλάβει «εξ ποστ» όλα τα ενδεχόμενα της πραγματικότητας καθώς και όλες τις επιπτώσεις που θα είχε το τελικό μονοπάτι στις πολιτικο-ιδεολογικές θέσεις.

Εδώ σημειώνεται μια αντίφαση: αν μια οποιαδήποτε, έστω και κίτρινη, φυλλάδα έβγαине με την ψευδοανάλυση «εξ άντε»: «σήμερα θα ψηφίσει η Κ.Ε. τον Καραμανλή ή κάποιον άλλο», θα ήταν πολύ πιο κοντά στην αλήθεια, ενώ θα μάζευε τις ύβρεις και την περιφρόνηση όλων ότι απευθύνεται τουλάχιστον σε ηλίθιους. Σαφέστερη κατηγορία ότι προσβάλλει το Κοινοβούλιο κτλ. κτλ., ή και μηνύσεις για εξύβριση κόμματος, αν ισχύει, θα υφίστατο η φυλλάδα αν έλεγε μετά την πρώτη ψηφοφορία ότι «στην επόμενη τα ψηφοδέλτια θα είναι άσπρα ή άλλου χρώματος», ενώ δεν θα αμάρταине παρά κατά το ότι αναφέρει μια τριμμένη βεβαιότητα. Το αν τέτοια αρθρογραφία συνιστά θρίαμβο δημοσιογραφικό, το αφήνω προς μελέτην από τους καλύπτοντας τας στήλας. Ίσως τελικά αφαιρέσουν λίγα προφανή από τα γραφτά τους και προσθέσουν αλλά περισσότερο προφανή αλλά χρησιμότερα.

Και τώρα, για τη στερέωση της θεωρίας περί αγαθού γίγαντος, θα αρχίσω με τον εκλογικό νόμο. Υπάρχει η απλουστευτική εξήγηση ότι ο κόσμος τον θέλει γίγαντα και με την οικολογική εξήγηση όλοι οι οργανισμοί προσπαθούν να μεγαλώσουν όσο μπορούν περισσότερο. Γιατί όμως εφαρμόστηκε σύστημα απλής αναλογικής και όχι ενισχυμένης, με το οποίο η Δεξιά θα έμπαινε οριστικά στη γωνία; Διότι η Δεξιά έχει ήδη θρυμματιστεί και δεν αποτελεί απειλή. Δεν πρέπει όμως ο λαός να λησμονεί το άσκημο πρόσωπο της Δεξιάς που, τελετουργικά έστω, πρέπει να μαυρίζεται διαρκώς στις εκλογές. Άλλωστε η μάχη του φωτός κατά των δυνάμεων του σκότους είναι διαρκής —όπως λέει και η στρατευμένη Εκκλησία μας. Εκχωρεί λοιπόν ο αγαθός γίγας ορισμένες έστω ασήμαντες πιθανότητες ώστε να δημιουργηθεί σασπένς το οποίο λειτουργεί καθαρκικά και παιδευτικά για το λαό.

ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Για τον Γκράμσι

Μεταξύ Σαρτρ
και Αλτουσέρ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ • ΑΘΗΝΑ 1984

ΡΑΛΦ ΜΙΛΛΙΜΠΑΝΤ

Το Κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ • ΑΘΗΝΑ 1984

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΣΕΙΡΑ: «ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ», Δεινοκράτους 131
τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ και Σία, Τσιμισκή 78,
τηλ. 279 720

Σχετικά με την πρόταση υποστήριξης Σαρτζετάκη, συγκρατώ το σύντομο της εισήγησης και της αποδοχής από την Κεντρική Επιτροπή, που έδωσε λαβή για απαίσια περιπαικτικά σχόλια. Αν δεν ήταν αγαθός ο Γίγας θα δημιουργούσε εισηγήσεις, αντιεισηγήσεις και θυελλώδη διάλογο που θα κρατούσε επί επτάωρο. Έπειτα, θα προέκυπτε ο υποψήφιος μετά από αγωνιώδη ψηφοφορία. Γι' αυτήν την επιλογή υπήρχαν ένα σωρό φυσικές και καταστατικές δικαιολογίες: η ΚΕ δεν είναι άβουλο όργανο στα χέρια ούτε του εκτελεστικού ούτε καν του Αρχηγού και θα μπορούσε με φυσικότητα να αναιρέσει τις βουλές τους χωρίς να βλαφτεί το κύρος των άλλων οργάνων. Αυτή η τακτική θα είχε το πρόσθετο όφελος να μη δώσει λαβή στον Καραμανλή να παραιτηθεί πριν της ώρας του και να εμπλέξει τα πράγματα. Διαφανέστερη στάση από την επιδειχθείσα τελικά δεν θα μπορούσε να υπάρχει, γι' αυτό και θεωρώ τα αντίθετα σχόλια, όπως και την παραχάραξη της έννοιας της διαφάνειας, αήθεις μικροπολιτικές κινήσεις.

Η ψήφος Αλευρά είναι άλλη δοκιμή αγαθότητας. Τον μαρζινιστικό λογισμό ανέπτυξε ο ίδιος ο πρωθυπουργός, για τη δυνατότητα παραίτησης από την Προεδρία δέκα λεφτά προ της τελικής ψηφοφορίας. Αν δεν ήταν αγαθός ο Γίγας θα έκανε κάτι σατανικότερο: θα ζητούσε την έγκριση της Βουλής για την ψήφο Αλευρά, αλλά με αυξημένη πλειοψηφία των 180. Δεδομένου ότι γι' αυτό το θέμα η ψηφοφορία είναι φανερή τότε οι δυο, ή όσοι και αν ήταν οι εφιάλτες, δεν θα είχαν άλλη διέξοδο παρά να ψηφίσουν υπέρ ή να υποστούν τις σχεδόν γνωστές συνέπειες της αύριον. Απ' ό,τι φαίνεται θα γινόταν το πρώτο. Αφήνω τους συνταγματολόγους να διυλίσουν τον κώνωπα αν π.χ. για τέτοιο θέμα θα ήταν έγκυρη ή όχι η ίδια ψήφος του Αλευρά, αλλά και χωρίς αυτήν η Βουλή θα αποφάσιζε με ψήφους 181 υπέρ της εγκυρότητας. Ποιος τότε θα τολμούσε να αμφισβητήσει την ψηφοφορία του Προέδρου, όταν υπέρ Αλευρά και χωρίς αυτόν ψήφισαν περισσότερους απ' όσους χρειάζεται ο Πρόεδρος;

Και έρχομαι τώρα στα μπλε ψηφοδέλτια και τα άλλα μέτρα αυτοπροστασίας. Είναι το λεπτότερο σημείο όπου η δοκιμή της θεωρίας της αγαθότητας δεν αποδίδει πλήρως. Βέβαια, την ευθύνη για την επιλογή του είδους της ομοιομορφίας φαίνεται να είχε το Προεδρείο της Βουλής, οπότε δεν δοκιμάζεται το Κίνημα. Ακούστηκε πως η παραγγελία δόθηκε σε ιδιωτικό τυπογραφείο και υποστηρίχτηκε ανοήτως ότι αυτό έγινε για να μην υπάρξει διαρροή. Είναι πολύ πιθανότερο το Εθνικό Τυπογραφείο να μην είχε μπλε χαρτί διαθέσιμο.

Εν μέρει η υπόθεση της αγαθότητας επιβεβαιώνεται καθώς το ρίσκο της παραγγελίας το έφερε ακέραιο το Κίνημα: αν οι διαστάσεις δεν ήταν ίδιες ή έστω όμοιες, μεταξύ μπλε και άσπρων, θα υπήρχε κίνδυνος ακυρότητας (όλων ή μήπως μόνο των λευκών καθόσον λιγότερα; Ιδού μια θεωρητική απορία). Το γεγονός ότι δεν επελέγη επάλειψη με υλικό αόρατο εκπέμπον ακτινοβολία ανιχνεύσιμη (π.χ. ραδιούχο), αποδεικνύει όχι μόνο ισχυρότερα την αγαθότητά του αλλά ακόμη και πως δεν χρησιμοποιεί αμερικανούς συμβούλους. Τέλος, μια προκλητικότερη ιδέα με μικρότερη τεχνολογική εξάρτηση θα ήταν η ταχυδακτυλουργική παράδοση του φακέλου με όλα τα ψηφοδέλτια σε έμπιστο πρόσωπο και η παραλαβή απ' αυτό νέου κλειστού φακέλου. Αν κάποιος γινόταν αντιληπτός θα αποφάσιζε η Βουλή —ή έστω οι συνταγματολόγοι— αν ο βουλευτής έχει δικαίωμα να ρίξει οποιοδήποτε αντικείμενο θέλει στην κάλπη, ακόμα και κλειστό φάκελο. Άλλωστε ένας τέτοιος κλειστός φάκελος δεν μπορούμε να πούμε ότι έχει άγνωστο περιεχόμενο, άρα ο βουλευτής τελικά ψηφίζει απολύτως συνειδητά.

Με τη σύντομη αυτή διαδρομή σε εναλλακτικές δυνατότητες που δεν χρησιμοποιήθηκαν, καθίσταται ολοφάνερο ότι το ΠΑΣΟΚ περιορίστηκε στις αγαθότερες λύσεις. Κατά πόσον αυτό το λήμμα μπορεί να γενικευτεί, ας αποφασίσει μόνος ο ερευνητής. Το πρακτικό συμπέρασμα ωστόσο είναι απλό: δεν πρέπει το ΠΑΣΟΚ να συνεχίσει να πέφτει θύμα αυτών των επιλογών του. Έχει τα περιθώρια να αναλάβει υποψιασμένο και σκληρόν εκλογικόν αγώνα, γι' αυτό και δεν πρέπει να φεισθεί κανενός μέσου, παροχών, τηλεοράσεως, ακόμη και αμερικανικών συμβούλων. Ας μην ξεχνάμε πως και το επιτυχημένο επιτελείο των Βαλκανικών πολέμων του '12-'13 είχε οργανωθεί από Γάλλους στρατιωτικούς συμβούλους. Και τώρα για Βαλκανικούς αγώνες πρόκειται.

Στέλιος Π. Καφαντάρης

ASTOR MUSIC CENTER

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΚΛΑΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Σας παρουσιάζουμε τη σουηδική εταιρία BIS. Η εταιρία την οποία το 1974 ίδρυσε ο Robert von Bahr, είναι σήμερα η σημαντικότερη στην παραγωγή δίσκων κλασικής μουσικής στις σκανδιναβικές χώρες. Οι θαυμάσιες πολυτελείς εκδόσεις της τυπώνονται στα εργαστήρια Teldac στη Δυτ. Γερμανία, και συνοδεύονται από σχόλια σε τρεις τουλάχιστον γλώσσες. Η ευρεία θεματολογία της εκτείνεται από το μακρινό μεσαίωνα ως τον εικοστό αιώνα. Από την πλούσια αυτή συλλογή διαλέξαμε για σας:

* Τη μοναδική όπερα του Γιαν Σιμπέλιους «Η Κυρά του Πύργου» γραμμένη το 1896. Πρόκειται ουσιαστικά για μια αναβίωση με αυξημένο ενδιαφέρον, μιας και η μουσική του έργου προαναγγέλλει τη χρυσή περίοδο του συνθέτη. Αποτελείται από ένα πρελούδιο και οκτώ σκηνές. (BIS 250 & CD).
Παράλληλα μουσική για πιάνο του ίδιου συνθέτη ερμηνεύει ο Eric Tawaststjerna γιός του σημαντικότερου μελετητή του Σιμπέλιους, σε 4 μονούς δίσκους που περιλαμβάνουν Μπαγκατέλες, Σονάτες, Σονατίνες και πολλά άλλα κομμάτια (BIS 15, 169, 195, 196). Κλείνοντας, θα θυμίσουμε τις συμφωνίες του συνθέτη ερμηνευμένες από τη Συμφωνική ορχήστρα του Göteborg υπό τον N. Järvi, αποδομένες με το αίσθημα και το τόσο απαραίτητο γι' αυτήν τη μουσική χρώμα, το οποίο μόνο ένας Σκανδιναβός μπορεί να τους προσδώσει. Όλες οι συμφωνίες κυκλοφορούν και σε δίσκους κόμπακτ (BIS 221 η 1η, 252 η 2η, 228 η 3η, 263 η 4η, 222 η 5η, 237 η 6η).
* Όμως η BIS δεν ασχολείται μόνο με Σκανδιναβούς συνθέτες. Τρανή απόδειξη αποτελούν οι 4 δίσκοι με μουσική για λαούτο του 15ου και του 16ου αιώνα, αποδομένη από τον Jakob Lindberg, καθηγητή στο Βασιλικό Κολέγιο Μουσικής του Λονδίνου. Πρόκειται για Σκοτική, Αγγλική, Γαλλική και Ιταλική μουσική για λαούτο και κιταρόνε. (BIS 201, 211, 260, 226 αντίστοιχα).

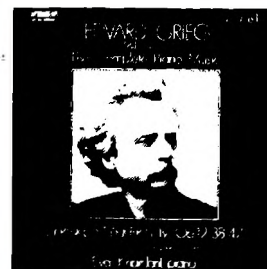
* Εξαιρετική δουλειά από μέρους του Gregorio Paniagua έχει γίνει στο διπλό δίσκο «La Spagna» που περιέχει κομμάτια 15ου, 16ου και 17ου αιώνα των Praetorius, Dalza, Ortiz, Cabezon, Caroso, dell' Encina, Farnaby, Trabacchi, Sweelinck, και άλλων, που βασίζονται στον ισπανικό αναγεννησιακό χορό «la Spagna». Αρκετά να σημειωθεί ότι η Αναγεννησιακή αυτή μουσική αποδίδεται από το συγκρότημα Atrium Musicae της Μαδρίτης με 80 διαφορετικά αυθεντικά όργανα της εποχής εκείνης, παράγοντας έναν ήχο εκπληκτικής διαύγειας.

* Σημειώνουμε ακόμα τη μοναδική συμφωνία του Edward Grieg με την εισαγωγή «Φθινόπωρο» καθώς επίσης και όλα τα έργα του για πιάνο αποδομένα από τη Σουηδό πιανίστα Eva Knardahl σε πρώτη έκδοση σε δίσκο (14 μεμονωμένοι δίσκοι, BIS 104 έως 117), τη δεύτερη συμφωνία έργο 16 και τη σουίτα Aladdin έργο 34 του Karl Nielsen (BIS 247 & CD).

* Από τον 20ό αιώνα σημειώνουμε την «Ιεροτελεστία της Άνοιξης» του Stravinsky σε μεταγραφή για πιάνο με τον Dag Achatz (BIS 188), το έργο «Psappha» του Ιάκη Ξενάκη μαζί με έργα των E. Carter και Per Norgard (BIS 256), τον βραβευμένο δίσκο με το συγκρότημα κρουστών Kroumata με έργα John Cage, Henry Cowell, Lundquist και Taira (BIS 232 & CD), και τις δύο συμφωνίες του Σουηδού συνθέτη Wilhelm Stenhammar (BIS 219 η 1η, 251 η 2η και CD).

* Τέλος, παραθέτουμε μερικούς ακόμη ενδιαφέροντες τίτλους, όπως: Ανθολογίες Μεσαιωνικής και Αναγεννησιακής μουσικής ερμηνευμένες από το συγκρότημα Juculatores Upsaliensis με αυθεντικά όργανα εποχής (BIS 3, 75, 120), Cantigas de Santa Maria (BIS 225), έργα για κιθάρα των Ponce, Sojo, Lauro, Barrio (BIS 33), Tarrega, Myers, Albeniz, Villa Lobos (BIS 233), με το νικητή του διαγωνισμού «Βασίλισσα Σοφία» 1979 κιθαρίστη Diego Blanco μουσική για φλάουτο και κιθάρα των Giuliani, Caruli, Baron, Ibert, Galilei, Castelnuovo Tedesco (BIS 30, 60, 90) με τον Diego Bianco και την Gunilla von Bahr.

Αν η BIS σας κίνησε το ενδιαφέρον ή την περιέργεια, ή και τα δυο μαζί, ελάτε να προμηθευτείτε τον πλούσια εικονογραφημένο κατάλογό της, ή, και γιατί όχι, και τους δίσκους της.

ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΗ ΣΕΡΒΙΑΣ 16, ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΜΟΥΣΙΚΗ ΓΩΝΙΑ, ΒΟΥΛΗΣ 12, ΤΗΛ. 3234269

Οι «βάρβαροι» βρέθηκαν - χάθηκαν οι «Θερμοπύλες»

Το άρθρο του Χρ. Λαζαρίδη που ακολουθεί, καθώς και τα προηγούμενα κείμενα των Δημ. Ψυχογιού και Στ. Καφαντάρη, συνεχίζουν το διάλογο για την Αριστερά, που, όπως τονίζαμε στο ΑΝΤΙ (τχ. 286), είναι αναγκαίος και τώρα και μετά τις εκλογές.

του Χρύσανθου Λαζαρίδη

Ο μέγας Μάγος του ΠΑΣΟΚ απεφάνθη: η προεκλογική εκστρατεία δεν θα διεξαχθεί «για τις ντομάτες και τα πορτοκάλια». Θα είναι μία σύγκρουση δύο κόσμων: της Δεξιάς και του ΠΑΣΟΚ. Όντως κ. Κουτσογιώργα, όπως τα καταφέρατε, οι εκλογές αυτές, όπως και οι Ευρωεκλογές πέρσι, όπως και οι Δημοτικές εκλογές το 1982, όπως και οι εκλογές του '81, θα είναι άσχετες με τα πραγματικά προβλήματα αυτού του τόπου —τα σχετικά ασήμαντα όπως οι ντομάτες και τα πορτοκάλια, αλλά και τα πιο σημαντικά, όπως η ελληνοτουρκική διαμάχη, οι ελληνοαμερικανικές σχέσεις, τα ελλείμματα, ο πληθωρισμός, η ανεργία και η επενδυτική αποξήρανση της ελληνικής οικονομίας. Θα είναι άσχετες επίσης —παρ' ό,τι διεξάγονται υπό τους θριαμβευτικούς παιάνες της «Αλλαγής»— με όλα τα μεγάλα προβλήματα του σοσιαλισμού: το πρόβλημα της αλλαγής των παραγωγικών σχέσεων, της ενεργού συμμετοχής των εργαζομένων στην ανάπτυξη, της αυτοδιαχείρισης, της πολιτικής δημοκρατίας, της αποκέντρωσης. Γι' αυτό και δε θα λύσουν κανένα απολύτως πρόβλημα, όπως δεν τα έλυσαν και όλες οι προηγούμενες εκλογικές αναμετρήσεις μετά το 1981.

Και η «σύγκρουση των δύο κόσμων»; Μήπως είναι άσχετη η έκβαση αυτών των εκλογών από τη μελλοντική πορεία της ελληνικής κοινωνίας; Ε, λοιπόν, καιρός είναι να πούμε μερικά πράγματα «έξω από τα δόντια»: Το ΠΑΣΟΚ, όλο κάτι τέτοιες ώρες θυμάται τη σύγκρουση των δύο κόσμων —όταν νιώθει καυτή την ανάσα της Δεξιάς στην πλάτη του και πραγματική την απειλή από το κόμμα του κ. Μητσοτάκη. Γιατί στην τετραετία που μεσολάβησε, και ιδιαίτερα στα πρώτα χρόνια της διακυβέρνησής του, είχε πολλές ευκαιρίες να βάλει τη Δεξιά οριστικά στο περιθώριο των εξελίξεων —και δεν το έκανε. Αντίθετα, πολιτεύτηκε με τρόπο που όχι μόνο ενίσχυε τη Δεξιά —ισχυροποιώντας μάλιστα τις πιο ρεβανσιστικές δυνάμεις στο εσωτερικό της— αλλά έθετε συστηματικά και την Αριστερά «στη γωνία». Γι' αυτό και δεν δικαιούται σήμερα να επικαλείται τον κίνδυνο από την άνοδο της Δεξιάς που το ίδιο, σε μεγάλο βαθμό τροφοδότησε.

Μήπως είναι υπερβολικός αυτός ο ισχυρισμός; Μήπως υποτιμάει το συνολικό έργο του ΠΑΣΟΚ και τις δυσκολίες που αντιμετώπισε;

Κάθε άλλο! Κανείς αριστερός δεν περίμενε βέβαια από το ΠΑΣΟΚ μια σοσιαλιστική κοσμογονία. Στο τέλος τέλος, για να πούμε και... του ΠΑΣΟΚ το δικίο, γιατί θα 'πρεπε τάχα το κίνημα του κ. Παπανδρέου να έχει λύσεις για όλα εκείνα τα

προβλήματα που για δεκαετίες διχάζουν την Αριστερά και ορίζουν την ιστορική κρίση της; Υπήρχαν, ωστόσο, ορισμένες «τομές» που και ώριμες ήσαν, και καθοριστικές μπορούσαν να αποδειχθούν για την έκβαση των εξελίξεων και το ΠΑΣΟΚ —στην αρχή τουλάχιστον της τετραετίας του— είχε και τη δύναμη, αλλά και το προφανές συμφέρον να τις επιβάλλει.

Ας ξεχάσουμε λοιπόν όλα αυτά που υποσχέθηκε το ΠΑΣΟΚ και δεν μπόρεσε τελικά να κάνει, για να δούμε εκείνα που μπορούσε εξ αρχής να επιτελέσει και δεν το τόλμησε, ακυρώνοντας την ίδια την Αλλαγή και υπονομεύοντας τον εαυτό του. Αυτά που μπορούσε να κάνει και δεν έκανε είναι και τα πιο ασυγχώρητα —αλλά δεν είναι πια ανεξήγητα. Αυτά αποκαλύπτουν και τις αξεπέραστες αντιφάσεις του...

Το άγχος των «μικρών» και η εθελotuφλία των «μεγάλων»

Οι «τομές» αυτές αφορούν κύρια το πεδίο της πολιτικής Δημοκρατίας. Το ΠΑΣΟΚ θα μπορούσε να λειτουργήσει όντως ανατρεπτικά για τις κυρίαρχες δομές του «καραμανλισμού», αν αποτολμούσε δυο βασικές μεταρρυθμίσεις:

— το «άνοιγμα» των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής ενημέρωσης σε όλες τις πολιτικές δυνάμεις

— την υιοθέτηση της απλής αναλογικής (κι εδώ όλοι ξέρουμε τι σημαίνει απλή αναλογική —ας μην παίζουμε με τις λέξεις).

Υπάρχουν βέβαια και κάποιοι —μάλλον ανόητοι— που υποστηρίζουν ότι τα αιτήματα αυτά εκφράζουν απλά το «άγχος» επιβίωσης των μικρών κομμάτων. Εδώ, βέβαια, θα μπορούσε κανείς να παρατηρήσει ότι η πολιτική ζωή αυτού του τόπου έχει ταλαιπωρηθεί πολύ περισσότερο (και ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια) από το άγχος των μεγάλων κομμάτων για αυτοδυναμία, παρά από τον αγώνα των μικρών κομμάτων για επιβίωση. Αν υπάρχει κάτι που προφανώς συγκαλύπτει τις κοινωνικές αντιθέσεις, που μετατρέπει τους ταξικούς αγώνες σε μάχες οριακών ποσοστών και προσωποποιεί τις πολιτικές συγκρούσεις, αυτό είναι αναμφισβήτητο ο μονοκομματικός χαρακτήρας του κράτους, το δικομματικό σύστημα και η αέναη σύγκρουση των δύο μονομάχων για τον έλεγχο της Απόλυτης Εξουσίας. Είναι τουλάχιστον παράδοξο, διαπρύσιοι εχθροί του Καραμανλή να προσχωρούν τόσο εύκολα στις πολιτικές υποθήκες του «καραμανλισμού».

Η ριζική αναδιάταξη στις σχέσεις πολιτικής εκπροσώπησης

και στα χαρακτηριστικά του πολιτικού συστήματος ήταν επι-
κτική, στην αρχή τουλάχιστον της τετραετίας —δεν απαιτούσε
καν συνταγματική μεταρρύθμιση— και θα έπαιζε αποφασιστι-
κό ρόλο στην οριστική περιθωριοποίηση της Δεξιάς. Αξίζει
λοιπόν να επιμείνουμε περισσότερο.

Ο φόβος της πολυφωνίας

Το ΠΑΣΟΚ, πράγματι, θα μπορούσε να 'χει «ανοίξει» την
τηλεόραση και το ραδιόφωνο. Όχι απλά να επιτρέπει, αλλά να
καλεί, να προσκαλεί και, εν ανάγκη, να προκαλεί όλα τα κόμ-
ματα να πάρουν θέση στα μεγάλα προβλήματα. Όχι ευκαιρια-
κά, αλλά συστηματικά και τακτικά. Να φέρει τη συζήτηση μέ-
σα σε κάθε σπίτι και την πολιτική αντιπαράθεση στην ουσία
των ζητημάτων, όχι στο ύφος και την προσωπικότητα των αρ-
χηγών.

Μια τέτοια καινοτομία θα άγγιζε κάθε πολίτη και θα αφαι-
ρούσε από τη Νέα Δημοκρατία κάθε προπαγανδιστικό πλεονέ-
κτημα. Ακόμα κι αν το ΠΑΣΟΚ «έχανε» όλες τις τηλεοπτικές
συζητήσεις, θα κέρδιζε δίκαια το φωτοστέφανο του αναμορφω-
τή των πολιτικών ηθών και του πρωτοπόρου στην εμπέδωση
γνήσιου δημοκρατικού διαλόγου.

Μια τέτοια μεταρρύθμιση, ωστόσο, έχει πολύ ευρύτερες κοι-
νωνικές επιπτώσεις. Αναπτύσσει τον πολιτικό λόγο στη θέση
των αρχηγικών μονολόγων. Καλλιεργεί την κριτική σκέψη και
εξαλείφει την άκριτη υποταγή στη μαγεία των συνθημάτων. Α-
πελευθερώνει κοινωνικές δυνάμεις από τον αρχηγικό χαρα-
κτήρα και τη γραφειοκρατική χειραγωγή των κομμάτων. Α-
κυρώνει το μεσσιανικό τους χαρακτήρα. Καθιστά την πολιτική
λιγότερο απρόσιτη, λιγότερο αδιαφανή, λιγότερο απεχθή
στους πολίτες. Αποφιλαθλοποιεί το πολιτικό σκηνικό και πο-
λιτικοποιεί την κοινωνία.

Γι' αυτό ακριβώς και δεν προωθήθηκε από το ΠΑΣΟΚ. Αν ε-
πιχειρούσε κάτι τέτοιο, το ΠΑΣΟΚ θα άνοιγε την προοπτική
και του δικού του μετασχηματισμού, της ακύρωσης όλων των
εμπεδωμένων χαρακτηριστικών του, της μονολιθικότητας,
του αρχηγισμού, του οργανωτικού συγκεντρωτισμού.

Ο ίδιος ο αυταρχικός χαρακτήρας του ΠΑΣΟΚ, το εμπόδιζε
να προχωρήσει σε μια τέτοια μεταρρύθμιση, το 1981.
Σήμερα, δεν είναι μόνο ο ακόμα απροσχημάτιστος αυταρχι-
σμός του, είναι και η ιδιαίτερα αυξημένη πίεση της Ν. Δημο-
κρατίας. Το 1981, το άνοιγμα της τηλεόρασης θα καταγραφό-
ταν σαν θαρραλέα δημοκρατική καινοτομία του ΠΑΣΟΚ. Σή-
μερα θα εκληφθεί σαν υποχώρηση στις πιέσεις του κ. Μητσο-
τάκη. Η μεγάλη ευκαιρία του 1981 πέρασε ανεπιστρεπτι και τι-
ποτε δεν εγγυάται ότι στο άμεσο μέλλον θα αποτολμηθεί αυτό
που δεν τολμήθηκε στις τότε ιδεώδεις συνθήκες.

Απλή αναλογική και απλή λογική

Το ΠΑΣΟΚ έχασε κι άλλη ευκαιρία, ακόμα πιο σοβαρή. Την
άμεση ψήφιση της απλής αναλογικής. (Σε όσους τελευταία
μπερδεύονται (;) με τις έννοιες, θυμίζω ότι απλή αναλογική εί-
ναι το εκλογικό σύστημα που εγγυάται ότι κάθε κόμμα κατα-
λαμβάνει τόσες θέσεις στο Κοινοβούλιο, όσες ακριβώς του α-
ναλογούν από τις ψήφους που πήρε).

Εδώ τα πράγματα είναι πολύ πιο σοβαρά: Αν είχε πραγματο-
ποιηθεί ένα τέτοιο βήμα, σήμερα η Δεξιά δεν θα 'χε καμιά απο-
λύτως δυνατότητα να κυβερνήσει, εκτός του ότι, κατά πάσα
πιθανότητα, θα 'χε διασπαστεί. Ας μην ξεχνάμε ότι η απλή α-
ναλογική —αντίθετα από ό,τι συμβαίνει με την «ενισχυμένη»—
ενθαρρύνει τη δημιουργία μικρών κομμάτων και επιταχύνει τη
διάσπαση όσων κομμάτων σπαράσσονται από χρόνια εσωτερι-
κή κρίση, όπως ήταν το 1981 το κόμμα της Δεξιάς. Φυσικά, με
ένα τέτοιο εκλογικό σύστημα και η αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ
θα πήγαινε περίπατο...

Προσοχή, όμως! Άλλο κοινοβουλευτική αυτοδυναμία, άλ-
λο πολιτική ηγεμονία! Υπάρχουν κόμματα που έχουν αυτοδυ-
ναμία εδρών, αλλά χάνουν όλο και περισσότερο τη δυνατότη-
τα να κυβερνήσουν, λόγω εσωτερικών αντιφάσεων κτλ. Τέτοια
ήταν άλλωστε και η περίπτωση της Ν. Δημοκρατίας μετά το
1979. Υπάρχουν, από την άλλη μεριά, κόμματα που ακόμα και
χωρίς να διαθέτουν αυτοδυναμία εδρών, μπορούν να διαδρα-
ματίσουν καθοριστικό ρόλο σε κυβερνήσεις συνασπισμού, λό-
γω της πολιτικής τους υπεροχής, της κεντρικής τους θέσης
στο πολιτικό σκηνικό, της δύναμής τους στο μαζικό κίνημα
κτλ. Για το ΠΑΣΟΚ, που έτσι κι αλλιώς είχε αναμφισβήτητη υ-
περοχή και πλήρη άνεση κινήσεων το 1981, το κλειδί που θα ά-
νοιγε την πόρτα του μέλλοντος ήταν η απλή αναλογική. Αν την
είχε θεσμοθετήσει έγκαιρα δηλαδή από το Νοέμβριο του '81 και
τον κεντρικό του ρόλο θα είχε ενισχύσει και την αριστερά θα εί-
χε βγάλει από τη γωνία, και τη Δεξιά θα είχε διασπάσει. Σήμε-
ρα, κατά συνέπεια, τα περιθώρια ελιγμών του ΠΑΣΟΚ θα ήσαν
σαφώς ευρύτερα, το πολιτικό κλίμα θα ήταν τελειώς διαφορε-
τικό, το δικομματικό σύστημα —έργο και υποθήκη του κ.
Καραμανλή— θα είχε πεθάνει, ο διπολισμός θα είχε από τα
πράγματα ξεπεραστεί. Κάτι τέτοιο, όμως, θα επέφερε κάποιες
απώλειες στο ίδιο το ΠΑΣΟΚ και θα το υποχρέωνε να δεχθεί
το δημοκρατικό διάλογο στις γραμμές του. Γιατί υπό συνθήκες
απλής αναλογικής, η διαγραφή «δια συνοπτικών διαδικασιών»
δεν αποτελεί πλέον φόβητρο για τους διαφωνούντες...

Θα είχε, ακόμα, εξαναγκάσει το ΠΑΣΟΚ να κυβερνήσει
στηριζόμενο περισσότερο στη συναίνεση της κοινής γνώμης
και την κινητοποίηση του μαζικού κινήματος, παρά στη χρησι-
μοποίηση της κεντρικής διοίκησης —δηλαδή του κράτους—
και την εκμαυλιστική κατάχρηση μεγαλόστομων συνθημάτων.
Θα ήταν ακόμα υποχρεωμένο —λόγω της διαφάνειας που επι-
φέρει η κατάργηση του δικομματισμού— να εκπονήσει ένα ο-
λοκληρωμένο πρόγραμμα πολιτικών πρωτοβουλιών, σ' όλους
τους τομείς της κοινωνικής ζωής, με σαφή ιεράρχηση προτε-
ραιότητων και προσεκτική πολιτική συμμαχιών —θα 'ταν δη-
λαδή υποχρεωμένο να αποκτήσει στρατηγική.

Μαζικό κίνημα και κρατισμός

Η απλή αναλογική, ωστόσο, και η κατάργηση του δικομμα-
τισμού που συνεπάγεται, έχουν ευρύτερες και μονιμότερες επι-
πτώσεις πάνω στην κοινωνία: Αποκρατικοποιούν τα κοινωνι-
κά αιτήματα· απαλλάσσουν τους ταξικούς αγώνες από την κη-
δεμονία του κράτους και του κυβερνητικού κόμματος· καταρ-
γούν το μύθο του κράτους-προστάτη και του κόμματος-
εργολάβου των συντεχνιακών διεκδικήσεων· θέτουν το πρό-
βλημα των συμμαχιών και αποκαλύπτουν τον πολιτικό χαρα-
κτήρα των κοινωνικών αναμετρήσεων· απελευθερώνουν το μα-
ζικό κίνημα από το συντεχνιακό κατακερματισμό του, καθι-
στούν δυνατή την ενοποίηση και την αυτόνομη συγκρότησή
του απέναντι στο κράτος· αποκαθιστούν τη διαφάνεια των πο-
λιτικών συσχετισμών μέσα στο κράτος και επιτρέπουν στο μα-
ζικό κίνημα να παρέμβει για να τους ανατρέψει· σπάνε το κομ-
ματικό μονοπώλιο της κρατικής εξουσίας και διαλύουν το μύ-
θο του αρχηγού-μεσσία που θα λύσει όλα τα λαϊκά
προβλήματα· επιτρέπουν στις λαϊκές δυνάμεις να βγουν από τη
μόνιμη βάση αναμονής. Ο κρατισμός —που εμπεδώθηκε στην
Ελλάδα από τη μονοκομματική εξουσία και το δικομματικό
σύστημα— είναι ο χειρότερος εχθρός του μαζικού κινήματος!

Μ' αυτόν ακριβώς τον εχθρό συνθηκολόγησε πλήρως το
ΠΑΣΟΚ. Χωρίς δισταγμούς και ταλαντεύσεις, ενέδωσε «ψυχή
τε και σώματι» στον πειρασμό του κρατισμού. Χωρίς στρατη-
γική και με συνεχώς οξυμμένες τις εσωτερικές του
αντιφάσεις, υποχρεώθηκε να στηριχθεί στην κοινοβουλευτική
αυτοδυναμία του, στον έλεγχο του κράτους, στην κομματική

χρησιμοποίηση της κρατικής ισχύος και των κρατικών πόρων. Η απλή αναλογική που αναιρεί το κομματικό μονοπώλιο του κράτους, είναι ασυμβίβαστη με το «κρατικοποιημένο» πλέον ΠΑΣΟΚ. Γι' αυτό και παρεπέμφθη στις καλές δυνάμεις. Μαζί της παρεπέμφθη στις καλές δυνάμεις και η προοπτική αυτόνομης συγκρότησης του μαζικού κινήματος. Ο καραμανλισμός πήρε την εκδίκησή του.

Ο «κρατισμός» τελικό στάδιο του ΠΑΣΟΚ

Μετά απ' όλα αυτά, τι μένει από τη «σύγκρουση των δύο κόσμων»; Απολύτως τίποτε! Η διεύρυνση της Πολιτικής Δημοκρατίας δεν προσέκρουσε σε κανένα εξωτερικό περιορισμό, σε καμία εξωτερική αντίσταση, σε κανένα κίνδυνο από τα έξω. Προσέκρουσε στο χαρακτήρα του ίδιου του ΠΑΣΟΚ. Ούτε ο Κ. Καραμανλής ούτε οι «προεδρικές υπερεξουσίες» μπορούσαν να τεθούν εμπόδιο σ' ένα τέτοιο «άνοιγμα». Άλλωστε και να ήθελε δεν είχε τη δυνατότητα να το εμποδίσει — μια σύγκρουση με τον πρωθυπουργό και τη Βουλή σε τέτοια ζητήματα, θα ισοδυναμούσε με πολιτική αυτοκτονία για τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ούτε είχε να φοβηθεί τίποτε το ΠΑΣΟΚ από τους αντιπάλους του. Το 1981, η Ν. Δημοκρατία ήταν ένα υποτονικό και σπαρασσόμενο κόμμα, με επικεφαλής ένα ελάχιστα δημοφιλή στις ευρύτερες δημοκρατικές μάζες αρχηγό, που ήταν για το ίδιο το κόμμα του λύση ανάγκης υπό μόνιμη αμφισβήτηση, χωρίς απόψεις για τα προβλήματα του τόπου, χωρίς συναίνεση της παράταξής του, χωρίς τίποτε...

Πρέπει να το πούμε καθαρά: το ότι το ΠΑΣΟΚ, στις 12 παρά πέντε, απομάκρυνε τον Καραμανλή, δεν το εξιλεώνει για όσα έκανε μες την τετραετία, ούτε για όσα δεν έκανε, ούτε για όσα κάνει σήμερα. Πολύ περισσότερο, η απομάκρυνση του Καραμανλή δεν προεξοφλεί σε καμία περίπτωση ότι το ΠΑΣΟΚ αν κερδίσει τις εκλογές θα πολιτευθεί διαφορετικά. Κάθε άλλο!

Ο πρώην Πρόεδρος, με τον οποίο αγαστώτατα συνεργάστηκε ο κ. Παπανδρέου και τον οποίο κατευόδωσε μετά πολλών επαίνων την 9η Μαΐου, συμβόλιζε αναμφισβήτητα μια πολιτική ισχυρών μονοκομματικών κυβερνήσεων, αυταρχικού κρατικού συγκεντρωτισμού, ασφυκτικού ελέγχου των μέσων μαζικής ενημέρωσης, μια πολιτική χρησιμοποίησης του δημόσιου προϋπολογισμού για τον κατακερματισμό και την εξουδετέρωση των λαϊκών απαιτήσεων: μια πολιτική «αποφασιστικής» αντιμετώπισης των λαϊκών κινητοποιήσεων και στο νομοθετικό επίπεδο, και στο πεδίο της καταστολής: μια πολιτική με-

τριοπάθειας και αυτοσυγκράτησης απέναντι στις τουρκικές προκλήσεις: μια πολιτική, τέλος, σταθερού φιλοδυτικού προσανατολισμού.

Απ' αυτή την πολιτική, το ΠΑΣΟΚ δεν διαφοροποιήθηκε. Ή, για την ακρίβεια, αποτόλμησε μερικές φραστικές διαφοροποιήσεις, για να συγκαλύψει την πλήρη προσχώρησή του προς τον κόσμο που εξέφραζε ο Κ. Καραμανλής.

Ο δρόμος για την κόλαση, ωστόσο, είναι δρόμος χωρίς επιστροφή. Όποιο κόμμα χρησιμοποιήσει το κράτος για την επέδωση της ενότητας και της κυριαρχίας του, γίνεται τελικά δέσμιό του κράτους, αιχμάλωτο του συγκεντρωτισμού και του αυταρχισμού που αποτυπώνει «επί δικαίων και αδικών» η γραφειοκρατική του δομή, η κατασταλτική του λειτουργία, ο ολοκληρωτικός του λόγος. Μετά τέσσερα χρόνια διακυβέρνησης, το ΠΑΣΟΚ συνειδητοποιεί σήμερα ότι δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς το μονοπώλιο της κρατικής εξουσίας.

...Οι βάρβαροι προ των Πυλών

Το ΠΑΣΟΚ φαίνεται να μην έχει κανένα απολύτως σχέδιο για το μέλλον. Δεν έχει, όμως, ούτε καν τη διάθεση να συζητήσει για τα προβλήματα του τόπου — τα προβλήματα που κληρονόμησε και δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει, αλλά και τα προβλήματα που το ίδιο δημιούργησε. Καταφεύγει, λοιπόν, στον κίνδυνο επιστροφής της Δεξιάς, ένα κίνδυνο που θα μπορούσε πολύ εύκολα να έχει εξουδετερώσει με ελάχιστο κόστος, σε ανύποπτο χρόνο. Ένα κίνδυνο που, σε τελευταία ανάλυση, το ίδιο το ΠΑΣΟΚ δημιούργησε σαν «αντίπαλο δέος». Τώρα που βρήκε τους «βάρβαρους», δεν έχει πια Θερμοπύλες να υπερασπισθεί.

Για ένα κόμμα χωρίς στρατηγική, ωστόσο, οι «Βάρβαροι» είναι πάντα μια κάποια λύση! Ζητάει λοιπόν σήμερα απ' όλους εμάς, απ' όλη την Αριστερά, να γίνουμε «αντι-βάρβαροι» — στην προκειμένη περίπτωση αντι-Δεξιοί. Ο κ. Παπανδρέου, όμως, είναι ο πρώτος διδάξας ότι όσοι θέλουν την κοινωνική αλλαγή δεν αρκεί να είναι απλώς αντιδεξιοί. Γι' αυτό και δεν θέλησε να συνεργαστεί, το 1974, στη δημιουργία ενιαίου Κεντρώου Κόμματος, παρά τις πιέσεις των παλαιών στελεχών της Ένωσης Κέντρου και των πολλών συνεργατών του. Για τον ίδιο λόγο δε θέλησε να προωθήσει κοινό μέτωπο της Αντιπολίτευσης ενάντια στη Ν. Δημοκρατία, το 1977. Είχε δώσει το ραντεβού του με την ιστορία και ήθελε να πάει μόνος. Σήμερα, ζητάει από τους αριστερούς, κάτι πολύ χειρότερο απ' ό,τι ο ίδιος απέρριψε στο παρελθόν: Όχι να συμμαχήσουν μαζί του, αλλά να τον υποστηρίξουν άνευ όρων. Αντιμετωπίζει, λοιπόν, τους αριστερούς σαν «περίοικους» της πολιτικής, σαν αφελή όχλο ατάκτων που μπορεί κανείς να τους κοροϊδεύει «κατά το δοκούν» και να τους μεταχειρίζεται ανάλογα με τις περιστάσεις, αλλά που δεν μπορεί να συνεργάζεται μαζί τους ή να δεσμεύεται απέναντί τους. Θέλει να συσπειρώσει τους Αριστερούς, αλλά αφήνοντας την Αριστερά απ' έξω, όμοια όπως προσχώρησε στον καραμανλισμό αλλά απέρριψε τον Καραμανλή...

Το ΠΑΣΟΚ θωρακίζεται σήμερα μέσα στο Κράτος, ζητώντας απ' όλους εμάς τους «περίοικους» να αποκτήσουμε νοοτροπία «περικυκλωμένων» και να διαφεντεύσουμε τη μονοκομματική εξουσία του ΠΑΣΟΚ. Αλλά, εμείς οι αριστεροί δεν μπορούμε να υπερασπίσουμε σήμερα το κάστρο που τόσα χρόνια πολεμάγαμε, το οχυρό του μονοκομματισμού, της κρατικής ασυδοσίας και του αυταρχισμού. Αν η Δεξιά θέλει να ξανακαταλάβει αυτό το κάστρο και το ΠΑΣΟΚ θέλει να το υπερασπισθεί «μέχρις εσχάτων» — δικαίωμά τους. Εμείς, πάντως, θέλουμε να το γκρεμίσουμε! Για να μην υπάρχουν πλέον «περίοικοι» και «παρίες» της πολιτικής. Για να μην υπάρχουν «κάστρα» και «βάρβαροι». Για να καταργηθούν οι Μεσσίες και οι μονομάχοι. Για να οικοδομηθεί η ανθρώπινη πολιτεία του δημοκρατικού σοσιαλισμού.

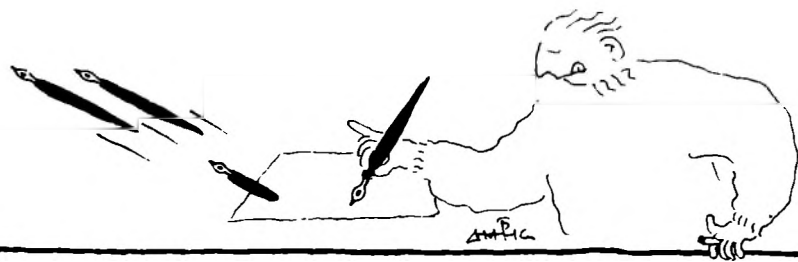
νηπιαγωγείο
το αστεράκι

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαθηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δαση μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο – Διδασκαλία και επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλατε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Τζελεποπούλου - Ευθυμίου
Βαλσαμώνος 4 και Άσκληπιοῦ τηλ. 6447830 – 3635419.

Χιλιάδες υπογραφές χωρίς νόημα

Η αθρόα δημοσίευση κειμένων με υπογραφές υπέρ του ενός ή του άλλου κόμματος, δημιουργεί ένα πρόβλημα πολιτικής ηθικής. Γιατί έτσι κι αλλιώς η υπογραφή ενός κειμένου από μια σειρά επώνυμους ανθρώπους δεν έχει άλλο νόημα πέρα από την ίδια την πράξη υποστήριξης ή καταγγελίας, δηλαδή είναι πάντα μια πράξη πολιτικής ηθικής. Κάθε άλλη ερμηνεία δεν αντέχει ούτε σε στοιχειώδη έλεγχο.

Προφανώς κανείς δεν πιστεύει πως η υπογραφή δηλώνει οτιδήποτε άλλο πέρα από μια στάση, μια τοποθέτηση, και στο μέτρο που αυτή συνδέεται μ' ένα επώνυμο πρόσωπο, ένα παράδειγμα που προτείνεται προς μίμηση.

Έτσι, οι υπογραφές που συγκέντρωνε παλιότερα η Αριστερά, με αίτημα την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων ή την κατάργηση των έκτακτων μέτρων που έθεταν το κομμουνιστικό κόμμα εκτός νόμου, είχαν ένα νόημα. Γιατί δήλωναν πρώτα απ' όλα τη δημοκρατική αλληλεγγύη κάποιων επώνυμων διανοουμένων που ανήκαν σε διαφορετικά πολιτικά κόμματα η εμπνέονταν από τις δημοκρατικές αρχές, προς τους διωκόμενους αγωνιστές. Αυτές οι υπογραφές δεν ήταν δωρεάν, ούτε μπορούσαν να εξοφληθούν ληξιπρόθεσμα.

Ακόμα και οι υπογραφές συμπάραστασης στην προδικτατορική ΕΔΑ είχαν το ίδιο νόημα. Τουλάχιστον επιχειρούσαν να σπάσουν το κλίμα της τρομοκρατίας και να νομιμοποιήσουν την κατασυκοφαντημένη Αριστερά.

Μετά τη μεταπολίτευση του 1974 όλα αυτά τα επιχειρήματα σταδιακά ακυρώθηκαν. Το παράδοξο είναι πως η πρακτική

συνεχίστηκε και φυσικά το νόημά της αλλοιώθηκε.

Η συλλογή υπογραφών κάτω από ένα κείμενο που προεκλογικά υποστηρίζει ένα κόμμα, έπαψε να δηλώνει την προσήλωση σε κάποιες αρχές και υπογράμμιζε πλέον τη συσπειρωτική ικανότητα του κόμματος. Παράλληλα η συνεχής διαρροή του αρχικού νοήματος, οδηγούσε σε μια πράξη υπεραναπλήρωσης πολλαπλασιάζοντας τον αριθμό των υπογραφών που κρίνονταν αναγκαίες για να καταστήσουν ένα κείμενο αξιόπιστο ή φερέγγυο, συγχέοντας επώνυμους και ανώνυμους.

Το επόμενο βήμα ήταν αυτό που ζούμε ετούτες τις μέρες. Η υπογραφή ενός κειμένου ολοκληρώνει την τροχιά της και από πράξη πολιτικής ηθικής μετατρέπεται στο αντίθετό της, σε πράξη σκόπιμη, ανταλλάξιμη και διαπραγματεύσιμη. Είναι μια ακόμα κίνηση σε μια στρατηγική δημόσιων σχέσεων που εκτελείται ή αναιρείται ανάλογα με τους συσχετισμούς, τις προσδοκίες, τις υποσχέσεις ή τις απάτες. Οι υπογράφωντες δεν υπηρετούν πλέον κάποιες αρχές, υπηρετούν πρώτα από όλα τον εαυτό τους.

Από αυτή τη σκοπιά, δεν θα ήταν άστοχο να θυμηθούμε σε μέρες δύσκολες ένα κείμενο του Τ. Αντόρνο που κυκλοφόρησε πρόσφατα σε ελληνική μετάφραση. (Minima Moralia, μετ. Β. Τομανάς, «Εκδοτική Ομάδα»).

Το γεγονός ότι σήμερα η πολιτική ηθική θεωρείται παρωχημένη αξία η άλλη μορφή μιας αλαζονικής ιδιοτελείας, δεν μπορεί να είναι τόσο πειστικό επιχείρημα ώστε να την καταργήσει.

Ψάρι στο νερό

Από τότε που ο εκτεταμένος διανεμητικός μηχανισμός της υπερσυγκεντρωμένης βιομηχανίας έχει αντικαταστήσει τη σφαίρα της κυκλοφορίας, αυτή έχει αρχίσει μια παράξενη ύστερη ύπαρξη. Αφού τα μεσιτικά επαγγέλματα χάνουν την οικονομική τους βάση, οι ιδιωτικές ζωές αναριθμητών ανθρώπων γίνονται ζωές αντιπροσώπων και μεσαζόντων στην πραγματικότητα, ολόκληρο τον ιδιωτικό τομέα τον καταβροχθίζει μια αινιγματική δραστηριότητα που φέρει όλα τα γνωρίσματα της εμπορικής ζωής, ενώ στην πραγματικότητα δεν υπάρχει τίποτα για παζάρεμα. Όλοι αυτοί οι ταραγμένοι άνθρωποι, από τον άνεργο μέχρι το δημόσιο άντρα που μπορεί ανά πάσα στιγμή να συγκεντρώσει πάνω του την οργή εκείνων των οποίων τις επενδύσεις αντιπροσωπεύει, πιστεύουν ότι μόνο με την κατανόηση, την επιμέλεια, την υποτακτικότητα, τα κόλπα και τις κατεργαριές, δηλαδή με τις ιδιότητες των εμπόρων, μπορούν να αποκτήσουν την ευνοία της εκτελεστικής εξουσίας που την φαντάζονται πανταχού παρούσα, και γρήγορα δεν υπάρχει σχέση που να μη την βλέπουν σαν "γνωριμία", καμία ορμή που να μη λογοκρίνεται πρώτα μήπως παρεκκλίνει από το παραδεδομένο. Η έννοια των "γνωριμιών", μια κατηγορία της μεσολάβησης και της κυκλοφορίας, δεν ευδοκίμησε ποτέ στην κατεχοχρήν σφαίρα της κυκλοφορίας, στην αγορά, αλλά σε κλειστές και μονοπωλιακές ιεραρχίες. Τώρα που ολόκληρη η κοινωνία γίνεται ιεραρχική, αυτές οι μυστηριώδεις "γνωριμίες" εξαπλώνονται κι εκεί όπου υπήρχε ακόμη μια επίφαση ελευθερίας. Η ανορθολογικότητα του συστήματος δεν εκφράζεται στην οικονομική μοίρα του ατόμου λιγότερο καθαρά απ' ό,τι στην παρασιτική του ψυχολογία. Παλιότερα, όταν υπήρχε ακόμη κάτι σαν τη δυσφημισμένη αστική διάκριση ανάμεσα σε επαγγελματική και ιδιωτική σφαίρα, μια διάκριση που τώρα φτάνουμε σχεδόν να την αναπολούμε— εκείνον που επεδίωκε πρακτικούς σκοπούς στην ιδιωτική του ζωή τον κοίταζαν καχύποπτα και τον θεωρούσαν άξεστο λαθρέμπορα. Σήμερα, βλέπουν σαν αλαζονι-

κό, ξένο και άπρεπο το να αναλαμβάνει κάποιος μίαν ιδιωτική δραστηριότητα χωρίς κανένα φανερό υστερόβουλο κίνητρο. Το να μην "επιδιώκει" κάτι είναι σχεδόν ύποπτο: καμία βοήθεια προς άλλους, σ' αυτό τον άγριο κι αθέμιτο ανταγωνισμό, δεν αναγνωρίζεται αν δεν τη νομιμοποιούν κάποιες ανταπαιτήσεις. Αναριθμητοί άνθρωποι κάνουν επάγγελμά τους την κατάσταση που προέκυψε από τη διάλυση των επαγγελμάτων. Είναι οι ευχάριστοι άνθρωποι, οι κοινωνικοί που αρέσουν σ' όλους, οι δίκαιοι, που συγχωρούν μεγαλόψυχα κάθε προστυχιά και καταδικάζουν αδέκαστα σαν συναισθηματισμό κάθε μη τυποποιημένη ορμή. Απαραίτητοι, γιατί γνωρίζουν όλα τα κανάλια και τις τρύπες της εξουσίας, μαντεύουν τις πιο απόκρυφες κρίσεις της και ζουν διαδιδοντάς τις με επιδεξιότητα. Βρίσκονται σε όλες τις πολιτικές παρατάξεις, ακόμη κι εκεί που η απόρριψη του συστήματος θεωρείται δεδομένη, και, μ' αυτό τον τρόπο, έχουν διαμορφώσει έναν χαλαρό και πολυμήχανο δικό τους κομφορμισμό. (1) Συχνά γίνονται συμπαθείς εξαιτίας μιας κάποιας καλοσύνης τους, μιας ευγενικής τους παρέμβασης στη ζωή των άλλων: η ανιδιοτέλεια σαν καιροσκοπισμός. Είναι έξυπνοι, πνευματώδεις, με ευαισθησία στις αντιδράσεις τους: έχουν αναστιλώσει τη νοοτροπία του παλιού εμπόρου με τις προχθεσινές ψυχολογικές ανακαλύψεις. Απατούν όχι από ενόρμηση, αλλά για λόγους αρχής, και αξιολογούν ακόμη και τον εαυτό τους σαν κέρδος που δεν το δίνουν σε κανέναν άλλο. Με το πνεύμα, τους συνδέει και εκλεκτική συγγένεια και μίσος: είναι πειρασμός για τους σκεπτόμενους, μα κι οι χειρότεροι εχθροί τους. Γιατί αυτοί είναι που επιτίθενται ύπουλα και εξοντώνουν τις τελευταίες εστίες αντίστασης, τις ώρες, που μένουν ακόμη ελεύθερες από τις αξιώσεις του μηχανισμού. Ο καθυστερημένος τους ατομικισμός δηλητηριάζει ό,τι λίγο έχει απομείνει απ' το άτομο.

T. Adorno

1. Κομφορμισμός (ή σε άλλους κομφορμισμός): η συμμόρφωση με τυποποιημένα πρότυπα συμπεριφοράς και σκέψης.

Η συνάντηση του δημιουργικού αυτοσχεδιασμού

Το σημαντικότερο, ίσως, πολιτιστικό γεγονός των τελευταίων ημερών —γιατί, ευτυχώς, υπάρχουν και αυτά μέσα στο κλίμα της προεκλογικής υστερίας— είναι οι εκδηλώσεις του φεστιβάλ PRAXIS που άρχισε στις 2 Μαΐου και τελειώνει στις 13 Μαΐου. Πρόκειται για το φεστιβάλ δημιουργικής μουσικής που ξεκίνησε στην Αθήνα, το 1980, και κατάφερε να δημιουργήσει ένα πολύ σοβαρό θεσμό στα μουσικά μας πράγματα. Στόχος του είναι η παρουσίαση των πιο δημιουργικών τάσεων στο χώρο της σύγχρονης μουσικής και ταυτόχρονα η προβολή των Ελλήνων μουσικών που εκφράζονται και πειραματίζονται σ' αυτό το χώρο. Οι φετινές εκδηλώσεις του PRAXIS καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα αισθητικών αναζητήσεων, με τη συμμετοχή πολλών αξιόλογων μουσικών που, παρά την διαφορετική τους εθνικότητα, παράδοση και κουλτούρα, συναντιούνται σε ένα πολύ σημαντικό κοινό σημείο: στην προσφορά τους και την αγάπη τους για ένα κατεξοχήν εκφραστικό μουσικό είδος: το δημιουργικό αυτοσχεδιασμό.

Η συζήτηση με τον ιδρυτή και διευθυντή του φεστιβάλ PRAXIS Κώστα Γιαννουλόπουλο, που ακολουθεί, περιστρέφεται κυρίως γύρω από την ιδεολογία που διέπει το PRAXIS και το είδος της πολιτιστικής πρότασης που διατυπώνει.

Χριστίνα Ντουνιά

Barrett sisters: μια αναφορά στις ρίζες της Jazz, με spirituals και gospel songs.

ΕΡ: Κύριε Γιαννουλόπουλε. Το φεστιβάλ PRAXIS, πραγματοποιείται φέτος για πέμπτη χρονιά. Πώς θα εκτιμούσατε αυτή την πρώτη πενταετία; Ποιος θα ήταν δηλαδή ο απολογισμός;

ΑΠ: Ο στόχος του PRAXIS είναι πάντα να μπορεί να δίνει μια συγκροτημένη άποψη για τις νέες τάσεις στο χώρο που αποκαλούμε δημιουργική μουσική. Έτσι, ένας απολογισμός που νοείται σαν «επίτευξη στόχου», έχει για μας θετικό πρόσημο, δηλαδή ξέρουμε ότι αυτόν τον στόχο τον πετυχαίνουμε. Εκεί, σ' αυτό το σημείο προσδιορίζουμε το PRAXIS, γιατί με την πραγματοποίηση του προγράμματός του κάθε χρονιά, ξέρουμε ότι έχουμε διατυπώσει μια πολιτιστική πρόταση, που αντίστοιχα προσδιορίζει και τον ιδεολογικό μας προσανατολισμό.

ΕΡ: Το PRAXIS διαπνέεται από μια συγκεκριμένη αντίληψη· πώς θα την ορίζατε;

ΑΠ: Πιστεύουμε ότι «χρεώνουμε» τον κοινωνικό χώρο με ένα «συμβάν» που μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο στη ζωή κάποιου. Ας πούμε, λοιπόν, ότι η μουσική του PRAXIS, σαν συμβάν και όχι σαν θέαμα, είναι αυτό που καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε την οργάνωση του φεστιβάλ. Μπορεί να φαίνεται αρχικά σαν μια θέση για μια εναλλακτική μουσική, στην ουσία όμως πρόκειται για έναν εναλλακτικό τρόπο σκέψης και ζωής.

ΕΡ: Πώς υποδέχθηκε το κοινό αυτή την πρωτοβουλία; Έχει δημιουργηθεί ένα κοινό που ενδιαφέρεται για τη σύγχρονη δημιουργική μουσική;

ΑΠ: Η μόνη απάντηση που μπορώ να δώσω είναι ότι ο καθένας ακούει τη μουσική σύμφωνα με τις ανάγκες του και οι ανάγκες αυτές «παιζονται» σε διαφορετικά επίπεδα, ψυχολογικά, πολιτιστικά, κοινωνικά, αισθητικά, πολιτικά, κτλ. Φαίνεται ότι η ανταπόκριση που δείχνει το κοινό στο PRAXIS, οφείλεται στο γεγονός ότι αποκαλύπτει ανάγκες (που η καθημερινή πρακτική τις αλλοτριώνει ή τις εξαφανίζει), έστω και αν η αποκάλυψη αυτή γίνεται με ένα κατεξοχήν μεταφυσικό μέσον, όπως η μουσική.

ΕΡ: Πέρα από ένα λίγο - πολύ μυημένο κοινό, πιστεύετε ότι οι εκδηλώσεις του PRAXIS ενδιαφέρουν γενικότερα τη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα στο χώρο της μουσικής;

ΑΠ: Πραγματικά δεν ξέρω τι σημαίνει «σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα», όταν όλος ο πλανήτης καλύπτεται από ένα όλο και καλύτερα οργανωμένο σύστημα πληροφωριών, που καθορίζει έναν όλο και περισσότερο κοινό τρόπο ζωής. Γνωρίζουμε ότι το PRAXIS δεν αντιστοιχεί σε μια αισθητική που καταναλώνεται μέσα στην καθημερινή εμπειρία

(μουσικά πάντα μιλάω), αλλά το οργανώνουμε με την πεποίθηση ότι σαν σύγχρονοι άνθρωποι πρέπει να δουλεύουμε για το αύριο και όχι για το σήμερα. Πέστε μου, αν ξέρετε να υπάρχει κάποιο άλλο φεστιβάλ στη χώρα μας, που ολόκληρο το πρόγραμμά του να βασίζεται σε σημερινές εκφράσεις με προοπτικές στο αύριο. Αυτό ακριβώς είναι που μας εμπνέει, το να δουλεύουμε για το αύριο. Για το σήμερα έχουν δουλέψει άλλοι που ανήκουν στο χτες.

ΕΡ: Στο φετινό πρόγραμμα γίνεται μια προσπάθεια να συνδυαστούν ρεύματα που γεννήθηκαν μετά την Free Jazz, με την ανατολική μουσική παράδοση. Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το νήμα που συνδέει μουσικούς σαν τον Anthony Braxton, τον Σάκη Παπαδημητρίου, τους Calro Jazz Band και τους Βασίλη Σούκα και Γιώργο Κόρο; Μέχρι πού μπορεί να φθάσει ένα τέτοιο πείραμα;

ΑΠ: Για να δούμε σωστά το φετινό PRAXIS, πρέπει να έχουμε μια άποψη για το σύνολό του και να μην το παρατηρούμε αποσπασματικά. Για μας δημιουργικότητα είναι η φαντασία, είναι η ικανότητα να υλοποιείς εικόνες μέσα από τον αυτοσχεδιασμό. Έτσι, ο αυτοσχεδιασμός, από εκφραστικός τρόπος γίνεται κάτι περισσότερο, γίνεται ενεργειακό πεδίο, όπου κάθε εκφραστική κατεύθυνση αποκτά ένα δυναμικό χαρακτήρα —σαν ιδίωμα πια, σαν στίλ. Δεν πρόκειται λοιπόν για πείραμα, αλλά για μια δια-πολιτιστική συνάντηση που επισυμβαίνει όχι στο πρόγραμμα «ενός ακόμα φεστιβάλ», αλλά σε ένα χώρο που δημιουργείται από την αυτοσχεδιαστική ελευθερία και θέλει κάθε μουσική έκφραση, παγκόσμιο δημιουργικό λόγο. Εδώ συναντιούνται οι κουλτούρες των ατόμων και όχι περιπλανώμενων κρατικών αντιπροσώπων. Εδώ πρόκειται για κοινωνικό συμβάν και όχι για διεργασίες παραγωγής θεάματος τουριστικού τύπου. Το λέω αυτό, γιατί στη χώρα μας τα περισσότερα πολιτιστικά προγράμματα οργανώνονται από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού.

Anthony Braxton (πνευστά) και Andrew Cyrille (κρουστά): εμφανίζονται μαζί την Κυριακή 12 Μαΐου.

ΕΡ: Το PRAXIS δεν εξαντλείται στα κοντσέρτα του Φεστιβάλ. Ασχολείται παράλληλα με την παραγωγή δίσκων, την έκδοση βιβλίων κτλ. Ποια είναι η αναγκαιότητα αυτών των πολλαπλών δραστηριοτήτων και ποιο όραμα εξυπηρετεί;

ΑΠ: Μια πολιτιστική πρόταση, για να διοχετευτεί στο κοινωνικό σώμα επιλέγει διάφορα μέσα. Έτσι και μεις επιλέγουμε συγκεκριμένα μέσα, όπως οι δίσκοι, οι εκδηλώσεις για το κοινό, τα βιβλία κτλ. Όλα αυτά εξυπηρετούν την ανάγκη για μια ολοκληρωμένη και συγκεκριμένη διατύπωση αυτής της πολιτιστικής πρότασης. Το όραμά μας είναι να μπορούμε εμείς οι ίδιοι να οργανώνουμε το δικό μας δημιουργικό χώρο και να ζούμε ανάλογα. Τίποτα λιγότερο, τίποτα περισσότερο.

ΕΡ: Διαπιστώνουμε από το έντυπο

πρόγραμμα του φεστιβάλ, ότι στην αρχικά μοναχική πορεία σας, έρχονται να προστεθούν ορισμένοι κρατικοί φορείς, όπως το ΥΠΠΕ, το ΥΝΓΑ, κ.ά. Ποια είναι τα όρια αυτής της συνδρομής, πρόκειται για μια απλή αναγνώριση των προσπαθειών σας, ή έχει το χαρακτήρα κάποιας ουσιαστικότερης υποστήριξης;

ΑΠ: Δεν ξέρω αν οι κρατικοί φορείς που μας συνδράμουν φέτος, έχουν πειστεί πραγματικά για την αναγκαιότητα του PRAXIS. Εξάλλου ο στόχος μας δεν είναι να τους πείσουμε! Πάντως, βοηθηθήκαμε με μερικά μικρά ποσά φέτος. Τώρα, αν αυτό έγινε προς αναγνώριση των προσπαθειών μας, όπως με ρωτάτε... Και μόνο η ιδέα με κάνει να νιώθω σαν απόστρατος! Το αν η βοήθεια αυτή έχει το χαρακτήρα κάποιας πιο ουσιαστικής υποστήριξης, είναι κάτι που θα το μάθουμε του χρόνου! □

ΚΕΔΡΟΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ
Ίσως νά 'ναι κι έτσι
μυθιστόρημα

ΜΑΡΙΑ ΜΗΤΣΟΡΑ
Η περιλήψη του κόσμου
μυθιστόρημα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
ΕΞΟΡΚΙΖΟΝΤΑΣ ΘΑΝΑΤΟ
μυθιστόρημα

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΤΣΩΝΗΣ
Τα μάτια των περαστικών
πεζογραφήματα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γεωργίου Γενναδίου 6 - Τηλ. 36.15.783
Ζαλόγγου 6 - Τηλ. 36.02.007 - 36.17.826

ΒΙΒΛΙΟ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

ISAAC ASIMOV

Οι άγγελοι του διαστήματος
Μετ. Λίτσα Ψαραύτη
Εικονογράφηση Bernard Colonna
Εκδ. Στ. Πατάκη, Αθήνα 1985,
σελ. 70

Στο βιβλίο αυτό ο Ισαάκ Ασίμωφ, γνωστός συγγραφέας επιστημονικής φαντασίας μας αφηγείται την ιστορία του μικρού Τζόνθαν, που μαζί με την μητέρα του, που είναι επιθεωρήτρια πλανητών, επισκέπτονται έναν καινούργιο πλανήτη. Στο μυστηριώδη πλανήτη ο μικρός ήρωας συναντά μια μικρή ρόδα, ένα εξωγήινο πλάσμα, με το οποίο γίνονται καλοί φίλοι. Το πρόβλημα που απασχολεί τον Τζόνθαν είναι πώς θα μπορέσει να πείσει τη μητέρα του ότι τα πλάσματα που κατοικούν σ' αυτόν τον πλανήτη έχουν νοημοσύνη και αισθήματα και πρέπει να μείνουν στον τόπο τους και με ποιο τρόπο θα τα γλυτώσει από την κατακτητική μανία των ανθρώπων.

Μια ιστορία γραμμένη με τρυφερότητα που διασκεδάει τα παιδιά και συγχρόνως τα προβληματίζει.

ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΛΑΒΑΝΗ

Μύθοι του Αισώπου
Εικονογράφηση:
Αντώνη Καλαμάρα.
Εκδ. Στ. Πατάκη, Αθήνα 1985,
σελ. 32.

Ο αρχαίος παραμυθάς, ο Αίσωπος, ήξερε τις αλήθειες της ζωής να τις αναδिकνύει με τη μορφή μύθων. Τα παραμύθια του είναι βαθιά ριζωμένα στη λαϊκή συνείδηση και εξακολουθούν να αντέχουν στο χρόνο και να διαβάζονται ευχάριστα από μικρούς και μεγάλους. Η Ελένη Βαλαβάνη «εκσυγχρονίζει» χωρίς να αλλοιώνει την ουσία τους, πέντε μύθους του Αισώπου που μιλάνε για την πικρία και τις ανθρώπινες αδυναμίες, αφήνοντας το «επιμύθιο» (δίδαγμα) να βγαίνει αβίαστα, χωρίς την πίεση ενός βαρετού διδακτισμού.

Καλαίσθητη η εικονογράφηση του Αντώνη Καλαμάρα, καμωμένη με χιούμορ και όμορφα χρώματα.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ

Η ασπίδα
Ελεύθερη διασκευή για παιδιά:
Ελένη Γ. Βαλαβάνη
Εκδ. Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα
1984, σελ. 92.

Τη γνωστή κωμωδία του Μεγάνδρου, κορυφαίου της Νέας Αττικής Κωμωδίας διασκευάζει για τα παιδιά η Ελένη Γ. Βαλαβάνη. Η υπόθεση του έργου ξεκινάει

από τη σπασμένη ασπίδα του πολεμιστή Κλεόστρατου, που βρήκε ο παιδαγωγός του Δάος στο πεδίο της μάχης δίπλα σ' ένα νεκρό στρατιώτη, τον οποίο επειδή ήταν παραμορφωμένος, δεν μπόρεσε να αναγνωρίσει και τον νόμισε για τον Κλεόστρατο. Αναγγέλλει λοιπόν το θάνατό του, πράγμα που αποτελεί την αφορμή σειράς κωμικοτραγικών καταστάσεων και παρεξηγήσεων, που διαλύονται με την εμφάνιση του Κλεόστρατου, που βέβαια δεν ήταν νεκρός, αλλά αιχμάλωτος.

ΘΕΑΤΡΟ

Τ.Σ. ΕΛΙΟΤ
Κοκταίηλ πάρτυ
Μετ. Μ. Χαιρετάκη
Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 189

Ο Τ.Σ. Έλιοτ, παράλληλα με την ποίηση και τη δοκιμιογραφία, ασχολήθηκε, μετά το 1935 και με τη συγγραφή θεατρικών έργων. Το «κοκταίηλ πάρτυ» (1940) είναι το τρίτο κατά σειράν θεατρικό του έργου· γεννήθηκε από μια σύνδεση ανάμεσα στον αρχαίο μύθο και την παραδοχή της σύγχρονης κοινωνικής κωμωδίας, όταν η ερωτική ολοκλήρωση, αποτελεί την υπέρτατη ευτυχία για τους άνδρες και τις γυναίκες. Η υπόθεση του «κοκταίηλ πάρτυ» έχει διπλή προέλευση. Ο κεντρικός άξονας του έργου στηρίζεται στην «Άλκηστη» του Ευριπίδη, όπου μία σύζυγος που πέθανε αντί για το σύζυγό της, ανασταίνεται με την παρέμβαση του Ηρακλή. Στο «Κοκταίηλ πάρτυ» μια σύζυγος που εγκατέλειψε το σπίτι της επιστρέφει. Και στις δύο ιστορίες ένας γάμος που τελείωσε, πρέπει να ξαναρχισεί.

Ο Έλιοτ απομακρύνεται αρκετά από τον πυρήνα της «Άλκηστης» και στρέφεται κυρίως στην παρατήρηση των ανθρωπίνων σχέσεων: «Σε κάθε συνάντηση συναντάμε έναν ξένο». Μια παρατήρηση που τον οδηγεί ενίοτε στη διατύπωση ηθικών παραινήσεων: «Μη στραγγαλίζεται ο ένας τον άλλο με πεθαμένες αναμνήσεις».

ΜΑΡΓΚΕΡΙΤ ΝΤΥΡΑΣ

Οι οδογέφυρες
Μετ. - πρόλογος:
Κωστούλα Μητροπούλου
Εκδ. Γκοβόστη, σελ. 63

Τα τεμάχια διαμελισμένου πτώματος που ανακαλύφθηκαν στις σκευοφόρους διαφόρων αμαξοστοιχιών, οδηγούν την αστυνομία στην οδογέφυρα Επινέ-Συρ-Ορζ, όπου συλλαμβάνονται οι εκτελεστές του φοβερού εγκλήματος. Είναι ένας ήσυχος συνταξιούχος σιδηροδρομικός και η γυναίκα του, κι οι δυο γύρω στα εξήντα· το θύμα, πρώτη τους ξαδέλφη, κωφάλαλη, που ζούσε μαζί τους κάπου 27 χρόνια. Τα

αίτια του εγκλήματος παρέμειναν ανεξιχνίαστα.

Αυτή είναι η αφορμή για τη συγγραφή του έργου, που έχει όλα τα χαρακτηριστικά του ιδιότυπου ύφους της Μαργκερίτ Ντυράς. Η εμμονή στις λεπτομέρειες, η μετάθεση του κεντρικού δράματος σε τρία πρόσωπα, η παράλληλη δράση μέσα από γεγονότα που «γίνονται» από τρίτους, αλλά αφήνουν στους κεντρικούς ήρωες.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ / ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΝΤΡΕΑ ΝΕΝΕΔΑΚΗ
Ο Σηκουάνας, το σπίτι μου
Εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα 1984, σελ. 237

Το μυθιστόρημα του Αντρέα Νενεδάκη τοποθετείται χρονικά στα χρόνια της δικτατορίας και αναφέρεται κυρίως στη ζωή της ελληνικής ιμπεριαλιστικής, στο Παρίσι. Ο συγγραφέας καταθέτει τα προσωπικά του βιώματα και τις εμπειρίες από τη ζωή των αυτοεξόριστων· διάφανη είναι μερικές φορές η σχέση των μυθιστορηματικών του ηρώων με υπαρκτά πρόσωπα με τα οποία συναναστράφηκε, συμμερίστηκε μαζί τους ελπίδες, αγωνίες και απογοητεύσεις.

Ο αναγνώστης πληροφορείται ακόμη για κάποιες άγνωστες πτυχές δράσης των Ελλήνων του Παρισιού την εποχή της χούντας, όπως η απόπειρα για σχηματισμό εξόριστης ελληνικής κυβέρνησης στον Μονπαρνάς και την δημιουργία Ταμείου Αλληλεγγύης.

ΣΑΣΑ ΤΣΑΚΙΡΗ

Κλειστή Στροφή
Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1985, σελ. 87.

Στο μυθιστόρημα αυτό, η συγγραφέας, πραγματοποιώντας μια σύγχρονη διερεύνηση μέσα από τις τραγικές εμπειρίες του εμφύλιου, θέτει ερωτήματα διαχρονικά και αναπάντητα: είναι οι άνθρωποι ελεύθεροι ν' αποφασίζουν για τη ζωή τους; Ποια είναι τα όρια αυτής της ελευθερίας.

Η κεντρική ηρωίδα του βιβλίου, δραστήρια, εργαζόμενη γυναίκα, ζει και κινείται στη δεκαετία του '60 χωρίς καθόλου να θυμίζει το παρελθόν της, ένα παρελθόν ηρωικό και τραγικό συνάμα. Ωστόσο, οι μνήμες υπάρχουν ανεξίτηλες, όπως υπάρχουν και οι αφορμές που τις εγείρουν ξαφνικά, μέσα σε μια φαινομενικά ήσυχη καθημερινότητα.

Γραφή άμεση, απομυθοποιητική που ανιχνεύει με ειλικρίνεια τα γεγονότα και τα βιώματα της δραματικής εικοσαετίας 1940-1960.

ΠΟΙΗΣΗ

ΜΑΡΙΑ ΞΕΝΟΥΔΑΚΗ
Πέμτη διάσταση
Εκδ. Γνώση, Αθήνα 1984, σελ. 66.

«Ξαπλωμένη κάτω από την ε-

λιά / δίπλα μου είναι ακουμπισμένα δυο βιβλία της φυλακής, / μια πέτρα γεμάτη ήλιο ξεκουράζεται / ύστερα από αιώνες τιμωρίας, / απέναντι οι κόκκινες στέγες του χωριού / απλώνουν τα χέρια τους στον ουρανό / και δυο βράχοι πιο κάτω κλαίνε, / το καυτό κορμί τους το δροσίζει η μουρμούρα της θάλασσας. / Λένε πως γεννήθηκα μελαγχολική, / ύστερα απ' όλα αυτά / και το χέρι μου ορίζω / και την καρδιά μου δίνω διάσπαρτα στο γαλάζιο σύμπαν. / Μόνο ανθρώπους να μη συναντήσω».

Δ.Π. ΚΩΣΤΕΛΕΛΙΟΥ
Της Ερμόνης ποιήματα
Εκδ. Γλάρος, Αθήνα 1984, σελ. 54.

«Οι πέτρες εδώ έχουν μνήμη / η μνήμη κυκλοφορεί στις φλέβες τους. / Πάνω στις πέτρες / ο ασβέστης συντηρεί τη μνήμη. / Κάτω απ' τις πέτρες / κοιμάται η Δήμητρα / αιώνια συντρόφισσα / των μνημείων, των μνημόσυνων, της ζωντανής Περσεφόνης, / αιώνια ερωμένη του θανάτου. / Και πάνω στο φως του ήλιου / και στο στραβάτισμα της θάλασσας / οι δυο καβαλλάρηδες / συνοδεύουν αδιάκοπα / τις μνήμες, τις συσσωρεύουν / τις πλέκουν, τις αδραχτίζουν / τις κεντούν, / πλουμίζοντάς τις, / οι δυο καβαλλάρηδες / ο Μιχάλης κι ο Γαβριήλ, / αγόρια του ήλιου και της θάλασσας / αγόρια αγαπημένα / της Δήμητρας παιδιά, / με τη μνήμη απ' την πέτρα / χαρακωμένη / στις λαβές των σπαθιών τους, / μας συνοδεύουν / στο καθημερινό μας ταξίδι / το ατελεύτητο».

ΕΝΤΜΕ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

Είναι η μνήμη του ουρανού
Εκδ. Ίκαρος, Αθήνα 1984, σελ. 103

«Βυθίζομαι μες στη χλιδή τ' ονειρίου / στα δαμασκηνά πορφύροχρωμα μετάξια / και τα παχιά χαλιά / οσμίζομαι τ' αρώματα της ηδονής / κι ο ήχος μιας φλογέρας / πλημμυρίζει το κενό του χώρου γύρω / ένα όνειρο φυγής / που με τυλίγει μέσα στα χρώματα / στην αίσθηση / να ξεχαστώ / να ξεχάσω / την ένδεια / τη γύμνια / και την απόγνωση / τη μοναξιά / και την απώλεια. / Ο μόνος πλούτος π' απόμεινε / η φαντασίωση ...».

ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΙΧΑΚΗ

Υποβρύχιο φως
Εκδ. Πλέθρον, Αθήνα 1984, σελ. 46.

«Υποβρύχιο φως, / το δειλινό παίζει μαζί του / κι ο βυθός / και το σκούρο ναυάγιο / φωτίζονται / κι η όραση, / θαλασσινή γλυκειά μαγεία, / κι οι στεναγμοί των κυμάτων / κι οι μορφές των ψαριών / και αυτό το φως, ολόκληρη ζωή / υποβρύχιο / φως· / κι ο δύτες παιχνιδίζει / ψάχνοντας, / κι η θάλασσα ταραζεται / λυτράνοντας / και το φως / τώρα πια... / Υποβρύχιο φως, / μια ζωή».

ΕΝ ΚΑΙΡΩ ΕΙΡΗΝΗΣ!

● Με αυτό τον τίτλο πήραμε το γράμμα που δημοσιεύουμε στη συνέχεια. Αναφέρεται στη πρόσφατη αυτοκτονία φαντάρου στο ΚΕΤΘ και τις συνθήκες που επικρατούν εκεί:

Τη νύχτα του στρατού κάπνιζα άσπρα τσιγάρα κι άνοιξα τρύπα στο κορμί επιτέλους να περάσει αυτή η ανδροβόρα γυναίκα

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

(του άγνωστου στρατιώτη).

Την Κυριακή 5/5/1985 στο Κέντρο Εκπαιδύσεως Τεθωρακισμένων στην Αυλώνα, το επονομαζόμενο στρατόπεδο των «Μαύρων» αυτοκτόνησε στη σκοπιά του ο 19χρονος στρ. Δαμουλάκης Βασίλης έσκυψε πάνω στο όπλο του πίεσε την σκανδάλη κι άνοιξε τραύμα διαμπερές στο στήθος του.

Οι αιτίες παραμένουν άγνω-

στες. Εκείνο που είναι γνωστό είναι οι συνθήκες, το περιβάλλον που όλα εκτυλίσσονται. 3 - 4.000 στρατιώτες στριμώχνονται σε θαλάμους όπου ο ήλιος ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ να μπει. Σαν να ήταν επιμελώς έτσι κατασκευασμένοι. Οι υπηρεσίες για τους «τυχερούς» είναι 5 ημ. μέσα 1 έξω ενώ πολύ συχνά παρατηρούνται και περιπτώσεις 15 ή και 30 μέσα 1 έξω. Και αυτή η πολυπόθητη 1 αρχίζει στις 8μ.μ. για να τελειώσει στις 11.30 το βράδυ. Κι ας απέχει το στρατόπεδο 50 χλμ. από την Αθήνα κι ας κάνει το τραίνο μια ώρα για να φτάσει.

Η άσκοπη εργασιοθεραπεία είναι η πρακτική εφαρμογή της «υπέροχης και επιστημονικής» άποψης: «Δεν πρέπει να έχουν καιρό να σκέφτονται». Ο στρατιώτης αντιμετωπίζεται σαν ένα άλλο «εξάρτημα» του τανκς που πρέπει να λειτουργήσει μπορεί δεν μπορεί, θέλει δεν θέλει. Κι ας «χαλάσει» στο τέλος. Προκρούστες βαθμοφόροι κονταίνουν ότι περισσεύει: επιθυμίες, δάκρυα, Ι-ΔΕΕΣ. Και πάντα με το γαμωσταυρίδι στο στόμα.

Πεφωτισμένοι διοικητές ιλών

και επιλαρχιών (όχι όλοι βέβαια) τηρούν κατά γράμμα —λέει— τον τύπο με μεθόδους που μετατρέπουν το υπάρχειν απλά σε αναπνέειν και το σκέπτεσθαι σε απέραντη ησυχία, κατανυκτική σιωπή μέσα στο μυαλό.

Κι όπου βεβαία δεν τα καταφέρνει η ελαττωματική και κομπλεξική παρουσία τους, τα καταφέρνει η παντοδυναμία του βαθμού τους. Γιατί ο περιβόητος 20-Ι επιτάσσει ο φαντάρος πρώτα να υπακούσει και να εκτελέσει και κατόπιν μεσ' από το χώμα και μετά την ισοπέδωση, αν θέλει να παραπονεθεί. Τα περίφημα αντίγραφα μπουντρομίων, τα πειθαρχεία του ΚΕΤΘ βοηθούν αρκετά. Καθημερινά στέλνονται στο 401 στρατιώτες για να περάσουν από το περίφημο Ν-Ψ δηλαδή νευροψυχιατρικό, λόγω ψυχολογικών φαινομένων. Κι όσοι δεν χωράνε στα πούλμαν, παρακαλάμε τους γιατρούς να μας βγάλουν ελεύθερους υπηρεσίας για να λασκάρουμε λιγάκι ή να γλιτώσουμε τη νύχτα στο πειθαρχείο. Γιατί κάθε τιμωρία στο ΚΕΤΘ σημαίνει ύπνο στο πειθαρχείο με τα νερά και τα ποντίκια.

Εδώ μέσα λοιπόν την Κυριακή το βράδυ, ο συνάδελφός μας Δημουλάκης, πολίτης εν στολή, αυτοκτόνησε στη σκοπιά του.

Ως συνήθως ο κύριος Δροσολιάννης ήταν μακριά και δεν άκουσε τον πυροβολισμό. Ευτυχώς όμως έχει εκδημοκρατίσει

το στρατό. Από τη γωνία η δεξιά χαιρετά, η προεκλογική μάχη άρχισε ο σοσιαλισμός τρίζει και η αριστερά που και που κατορθώνει να δακρύζει.

Στο μεταξύ οι στρατιώτες στις σκοπιές, οπλίζουν ξανά τα όπλα τους. Μα όλο λάθος σημαδεύουν. Όλο λάθος...

Στα χαρακώματα της Αυλώνας
Ένας στρατιώτης
ΠΟΥ ΦΟΒΑΤΑΙ

ΤΙ ΘΥΜΙΖΕΙ;

● Μ' αυτό τον τίτλο «φίλοι του ΑΝΤΙ» από τη Ζάκυνθο μας έστειλαν μια ανακοίνωση της Νομαρχίας Ζακύνθου, της οποίας το κείμενο δημοσιεύουμε στη συνέχεια. Αντίγραφο της ανακοίνωσης με ημερομηνία 2 Απριλίου 1985 και Αριθ. Πρωτ. 2386 υπάρχει στη διάθεση της σύνταξης του περιοδικού.

ΘΕΜΑ: Υποβολή Κατάστασης

1. Σας παρακαλούμε να φροντίσετε για την υποβολή στη Νομαρχία κατάστασης του προσωπικού της Υπηρεσίας σας, που δεν προσήλθε στην β' φάση της ενημέρωσής του σε θέματα παροχής Α' Βοηθειών η οποία έγινε στις 29 Μαρτίου 1985 στο Πνευματικό

ΣΤΗΝ ΕΡΤ-2

Θεία πάθη αδικημένου βιομήχανου...

Ο αναγνώστης μας Φίλιππος Φιλίππου μας έστειλε την επιστολή που ακολουθεί. Τη δημοσιεύουμε χωρίς σχόλια και για τους άπιστους Θωμάδες παραθέτουμε και τα σχετικά πειστήρια.

ΕΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

Από το σύγγραμμα του καθηγητή Α. Αγγελου Θ. Νεζερίτη. Παραγωγή: Αγγελος Νεζερίτης. Μουσική επένδυση: Χριστόδουλος Χάλαρης. Το ντοκιμαντέρ περιλαμβάνει 7 σημαντικά βυζαντινά μνημεία της περιόδου της ακμής της βυζαντινής τέχνης: 1) Οσίοι Λουκάς Λεβάνδειος, 2) Μοναστήρια Μετεώρων, 3) Εκκλησία Παρηγορήτισσα Αρτας, 4) Άγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης, 5) Καπνικαρέα, 6) Μυστράς, 7) Νέα μονή της Χίου.

Φίλοι του Αντί,

Σας αποστέλλω αντίγραφο της προκήρυξης που μοίραζε ο καθηγητής Αγγελος Θ. Νεζερίτης στο ΕΒΕΑ τον Δεκέμβρη του 1982, όπου ανάμεσα στα άλλα τερπνά τα βάζει με τους πλάνους ψευδοπροφήτες (του ΠΑΣΟΚ) και του σοσιαλισμού γενικά «του διαλύσαντος και κηδεύσαντος την ελληνικήν οικονομίαν μας».

Αν μείνατε σίτι και είδατε τη τηλεόραση θα βλέπατε τον ανώτερο καθηγητή να εξαπολύει πυρίνους λόγους υπέρ του «ενανθρωπισθέντος θεού» και την «υπερβασιν του θείου» με ύφος και θερμή και λεξιλόγιο που συνδύαζε

τις γοητευτικές φράσεις του Γεωργίου Παπαδοπούλου με τις περιτεχνες προτάσεις του Στέλιου Ράμφου (του υμέτερου), της Αλίκης Νικολαΐδου, της Ελένης Κυπριού και τους δρος Γιάννη Γαλανού (το κρυμμένο πρόσωπο της επανάστασης).

Κι όλ' αυτά στην εκπομπή «Βυζαντινά αριστουργήματα» της 13.4.85, που ευγενώς του παρέχώρησε η ΕΡΤ-2, πληρώνοντάς του ένα σωρό λεφτά από το υστέρημα της, διότι η εκπομπή ήταν και παραγωγή του καθηγητή.

Επειδή φοβάμαι πως οι αρμόδιοι της ΕΡΤ-2 αγνοούν το χουντικό παρελθόν, παρόν και μέλλον του Αγγελου Θ. Νεζερίτη, ας σπεύσουν να διαβάσουν την «Ελεύθερη Ώρα» και τους «Νέους Ανθρώπους» του τελευταίου μήνα, κι εκεί θ' ανακαλύψουν πως όχι μόνο προορίζεται να μπει στη λίστα της ΕΠΕΝ, αλλά και ότι για λόγους προβολής του αυτά τα έντυπα τον παρουσίαζαν ως υποψήφιο για την Προεδρία της Δημοκρατίας!

Σε μια εποχή όπου ο ελληνικός

λαός στερείται το δικαίωμα ν' ακούει και να βλέπει απ' τα τηλεοπτικά μέσα κόμματα και οργανώσεις, που δεν είναι μέσα στη Βουλή, ο καθηγητής Νεζερίτης ανακάλυψε το Δούρειο Ίππο που τον οδήγησε στην άλωση της ΕΡΤ και επί πληρωμή!

Προτείνω όθεν στις γιορτές των Χριστουγέννων ή του προσεχούς Πάσχα να φτιάξει μια παρό-

μοια εκπομπή ο Κώστας Ζουράρις και να την πουλήσει στην ΕΡΤ, ώστε και το θέμα να πιάσει, που τόσο το ξέρει καλά και το κόμμα του να βοηθήσει, ανοίγοντάς του το δρόμο προς την τηλεόραση —κι αυτό χωρίς ίχνος ειρωνείας.

Ευχαριστώ
για τη φιλοξενία
Φίλιππος Φιλίππου

ΕΚΛΟΓΑΙ 13^{ης} ΚΑΙ 14^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1982 ΕΙΣ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ Θ. ΝΕΖΕΡΙΤΗΣ
ΤΕΩΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε.

Σύνθημά μας: 'Υποστήριξ της παραγωγικής ιδιωτικής πρωτοβουλίας. 'Απολλαγή από τον άποτυχόντα σοσιαλισμόν

(ΑΔΙΚΗΜΕΝΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΕ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ, ΘΥΜΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ)

Αγαπητέ Συνάδελφε,

Κατόπιν επίμονου προτροπής πολυαριθμών άγαπητών μου φίλων εκ του Βιομηχανικού και Εμπορικού κόμμου των Αθηνών, κατέστη άδυ-

γνώμης, διά την άξιοκρατίαν, διά την πραγματικήν δημοκρατίαν και ούχι την καταστάσαν όχλοκρατίαν και άναρχίαν, διότι κατά τόν φιλόσοφον Πλάτωνα «Ανορχίας μείζον ούκ έστιν κακόν», ήτοι έάν υπάσκειν ηγευλότερον κωλύει άπεί τών ά-

Κέντρο Ζακύνθου και να μας γνωρίσετε τους λόγους στους οποίους οφείλεται η μη προσέλευσή του, ή η αποχώρησή τους πριν από τη λήψη της ενημέρωσης.
2. Οι σχετικές απαντήσεις σας παρακαλούμε να περιέλθουν στη Νομαρχία το αργότερο μέχρι την Τρίτη 9 Απριλίου 1985.

Θεωρήθηκε για την ακρίβεια
Ο Προϊστάμενος
Η Νομαρχία

ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΑ

● Από τον Αλ. Χατζησπύρου, πήραμε το ακόλουθο γράμμα σχετικό με την υπόθεση Μπέσκου και όσα έγραψε το περιοδικό.

Αγαπητό «Αντί»,

Νομίζω ότι είδαν σαν ευκαιρία την επιπολαιότητα δημοσιευμάτων του Τύπου και με τον τίτλο τα «παραλειπόμενα» της δίκης του Μπέσκου, που δημοσιεύθηκαν στο 282 τεύχος της 1ης Μαρτίου, οι συνεργάτιδες σας Α.Μ. και Μ.Π. μας δίνουν την προσωπική τους άποψη, αμφίβολα τεκμηριωμένη.

Οι κυρίες συνεργάτιδες σας, παρασυρμένες ίσως από προσωπικά πάθη μας αναφέρουν.

α) Το νομοσχέδιο που κατέθεσαν στην ιταλική Βουλή οι φεμινίστριες, βάσει του οποίου, απαγορεύεται η κυκλοφορία των ανδρών από τις 9 το βράδυ ως τις 5 το πρωί. Δηλαδή κατά τη γνώμη των 5.000 (μέσα στα 50.000.000 πληθ. της Ιταλίας) που υπέγραψαν, πριν τις 9 το βράδυ, δεν θα γίνονται βιασμοί. Είναι δημοκρατική αντίληψη αυτή;

β) Τα βάλανε με τον εισαγγελέα που εξαίρεσε γυναίκα ένορκο. Αν θα μελετούσαν τις δικαστικές αποφάσεις σε βιασμούς, ή απόπειρες βιασμών, με γυναίκες Πρόεδρους και δικαστές θα δικαιολογούσαν ίσως την πράξη αυτή.

Εδώ θα αναφερθώ στη δίκη βιασμού της υπερ-αιωνόβιας από ένα 45χρονο και ένα στρατιώτη των οποίων η δίκη, έγινε πρόσφατα.

Δηλαδή το συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι μας ενδιαφέρει η κεφαλή επί πίνακι του βιαστή και το πρόβλημά μας είναι μήπως τιμωρηθεί 2 ή 3 χρόνια λιγότερο και δεν σωφρονισθεί.

Κυρίες μου, το πρόβλημα είναι κοινωνικό με ρίζες —επιστημονικά αποδεκτό— βιολογικές. Έπρεπε πριν γράψετε οτιδήποτε, να δείτε κατά πόσο γνωρίζετε αυτό το άγνωστο ον, για σας, που λέγεται άνδρας, και μετά κάνετε οποιοδήποτε κριτική, διότι θα είναι πιο υπεύθυνη. Όταν είστε μάνες, του άνδρα γιου σας, του πλένετε μέχρι τα πόδια κι όταν γίνεστε γυναίκα του του ζητάτε να τα πλύνει μόνος του. Και μετά μιλάτε για πατριαρχία μέσα στην ελληνική οικογένεια. Η ιστορία μας έχει διδάξει ότι οι δούλοι κάνουν τους αφέντες κι όχι οι αφέντες τους δούλους.

Στο Ισραήλ οι βιαστές θάβονται στην άμμο, και οι γυναίκες που απατούν τους άνδρες τους σφάζονται σαν κατσίκια. Ίσως αυτοί οι νόμοι γραφτοί και άγραφοι, σας βολεύουν.

Για μένα δημοκρατία σημαίνει ΝΑΙ στην πρόληψη και ΟΧΙ στην καταστολή.

Για να γίνει δε πρόληψη, χρειάζεται επιστημονική, κοινωνική και πολιτική σοβαρότητα.

Δυστυχώς οι σχέσεις των δύο φύλων είναι ένα λεπτό και σοβα-

ρο πρόβλημα, που δεν επιδέχεται άλλες καιροσκοπικές επιπολαιότητες και ανευθυνότητες.

Ελπίζοντας ότι το γράμμα μου θα δημοσιευθεί.

Ευχαριστώ για την φιλοξενία, και κατά τα άλλα καλή δημοσιογραφική προσπάθεια του περιοδικού σας.

Αλέξανδρος Χατζησπύρου

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΩΝ

● Ο αναγνώστης μας Σ.Α., πτυχιούχος της Φιλοσοφικής μας έστειλε το γράμμα που ακολουθεί. Αναφέρεται στη διαδικασία του διορισμού στο Δημόσιο και συγκεκριμένα στα προβλήματα που δημιουργούνται σε όσους δεν αποδέχονται κατ' αρχήν το διορισμό τους.

Φίλοι του «Αντί»,

Θα 'θελα με το γράμμα μου αυτό, να θίξω ένα πρόβλημα —προσωπικό και που ίσως όμως να απασχολεί και άλλους συναδέλφους. Αυτό της άρνησης διορισμού στην εκπαίδευση.

Μέχρι τώρα η αντιμετώπιση από την πολιτεία αυτών που δεν αποδέχονται τον διορισμό τους είναι η εξής:

Ο υποψήφιος για διορισμό είχε δικαίωμα, μετά την άρνησή του να υποβάλει ξανά αίτηση διορισμού μετά από δύο χρόνια και τοποθετούνταν στη σειρά μετά από όσους είχαν εν τω μεταξύ πάρει πτυχίο και κατά το χρονικό αυτό διάστημα.

Δηλαδή, με τον σημερινό ρυθμό πρόσληψης εκπαιδευτικών —φιλόλογων, αν κάποιος τολμήσει να μη δεχτεί —για πολλούς και διάφορους λόγους— το διορισμό του θα πρέπει να περιμένει για τον επόμενο, ουσιαστικά, άλλα πέντε έως επτά χρόνια.

Και αναρωτιέμαι: γιατί τόση δόση εκδίκησης; Είναι τόσο παράλογο, τόσο καταδικαστέο να μην μπορεί κάποιος να μπει στο σώμα των «λειτουργών» της εκπαίδευσης; Να μην έχει την ελευθερία, τη δυνατότητα να ρυθμίσει τη ζωή του, σύμφωνα με τις δικές του ανάγκες, εκτιμήσεις και προσανατολισμούς; Γιατί ουσιαστικά, ένας διορισμός, όπως και να το κάνουμε, προδιαγράφει με μαθηματική ακρίβεια τη μελλοντική ζωή του και εξέλιξη, μέχρι τη... σύνταξη.

Σήμερα με τον συνωστισμό που παρατηρείται και το οξύ πρόβλημα των χιλιάδων αδιόριστων ίσως φαντάζει λίγο αταίριαστο, παράφωνο η άρνηση της «θαλπωρής» και της σιγουριάς, της «εξασφάλισης» που παρέχει μια θέση στο Δημόσιο.

Όμως, νομίζω, ότι το κράτος, και κύρια μια σοσιαλιστική κυβέρνηση, έχει υποχρέωση να συμεριζείται τα προβλήματα των πολιτών της, και να μη λειτουργεί καταναγκαστικά.

Σαν λύση λοιπόν σ' αυτό το

πρόβλημα θα πρότεινα, όσοι δεν δέχονται τον διορισμό τους, να μπορούν να ξαναπροσληφθούν, αφού το επιθυμούν, με μόνη προϋπόθεση —περιορισμό, ότι δεν υπάρχουν άλλοι αδιόριστοι που πήραν πτυχίο την ίδια χρονική περίοδο.

Με την ελπίδα ότι θα υπάρχει χώρος στο περιοδικό —προεκλογική περίοδος γαρ— για να χωρέσει και αυτό το γράμμα και με μεγαλύτερες προσδοκίες ότι θα υπάρξει κάποια δικαιότερη αντιμετώπιση του προβλήματος από την κυβέρνηση.

Φιλικά
Σ.Α.

ΥΓ. Για να αποφευχθεί κάποια παρεξήγηση: η άρνηση διορισμού εννοείται ότι γνωστοποιείται στο ΥΠΕΘ πριν την ανακοίνωση του τόπου διορισμού του εκπαιδευτικού ή αν θέλετε καλύτερα ζητείται η αναβολή διορισμού.

Η ΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ

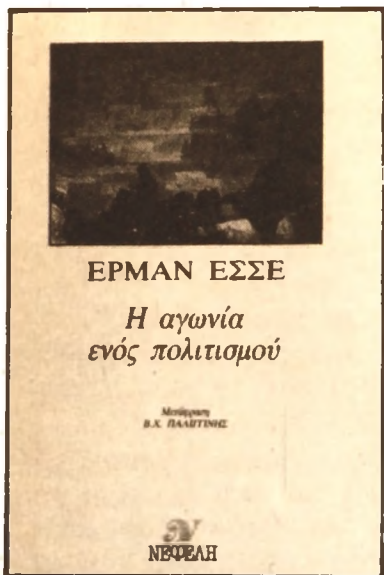
● Από την Πάτρα, ο Δημ. Καλανδράκης υποβάλλει ένα προφανές ερώτημα:

Αγαπητό «Αντί»,

Από το ρεπορτάζ των εφημερίδων («Βήμα» 30-4) παρακολούθησα ότι στη διακομματική για την αφισορρύπανση και την ηχορύπανση στις 29-4, ο μιν εκπρόσωπος της ΕΔΑ, παρά τη συνεργασία του κόμματός του με το ΠΑΣΟΚ, έθεσε έντονα το ζήτημα της δίκαιης μεταχείρισης όλων των κομμάτων από την τηλεόραση, ο δε εκπρόσωπος του ΚΚΕ εσ. (μόνος από όλους τους άλλους) θεώρησε ορθό να του επιτεθεί αποκρουώντας ιδιαίτερα το αίτημα της ΕΔΑ για κάποιο ελάχιστο, όχι βέβαια ανάλογο των άλλων κομμάτων, χρόνο στην τηλεόραση.

Διερωτώμαι και ρωτώ: αυτή, λοιπόν, είναι η στάση του ΚΚΕ εσ. απέναντι στ' άλλα μικρά κόμματα; Αυτό είναι το δημοκρατικό και πλουραλιστικό «ύφος και ήθος» για το οποίο αυτοσεμνύνεται το ΚΚΕ εσ.; Κι επειδή απ' όλη τη σχετική θεματογραφία της «Αυγής» καθαρά προβάλλει ότι οι ανάλογες διεκδικήσεις του ΚΚΕ εσ. —ορθές στον πυρήνα τους υπερβολικές στην έκτασή τους, οι περισσότερες— δεν γίνονται στ' όνομα των δημοκρατικών δικαιωμάτων όλων των κομμάτων, και των μικρών, αλλά με το ιλαρό επιχείρημα της... τέταρτης δύναμης, θα ήθελα να παρατηρήσω: δεν αντιλαμβάνεται το ΚΚΕ εσ. ότι όσο επιδιώκει τη διεύρυνση της λέσχης των τριών» «λέσχη των τριών», αδιαφορώντας ή και εναντιούμενο στα μικρά κόμματα (ΚΟΔΗΣΟ, ΝΔ, ΚΚΕ, ΕΔΗΚ, ΕΔΑ) ενισχύει τα δικαιώματα της

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ Η ΑΓΩΝΙΑ ΕΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

έκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 3607744 - 3404793

ΜΙΚΑ ΒΑΛΤΑΡΙ

Ο ΕΠΡΟΥΣΚΟΣ

ΜΙΚΑ ΒΑΛΤΑΡΙ

Ο ΕΠΡΟΥΣΚΟΣ

Πολεμιστής και εραστής,
σοφός και πειρατής,
αψήφησε ανθρώπους και Θεούς
για να βρει τον εαυτό του...

Εκδόσεις ΚΑΛΕΝΤΗΣ
Κολοκοτρώνη 15 - 1ος όροφος
Τηλ. 3234270 - 3231781
105 62 ΑΘΗΝΑ

λογική των τριών; Γιατί όταν στη στάση του στα μικρότερα κόμματα, τα δικαιώματα των οποίων συστηματικά αγνοεί, εφαρμόζει την τακτική «το μεγάλο (;) ψάρι τρώει το μικρό», γιατί δεν θα το φάνε κι αυτό οι καρχαρίες;

Δημ. Καλανδράκης

ΟΥΤΕ ΚΕΝΤΡΩΟ, ΟΥΤΕ ΠΡΟΣΩΠΟΠΑΓΕΣ ΚΟΜΜΑ ΕΙΜΑΣΤΕ...

● Ο Γ. Κοντός με αφορμή το άρθρο του συνεργάτη μας Δ. Μιχαήλ «Δεινόν προς Κέντρα Λακτιζίν»... (Αντί τχ. 286) μας έστειλε την ακόλουθη διευκρινιστική επιστολή για το κόμμα της «Χριστιανικής Δημοκρατίας». Να ποια είναι η άποψή του:

Αγαπητό Αντί,

Απαντώντας σύντομα στο —κατά τ' άλλα ενοχλημένο και προσεκτικό— άρθρο του Δ. Μιχαήλ (Αντί τχ. 286) θέλω να διευκρινίσω τα εξής: Λίγο πολύ ο αρθρογράφος σας ισχυρίζεται πως η «ΧΔ» (μαζί με όλα τα «κεντρώα» κόμματα) είναι προσωποπαγές κόμμα, που στηρίζει την ύπαρξή του στην ακτινοβολία του προέδρου του Ν. Ψαρουδάκη.

Η «ΧΔ» βέβαια, ποτέ δεν διακήρυξε ότι ανήκει στα «κεντρώα» κόμματα. Επομένως κακώς την τοποθετεί εκεί.

Για την ακτινοβολία και την προσωπικότητα του Ν. Ψαρουδάκη δεν χρειάζονται πολλά. Είναι γνωστοί οι αγώνες του, οι φυλακίσεις του, το πολιτικό του ήθος.

Ο Δ. Μιχαήλ όμως ξεχνάει ή αγνοεί πως η ΧΔ έχει μια καθόλου ευκαταφρόνητη βάση σ' όλη την Ελλάδα. Ιδιαίτερα η νεολαία της, η ΕΧΟΝ, με δράση στον ευρύτερο πολιτικό χώρο και στο πανεπιστήμιο, δεν στερείται πολιτικής ευαισθησίας (κι αυτό ας το παραδεχτεί ή ας το ψάξει), γι' αυτό και είναι σε θέση να καθορίζει τις πολιτικές της εκλογές.

Εξάλλου η ίδια η αντίληψη του κινήματος της «ΧΔ» για την πολιτική, την κοινωνία και τη ζωή γενικότερα καταργεί την ατομική «αυθεντία» και εισάγει τη συλλογικότητα.

Εν τέλει, για τη «ΧΔ», όποια κι αν σταθεί η επιλογή της εκλογικής τακτικής για τις 2 Ιουνίου, η Δημοκρατία μέσα της δεν είναι, ούτε θα γίνει «αποδιοπομπαίος τράγος».

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Γ. Κοντός

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΑ Ι.Χ.

● «Δύο είναι οι κόσμοι, ένας ο λαϊκισμός». Μ' αυτό τον τίτλο

μας έστειλε το σημείωμα που ακολουθεί ο αναγνώστης μας Γ.Π.:

Αναγγέλλει η Νέα Δημοκρατία τα ριζοσπαστικά φορολογικά της μέτρα: κατάργηση της εισφοράς και του φόρου αυτοκινήτων! Κοινοτυπία βέβαια να επαναλαμβάνει κανείς ότι προς δόξα του λαϊκισμού, αναπαράγεται ακόμα μια φορά το όνειρο του εποχούμενου, μικρομεσαίου Έλληνα... Αυτή τη φορά η ιστορία έχει όμως συνέχεια: τελείται (ασταθής) γάμος μεταξύ λαϊκισμού και «κράτους δικαίου»! Αντιλαμβάνονται οι οικονομικοί εγκέφαλοι της εν ψωροκώσταينا έκδοσης του νεοφιλελευθερισμού, ότι με τόσες φοροαπαλλαγές θ' αδειάσουν ακόμα περισσότερο τα (άδεια) ταμιά της εξουσίας. Και τους πιάνει ρίγος τρομερό: «κι αν τυχόν έρθουμε στα πράγματα, πώς θα τα βγάλουμε πέρα;» Ευτυχώς βρίσκεται φορομπηχτική λύση δια μαγείας: θ' αυξήσουμε κατά έξι δραχμές την τιμή της βενζίνης! Νέες αγωνίες όμως, βασισμένες από αλάνθαστο αισθητήριο του αναποφάσιστου ψηφοφόρου που θα μουρμουρίζει: «μα κορόιδο είμαι; ό,τι μου δίνουν με το ένα χέρι, το παίρνουν με το άλλο». Οπότε εφευρίσκεται λόγος καθησυχαστικός: τα αυτοκίνητα της απαλλαγής θα καταναλώνουν λιγότερη βενζίνη, λόγω

ευρωπαϊκών προδιαγραφών! Ουδέν σχόλιον βέβαια. Εννοείται ότι ο «μέσος» αναγνώστης του Αντί, που βρίσκεται στο περιθώριο της ιστορίας, έχει καιρό να κάνει τον απλό και ψυχρό συλλογισμό: «μα τι έσοδα παραπάνω θα αποφέρει στο "λιγότερο - κράτος" η αύξηση της τιμής της βενζίνης, αφού η κατανάλωση θα μειωθεί;» Αλλά ο αναποφάσιστος ψηφοφόρος που «σκεπτεται» κατά την σοβαρή «Καθημερινή», προλαβαίνει άραγε σε κανένα κόκκινο φανάρι να κάνει αυτόν τον μακάλλικο λογαριασμό; Αυτά τα λίγα για να μην υποκύψουμε από το βάρος των ενοχών ότι στο «στάδιο πολώσεως και ηπίου κλίματος» δεν δείχνουμε αρκετό αντιδεξιό ζήλο και πάθος...

Γ.Π.

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

● Συνέχεια για τα σχολικά βιβλία:

Αγαπητό Αντί,

Είναι νομίζω χρήσιμο να πληροφορηθούν οι αναγνώστες σου κάτι που αποκρύπτει ο κ. Βουγιούκας, ότι η πρώτη παράγραφος επιστολής του (Αντί, τχ. 285) αναφέρεται σε προηγούμενη δική μου επιστολή (Αντί, τχ. 283). Θα

Θέσεις

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ — ΚΡΙΤΙΚΗ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Για την κριτική
της πολιτικής οικονομίας

Γ. Μηλιός, Μ. Σπαθής: Η πολιτική εξουσία μετά την απομάκρυνση του Καραμανλή.

Η. Ιωακείμογλου: Από την απόλυτη στη σχετική υπεραξία.

Κ. Busch: Προστατευτικές τάσεις στο διεθνές εμπόριο και συνδικάτα

Τ. Κυπριανίδης: Προστατευτισμός ή ελεύθερες ανταλλαγές;

Ν. Κομνηνός: Κρίση και χωρική αναδιάρθρωση.

Μ. Στογιαννίδου: Καπιταλιστική πόλη και αναπαραγωγή της εργασιακής δύναμης.

Γ. Σταμάτης: Για την απομυθοποίηση του Sraffa.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ 1985

11

Κυκλοφορεί τώρα και σε 80 επαρχιακές πόλεις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ». Δεινοκράτους 131
τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ και Σία.

Τσιμισκή 76 — τηλ. 279.720

Κυκλοφόρησε το 2ο τεύχος

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ ΤΕΥΧΟΣ 2

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1984

ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Περιοδική έκδοση ιστορικών σπουδών

ΣΠ. ΑΣΔΡΑΧΑΣ: Αρχαϊσμός και καλλιέργειες □ ΔΑ. ΚΑΤΣΙΑΡΑΜ-ΜΕΡΙΚ: Ελληνικά τυπογραφία στην Τεχνική □ ΕΛ. ΚΑΛΑΦΑΤΗ: Η παλαιότητα της Επανάστασης □ ΣΡ. ΛΟΥΚΟΙ: Ενωσιατικές ή περιτωματικές Μαυρομυγαλιών □ Μ. ΤΟΜΑΡΑ-ΣΙΔΕΡΗ: Ονοματοδοτικές συμπεριφορές στη Λευκάδα □ ΔΗΜ. ΣΠΑΘΗΣ: Τα Καυτοράλη ή γάμος □ Κ. ΚΡΙΜΠΑΣ: Ο δαρβινισμός στην Ελλάδα □ ΜΑΡ. ΣΥΝΑΡΕΛΛΗ: Το εθνοτικό εμπόριο των 19α αι. □ ΜΙΧ. ΡΗΓΙΝΟΣ: Έντονος πληθυσμός και οικονομικές δομές □ ΑΛΚΗΣ ΑΓΓΕΛΟΥ: Τα Ασιατικά έντομα □ ΑΝΝΑ ΦΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ: Το εθνικό ζήτημα □ Γ. ΔΕΡΤΙΑΝΗΣ: Οι βοτανικές προέξεις ενόσας □ ΚΡΟΝΙΚΟ Β: Παναγιώτατος Γ. Δερτιάς □ Γ. Τσιμωκ, Π. Παπασπύργης □ ΒΙΒΛΙΟ-ΚΡΙΣΙΣ: Όλα Γαράσια: Κωστής Στελλάτος, Θανάσης Κολαφάτης

2

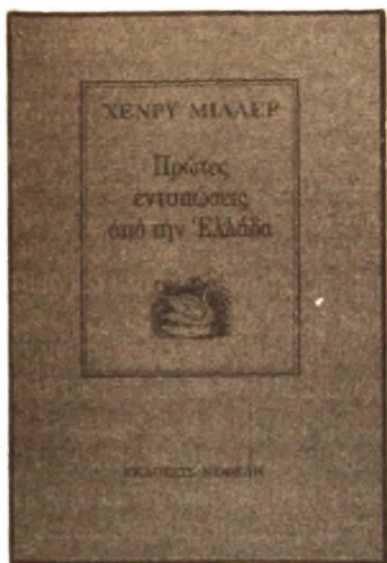
ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΕΣ «ΜΕΛΙΣΣΑ» — ΝΑΥΑΡΧΟΥ 16, 10550 ΑΘΗΝΑ

Το περιοδικό ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ (HISTORICA) κυκλοφορεί τρεις φορές το χρόνο. Διευθύνεται από τους ιστορικούς Σπύρο Ασδραχά, Φίλιππο Ηλιού και Βασίλη Παναγιωτόπουλο. Συνεργάζονται δεκάδες άλλοι ιστορικοί. Αντικείμενο μελέτης του περιοδικού η ελληνική ιστορία. ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ με τον προβληματισμό τους θέλουν να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των σύγχρονων ιστορικών σπουδών.

βοηθηθούν έτσι να εκτιμήσουν πόση τόλμη χρειάζεται για να φτάσει κανείς ως το σημείο να εξουθενώνει έναν απλό εργαζόμενο άνθρωπο, ένα τυπογράφο, προκειμένου να παρακάμψει (ή να αυταπατάται ότι παρακάμπτει) δικά του γλωσσικά και άλλα ατοπήματα, άσχετα με τις τυπογραφικές αβλεψίες. Ο τολμών, στη συγκεκριμένη περίπτωση, πιστεύω ότι δεν πράττει και τόσο... ελληνικά.

ΧΕΝΡΥ ΜΙΛΛΕΡ ΠΡΩΤΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

έκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 3607744 - 3404793

ΤΟ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ 20 & ΣΚΟΥΦΑ
106 80 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 3611423

Οφείλω να ομολογήσω ότι η επιστολή αυτή του κ. Βουγιούκα είναι πιο προσεγμένη στη διατύπωση. Και πάλι όμως δεν κατόρθωσε να αποφύγει ούτε τη γλώσσα των τριόδων (π.χ. το ρ. πιάνω, αντί του αντιλαμβάνομαι) ούτε άλλες ασυναρτησίες. Δίδονται π.χ. για εφαρμογή (και όχι σε εφαρμογή) σχέδια, προγράμματα, οδηγίες κτλ. Ποτέ σχολικά βιβλία. Αυτά δεν εφαρμόζονται, διδάσκονται. Η φράση: τα νέα βιβλία δόθηκαν σε γενική εφαρμογή δε μας πληροφορεί για τίποτε άλλο πέρα από την ανάγκη να μάθουν και να σέβονται την ελληνική γλώσσα (και παράδοση) τουλάχιστον όσοι από τους συμβούλους του ΚΕΜΕ έχουν ως κύριο αντικείμενο τη μετάδοση της γλώσσας (και του ελληνικού ήθους) στη νέα γενιά.

Με τιμή
Σ. Βέγας
Ηράκλειο

ΚΚΕ, ΕΑΜ ΚΑΙ ΠΑΣΟΚ

● Με αφορμή πρόσφατες δηλώσεις του Μίκη Θεοδωράκη για την διακήρυξη των 315 αντιστασιακών ο αναγνώστης μας Γ. Μανδίκος, ανένταχτος αντιστασιακός όπως υπογράφει, μας έστειλε την επιστολή που δημοσιεύουμε. Αναφέρεται στο ΚΚΕ, το ΕΑΜ και το ΠΑΣΟΚ.

Του κ. Θεοδωράκη μπορεί να του περισσεύει μπόι, όμως του λείπει το ηθικό ανάστημα να συμβουλεύει τους αντιστασιακούς. Όταν μάλιστα οι συμβουλές αυτές προέρχονται από πρόσωπο φλύαρο και πολιτικά ανεμόμυλο έχει μικρή σημασία.

Εκείνοι όμως που τον προβάλλουν και τον υιοθετούν και που δεν νομιμοποιούνται σήμερα να μιλούν για αντιστασιακούς και Εθνική Αντίσταση είναι η πολιτική ηγεσία του ΚΚΕ, που με την «ευγενική φροντίδα» της, διαλύθηκε μια νικηφόρα Εθνική Αντίσταση και οι Αγωνιστές της παραδόθηκαν ανυπεράσπιστοι στο μαχαίρι του ταγματασφαλίτη, στα στρατοδικεία και ξερονήσια, με μοναδικό αντάλλαγμα την αμνηστία της ηγεσίας του ΚΚΕ και μόνο.

Ακόμα και οι ίδιοι οι Άγγλοι τριβανέ τα μάτια τους από την έκπληξη ότι, είναι δυνατόν, η Εθνική Αντίσταση που συγκροτούσε 300.000 χιλιάδες γερμανικό στρατό, χώρια από τα ιταλικά και βουλγαρικά στρατεύματα κατοχής και τους αντιστοιχούς ενόπλους συνεργάτες τους, να παραδώσει τα όπλα και ολόκληρο τον ελληνικό χώρο αμαχητί!

Η συνέχεια είναι γνωστή: Να ματοκυλιστεί ο ελληνικός λαός και να περάσει ο τόπος από τις φοβερότερες περιπέτειες και τελικά να πέσει σαν ώριμος καρπός

στα δυχτσα του αμερικανικού ιμπεριαλισμού.

Για την ανήκουστη αυτή προδοσία που άλλαξε το ρουν της ιστορίας και τσάκισε κυριολεκτικά το λαϊκό κίνημα ποτέ δεν ιδρώσε τ' αυτή της πολιτικής ηγεσίας του ΚΚΕ.

Κατά τον κ. Θεοδωράκη το ΚΚΕ «υπήρξε εμπνευστής και αιμοδότης της Εθνικής Αντίστασης». Αυτό είναι αλήθεια και η ιστορία δεν θα το αδικήσει.

Πιο σωστά θα λέγαμε ήταν συντονιστής και εμψυχωτής παρά εμπνευστής. Γιατί τα παλικάρια που την ξεκίνησαν, και μετά βασάνων πείστηκε και η πολιτική ηγεσία του ΚΚΕ, κυνηγήθηκαν ή εξοντώθηκαν ανελέητα από την ίδια. Η Εθνική Αντίσταση στον ξένο κατακτητή ανταποκρινόταν πλήρως στο καθολικό αίσθημα και θέληση του ελληνικού λαού, δεν ήταν εγκεφαλική έμπνευση καμιάς ηγεσίας. Η τραγική έμπνευση της ηγεσίας του ΚΚΕ ήταν η προδοσία της Εθνικής Αντίστασης και του εαμικού έπους.

Και η νίκη του ελληνικού λαού που στοίχισε αίμα και ερείπια πέρασε στα χέρια της δεξιάς, και σαν εσωτερικός κατακτητής, όπως και ο ξένος, ξαναπέρασε αυτόν τον λαό απ' τη φωτιά και το σίδερο.

Όσον αφορά το «αιμοδότης» δεν ανταποκρίνεται η έννοια όταν βγαίνουν απ' τη μέση οι αγωνιστές που υποτίθεται διαθέτουν το περισσότερο αίμα· γιατί καμιάς ηγεσίας το αίμα δεν φτάνει να ποτίσει το δένδρο της λευτεριάς.

Σήμερα κατά το πόσο δικαιούται η ηγεσία του ΚΚΕ να παρουσιάζεται σαν συνεχιστής του εαμικού κινήματος το δείχνουν τα ποσοστά του. Το εαμικό (λαϊκό κίνημα) σχημάτισε τον φορέα του και συσπειρώνεται γύρω απ' αυτόν. Οι στόχοι του ΕΑΜ που ανταποκρίνονταν και στα μίνιμουμ προγράμματα όλης της αριστεράς παίρνουν σάρκα και οστά με την αλλαγή και η Ελλάδα βρίσκει τον ιστορικό της ρόλο.

Το ΚΚΕ σήμερα δεν έχει να προσφέρει τίποτα. Στην 60χρονη ιστορία του, ό,τι θετικό ή αρνητικό είχε να δώσει το 'δωσε. Σήμερα είναι ξεπερασμένο απ' τα γεγονότα. Η δογματική του περιχαράκωση το εμποδίζει να βλέπει την πραγματικότητα και την κακοποιεί βάνουσα για να επαληθεύσει το δόγμα, όπως κάνουν και οι φανατικοί κληρικοί.

Σήμερα που δίνεται η μάχη για την Ελλάδα με κύριο αντίπαλο τη δεξιά προστέθηκε στο λογαριασμό ως αντίπαλος και το ΚΚΕ. Και δεν καταλαβαίνει ότι μια πιθανή νίκη της δεξιάς είναι ο ίδιος ο αμερικανικός ιμπεριαλισμός στην Ελλάδα που θα μπει από την πίσω πόρτα και για τον οποίο κόπτεται ότι πολεμάει.

Δεν καταλαβαίνει η πολιτική ηγεσία του ΚΚΕ ότι όλο το αντι-

πασοκικό της μένος είναι σύμπτωση απόψεων με τη δεξιά και εκτός εξαιρέσεων έχει καταψηφίσει όλο το κοινοβουλευτικό έργο: Δεν καταλαβαίνει ότι το πλήθος αυτών των συμπτώσεων και οι συνεχείς συνεργασίες στις κινητοποιήσεις προσεγγίζει το ΚΚΕ ολοένα και περισσότερο με τη δεξιά.

Η σημερινή πολιτική ηγεσία του ΚΚΕ είναι αντάξια των προηγούμενων της στη δημαγωγία και στην πολιτική σύγχυση. Όλο της το λενινισμό τον καταναλώνει στη ψηφοθηρία στην εκλογολογία, στην βλαχοδημαρχική πολιτική. Δεν υπάρχει πολιτική. Όλη της η πολιτική είναι αντιπασόκ και ψάχνει σφάλματα, ή παραιοποιεί γεγονότα ή κατασκευάζει γεγονότα και καταστάσεις για ν' αποδείξει την «ορθότητα» των αποφάσεων του συνεδρίου. Στην ουσία παίζει (εδώ και σαράντα χρόνια) το ρόλο του παρτενέρ της δεξιάς. Δηλαδή το ρόλο του εύκολου αντιπάλου της που η δράση του εξαντλείται μόνο στο να της δίνει τα απαραίτητα προσχήματα για να διευκολύνεται και στεριώνεται σε κάθε περίπτωση η νίκη της. Έχει δώσει συγχωροχάρτι στη δεξιά και αγνοεί τον ταξικό της χαρακτήρα (όπως αγνόησε και τον ταξικό χαρακτήρα των Άγγλων του Τσώρτσιλ). Ο εξωραϊσμός της δεξιάς (βλέπε συνεντεύξεις Φλωράκη, Μπανιά) είναι από τα σοβαρότερα πολιτικά σφάλματα που οι καταστρεπτικές τους προεκτάσεις, πολιτικοκοινωνικές, είναι δύσκολο να υπολογιστούν.

Ρωτούμε τους κομμουνιστές που έχουν δείξει τόση αυτοθυσία, γενναιότητα και ηρωισμό αλλά έχουν υποθηκεύσει εν λευκώ τη διαχείριση της ιδεολογίας τους και των ιδανικών τους στην κάθε φορά ανεύθυνη ή διορισμένη ηγεσία, δεν πρέπει κάποτε να προβληματιστούν; Δεν πρέπει να λητουργεί και το μυαλό των κομμουνιστών, παρά μόνον η παληκαριά και η θυσία; Δεν πρέπει κάποτε να δουν ότι κάτι φταίει που το άλλοτε, σε νικηφόρα πορεία, γιγαντιαίο κομμουνιστικό κίνημα υποχωρεί ολοταχώς με κίνδυνο να εξαφανιστεί από το πρόσωπο της γης. Και δεν εξαιρείται ούτε το ανατολικό μπλοκ. Δεν είναι περιεργό ότι στη διένεξη των κομμουνιστικών κομμάτων οι πολιτικές ηγεσίες του ΚΚΕ τάχτηκαν παραταξιακά, από δορυφορική νοοτροπία και δεν συνέβαλαν στο ελάχιστο στην ενότητά τους. Στην ενότητα ενός σοσιαλιστικού στρατοπέδου που δεν ήταν μόνο το μεγαλύτερο ιστορικό γεγονός όλων των εποχών αλλά μπορούσε να γίνει και το στήριγμα των λαών για την κοινωνική τους απελευθέρωση και την πρόοδο.

Δεν θαυμάζουμε σαν κόμμα το ΠΑΣΟΚ. Έχει κι αυτό όλες τις αδυναμίες των νεαρών κινήμα-

γάλη ιστορική αποστολή που φέρεται στις πλάτες του. Έχουμε και υποχρέωση να το συμπαρασταθούμε για τη σωτηρία και το μέλλον της Ελλάδας.

Με εκτίμηση
Γεώργιος Μανδίκος
(Μηχανολόγος - Μηχανικός)
Ανένταχτος Αντιστασιακός

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

● Στην ιστορία της εφημερίδας «Αυριανή» αναφέρεται η επιστολή του Α. Γούσια από τη Θεσσαλονίκη. Να ποια είναι η γνώμη του για αυτή την εφημερίδα.

Αγαπητό «Αντί»

Επιτέλους, έχει καταντήσει αηδία ο άθλιος εμπεγμός και των στοιχειωδεστέρων αρχών ηθικής δεοντολογίας από τους από κοινοῦ συμπλέγματα, ενοχής διακατεχόμενους εκδότες και συγγραφόντες την εφημερίδα «Αυριανή».

Οι εκδότες της, αφού συνέπραξαν με τους αποστάτες του 1965 και έπραξαν παν ό,τι ηδύνατο ίνα διασύρουν τους πολιτικούς της Δημοκρατικής Παρατάξεως (απεκαλούσαν οι... Κουρείς τον Ανδρέα Παπανδρέου... «Ανδρεσώφ», βλ. Φωνή της Κεφαλλονιάς, 1965) επί χούντας έγιναν κάτοχοι πολλών χρημάτων, οικοπέδων και... εργοστασίων..

Το 1980 επιχειρούν εφαρμογή του νέου ήθους: Επιχειρήσεις εμπορικές - Εφημερίδα. Εκδίδουν την... «Αυριανήν» άχρωμη πολιτικώς αλλά... σεξοφυλλάδα! Αντί πολιτικής ή φιλολογικής επι-

φυλλίδος διέθετε... σεξολογικήν τοιαυτήν: «Η ΣΕΞΥ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ»!! Αναγνωσιμότης: 500 φύλλα ημερησίως (οι ίδιοι το είπαν εν δικαστηρίω). Η ακολουθήσασα μετ' ολίγον απεργία των εκδοτών, τους πρόσφερε ουρανοκατέβατο ευκαιρία.. εκδοτικής αποτελεσματώσεως. Ετύγχανον και άγνωστοι στο αναγνωστικό κοινό...

Ίνα επιτύχουν εκδοτικώς έπρεπε να πωλήσουν... λαϊκισμό! Απετάνθησαν στον γνωστό κεκράκτη της χούντας Μανώλη Χαριτάκη (Μάνο Χάρη), θιασώτης της ολέθριας ιδέας του Νατοϊκού περικρητικού δρόμου, τον οποίο θα κατασκεύαζε η διαβόητη ΛΙΤΤΟΝ, (τελικώς τον κατασκεύασε στην Μακεδονία, τεμαχίζοντας την πεδιάδα της). Τον (κυρίως) Διακονιάρη (και επίδοξο πρώτο Υφυπουργό Τύπου) της χούντας, τον διαβάλοντα την δημοκρατική παράταξι και συκοφαντήσαντα τον Ανδρέα Παπανδρέου ενώπιον του (δημιουργήματος των συκοφαντών) εφέτου Σωκρατίδη Κυριάκου Διακογιάννη (βλ. Γιατί έλαβα μέρος στη συνωμοσία της ΚΥΠ και ΣΙΑ κατά του Ανδρέα Παπανδρέου και της ελληνικής Δημοκρατίας, έκδοσις Μόντρεαλ Καναδά 1967, 1970, Κυριάκος Διακογιάννης), τον σήμερα παριστάνοντα τον δορυφόρον (πνευματικόν!!! σωματοφύλακα) του Ανδρέα! Ακολούθως το... καρρέ περιέλαβε τον κ. Κουτσούμην ή Κ. Καλογεράν ή Κ. Αυριανόν, ή Μ. Μελάν, επ' ολίγον δε και τον γνωστόν από την χουντική ποδοσφαιροϊδεολογία Κων. Σισμάνην...

Σήμερα πωλούν.. ποπουλισμόν, θρασυτητα (ενόχων) και ρημάζουν την δεινοπαθούσα πανταχόθεν ελληνική γλώσσα...

Σ' αυτό όμως παίζουν οι δημοκρατικές δυνάμεις. Οι οποίες δεν εδημιούργησαν «ελεύθερο» και «αδογμάτιστο», πράγματι λαϊκό Τύπο. Έτσι επιπλέον στον ελληνικό Τύπο οι φελλοί.

Α. Γούσιας

ΚΚΕ ΚΑΙ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΟΙ

● Για τη στάση του ΚΚΕ απέναντι στους ομοφυλόφιλους μας γράφει ο αναγνώστης μας Ν. Χτ. από την Ξάνθη.

Με αφορμή την είδηση (ΝΕΑ, 19.3.85), ότι στην Ιταλία ο Ν. Βέντολα, ομοφυλόφιλος, κομμουνιστής εκλέχτηκε ως στέλεχος της ηγεσίας της Ομοσπονδίας Νέων Κομμουνιστών, μια σκέψη για τα εδώ πράγματα:

Το Π.Γ. του ΚΚΕ αποφάσισε το καλοκαίρι του 1984, ότι οι ομοφυλόφιλοι μέλη τους ΚΚΕ απομακρύνονται —δηλαδή διαγράφονται χωρίς την τήρηση των καταστατικών διαδικασιών— από το κόμμα. Το σκεπτικό του Π.Γ. είναι «έχοντας δεδομένη την αρνητική αντίληψη του λαού, η παραμονή (τους) θα έκανε ζημιά στο κόμμα. Δεν γίνεται ξεχωριστή εξέταση κάθε περίπτωσης».

Έτσι το Π.Γ. απομακρύνει τους ομοφυλόφιλους χωρίς να εξετάζει το κατά πόσο το συγκεκριμένο άτομο χαιρεί ή όχι εκτίμησης στο χώρο δουλειάς και διαμονής του, χωρίς να εξετάζει, αν ο συγκεκριμένος ομοφυλόφιλος αγωνίζεται με επιτυχία ή όχι για την προώθηση της πολιτικής του ΚΚΕ. Το Π.Γ. επιβάλλει την αντικαταστατική απομάκρυνση όχι μόνον σ' όποιον δράσει ομοφυλόφιλα, αλλά και σ' όποιον αισθάνεται ομοφυλόφιλα.

Η διαφορά βέβαια με το ΙΚΚ έγκειται στο ότι εκείνο, όταν διέγραψε τον Π.Π. Παζολίνι πριν 40 χρόνια λόγω ομοφυλοφιλίας, συνόδευε εκείνη του την απόφαση με μια ανάλυση —έστω λαθεμένη— της κοινωνικής λειτουργίας του ομοφυλόφιλου και προσπαθούσε να ερμηνεύσει την ομοφυλοφιλία. Μ' αυτόν τον τρόπο έδινε τη δυνατότητα της επιστημονικής ανάλυσης και κριτικής της θέσης του εκείνης.

Το ΚΚΕ, το κόμμα που επαγγέλεται τον ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ σοσιαλισμό, αρνείται σήμερα να τοποθετηθεί στο ζήτημα (ανάλυση σχετική δεν έχει). Η έλλειψη ανάλυσης δεν το εμποδίζει όμως να προχωρήσει σε μέτρα ενάντια στους ομοφυλόφιλους.

Αυτό μου το γράμμα πιστεύω, ότι ίσως δημιουργήσει κάποια συζήτηση μέσα και έξω από το κόμμα, και ίσως ωθήσει λίγους απ' όσους βαριούνται να σκεφτούν, να αποτολμήσουν την σκέψη ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ. Αυτό επιβάλλει η ευθύνη απέναντι στους καταπιεσμένους.

Ν.Χτ.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
- Υπευθυνος τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Σπαρτάκου 9, Καλλιθέα
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Εκτύπωση:
«Εκδοτικά επιχειρήσεις»
Ν. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ Α.Ε.
Πειραιώς 52, Μοσχάτο
Τηλ. 48.12.558 - 48.22.779

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαμ. 850 δρχ. - Ετήσια 1.700
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 6.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 13
ετήσια: δολ. 26
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 15
ετήσια: δολ. 30

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 70
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 100

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.32.819

- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

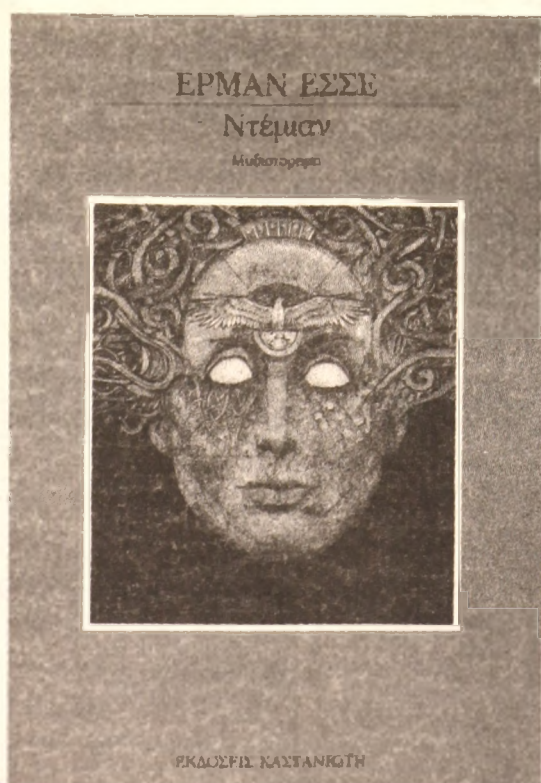

**Ουαυτοδιαχειριζόμενος
δαιδότης Λυαβηττού
λειτουργεί ναυτημερινά 8 με 3
με τη συμμετοχή των γονιών
για δαιδιά 2 ως 6 χρονώ.**

**Τηροφορίες για τη νέα
χρονιά, στον δαιδότη:
Δαμαχογιάννη 9, 10η
ετάση Λυαβηττού και
στο τηλέφωνο 6420483.**

ΑΠΑΝΤΑ ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΑ ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Σιντάρτα
Πήτερ Κάμεντσιντ
Ταξίδι στην Ανατολή
Κνουλπ
Γερτρούδη
Ροσάλντε

Κάτω από τον τροχό
Ο λύκος της στέπας
Ταξίδι στη Νυρεμβέργη
Νάρκισσος και Χρυσόστομος
Το τελευταίο καλοκαίρι
του Κλίνκσορ
Παράξενα νέα από κάποιο
άλλο άστρο
Το παιχνίδι με τις χάντρες
Ντέμιαν

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
Ο λύκος της στέπας
Μυθιστόρημα

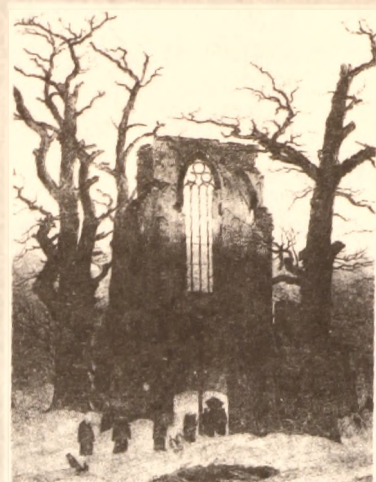
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
ΓΕΡΤΡΟΥΔΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
Νάρκισσος
και
Χρυσόστομος
Μυθιστόρημα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
ΤΑΞΙΔΙ
ΣΤΗ ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗ

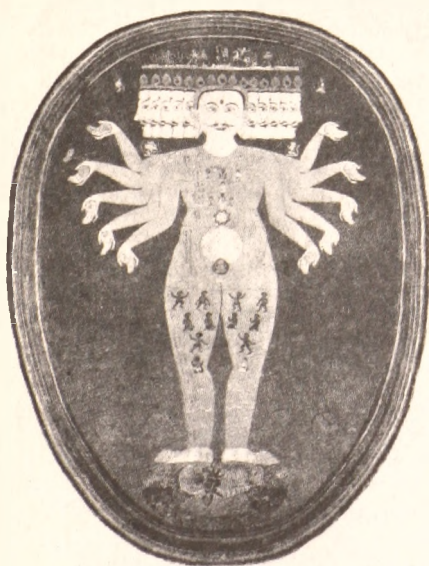
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
ΠΗΤΕΡ
ΚΑΜΕΝΤΣΙΝΤ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
Ταξίδι στην Ανατολή
ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
ΣΙΝΤΑΡΤΑ
Ένα Ύνδικο παραμύθι

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
Παράξενα νέα
από κάποιο άλλο άστρο
Διηγήματα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
ΡΟΣΑΛΝΤΕ
Μυθιστόρημα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

«ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»!

Επιτέλους, ένα βιβλίο για την ελληνική κακογουστιά (κιτς); ένα βιβλίο «περιήγηση» στον κόσμο του φτηνού γούστου όπως διαμορφώνεται μέσα στην καθημερινή ζωή, την ελληνική ζωή, τη δική μας ζωή. Με κείμενα και φωτογραφίες που παρουσιάζουν ανάγλυφα το «κιτς», ένα φαινόμενο «γραφικό» αλλά και επικίνδυνο. **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίων»

Μέσα στις σελίδες του θα δείτε να παρελαύνουν... η Πατρίς, η Θρησκεία, η Οικογένεια, η Κοινωνία, η Επικοινωνία, η Πολιτική, η Τέχνη. Το κιτς υπάρχει γύρω μας, σ' όλη την Ελλάδα: από το Διδυμότειχο μέχρι τα Φιλιατρά και από τα Γιάννενα μέχρι τη Λάρισα και —φυσικά— την Αθήνα.

Ειδικά άρθρα και πάνω από 1.000 φωτογραφικά θέματα, αποκαλύπτουν, διακωμωδούν και καταγγέλλουν το κιτς δημιουργώντας ένα μοναδικό λεύκωμα επίκαιρο, ενδιαφέρον, απολαυστικό. **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίων»

Η παρέλαση του κιτς συνεχίζεται. Ανακαλύψτε το κιτς σε κορνίζες, γκομπλέν, μπιμπελό, χαλκοτεχνήματα, χόμπι, τουριστικά σουβενίρ, εικονίτσες, προσκλητήρια, τάφους, πλαστικά λουλούδια, εκκλησίες, είδη για γάμους και βαφτίσια, φωτιστικά, τηλέφωνα, εξώφυλλα βιβλίων, αθλητικό και πολιτικό Τύπο, παιδικά είδη, καρτ ποστάλ, ντίσκο, φαγάδικα, ταβέρνες, πιτσερίες, μόδα, αυτοκίνητα, μαγαζιά, σπίτια, έπιπλα... Αλλά κιτς υπάρχει και στο πορνό, στο αθλητικό ή πολιτικό πανηγύρι, στο τραγούδι, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, τη διαφήμιση... Το κιτς υπάρχει παντού και παραμονεύει... **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίων»

Για το κιτς σε όλες του τις μορφές γράφουν οι: Χρ. Βακαλόπουλος, Χρ. Γιανναράς, Περ. Γιαννόπουλος, Μ. Γιουρπούλου, Δ. Κούτσικου, Α. Κυριακίδης, Α. Κηλαηδόνης, Α. Κολτσιδο-Μ. Μποστάντζογλου, Δ. Πικιώνης, Δ. Ραυτόπουλος, Δ. Σκάλος και Ν. Χατζηκυριάκος - Γκίκας. Προλογίζει η υπουργός Πολιτισμού και Επιστημών Μελίνα Μερκούρη. **Ωραίο βιβλίο!**

Τι είναι «ΚΙΤΣ»

Η λέξη kitsch έχει γερμανική προέλευση προέρχεται από την ιδιωματική φράση kitschen που σημαίνει «πασαλείβω». Το επίθετο kitsch στην τέχνη χρησιμοποιήθηκε για το χαρακτηρισμό του ευτελούς, του φτηνού, του κακόγουστου.

ΕΚΔΟΣΗ:

«ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΑΝΤΙ»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΠΟΛΥΩΛΤΖ

Δεινοκράτους 131, Αθήνα 115 21
Τηλ. 72.29.237

«Κάτι το ωραίων»

Με φωτογραφικό υλικό που βασίζεται σε ρεπορτάζ των Χρ. Βλάχου, Τ. Βρεττού και Λ. Μιαούλη και εμπλουτίστηκε από αρχαιάκο υλικό πολλών επαγγελματιών και ερασιτεχνών φωτογράφων. **Ωραίο βιβλίο!**

«Κάτι το ωραίων»

Ένα βιβλίο ντοκουμέντο!

Μια έκδοση των «Φίλων του περιοδικού ΑΝΤΙ»

- 360 σελίδες • 1059 έγχρωμες και μαυρόασπρες φωτογραφίες
- Σε σχήμα 21 x 28 πανόδετο

ΚΑΤΙ ΤΟ «ΩΡΑΙΟΝ»

ΜΙΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΚΟΓΟΥΣΤΙΑ.

Ωραίο βιβλίο!

